

CZEŚĆ II

SPRAWOZDANIE Z WYKONANIA BUDŻETU PRZEZ JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORYALNEGO W 2006 ROKU

1. Uchwalanie budżetu i jego zmiany

1.1. Przygotowanie budżetu jednostek samorządu terytorialnego

Projekty budżetów jednostek samorządu terytorialnego na rok 2006 były opracowane według zasad określonych w Dziale IV rozdziale 2 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych¹. Zgodnie z zapisem art. 121 ustawy organ wykonawczy jst przedstawia regionalnej izbie obrachunkowej celem zaopiniowania i organowi stanowiącemu, najpóźniej do 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy, projekt uchwały budżetowej wraz z objaśnieniami oraz informację o stanie mienia komunalnego. Analizując terminy przedłożonych regionalnym izbom obrachunkowym projektów budżetów na 2006 r. stwierdzono, iż ponad połowa jst (51,4%) przedłożyła je w ustawowym terminie. Największe zdyscyplinowanie w tym zakresie wykazały:

- miasta na prawach powiatu - 86,1% (projekty na 2005 r. złożone w 2004 r. - 90,8%),
- samorządy województw - 81,3% (projekty na 2005 r. złożone w 2004 r. - 93,8%).

W latach 2000 - 2005 projekty budżetów, przedłożonych w ustawowym terminie stanowiły odpowiednio 40%, 49,6%, 40,2%, 53,4%, 52,8% i 51,4% budżetów ogółem samorządów.

Terminy przedkładania regionalnym izbom obrachunkowym projektów budżetów jst na 2006 r.

Wyszczególnienie	Liczba projektów budżetów na 2006 r. przedłożonych				
	Ogółem	do 15.11.2005	%	po 15.11.2005	%
Ogółem, z tego:	2 980	1 531	51,4	1 449	48,6
- gminy	2 413	1 172	48,6	1 241	51,4
- miasta na prawach powiatu	65	56	86,1	9	13,9
- powiaty	314	204	65,0	110	35,0
- województwa samorządowe	16	13	81,3	3	18,7
- związki komunalne	172	86	50,0	86	50,0

Regionalne izby obrachunkowe, zgodnie z art. 13 pkt 3 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych², wydają opinie o przedłożonych przez jst projektach budżetów wraz z informacją o stanie mienia komunalnego i objaśnieniami. Oceniając przedłożone na 2006 r. projekty budżetów (bez względu na datę wydania opinii w tym zakresie) składy orzekające regionalnych izb obrachunkowych wydały 2 980 opinii, z czego 1 733 stanowiły opinie pozytywne, 1 226 pozytywne z uwagami, 21 opinie negatywne. W porównaniu z ubiegłym rokiem wzrosła liczba opinii pozytywnych, spadła liczba opinii pozytywnych z uwagami. Opinie negatywne o projektach budżetów zostały wydane dla 12 gmin i 1 powiatu. Podobnie jak w ubiegłym roku, wzrost liczby opinii negatywnych wystąpił jedynie w przypadku związków komunalnych (z 5 w 2005 r. do 8 w 2006 r.). Dane dotyczące wyników opiniowania projektów budżetów na rok 2006 przedstawia poniższe zestawienie.

¹ Projekty budżetów na 2006 r. przygotowywane były w oparciu o obowiązującą wówczas ustawę z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148 z późn. zm.).

² Dz. U. z 2001 r. Nr 55, poz. 577 z późn. zm.

Liczba i rodzaj wydanych opinii o projektach budżetów jst na 2006 r.

Wyszczególnienie	Liczba opinii ogółem	z tego:					
		pozytywne	%	pozytywne z uwagami	%	negatywne	%
Ogółem, z tego:	2 980	1 733	58,2	1 226	41,1	21	0,7
- gminy	2 413	1 360	56,4	1 041	43,1	12	0,5
- miasta na prawach powiatu	65	43	66,2	22	33,8	0	0,0
- powiaty	314	216	68,8	97	30,9	1	0,3
- województwa samorządowe	16	7	43,7	9	56,3	0	0,0
- związki komunalne	172	107	62,2	57	33,1	8	4,7

Nieprawidłowości wskazane w opiniach wydanych przez składy orzekające dotyczyły w szczególności nie określenia:

- kwoty nadwyżki i jej przeznaczenia,
- limitów zaciągania zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek,
- szczegółowego źródła pokrycia deficytu,
- wydatków na przeciwdziałanie narkomanii - art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii³, a także:
- braku lub niepełnej informacji o stanie mienia komunalnego,
- nie zaplanowania wydatków na realizację obligatoryjnych zadań własnych,
- niewłaściwego i nieprecyzyjnego udzielania upoważnień dla organu wykonawczego,
- nieprawidłowego zapisu dotyczącego finansowania sportu,
- błędów rachunkowych i klasyfikacyjnych.

Zapis art. 182⁴ ustawy o finansach publicznych obliguje organ stanowiący jst do uchwalenia budżetu przed rozpoczęciem roku budżetowego, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach w trakcie roku budżetowego - nie później niż do dnia 31 marca.

Ponad połowa jst (66,8%) uchwaliła budżety na 2006 r. do 31 grudnia 2005 r. Natomiast w pierwszych trzech miesiącach 2006 r. uchwaliło budżety 33,0% jst. W wyniku nieuchwalenia przez samorząd budżetu w ustawowym terminie, regionalne izby obrachunkowe ustaliły 6 budżetów dla: 4 gmin i 2 związków, co stanowiło 0,2% ogółu uchwalonych budżetów. Dla porównania w roku 2005 regionalne izby obrachunkowe ustaliły 4 budżety dla: 1 gminy, 1 powiatu i 2 związków. Terminy uchwalania budżetów jst na 2006 r. prezentuje zamieszczone poniżej zestawienie.

Terminy uchwalenia budżetów na 2006 r.

Wyszczególnienie	Liczba budżetów	z tego uchwalonych:				Ustalonych przez rio	%
		do 31.12.2005	%	do 31.03.2006	%		
Ogółem, z tego:	2 980	1 990	66,8	984	33,0	6	0,2
- gminy	2 414*	1 600*	66,3	810	33,5	4*	0,2
- miasta na prawach powiatu	65	58	89,2	7	10,8	0	0,0
- powiaty	314	237	75,5	77	24,5	0	0,0
- województwa samorządowe	16	14	87,5	2	12,5	0	0,0
- związki komunalne	171**	81	47,4	88	51,4	2	1,2

* W liczbie budżetów - budżet gminy Raszyn występuje dwukrotnie. Budżet został po raz pierwszy uchwalony przez Radę Gminy do dnia 31.12.2005 r., po czym Kolegium RIO w Warszawie stwierdziło jego nieważność w całości i w konsekwencji ponownie ustaliło budżet gminy.

** W liczbie związków komunalnych, które uchwaliły budżet nie ujęto Związku Międzygminnego Śleza - Olawa (budżet uchwalony w dniu 14.04.2006 r.). Związek Gmin Mogielica z siedzibą w Kamienicy, mimo że wcześniej przedłożył projekt budżetu i otrzymał opinię został zlikwidowany w grudniu 2005 r. Związek Gmin Ziemi Lubaczowskiej nie przedłożył projektu, nie otrzymał opinii, ale uchwalił budżet (do dnia 31.03.2006 r.).

³ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.).

⁴ Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.). Przed nowelizacją ustawy o finansach publicznych w tym samym brzmieniu kwestię tę regulował art. 122 ustawy o finansach publicznych z dnia 26 listopada 1998 r.

1.2. Uprawnienia organów jednostek samorządu terytorialnego do uchwalania budżetu i jego zmian

Uchwalanie budżetu zgodnie z zapisami ustaw ustrojowych⁵ należy do wyłącznej kompetencji organu stanowiącego jst. Wykonywanie budżetu jest zadaniem zarządu powiatu lub województwa, a w gminach wójta (burmistrza, prezydenta miasta). W ciągu roku budżetowego jst dokonują zmian budżetów i w budżetach. Dokonywanie zmian w zakresie przenoszenia wydatków między działami klasyfikacji budżetowej, zmian budżetu w wyniku angażowania nadwyżki budżetowej, wolnych środków, kredytów, pożyczek oraz wprowadzanie do budżetu środków ze źródeł pozabudżetowych należy do wyłącznej kompetencji organu stanowiącego. Zakres uprawnień organu wykonawczego jst do dokonywania zmian w budżecie określa art. 188 ustawy o finansach publicznych.

Samorządy w szczególności korzystają z upoważnienia dającego organowi wykonawczemu możliwość dokonywania zmian w planie dochodów i wydatków, związanych z wprowadzaniem w trakcie roku budżetowego zmian kwot dotacji celowych przekazywanych z budżetu państwa oraz z budżetów innych jst.

W 2006 r. większość, bo 92,3% (89,9% w 2005 r., 92,2% w 2004 r., 93,3% w 2003 r.), organów stanowiących jst upoważniło organ wykonawczy do dokonywania zmian w planie wydatków, z wyłączeniem przeniesień wydatków między działami. W mniejszym zakresie stosowane było upoważnienie do przekazywania niektórych uprawnień do dokonywania przeniesień planowanych wydatków innym jednostkom organizacyjnym jst 40,0% (35,1% w 2005 r., w 2004 r. - 37,3%). Ponad połowa (60,5%) organów stanowiących jst udzieliła organowi wykonawczemu upoważnienia do lokowania wolnych środków na rachunkach w innych bankach (w 2005 r. - 57,2%, w 2004 r. - 50%). Natomiast 80,3% organów stanowiących upoważniło organ wykonawczy do zaciągania kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych na pokrycie występującego w ciągu roku deficytu budżetowego (w 2005 r. - 76,3%, w 2004 r. - 75,2%, w 2003 r. - 74,7%). Ustawa o finansach publicznych z dnia 30 czerwca 2005 r. rozszerzyła katalog upoważnień dla zarządu jednostki samorządu terytorialnego unormowanych w uchwale budżetowej. W art. 184 ust. 1 uofp wprowadzono upoważnienia dla zarządu jednostki samorządu terytorialnego do zaciągania zobowiązań na finansowanie wydatków na wieloletnie programy inwestycyjne, na programy i projekty realizowane ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) oraz środki pochodzące z innych źródeł niż wyżej wymienione, a także na zadania wynikające z kontraktów wojewódzkich zawartych między Radą Ministrów a samorządem województwa. Uchwała budżetowa jst określać powinna również upoważnienie zarządu jst do zaciągania zobowiązań z tytułów umów, których realizacja w roku następnym jest niezbędna dla zapewnienia ciągłości działania jednostki i termin zapłaty upływa w roku następnym.

Obowiązujące uregulowania prawne umożliwiają również organowi stanowiącemu wprowadzenie do uchwały budżetowej zwiększonych uprawnień dla organu wykonawczego do prowadzenia gospodarki finansowej. Najczęściej stosowanymi dodatkowymi

⁵ Art. 18 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.); art. 12 pkt 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.); art. 18 pkt 6 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.).

upoważnieniami, dla organu wykonawczego w roku 2006 były, podobnie jak w latach 2004 i 2005, upoważnienia do:

- zaciągania długu i spłaty zobowiązań,
- udzielania pożyczek i poręczeń do określonej kwoty,
- samodzielnego zaciągania zobowiązań,
- zaciągania zobowiązań na finansowanie wydatków na wieloletnie programy inwestycyjne, na programy i projekty realizowane ze środków przedakcesyjnych, funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności,
- zaciągania zobowiązań z tytułu umów, których realizacja w roku następnym jest niezbędna dla zapewnienia ciągłości działania jednostki i termin zapłaty upływa w roku następnym,
- emisji papierów wartościowych.

Zmianę budżetu stanowią zmiany w uchwale budżetowej, które skutkują zmniejszeniem lub zwiększeniem kwoty uchwalonego budżetu. Wymienić tu należy przede wszystkim zmiany w planach dochodów i wydatków, w tym z tytułu zmiany kwot subwencji oraz dotacji celowych. Natomiast zmiany dokonywane w budżecie to przeniesienia wydatków pomiędzy podziałkami klasyfikacji budżetowej, dysponowanie rezerwami oraz inne nie mające wpływu na ogólną wielkość ustalonych dochodów i wydatków.

Dokonywanie zmian budżetu i w budżecie było efektem zarówno działań zewnętrznych polegających na wprowadzeniu kwot dotacji celowych, subwencji ogólnej, środków otrzymanych ze źródeł pozabudżetowych, czy też wprowadzaniu do budżetu wydatków finansowanych z zaciągniętych kredytów, pożyczek oraz emisji obligacji, jak i wewnętrznych zmian wynikających z konieczności prawidłowej realizacji budżetu oraz zapobiegania i przeciwdziałania naruszeniom dyscypliny finansów publicznych. Polegało to przede wszystkim na przenoszeniu środków finansowych między zadaniami w paragrafach, rozdziałach i działach klasyfikacji budżetowej. Wymienione zmiany należały do najczęściej dokonywanych zmian w budżetach jst.

1.3. Zmiany w uchwałach budżetowych

W 2006 r. liczba uchwał i zarządzeń zmieniających budżet, podjętych przez organy jst łącznie wyniosła 76 201, tj. o 2,4% więcej niż w 2005 r. Podobnie jak w latach ubiegłych, najwięcej uchwał i zarządzeń zmieniających budżet podjętych zostało w gminach.

W roku 2006, (również w latach poprzednich), najczęściej wprowadzane były w budżetach jst zmiany dotyczące kwot dotacji celowych. W niewielkim stopniu dotyczyły one dochodów własnych i subwencji. Stosunkowo duży wzrost planu dotacji celowych (o 21,8%) związany był z wprowadzaniem dotacji do budżetu dopiero po otrzymaniu decyzji dysponenta. Wprowadzone w budżetach na rok 2006 zmiany spowodowały wzrost planowanych wydatków bieżących o 6,1% oraz niewielkie obniżenie o 1,9% wydatków majątkowych w stosunku do ustalonych w uchwałach budżetowych. Wydatki bieżące uległy zmianie w większym stopniu niż wydatki majątkowe.

Zmiany budżetów jst w 2006 r.

Wyszczególnienie	Plan budżetu (w tys. zł)		Struktura		% wzrostu (3:2)
	początkowy	po zmianach	planowana	po zmianach	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem, z tego:	110 806 455	117 256 975	100,0	100,0	105,8
- dochody własne	59 791 502	61 839 267	54,0	52,7	103,4
- dotacje celowe	17 164 181	20 897 688	15,5	17,8	121,8
- subwencje	33 850 772	34 520 020	30,5	29,5	102,0
Wydatki ogółem, z tego:	123 382 306	128 530 613	100,0	100,0	104,2
- wydatki bieżące	93 551 413	99 275 589	77,7	80,0	106,1
- wydatki majątkowe	29 830 893	29 255 024	22,3	20,0	98,1
Deficyt budżetu	- 12 575 851	- 11 273 638	x	x	89,7

Na podstawie art. 191 ustawy o finansach publicznych jst mogą podejmować uchwały o wydatkach, które nie wygasają z końcem roku budżetowego. W podjętej uchwale organ stanowiący określa wykaz wydatków, ostateczne terminy ich realizacji oraz ustala plan finansowy tych wydatków w podziale na działy i rozdziały klasyfikacji wydatków z wyodrębnieniem wydatków majątkowych. W 2006 r. jst podjęły 954 uchwały w tym zakresie (w 2005 r. - 823, w 2004 r. - 796, w 2003 r. - 632, w 2002 r. - 682). Wydatki niewygasające dotyczyły głównie zadań inwestycyjnych, które z różnych przyczyn (przedłużające się procedury wyłonienia wykonawcy w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych, warunki atmosferyczne), niezależnie od posiadanych na te zadania środków finansowych, nie mogły być zrealizowane przed upływem roku budżetowego. Były to zadania majątkowe w tym: inwestycje dotyczące budowy i modernizacji dróg, sieci wodociągowo-kanalizacyjnych i urządzeń towarzyszących, oczyszczalni ścieków komunalnych, oświetlenia ulicznego, informatyzacji oświaty i administracji publicznej, budowy i modernizacji obiektów użyteczności publicznej, modernizacji wyposażenia SP ZOZ, oświaty, transportu, gospodarki komunalnej, ochrony środowiska, zakupów inwestycyjnych. Środki na wydatki niewygasające - zgodnie z ustawą o finansach publicznych - były gromadzone na wyodrębnionym subkoncie podstawowego rachunku bankowego jst. Po upływie określonego w uchwale terminu realizacji zadań, niewykorzystane środki zwracane są na rachunek dochodów.

Oprócz zadań inwestycyjnych wydatki niewygasające obejmowały również wydatki bieżące. Przykładem takich wydatków były wydatki na remonty obiektów użyteczności publicznej, remonty budynków komunalnych, sporządzenie planów zagospodarowania przestrzennego, itp.

W przypadku stwierdzenia w jst niegospodarności, opóźnień w realizacji zadań, czy naruszenia zasad gospodarki finansowej określonych w art. 154 ustawy o finansach publicznych, organ wykonawczy jst, na podstawie art. 192 tej ustawy, podejmował decyzję o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych. Blokowanie oznacza okresowy lub obowiązujący do końca roku zakaz dysponowania częścią lub całością planowanych wydatków albo wstrzymanie przekazywania środków na realizację zadań finansowanych z budżetu jst. W roku budżetowym 2006 wydano 7 uchwał i zarządzeń o blokowaniu planowanych wydatków (w 2005 r. - 9, w 2004 r. - 7, w 2003 r. - 1, w 2002 r. - 15). Blokowaniem w 2006 r. objęto wydatki bieżące z tytułu:

- wydatków budżetowych od 1.09.2006 r. do 31.12.2006 r. w wyszczególnionych jednostkach organizacyjnych w wysokości 15% planu wydatków na IV kwartał 2006 r., blokowaniem nie objęto wydatków wynikających z umów o pracę i zobowiązań publiczno-prawnych,
- składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego (pomoc społeczna - domy pomocy społecznej, ochrona zdrowia),
- wydatków w: § 3030, § 4170, § 4210, § 4270, § 4300 związanych z administracją publiczną, bezpieczeństwem publicznym i ochroną przeciwpożarową (OSP), gospodarką komunalną i ochroną środowiska, kulturą i ochrona dziedzictwa narodowego, kulturą fizyczną i sportem,
- wydatków bieżących (wynagrodzenia i pochodne) Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej, Zespołu Szkół,
- dotacji dla samorządowej instytucji kultury.

1.4. Poprawność dokonywanych zmian

W art. 11 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych określony został zakres właściwości rzeczowej nadzoru sprawowanego przez regionalne izby obrachunkowe.

Nieprawidłowości stwierdzane w uchwałach budżetowych oraz uchwałach i zarządzeniach zmieniających budżety na rok 2006 nie odbiegają swym zakresem od występujących w latach poprzednich. Porównując je z wynikami nadzoru z lat ubiegłych, zauważyć należy utrzymywanie się na zbliżonym poziomie liczby uchwał i zarządzeń podjętych bez naruszenia prawa. Dla porównania w 2006 r. bez naruszenia prawa podjęto 98,0% uchwał i zarządzeń zmieniających budżet (w 2005 r. - 98,2%, w 2004 r. - 98,5%, w 2003 r. - 98,3%). Szczegółowy opis występujących nieprawidłowości przedstawiono w **części I. pkt 2.2. Sprawozdania ...**

1.5. Podsumowanie

1. *Ustawowy termin przedłożenia przez jst projektu budżetu na 2006 r. to 15 listopada 2005 r. W tym terminie projekty złożyło 51,4% jst (w 2005 r. - 52,8%).*
2. *Regionalne izby obrachunkowe wydały 2 980 opinii o projektach budżetów na 2006 r. (na 2005 r. - 2 981). W porównaniu do ubiegłego roku, nastąpił wzrost liczby opinii pozytywnych oraz spadek opinii pozytywnych z uwagami. Opinie negatywne o projektach budżetów zostały wydane dla 12 gmin i 1 powiatu, podobnie jak w 2005 r., wzrost liczby opinii negatywnych wystąpił w związkach komunalnych (z 5 w 2005 r. do 8 w 2006 r.).*
3. *Z dniem 1 stycznia 2006 r. organy wykonawcze jst w przeważającej większości (66,8%) realizowały dochody i wydatki w oparciu o uchwalone budżety. Na tej podstawie w roku poprzednim funkcjonowało 53,0% jst.*

4. *Organy stanowiące jst w terminie do 31 marca 2006 r. uchwaliły 2 974 budżety (99,8%). Po tym terminie regionalne izby obrachunkowe ustaliły 6 budżetów: dla 4 gmin i 2 związków (w 2005 r. - 4 budżety: dla 1 gminy, 1 powiatu i 2 związków).*
5. *W 2006 r., podobnie jak w latach poprzednich, wzrosła - chociaż w mniejszym stopniu - o 2,4% liczba uchwał i zarządzeń organów jst zmieniających budżet (w 2005 r. o 7,0%, w 2004 r. o 9,7%, a w 2003 r. o 4,6%). Najwięcej zmian dokonano w zakresie planu dotacji celowych (wzrost o 21,8%) co wynikało z zasady wprowadzania ich do budżetu dopiero po otrzymaniu decyzji od dysponenta.*
6. *Organy stanowiące jst podjęły 954 uchwały o wydatkach, które nie wygasają z upływem roku budżetowego (w 2005 r. - 823). Sytuacja ta była wynikiem złożonych procedur wyłaniania wykonawców w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych oraz rozpatrywania wniosków o przyznanie środków unijnych.*
7. *W 2006 r. organy wykonawcze jst podjęły 7 uchwał i zarządzeń w zakresie blokowania planowanych wydatków budżetowych (w 2005 r. - 9). Blokowanie wydatków mające na celu zapobieganie drastycznym przypadkom niegospodarności i naruszaniu zasad gospodarki finansowej jest w dalszym ciągu rzadko stosowanym instrumentem.*

2. Wykonanie budżetów przez jednostki samorządu terytorialnego

2.1. Budżety jednostek samorządu terytorialnego

2.1.1. Zmiany przepisów prawa regulujących gospodarkę finansową jednostek samorządu terytorialnego

Dziesiąty rok opracowywania przez KR RIO sprawozdań z wykonania budżetów jst, obejmujących swym zasięgiem jednostki całego kraju, daje asumpt do przypomnienia zmian jakie w tym okresie nastąpiły w podziale administracyjnym kraju oraz w zasadach gospodarki finansowej tych jednostek.

W 1997 r. podział administracyjny kraju uwzględniał jedynie dwa szczeble: wojewódzki i gminny. Do 1999 r. funkcjonowało 49 województw, 2 489 gmin oraz związek gmin warszawskich. Jedynie na szczeblu gminnym działał, utworzony, ustawą z dnia 8 marca 1990 r., samorząd terytorialny. Poza ustawą ustrojową jego podstawowe zasady działania określały ustawy: z dnia 5 stycznia 1991 r. Prawo budżetowe⁶, z dnia 10 grudnia 1993 r. o finansowaniu gmin⁷ - określająca źródła dochodów gmin oraz z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw⁸ przekazująca gminom zakres realizowanych przez nie zadań własnych i zleconych.

Zasadnicza zmiana w funkcjonowaniu administracji samorządowej nastąpiła w 1999 r. Ustawą z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa⁹ zmniejszono liczbę funkcjonujących województw z 49 do 16 i przywrócono zlikwidowany w latach siedemdziesiątych stopień powiatowy. Ustawy ustrojowe obok funkcjonującego dotąd samorządu terytorialnego na szczeblu gminy wprowadziły samorząd powiatowy i wojewódzki. Z gmin wyodrębniono 65 miast na prawach powiatu, łączących realizację zadań gminnych i powiatowych. Zadania poszczególnych stopni samorządu terytorialnego wyznaczyła ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej w związku z reformą ustrojową państwa¹⁰.

Zasady gospodarki finansowej zaczęła regulować ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych, która zastąpiła ustawę Prawo budżetowe, a dochody jednostek samorządu terytorialnego poszczególnych stopni podziału administracyjnego określiła ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 - 2003¹¹. Jst stały się organem założycielskim i nadzorującym dla niektórych jednostek sektora finansów publicznych posiadających osobowość prawną jak: SP ZOZ, instytucje kultury, fundusze celowe i inne samorządowe osoby prawne.

⁶ Ustawa z dnia 5 stycznia 1991 r. Prawo budżetowe (Dz. U. z 1993 r. Nr 72, poz. 344 z późn. zm.).

⁷ Ustawa z dnia 10 grudnia 1993 r. o finansowaniu gmin (Dz. U. Nr 129, poz. 600 z późn. zm.).

⁸ Ustawa z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 34, poz. 198 z późn. zm.).

⁹ Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. Nr 96, poz. 603 z późn. zm.).

¹⁰ Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej, w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668 z późn. zm.).

¹¹ Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 - 2003 (Dz. U. Nr 150, poz. 983 z późn. zm.) zastąpiona ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 203, poz. 1966 z późn. zm.).

Dalsze zmiany podziału administracyjnego kraju prowadziły do zwiększenia liczby powiatów z 308 (do 2001 r.) do 314 (od 2002 r.), zmniejszenia liczby gmin z 2 425 do 2 412 w 2002 r. Od 2003 r. funkcjonuje 2 413 gmin. Zmianie uległ status miasta stołecznego Warszawy¹². Warszawa stała się w miastem na prawach powiatu po przekształceniu m. st. Warszawy ze związku gmin - dzielnic. Stopniowo zmieniał się także zakres zadań realizowanych przez jst na poszczególnych stopni. Najpoważniejszym przekształceniom uległ katalog zadań realizowanych przez powiaty, czemu towarzyszyło początkowo rozszerzanie zakresu służb inspekcji i straży finansowanych za pośrednictwem budżetu powiatów, a potem ograniczenie w zakresie finansowania komend powiatowych Policji oraz inspekcji sanitarnych i weterynaryjnych.

Niedoszacowanie kosztów realizacji szeregu zadań przekazanych w chwili tworzenia samorządów i stopniowo poszerzających zakres obowiązków realizowanych przez jst wszystkich szczebli, prowadzący do pogarszania się sytuacji finansowej tych jednostek oraz odczuwane coraz dotkliwiej ograniczenie ich samodzielności finansowej stało się powodem zmian w regulacji prawnej określającej źródła dochodów jst. Reforma systemu dochodów przyniosła oczekiwane rezultaty w postaci wzrostu dochodów jst - szczególnie województw samorządowych - zwiększenia samodzielności finansowej, określonej udziałem dochodów własnych, przygotowując w ten sposób jednostki samorządowe do absorpcji środków unijnych i innych bezzwrotnych środków zagranicznych. Ubocznym skutkiem reformy dochodów jst był wzrost zróżnicowania sytuacji dochodowej poszczególnych jst. Pojawiło się również niebezpieczeństwo wynikające z rosnącego zadłużenia jednostek posiadających osobowość prawną, wobec których jst sprawują funkcje założycielskie i nadzorcze.

Rok 2006 nie przyniósł znacznych zmian w zakresie zadań realizowanych przez jst oraz w zasadach ich finansowania. W końcu 2005 r. opublikowano ustawę z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych, która przyniosła zmiany o charakterze porządkującym. Z ustawy usunięty został dział V określający zasady odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, wyodrębniono natomiast w tym dziale przepisy regulujące zasady i tryb gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej oraz zasady prefinansowania programów i projektów współfinansowanych środkami pochodzącymi z tego źródła. Zmiany regulacji dotyczących form organizacyjno-prawnych jednostek sektora finansów publicznych wyeliminowały z przychodów własnych zakładów budżetowych dochody pochodzące z najmu i dzierżawy oraz z innych umów o podobnym charakterze¹³. Z obowiązującego dotąd ograniczenia kwot otrzymanych dotacji przez zakłady budżetowe do poziomu 50% kosztów ich działalności, obok dotacji inwestycyjnych wyłączone zostały również dotacje otrzymywane w związku z realizacją projektów lub zadań współfinansowanych ze środków pochodzących z funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności Unii Europejskiej. W art. 169 ust. 1 ustawy ustalono, że limit spłat kredytów i pożyczek w danym roku nie obejmuje spłat kredytów i pożyczek zaciąganych na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu, które spłacane są w ciągu tego samego roku.

¹² Ustawa z dnia 25 marca 1994 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. Nr 48, poz. 195 z późn. zm.) konstituująca Warszawę jako związek gmin - dzielnic zastąpiona została ustawą z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy przekształcającą Warszawę w gminę posiadającą status miasta na prawach powiatu.

¹³ Art. 24 ust. 2 ustawy o finansach publicznych.

Zmiany wprowadzone zostały również do ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Z dochodów gmin wykreślona została opłata administracyjna, która w praktyce ograniczała się do opłat za wydawane wypisy i wyrisy z katastru nieruchomości. Ponadto, skreślając w art. 32 ust. 3 ustawy zlikwidowano dotychczasową możliwość rekompensowania gminom ubytku dochodów podatkowych, wynikającego z uchwał organu stanowiącego określających niższe stawki podatku od środków transportu. Obniżenie stawek tego podatku w stosunku do stawek górnych obowiązujących w danym roku wpływało dotąd na obniżenie poziomu wskaźnika G^{14} , co umożliwiało uzyskanie rekompensaty z tytułu utraconych w ten sposób dochodów poprzez podwyższenie przysługującej gminie kwoty podstawowej części wyrównawczej subwencji ogólnej. Poprzez dodanie art. 50a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego nadano moc prawną, stosowanej w praktyce zasadzie, w myśl której organ stanowiący jst decydował o przeznaczeniu dotacji otrzymywanych z budżetu państwa, stanowiących zwrot wydatków na realizację zadań określonych w odrębnych przepisach oraz dotacji z tytułu rekompensat utraconych dochodów własnych.

Od trzech lat subwencja ogólna składa się z części wyrównawczej, równoważącej (regionalnej dla województw) i oświatowej. Niezmiennie pozostały zasady ustalania części wyrównawczej. Część równoważąca dla gmin na 2006 r. została rozdzielona między gminy zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów¹⁵. Jej wysokość określona była poziomem wpłat do budżetu państwa jakie uiszczają „bogatą” gminy¹⁶ oraz poziomem naliczonej a nie przysługującej „bogatom” gminom kwoty uzupełniającej części wyrównawczej subwencji ogólnej. Część równoważąca subwencji, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów, w 2006 r. rozdzielona została w 50% między gminy miejskie, których wydatki na dodatki mieszkaniowe poniesione w 2004 r. w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy były wyższe od 80% średnich wszystkich gmin miejskich kraju, w 25% - między gminy wiejskie i miejsko-wiejskie, których wydatki na sfinansowanie dodatków mieszkaniowych poniesione w 2004 r. w przeliczeniu na jednego mieszkańca były wyższe od 90% średnich wydatków wszystkich tego typu gmin w kraju oraz w 25% - pomiędzy gminy wiejskie i miejsko-wiejskie, których suma dochodów zrealizowanych w 2004 r. z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz dochodów jakie gmina mogła uzyskać w 2004 r. z podatku rolnego, leśnego (obliczonych przy zastosowaniu cen skupu żyta i sprzedaży drewna ogłoszonych przez Prezesa GUS, bez zwolnień, odroczeń, umorzeń oraz zaniechania poboru w przeliczeniu na jednego mieszkańca) była niższa od 80% średnich dochodów z tych samych źródeł tych samych typów gmin w kraju.

Część oświatowa subwencji ogólnej na 2006 r. rozdzielona została między jst zgodnie z zasadami przyjętymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej¹⁷. Zasady te nie zmieniły się w stosunku do lat ubiegłych, jednak w kwocie określającej wysokość części oświatowej subwencji na 2006 r. uwzględniono wzrost - w stosunku do roku bazowego - wydatków bieżących szkół i placówek oświatowych finansowanych z budżetów jst z tytułu uzyskania kolejnych stopni awansu zawodowego przez nauczycieli, zwiększenia liczby

¹⁴ Wskaźnik dochodów podatkowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy.

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 września 2005 r. w sprawie podziału części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin na rok 2006 (Dz. U. Nr 194, poz. 1621).

¹⁶ Gminy, których wskaźnik dochodów podatkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyższy jest od 150% wskaźnika przeciętnego dla wszystkich gmin w kraju.

¹⁷ Rozporządzenie z dnia 22 grudnia 2005 r. Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na 2006 r. (Dz. U. Nr 266, poz. 2231).

godzin zajęć dydaktycznych w związku z wdrażaniem od września 2002 r. ramowych planów nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych, skutków wdrażania od 1 września 2005 r. czwartej godziny zajęć z wychowania fizycznego dla uczniów klas gimnazjalnych oraz z tytułu kontynuowania kształcenia w uzupełniających liceach ogólnokształcących dla młodzieży (funkcjonujących od 1 września 2004 r.) oraz w policealnych liceach profilowanych dla absolwentów (funkcjonujących od 1 września 2005 r.).

Przy naliczaniu wpłat do budżetu państwa, uiszczanych przez gminy których wskaźnik dochodów podatkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca (G) był większy niż 150% wskaźnika przeciętnego dla wszystkich gmin kraju, uwzględniono art. 30 ustawy o restrukturyzacji górnictwa¹⁸, zgodnie z którym gminy górnicze zwolnione zostały z wpłat do budżetu państwa od przypadającej im części opłaty eksploatacyjnej od przedsiębiorstwa górniczego.

Wyliczony, zgodnie z dyspozycją art. 89 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, procentowy udział gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w 2006 r. wyniósł 35,95%.

Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych w art. 79 złagodziła nieco rygory procedur ostrożnościowych i sanacyjnych. W regulacji z dnia 26 listopada 1998 r. (art. 45 ustawy) przewidywano uruchomienie tych procedur w przypadku, gdy wartość relacji łącznej kwoty państwowego długu publicznego powiększonej o kwoty przewidywanych wypłat z tytułu udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych poręczeń i gwarancji przekroczy 50% w relacji do produktu krajowego brutto. Regulacja¹⁹ zawarta w ustawie z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych przewiduje uruchomienie tych procedur w przypadku, gdy 50% przekroczy wartość relacji kwoty państwowego długu publicznego do produktu krajowego brutto (bez przewidywanych wypłat z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji). Ponieważ nowe regulacje w zakresie procedur ostrożnościowych i sanacyjnych miały zastosowanie dopiero do budżetów konstruowanych na 2007 r., w 2006 r. zostały zastosowane ograniczenia wynikające ze starej ustawy o finansach publicznych (z art. 45 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych), co w praktyce ograniczało możliwości uchwalenia przez jst budżetów których deficyt przekraczał 20% w relacji do ich dochodów. Ograniczenie to nie miało zastosowania do kwot deficytu sfinansowanych nadwyżką budżetową z lat poprzednich a także sfinansowanych emisją papierów wartościowych, zaciągniętymi kredytami i pożyczkami w związku ze środkami określonymi w umowie zawartej z podmiotem dysponującym funduszami strukturalnymi lub Funduszem Spójności Unii Europejskiej.

2.1.2. Realizacja budżetów jednostek samorządu terytorialnego

W 2006 r. dochody jst zaplanowane na poziomie 117 256 975 tys. zł zrealizowane zostały w 99,8% czyli w kwocie 117 040 222 tys. zł. Na wysoki wskaźnik realizacji zaplanowanych dochodów złożyły się: realizacja dochodów własnych w 101,7%, otrzymanie z budżetu państwa 100% zaplanowanych kwot subwencji ogólnej oraz - obniżające poziom przeciętnego wskaźnika - jedynie 93,9% wykonanie zaplanowanych dotacji. Analiza stopnia realizacji planowanych dochodów wskazuje na pozytywny wpływ utrzymującej się, lepszej od przewidywanej, koniunktury gospodarczej, co odbiło się na wielkości podatków

¹⁸ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o restrukturyzacji górnictwa w latach 2003 - 2006 (Dz. U. Nr 210, poz. 2037).

¹⁹ Art. 79 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych.

uzyskiwanych zarówno od osób fizycznych, jak i prawnych. Planowane udziały w podatku dochodowym od osób prawnych zrealizowane zostały w 108,0%, udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych - w 104,0%. Kwoty wyższe od planowanych uzyskano niemal ze wszystkich dochodów o charakterze podatkowym (poza podatkiem rolnym i opłatą targową) osiągając najwyższy stopień przekroczenia planu w podatku od czynności cywilnoprawnych (128,3%) oraz w podatku od spadków i darowizn (116,7%).

W 106,8% zrealizowane zostały zaplanowane dochody budżetowe m. st. Warszawy i w 101,1% - pozostałych miast na prawach powiatu. Na niższy od planowanego (98,9%) poziom zrealizowanych dochodów gmin wpłynęła jedynie 89,6% realizacja pozostałych (poza podatkowymi i majątkowymi) dochodów własnych i 95,9% realizacja zaplanowanych dotacji. W powiatach w 100,0% zrealizowane zostały jedynie kwoty subwencji ogólnej (ogólny wskaźnik wykonania dochodów w powiatach wyniósł 98,8%), a w województwach, które zrealizowały dochody w 96,3% obniżenie przeciętnego wskaźnika wynikało z 75,3% wykonania zaplanowanych w budżetach dotacji (dotacje na zadania własne zrealizowane zostały zaledwie w 61,8%).

Wydatki budżetowe zaplanowane w budżetach jst na 2006 r. w kwocie 128 530 613 tys. zł, zrealizowane zostały w 93,4%, na poziomie 120 038 196 tys. zł. Taki sam wskaźnik realizacji planowanych wydatków utrzymywał się w latach wcześniejszych (dokładnie 93,4% w roku 2005), również jak poprzednio wyższy był procent wykonania wydatków bieżących (95,8%) niż majątkowych (85,3% w 2006 r., 83,1% w 2005 r. i 84,9% w 2004 r.). Na tak znaczne i systematyczne opóźnienia w realizacji wydatków majątkowych - w tym przede wszystkim inwestycyjnych - miał wpływ zarówno nadmierny optymizm w planowaniu jak i komplikacje w stosowaniu procedur przetargowych oraz, nabierające coraz większego znaczenia, opóźnienia realizacyjne. W najniższym stopniu zaplanowane wydatki zrealizowały województwa samorządowe (87,9%), przy czym w ich budżetach poniżej 90% wynosił zarówno wskaźnik realizacji wydatków majątkowych, jak i bieżących.

W 2006 r. jst łącznie zaplanowały wydatki wyższe od dochodów budżetowych o 11 273 639 tys. zł. Zrealizowany deficyt wyniósł 2 997 974 tys. zł (w 2005 r. 895 218 tys. zł), a jego poziom stanowił 2,6% w stosunku do zrealizowanych dochodów. Znaczne rozmiary planowanego deficytu wiązały się w dużej mierze ze sposobem finansowania „zadań unijnych”. Środki uzyskiwane z funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności Unii Europejskiej przekazywane były beneficjentom po zakończeniu realizacji zadania, co wymagało przewidywania w budżetach jst kredytów i pożyczek na ich uprzednie sfinansowanie. Rosnący zakres planowanych przez jst „zadań unijnych” oraz możliwość ujęcia w budżecie dochodów ze źródeł zagranicznych dopiero po przyjęciu projektu przez instytucję wdrażającą powodują, że powiększa się rozpiętość między wielkością deficytu planowanego i ostatecznie zrealizowanego. W 2001 r. - przed zmianą sposobu finansowania jst - łączna kwota zaplanowanego przez jst deficytu wyniosła 5 863 482 tys. zł (była niemal dwukrotnie niższa niż w 2006 r.), a zrealizowanego - 3 139 610 tys. zł (o 4,7% wyższa niż w 2006 r.). Jeszcze w 2003 r., w którym jst korzystały z niewielkich środków przedakcesyjnych, zaplanowany deficyt wyniósł 4 948 040 tys. zł, a zrealizowany - 1 813 908 tys. zł, natomiast w 2005 r., przy znacznie szerszym zakresie wykorzystania środków unijnych, zaplanowany deficyt wyniósł 7 475 027 tys. zł, a zrealizowany - 895 218 tys. zł (0,9% w stosunku do dochodów).

Realizacja szerokiego zakresu zadań dofinansowanych z bezzwrotnych środków zagranicznych wymaga angażowania odpowiedniej wielkości środków własnych. Przy

zadaniach o charakterze inwestycyjnym niezbędne staje się coraz częściej korzystanie z przychodów zwrotnych w postaci zaciąganych kredytów i pożyczek oraz - rzadziej - z emisji papierów wartościowych. Odbija się to na wielkości zadłużenia. Łączna kwota wliczanych do długu publicznego zobowiązań jst według stanu na koniec 2006 r. wyniosła 24 949 122 tys. zł - o 17,8% więcej niż rok wcześniej. Po okresie lat 2004 i 2005, w których tempo wzrostu zadłużenia jst ustabilizowało się na poziomie 11%, nastąpiło więc znaczne przyspieszenie. Nie stanowi to sygnału ostrzegającego o rosnącym zagrożeniu dla bezpieczeństwa finansowego ogółu jst, z uwagi na fakt, że w tym czasie wzrosły dochody tych jednostek o 12,5% w 2005 r. i o 13,7% w roku 2006. Nie należy oczekiwać, że zwiększenie dochodów jst ograniczy poziom ich zadłużenia - przeciwnie wyższe dochody umożliwiają korzystanie w szerszym zakresie z zewnętrznych zwrotnych źródeł zasilania finansowego bez nadmiernego obciążenia budżetów spłatami powstających w ten sposób zobowiązań. Sprzyja to realizacji coraz większej ilości „zadań unijnych”.

Przed zmianą systemu dochodów jst w 2003 r. relacja kwoty wliczanych do długu publicznego zobowiązań jst do ich dochodów wzrosła do 21,8%. Od 2004 r. przeciętny ciężar zobowiązań jst ulegał niewielkiemu obniżeniu do 20,9% w 2004 r. i 20,6% w 2005 r., natomiast w 2006 r. ponownie wzrósł do 21,3%, nie osiągając jednak poziomu z 2003 r. Relacja wliczanych do długu publicznego zobowiązań do dochodów wzrosła w jednostkach wszystkich poziomów samorządu, z wyjątkiem wyodrębnionego z miast na prawach powiatu m. st. Warszawy.

Relacja wliczanych do długu publicznego zobowiązań jst do ich dochodów budżetowych w roku 1999 oraz w latach 2003 - 2006 (w %)

Wyszczególnienie	Lata				
	1999	2003	2004	2005	2006
POLSKA, z tego:	9,5	21,8	20,9	20,6	21,3
- gminy	11,5	18,4	18,7	17,6	18,5
- m. st. Warszawa*	-	37,2	36,7	37,8	29,8
- miasta na prawach powiatu	12,3	31,0	28,4	26,4	27,0
- powiaty	0,6	11,0	11,9	13,2	16,8
- województwa	0,7	14,1	8,1	12,5	16,6
Województwa:					
Dolnośląskie	11,5	29,8	26,8	23,6	23,4
Kujawsko-pomorskie	11,7	25,3	22,6	21,2	26,8
Lubelskie	7,1	15,8	16,6	17,1	18,0
Lubuskie	8,7	14,6	14,8	16,0	20,6
Łódzkie	9,1	24,0	22,3	21,9	22,9
Małopolskie	11,5	27,1	27,1	27,1	29,1
Mazowieckie	6,5	24,6	23,7	24,7	21,2
Opolskie	13,2	12,8	12,4	13,0	16,5
Podkarpackie	9,3	16,8	18,2	17,8	19,4
Podlaskie	8,7	18,4	19,7	19,3	19,9
Pomorskie	12,9	27,0	22,9	22,0	20,2
Śląskie	7,7	16,2	14,7	14,0	16,1
Świętokrzyskie	5,8	11,2	11,8	13,3	16,5
Warmińsko-mazurskie	8,3	20,7	21,6	21,3	23,4
Wielkopolskie	12,4	22,4	21,3	20,0	21,8
Zachodniopomorskie	12,2	22,4	21,1	21,6	21,9

* Utrzymujący się do 2002 r. status m. st. Warszawy jako związku gmin został zmieniony ustawą z 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. Nr 41, poz. 361 z późn. zm.), która przekształciła Warszawa w miasto na prawach powiatu. Dla zachowania porównywalności dane o m. st. Warszawa wyodrębniono w zestawieniach za lata 2001 i 2002, zachowując ten układ w kolejnych latach, ze względu na specyficzne - stołeczne funkcje tego miasta oraz osiągnięty bardzo wysoki poziom dochodów i wydatków budżetowych, (który zniekształcałby wyniki osiągnięte przez pozostałe miasta na prawach powiatu).

Podobnie, jak w latach poprzednich, w 2006 r. najszerzej z możliwości zaciągania kredytów i pożyczek korzystały silne ośrodki miejskie. Wskaźnik zadłużenia miast na prawach powiatu wyniósł 27,0%, przy przeciętnym zadłużeniu dla gmin równym 18,5%, oraz dla powiatów i województw, odpowiednio - 16,8% i 16,6%.

W zestawieniu ujęte zostały wskaźniki zadłużenia z krańcowych lat okresu 1999 - 2003, w którym wskaźniki zadłużenia rosły systematycznie, zarówno w utworzonych w 1999 r. powiatach i województwach, jak i w funkcjonujących wcześniej gminach oraz w wydzielonych z nich miastach na prawach powiatu. Wzrost dochodów jst oraz zmiana ich struktury, osiągnięte w efekcie wejścia w życie ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, spowodowały zahamowanie procesu wzrostu wskaźników zadłużenia w latach 2004 i 2005, po czym został on ponownie uruchomiony w 2006 r. pod wpływem rosnącego zapotrzebowania na środki własne współfinansujące „zadania unijne”.

Przeciętny wzrost wskaźników zadłużenia w 2006 r. ominął jedynie jst województw dolnośląskiego, mazowieckiego i pomorskiego, które w 2005 r. zaliczały się do województw o zadłużeniu wyższym od przeciętnego dla jst kraju. Najwyższy wskaźnik zadłużenia wykazywały i nadal wykazują jst województwa małopolskiego (27,1% w 2005 r. i 29,1% w roku 2006). Stabilnym stopniem zadłużenia charakteryzowały się jst województwa opolskiego, który w 1999 r. był tu najwyższy w kraju - wynosił 13,2% w relacji do dochodów, przy przeciętnym poziomie dla jst kraju równym 9,5%. Z niewielkimi wahaniami utrzymywał się na zbliżonym poziomie do 2005 r., natomiast w 2006 r. nieznacznie wzrósł do 16,5%. Rosnący, jednak nadal tradycyjnie niski wskaźnik zadłużenia ukształtował się w niezbyt bogatych jst województw: świętokrzyskiego (16,5%), lubelskiego (18,0%), podkarpackiego (19,4%), podlaskiego (19,9%) oraz w jst zaliczanych do rozwiniętego gospodarczo województwa śląskiego (16,1%). Generalnie utrzymywał się pewien związek między poziomem zamożności jst (poziomem dochodów w przeliczeniu na jednego mieszkańca) a wysokością wskaźników zadłużenia. Jednostki województw niezbyt zamożnych realnie oceniają możliwości spłaty swoich zobowiązań i unikają zbyt szerokiego korzystania z kredytów i pożyczek. Wyjątkiem były jst województwa małopolskiego, których wskaźnik zadłużenia był najwyższy (29,1%), a dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca sięgały 93% średniej krajowej oraz jst województwa kujawsko-pomorskiego o wskaźniku zadłużenia sięgającym 26,8% w relacji do dochodów, przy poziomie dochodów równym 94% średniej krajowej. Nawet te najwyższe przeciętne dla jst województw wskaźniki zadłużenia dalekie są od ustawowo wyznaczonej granicy 60% w relacji do dochodów²⁰. Umiejętność realnej oceny możliwości spłaty własnych zobowiązań potwierdza fakt, że w województwie małopolskim najwyższy stopień zadłużenia (49,1% w relacji do dochodów) wykazywały miasta na prawach powiatu, których poziom dochodów sięgał 104% przeciętnego poziomu dla jednostek tego typu w kraju. Gminy i powiaty tego województwa charakteryzowały się stosunkowo niskimi dochodami nie różniły się stopniem zadłużenia od przeciętnych dla jednostek na tym samym poziomie samorządu w kraju. Trochę mniej uzasadniona poziomem dochodów była sytuacja jst województwa kujawsko-pomorskiego, w którym miasta na prawach powiatu wykazywały wskaźnik zadłużenia sięgający 40,6% przy poziomie dochodów równym 93% średniej krajowej dla miast na

²⁰ Art. 170 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.).

prawach powiatu, a relacja zadłużenia do dochodów województwa samorządowego sięgała 39,5% przy poziomie dochodów równym 83% średniej krajowej dla jednostek na tym poziomie samorządu.

Mimo rosnącego stopnia zadłużenia jst, jego poziom jest nadal niewysoki. Jst, które zrealizowały dochody w kwocie sięgającej 59,2% dochodów realizowanych przez budżet państwa i wydatki w kwocie równej 53,9% wydatków budżetu państwa jedynie w 4,0% uczestniczą w tworzeniu długu publicznego państwa.

2.1.3. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

Dynamika i poziom dochodów budżetowych jst

Mimo stabilizacji zasad kształtowania dochodów jst od 2004 r. ich poziom w kolejnych latach wykazywał wyraźny wzrost, który w dużej mierze można przypisać poprawiającej się koniunkturze gospodarczej. Nie bez wpływu na dochody pozostawały również zmiany w zakresie zadań realizowanych przez jst.

Dynamika dochodów jst i budżetu państwa w latach 2003 - 2006

Wyszczególnienie	Dochody w mln zł				Wskaźniki dynamiki dochodów w %					
	2003	2004	2005	2006	2004/2003	2005/2004	2006/2005		2006/2003	2006/2004
					nominalnie			realnie*	nominalnie	
POLSKA, z tego:	79 140,5	91 504,0	102 911,9	117 040,2	115,6	112,5	113,7	112,7	147,9	127,9
- gminy	36 046,3	40 308,5	45 813,2	51 724,3	111,8	113,7	112,9	111,9	143,5	128,3
- m. st. Warszawa	4 861,3	5 983,4	7 335,6	8 575,6	123,1	122,6	116,9	115,9	176,4	143,3
- miasta na prawach powiatu	22 554,5	25 770,4	28 934,2	32 410,3	114,3	112,3	112,0	111,0	143,7	125,8
- powiaty	11 111,6	12 471,4	13 762,7	14 844,2	112,2	110,4	107,9	106,9	133,6	119,0
- województwa samorządowe	4 565,8	6 970,3	7 066,2	9 485,8	152,7	101,4	134,2	133,2	207,8	136,1
Budżet państwa	152 110,6	156 281,2	179 772,2	197 639,8	102,7	115,0	109,9	108,9	129,9	126,5

*Wskaźnik inflacji - 1,0%

Obowiązująca od 2004 r. zmiana zasad kształtowania dochodów jst spowodowała, że w latach 2003 - 2006 ich dochody wzrosły znacznie (o 47,9%) niż dochody budżetu państwa (o 29,9%), jednak już w okresie stabilizacji zasad kształtowania dochodów - w latach 2004-2006 wskaźnik wzrostu dochodów jst był bardzo zbliżony do wskaźnika dla budżetu państwa, (odpowiednio 27,9% i 26,5%).

Zmiana ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego zapewniła w 2004 r. najsilniejszy wzrost dochodów województwom samorządowym (o 52,7%), jednocześnie zmiana struktury tych dochodów (wzrost z 0,5% do 15,9% udziałów województw w realizowanym na ich terenie podatku dochodowym od osób fizycznych) zapewniła rosnące dochody w okresie dobrej koniunktury (o 36,1% w latach 2004 - 2006). Dla województw charakterystyczna była jednak nadal duża zależność wahań dochodów od wysokości przysługujących im dotacji oraz stopnia realizacji zaplanowanych dochodów z tego źródła. W 2005 r. dochody z tytułu dotacji obniżyły się w stosunku do 2004 r. o 27,6%, co mimo 11,3% wzrostu dochodów własnych spowodowało zahamowanie wzrostu ogólnej kwoty dochodów. W 2006 r. dotacje wzrosły o 19,5% i kumulując się z 32,0% wzrostem dochodów własnych oraz z 54,1% wzrostem kwoty subwencji ogólnej zapewniły wzrost ogólnej kwoty dochodów budżetowych województw o 34,2%. W rezultacie w okresie

trzech lat obowiązywania nowych zasad kształtowania dochodów (2004 - 2006) ogólna kwota dochodów województw wzrosła nieznacznie - o 36,1%, mimo 46,9% wzrostu dochodów własnych i 61,3% wzrostu kwoty subwencji ogólnej.

Dynamika dochodów pozostałych jst w 2006 r. była dosyć wyrównana, jednak najślabiej (o 7,9%) wzrosły dochody powiatów, na co złożyło się niskie (2,1%) tempo wzrostu subwencji ogólnej. Niższe niż w gminach, miastach na prawach powiatu i województwach tempo wzrostu dochodów uzyskały również powiaty w całym okresie 2004 - 2006 (19,0%), pomimo osiągniętego w tym czasie 47,1% wzrostu dochodów własnych.

Dynamika dochodów budżetowych jst w podziale na podstawowe części w latach 2004 - 2006 (w %)

Wyszczególnienie	Dochody ogółem		Dochody własne		Dotacje celowe		Subwencja ogólna	
	2006/2005	2006/2004	2006/2005	2006/2004	2006/2005	2006/2004	2006/2005	2006/2004
POLSKA, z tego:	113,7	127,9	114,6	133,6	126,1	149,8	106,4	110,3
- gminy	112,9	128,3	109,9	126,0	139,1	205,0	105,0	106,7
- m. st. Warszawa	116,9	143,3	118,2	150,3	111,1	109,1	109,8	115,7
- miasta na prawach powiatu	112,0	125,8	114,8	131,5	114,2	132,2	104,3	110,5
- powiaty	107,9	119,0	113,7	147,1	112,8	113,5	102,1	107,9
- województwa samorządowe	134,2	136,1	132,0	146,9	119,5	86,5	154,1	161,3

Przypomnieć należy, że zmiana systemu dochodów jst wprowadzona ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego²¹ zapewniła w 2004 r. wzrost dochodów własnych gmin o 14,0%, m. st. Warszawy o 36,9%, miast na prawach powiatu o 30,9%, powiatów o 147,2% i województw samorządowych aż o 468,5%. W tym samym roku dochody w postaci dotacji wzrosły w gminach o 33,6%, w miastach na prawach powiatu o 8,4%. W powiatach obniżyły się o 16,4% a w województwach o 33,1%. W związku ze zmianą sposobu ustalania poszczególnych części subwencji ogólnej obniżyła się również wysokość subwencji ogólnej uzyskanej przez miasta na prawach powiatu o 8,9% i województwa o 14,6%. Kwota subwencji ogólnej przysługującej gminom wzrosła o 4,0%, powiatom o 1,7%.

Po tak zasadniczej zmianie systemowej dokonanej w 2004 r. dynamika podstawowych części dochodów jst w następnych latach kształtowała się w wyniku zmian w zakresie realizowanych zadań oraz zmian koniunkturalnych.

Koniunktura gospodarcza najbardziej znacząco odbijała się na wielkości dochodów własnych złożonych m.in. z udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych, z podatków i opłat stanowiących dochód gmin oraz z dochodów o charakterze majątkowym. Właśnie ta część dochodów jst, przesądzająca o ich zakresie samodzielności ekonomicznej w latach 2004 - 2006 najbardziej wzrosła w m. st. Warszawie (o 50,3%), w powiatach (o 47,1%) i w województwach samorządowych (o 46,9%). Najślabiej wzrosły dochody własne gmin (o 26,0%) i miast na prawach powiatu (o 31,5%).

Częścią dochodów, której wielkość zależy przede wszystkim od zakresu realizowanych zadań i sposobu ich finansowania były dotacje. W stosunku do 2004 r. ich wielkość dwukrotnie wzrosła w gminach. W miastach na prawach powiatu wzrosła o 32,2%,

²¹ W ustawie tej zwiększono udział gmin w PIT z 27,6% do 39,34% i w CIT z 5,0% do 6,71%. Udziały powiatów w PIT wzrosły z 1,0% do 10,25% i w CIT z 0,0% do 1,40%, a udziały województw w PIT z 1,5% do 1,6% i w CIT z 0,5% do 15,9%.

w powiatach o 13,5%. W tym czasie w województwach samorządowych poziom dochodów uzyskanych w formie dotacji zmniejszył się o 13,5%. Dynamiczny wzrost rozmiarów dotacji realizowanych przez gminy wydaje się przeczyć założeniom reformy systemu dochodów jst, która zmierzała do zmniejszenia uzależnienia finansów jst od transferów z budżetu państwa, jednak jest to uzasadnione w związku z poszerzeniem realizowanego przez gminy zakresu zadań finansowanych z dotacji celowych. Przyczyną wysokiego wzrostu było przejęcie przez gminy od maja 2004 r. obowiązku wypłacania świadczeń rodzinnych i pielęgnacyjnych dla osób nieposiadających innych płatników, z tendencją do stopniowego zastępowania ich w tej funkcji oraz przekazanie gminom obowiązku wypłacania świadczeń alimentacyjnych²² i rozszerzenie zakresu wypłacanych uczniom i studentom stypendiów o charakterze socjalnym. W efekcie, wielkość dotacji uzyskiwanych przez gminy w 2006 r. na realizację zadań własnych, zwiększyła się w stosunku do 2004 r. o 193,0%, a w stosunku do 2005 r. o 38,1%. Dotacje na sfinansowanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej wzrosły, odpowiednio o 101,9% i 43,8%.

W 2006 r. najniższą dynamikę wykazywała uzyskiwana przez jst subwencja ogólna. Stabilne były przede wszystkim kwoty części oświatowej subwencji ogólnej (wzrost w stosunku do 2005 r. od 1,9% w miastach na prawach powiatu do 4,2% w m. st. Warszawie i 3,2% w gminach). Wyraźny wzrost dochodów w postaci subwencji ogólnej uzyskały jedynie województwa samorządowe (o 61,3% w stosunku do 2004 r. i o 54,1% w stosunku do 2005 r.), co wynikało z 91,1% przyrostu części wyrównawczej subwencji. Kwoty podstawowe tej części subwencji uzyskują województwa, których poziom dochodów podatkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca jest niższy od przeciętnego dla wszystkich województw samorządowych. Kwoty uzupełniające przysługujące województwom uzależnione są od liczby mieszkańców. Gwałtowny wzrost kwot części wyrównawczej subwencji ogólnej oznacza więc przyspieszenie przestrzennego zróżnicowania poziomu dochodów podatkowych widoczne dzięki wysokiemu udziałowi województw w CIT. Tej części dochodów nie uzyskały województwa: mazowieckie (którego poziom dochodów własnych obejmujących dochody podatkowe stanowi 219% średniej dla wszystkich województw kraju), śląskie (osiągające 99% średniego dla województw poziomu dochodów własnych) i wielkopolskie (osiągające 102% średniego dla województw poziomu dochodów własnych), natomiast najsilniejszy, zapewniający co najmniej podwojenie w stosunku do 2005 r. wzrost części wyrównawczej subwencji uzyskiwały województwa pomorskie (wzrost o 144,9%), kujawsko-pomorskie (wzrost o 127,9%), łódzkie (wzrost o 122,9%), zachodniopomorskie (wzrost o 122,1%) i lubelskie (wzrost o 107,8%). W 2005 r. granice różnic w poziomie udziałów w podatku dochodowym (stanowiących w województwach jedyne źródło dochodów podatkowych) rozszerzyły się od 49% średniej krajowej w województwie lubelskim do 247% w województwie mazowieckim, w 2006 r. od 44% do 252%. Dynamikę dochodów budżetowych jst oraz ich podstawowych części w 2006 r. w podziale na województwa przedstawia **tabela 2.1.3.**

Zmiany zasad kształtowania dochodów jst, przekazywanie nowych zadań niektórym poziomom samorządu oraz zmiany koniunkturalne wpłynęły na zmiany w poziomie zamożności jst poszczególnych województw.

²² Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz. 732 z późn. zm.).

Dochody budżetowe jst w przeliczeniu na jednego mieszkańca w podziale na województwa w latach 1999 i 2006 oraz ich relacja do średniej krajowej w roku 1999 oraz w latach 2003 - 2006

Województwa	Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca w zł		Relacja poziomu dochodów jst wg województw do średniej krajowej w %										
	1999	2006	1999	2003	2004	2005	2006						
			dochody ogółem						dochody własne	udziały w podatku dochodowym	dotacje celowe	subwencja ogólna	część oświatowa
POLSKA	1 679	3 069	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Dolnośląskie	1 869	3 277	114	106	106	107	107	122	104	95	86	90	65
Kujawsko-pomorskie	1 544	2 870	92	95	94	94	94	80	78	113	108	105	111
Lubelskie	1 475	2 674	88	93	89	87	87	63	60	105	120	107	182
Lubuskie	1 763	3 037	105	102	101	103	99	88	77	118	108	103	106
Łódzkie	1 560	2 755	93	94	92	90	90	89	85	94	90	90	104
Małopolskie	1 537	2 845	91	96	92	92	93	83	85	97	108	110	122
Mazowieckie	2 095	3 953	125	112	121	125	129	164	190	85	89	92	71
Opolskie	1 611	2 849	96	95	92	95	93	88	78	93	101	98	117
Podkarpackie	1 548	2 835	92	96	91	91	92	67	59	114	126	116	181
Podlaskie	1 518	2 785	90	94	91	91	91	71	63	106	118	106	162
Pomorskie	1 680	3 253	100	104	106	104	106	111	101	104	99	103	82
Śląskie	1 613	2 879	96	97	99	96	94	103	111	89	79	89	24
Świętokrzyskie	1 560	2 837	93	96	92	90	92	70	63	121	118	105	175
Warmińsko-mazurskie	1 617	3 092	96	104	101	101	101	79	67	132	123	113	153
Wielkopolskie	1 570	2 923	93	99	97	98	95	93	98	96	98	105	74
Zachodniopomorskie	1 809	3 063	108	102	101	102	100	96	79	110	102	97	103

Zasady kształtowania dochodów jst funkcjonujące do 2003 r. prowadziły do ograniczenia różnic w poziomie dochodów uzyskiwanych przez jst poszczególnych województw. W roku utworzenia trzech poziomów samorządu (1999 r.) jst najmniej zamożnego województwa lubelskiego osiągały poziom równy 88% średniej dla jst kraju, a województwa mazowieckiego - 125%. W 2003 r. relacje do średniej krajowej dla tych samych województw wynosiły, odpowiednio 93% i 112%. Wzrost samodzielności ekonomicznej jst zapewniony regulacjami ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, m.in. w wyniku zwiększenia udziałów jst we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych, pogłębił różnice w poziomie ich zamożności. Poziom dochodów jst ciągle najmniej zamożnego województwa lubelskiego w 2004 r. spadł do 89% średniej krajowej, w 2006 r. - do 87%, natomiast dochody jst województwa mazowieckiego w relacji do średniej krajowej w 2004 r. osiągnęły 121% a w 2006 r. - aż 129%. Na wysoki poziom i dalszy wzrost dochodów jst województwa mazowieckiego rzutuje przede wszystkim sytuacja m. st. Warszawy, jednak również pozostałe typy jst tego województwa zaliczane były do czołówki krajowej. Gminy województwa osiągały dochody stanowiące 106% poziomu przeliczonych na 1 mieszkańca dochodów wszystkich gmin kraju, podobnie jak miasta na prawach powiatu (poza Warszawą), powiaty osiągały poziom stanowiący 102% poziomu dochodów wszystkich powiatów, a samorządowe województwo mazowieckie - 165% poziomu dochodów wszystkich województw.

Spadek relacji dochodów do średniej krajowej wystąpił - poza województwem lubelskim - w jst województwa świętokrzyskiego (z 96% w 2003 r. do 92% w 2004 r. i w 2006 r.),

podlaskiego (z 94% do 91%), podkarpackiego (z 96% do 91% i 92%), łódzkiego (z 94% do 92% i 90%) i opolskiego (z 95% do 92% i 93%). Poprawa sytuacji dochodowej jst w województwach zaliczanych do najbogatszych nie była już tak spektakularna jak w województwie mazowieckim. Poziom dochodów jst województwa dolnośląskiego wzrósł się w relacji do średniej krajowej ze 106% w 2003 r. do 107% w 2006 r., w województwie pomorskim, odpowiednio ze 104% do 106%, jednocześnie jednak jst niektórych zamożnych województw straciły swój impet rozwojowy. Dochody jst województwa lubuskiego w relacji do średniej krajowej spadły ze 102% do 101% i 99%, województwa zachodniopomorskiego ze 102% do 101% i 100%, obniżyła się również ze 104% do 101% relacja dochodów jst województwa warmińsko-mazurskiego, jednak zamożność tego województwa opierała się i opiera się nadal na wyjątkowo wysokim poziomie uzyskiwanych dotacji.

Zmiany miejsc jst poszczególnych województw w rankingu zamożności wydają się dowodzić, że odważna polityka polegająca na szerszym korzystaniu z zewnętrznych źródeł zasilania na ogół przynosi dobre rezultaty. W województwie małopolskim, którego jst osiągnęły najwyższy przeciętny wskaźnik zadłużenia (29,1% w relacji do dochodów w 2006 r.) relacja poziomu dochodów do średniej krajowej zwiększyła się z 91% w 1999 r. do 93% w 2006 r., a w województwie kujawsko-pomorskim (o wskaźniku zadłużenia równym 26,8%), z 92% do 94%. W województwach wyjątkowo ostrożnie korzystających z kredytów i pożyczek nastąpiło raczej przesunięcie w dół. Jst województwa opolskiego, których przeciętny wskaźnik zadłużenia sięgał 16,5%, w 1999 r. uzyskiwały dochody na stosunkowo wysokim poziomie (96% poziomu krajowego) w 2006 r. realizowały już tylko 93% tego poziomu. Podobnie, w województwie śląskim, przy 16,1% wskaźniku zadłużenia jst obniżyły wysokość relacji dochodów z 96% do 94%. Zakres korzystania ze zwrotnych źródeł zasilania nie był z pewnością jedynym czynnikiem określającym dynamikę rozwoju jst. Jst województwa lubuskiego, przy zbliżonym do przeciętnego poziomie zadłużenia (20,6%) straciły swoją bardzo wysoką pozycję określoną relacją dochodów do średniej krajowej z 105% w 1999 r., do 99% tej średniej w 2006 r.

Najbardziej jednoznacznie o sile ekonomicznej jst informuje relacja poziomu dochodów własnych jst, w tym udziałów w podatku dochodowym do średniego poziomu dla wszystkich jst kraju. Pod tym względem najgorszą sytuację miały jst województw: lubelskiego (o dochodach własnych stanowiących 63% poziomu krajowego i udziałach w podatku dochodowym sięgających 60% krajowego poziomu), podkarpackiego (odpowiednio 67% i 59%), podlaskiego (odpowiednio 71% i 63%) i świętokrzyskiego (odpowiednio 70% i 63%), czyli przede wszystkim województw ściany wschodniej. Przewaga jst województwa mazowieckiego nad przeciętnymi dla kraju wyrażona była relacją 164% dla dochodów własnych i 190% dla udziałów w podatku dochodowym. Dużą siłą ekonomiczną posiadały również jst województw: dolnośląskiego (122% i 104%), pomorskiego (111% i 101%) i śląskiego (103% i 111%).

Dotacje celowe oraz subwencja ogólna stanowiły elementy dochodów wyrównujące różnice w ich ogólnym poziomie. Z dotacji w najszerszym zakresie korzystały jst województw mniej zamożnych. Szczególnie silne działanie wyrównujące różnice - zgodnie z konstrukcją subwencji - posiada część wyrównawcza subwencji ogólnej. Zapewnia ona przeciętnie 4,8% dochodów budżetowych jst (w województwie lubelskim - 10,0%, podkarpackim - 9,4%, świętokrzyskim - 9,1% i podlaskim 8,5%).

Struktura dochodów

Zakres zadań realizowanych przez jednostki poszczególnych poziomów samorządu terytorialnego, w tym zadań własnych, zleconych i przejmowanych w drodze porozumień oraz związany z tym sposób ich finansowania, jak również zakres samodzielności ekonomicznej wpływ mają na strukturę dochodów poszczególnych typów jst.

Udział poszczególnych typów jst w ogólnej kwocie dochodów budżetowych w roku 1999 i w latach 2003 - 2006 oraz w podstawowych składnikach tych dochodów w roku 2006 (w %)

Wyszczególnienie	1999	2003	2004	2005	2006		
	Dochody ogółem				Dochody własne	Dotacje celowe	Subwencja ogólna
POLSKA, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
- gminy	42,8	45,6	44,1	44,5	44,2	39,0	52,7
- m. st. Warszawa	7,1	6,1	6,5	7,1	7,3	11,6	2,2
- miasta na prawach powiatu	29,9	28,5	28,2	28,1	27,7	32,5	20,8
- powiaty	15,2	14,0	13,6	13,4	12,7	7,3	17,5
- województwa samorządowe	5,1	5,8	7,6	6,9	8,1	9,6	6,9

Główną część zadań samorządowych realizowały gminy, które w całym okresie 1999 - 2006 dysponowały powyżej 40% dochodów samorządowych. Porównanie udziału jednostek na poszczególnych poziomach samorządu w ogólnej kwocie realizowanych przez jst dochodów budżetowych wskazywało, że rozszerzał się zakres zadań realizowanych przez województwa samorządowe, a obniżał zakres realizowany przez powiaty. Ich udział w ogólnej kwocie dochodów samorządowych zmniejszył się z 15,2% w 1999 r. do 12,7% w 2006 r., natomiast udział województw wzrósł z 5,1% do 8,1%. Znaczenie województw samorządowych zwiększał ponadto rosnący udział w gospodarowaniu środkami unijnymi.

O charakterze realizowanych zadań świadczył udział jednostek poszczególnych poziomów samorządu terytorialnego w kwocie dochodów własnych, dotacji celowych i subwencji ogólnej. Przekazywanie w ostatnich latach gminom nowych zadań własnych finansowanych w formie dotacji celowych oraz zadań zleconych zwiększyło udział tych jednostek w kwocie dotacji celowych uzyskiwanych przez jst z 29,1% w 2003 r. i 38,5% w 2004 r. do 52,7% w 2006 r. Jednocześnie ich udział w kwocie dochodów własnych samorządu obniżył się z 49,5% w 2003 r. i 41,3% w 2004 r. do 39,0% w 2006 r. Odwrotne procesy zachodziły w powiatach (ich udział w dochodach własnych zwiększył się z 3,6% w 2003 r. do 7,3% w 2006 r., a udział w dotacjach celowych obniżył się z 27,9% do 17,5%) oraz w województwach (udział w dochodach własnych wzrósł z 2,1% do 9,6% a w dotacjach obniżył się z 18,0% do 6,9%). Te ostatnie zmiany wiązały się z realizowaną od 2004 r. reformą systemu dochodów jst.

Struktura dochodów jst według głównych źródeł w roku 1999 r. oraz w latach 2003 - 2006

Wyszczególnienie	1999	2003	2004	2005	2006
Dochody ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
- dochody własne	44	43,5	51,5	53,3	53,7
- dotacje celowe	22	16,4	14,3	15,1	16,8
- subwencja ogólna	34	40,1	34,2	31,6	29,5

W latach 1999 - 2003 wzrastało znaczenie subwencji ogólnej, obniżyło się natomiast - dotacji celowych, czyli zmieniał się udział w finansowaniu jst dwóch form transferu dochodów z budżetu państwa, nie zmieniała się natomiast rola dochodów własnych. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego widocznie zwiększyła samodzielność ekonomiczną jst, podnosząc w ich dochodach udział dochodów własnych z 43,5% w 2003 r. do 51,5% w 2004 r. Tendencja ta utrzymała się w latach 2005 i 2006, jednak w wyniku wspomnianego już przekazywania gminom nowych zadań finansowanych z dotacji celowych, ponownie zaczęło wzrastać znaczenie tego źródła dochodów (wzrost udziału dotacji celowych z 14,3% w 2004 r. do 15,1% w 2005 r. i 16,8% w 2006 r.).

Zmiany zachodzące w strukturze dochodów jst w różnym stopniu dotyczą jednostek na poszczególnych poziomach samorządu.

Struktura dochodów poszczególnych stopni samorządu terytorialnego w latach 2003 - 2006 (w %)

Wyszczególnienie	Lata	Dochody własne ogółem	w tym:			Dotacje celowe ogółem	Subwencja ogólna	w tym:	
			udziały w podatku dochodowym	wpływy z podatków i opłat	dochody z majątku			część oświatowa	część wyrównawcza
POLSKA, z tego:	2003	43,5	13,0	17,6	4,2	16,4	40,1	30,7	x
	2004	51,5	21,9	16,5	4,2	14,3	34,2	27,4	x
	2005	53,3	22,1	15,5	4,2	15,1	31,6	25,4	4,6
	2006	53,7	22,7	14,4	4,8	16,8	29,5	22,9	4,8
- gminy	2003	47,3	11,7	23,3	4,2	10,5	42,2	32,8	x
	2004	48,2	14,6	22,5	4,1	12,5	39,3	29,9	x
	2005	48,7	14,7	21,1	3,5	16,2	35,1	26,5	7,9
	2006	47,4	15,2	19,3	4,0	20,0	32,6	24,2	7,7
- m. st. Warszawa	2003	73,0	30,7	21,0	4,1	7,7	19,3	14,4	x
	2004	81,2	41,8	18,6	3,8	6,6	12,3	11,9	x
	2005	84,2	38,1	15,6	8,8	5,2	10,6	10,2	0,0
	2006	85,1	38,2	16,0	12,7	5,0	9,9	9,1	0,0
- miasta na prawach powiatu	2003	52,7	17,2	20,0	6,4	12,6	34,7	28,9	x
	2004	60,3	24,7	19,0	6,5	12,0	27,7	26,1	x
	2005	61,5	25,7	17,7	6,2	12,4	26,1	24,5	0,2
	2006	63,1	26,3	17,0	6,8	12,6	24,3	22,3	0,2
- powiaty	2003	11,3	1,3	x	1,6	32,6	56,1	43,4	x
	2004	24,9	11,1	x	1,8	24,3	50,8	41,2	x
	2005	29,2	13,8	x	1,5	22,1	48,7	40,3	4,6
	2006	30,8	14,9	x	1,9	23,1	46,1	38,1	5,1
- województwa samorządowe	2003	15,9	12,0	x	1,1	51,0	33,1	9,6	x
	2004	59,1	55,9	x	0,8	22,4	18,5	6,6	x
	2005	64,9	55,7	x	0,9	16,0	19,1	8,0	6,2
	2006	63,8	49,3	x	0,6	14,2	21,9	6,1	8,8

Największą samodzielność ekonomiczną, to znaczy możliwość kształtowania wielkości pozyskiwanych dochodów i samodzielnego określania kierunków ich wykorzystania, posiadały przed reformą systemu dochodów (w 2003 r.) i posiadają nadal miasta na prawach powiatu, a przede wszystkim m. st. Warszawa, przy czym samodzielność ta cały czas się umacnia. Zapewniający tą możliwość udział dochodów własnych w dochodach m. st. Warszawy zwiększył się z 73,0% w 2003 r. do 84,2% w 2005 r. i 85,1% w 2006 r. W pozostałych miastach na prawach powiatu udział ten wzrastał odpowiednio z 52,7% do 61,5% i 63,1%. W gminach reforma systemu dochodów nie wpłynęła na wysoki wzrost udziału dochodów własnych (z 47,3% w 2003 r. do 48,7% w 2005 r.), jednak przejęcie nowych zadań finansowanych z dotacji celowych spowodowało gwałtowny wzrost ich udziału (z 10,5% do 16,2% w 2005 r. i do 20,0% w 2006 r.), powodując pewne ograniczenie roli dochodów własnych (spadek ich udziału do 47,4% w 2006 r.)

Spektakularny wzrost samodzielności ekonomicznej województw, zagwarantowany zmienionymi od 2004 r. regulacjami systemu dochodów jst (wzrost udziału dochodów własnych z 15,9% w 2003 r. do 64,9% w 2005 r.), został w ostatnim roku nieco osłabiony szybkim wzrostem dotacji celowych (o 19,5%) i subwencji ogólnej, zwłaszcza jej części wyrównawczej (o 91,1%). Po zmianie zasad kształtowania dochodów podstawowym źródłem dochodów województw stały się udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych. Ich udział w dochodach tych jednostek zwiększył się z 12,0% w 2003 r. do 55,7% w 2005 r. i nieco niżej, do 49,3% w 2006 r. W ostatnim roku spadek znaczenia udziałów w podatku dochodowym nastąpił w wyniku wzrostu udziału subwencji ogólnej z 19,1% do 21,9%, a przede wszystkim jej części wyrównawczej (z 6,2% do 8,8%), co sygnalizuje znaczny wzrost zróżnicowania poziomu dochodów podatkowych województw. Wzrost zróżnicowania poziomu dochodów o charakterze podatkowym dał się zaobserwować również w powiatach (wzrost udziału części wyrównawczej subwencji ogólnej z 4,6% w 2005 r. do 5,1% w 2006 r.). W obydwu typach jednostek jedynym źródłem dochodów o charakterze podatkowym były udziały w podatku dochodowym. W gminach, które poza udziałami posiadały dochody z własnych podatków i opłat, różnice w ich poziomie nie doprowadziły do wzrostu znaczenia części wyrównawczej subwencji ogólnej. W 2006 r. nieznacznie wzrosła natomiast rola udziałów w podatku dochodowym, chociaż zapewniały one tylko 15,2% dochodów gmin (od 10,4% w gminach wiejskich do 23,1% w gminach miejskich). Dochody z własnych podatków i opłat stanowiły 19,3% dochodów gmin, jednak to źródło dochodów stopniowo traciło znaczenie (spadek udziału z 23,3% w 2003 r. do 21,1% w 2005 r. i 19,3% w roku 2006).

2.1.4. Wydatki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego

Dynamika i poziom wydatków

Coraz szersze wykorzystywanie przez jst zwrotnych źródeł zasilania w postaci przychodów z zaciąganych kredytów i pożyczek oraz emitowanych papierów wartościowych pozwala im realizować wydatki budżetowe przekraczające poziom uzyskanych dochodów. W całym okresie funkcjonowania samorządu terytorialnego na trzech poziomach podziału administracyjnego (od 1999 r.) jedynie w 2004 r. jst nie wykorzystwały w pełni uzyskanych

w tym roku dochodów (głównymi oszczędzającymi w tym roku były województwa samorządowe).

W 2006 r. poziom zrealizowanych wydatków jst był o 2,6% wyższy od dochodów. Tempo wzrostu wydatków budżetowych jst, w stosunku do 2005 r., było wyższe od tempa wzrostu dochodów i wyniosło 15,6% (tempo wzrostu dochodów - 13,7%).

Wydatki budżetowe ogółem jst i ich dynamika w latach 2003 - 2006 r.

Wyszczególnienie	Wydatki w mln zł				Wskaźniki dynamiki wydatków w %					
	2003	2004	2005	2006	2004/2003	2005/2004	2006/2005		2006/2003	2006/2004
							nominalne	realne*		
POLSKA, z tego:	80 954,4	91 389,1	103 807,1	120 038,2	112,9	113,6	115,6	114,6	148,3	131,3
- gminy	36 595,3	40 941,8	45 837,5	53 179,6	111,9	112,0	116,0	115,0	145,3	129,9
- m. st. Warszawa	5 101,4	6 257,0	7 475,0	8,086,1	122,7	119,5	108,2	107,2	158,5	129,2
- miasta na prawach powiatu	23 095,2	25 879,7	29 016,3	33 151,3	112,1	112,1	114,3	113,3	143,5	128,1
- powiaty	11 449,7	12 444,7	13 890,9	15 593,0	108,7	111,6	112,3	111,3	136,2	125,3
- województwa samorządowe	4 712,7	5 865,9	7 587,5	10 028,1	124,5	129,3	132,2	131,2	212,8	171,0

* Wskaźnik inflacji - 1,0%

W szybszym tempie od wzrostu dochodów wzrosły wydatki gmin i powiatów (wydatki gmin wzrosły o 16,0% przy wzroście dochodów o 12,9%, w powiatach przy wzroście dochodów o 7,9% wydatki wzrosły o 12,3%), jednak w tym roku najwyższą dynamikę osiągnęły zarówno dochody jak i wydatki województw samorządowych. W dłuższym okresie (w latach 2003 - 2006) łączne tempo wzrostu wydatków wszystkich jst zbliżone było do tempa wzrostu dochodów (odpowiednio 148,3% i 147,9%), co nie oznaczało identycznej sytuacji we wszystkich typach jst. Wydatki województw samorządowych, powiatów i gmin rosły szybciej niż dochody (odpowiednio w województwach o 112,8%, o 107,8%, w powiatach o 36,2% i 33,6%, a w gminach o 45,3% i 43,5%), natomiast wydatki m. st. Warszawy - przy wzroście dochodów o 76,4% - wzrosły tylko o 58,5%.

Rok 2006 był okresem bardziej dynamicznego wzrostu wydatków jst województw: świętokrzyskiego (o 19,4%), kujawsko-pomorskiego (o 19,2%), podkarpackiego (o 19,0%) i opolskiego (o 17,0%), przy przeciętnym wzroście wydatków dla wszystkich jst o 14,6%, czyli nie tylko w województwach, których jst uzyskały najsilniejszy wzrost dochodów (w 2006 r. w województwie świętokrzyskim dochody jst wzrosły o 15,2%, w kujawsko-pomorskim o 12,6%, w podkarpackim o 15,9% i w opolskim o 11,2%).

Największy wpływ na dynamikę osiąganą przez jst wywierały wydatki o charakterze majątkowym, ich znaczenie wiązało się z faktem, że w 97,7% składały się z wydatków inwestycyjnych, obejmując ponadto udziały i wkłady w tworzonych lub funkcjonujących spółkach. Po 2004 r., w którym zmiana systemu finansowania jst umożliwiła 20,9% wzrost tych wydatków (od 10,9% w województwach samorządowych do 27,1% w miastach na prawach powiatu), w następnych latach również utrzymywał się na wysokim poziomie.

Dynamika podstawowych części wydatków budżetowych jst w latach 2004 - 2006 (w %)

Wyszczególnienie	Wydatki majątkowe				Wydatki bieżące							
	ogółem		inwestycyjne		ogółem		wynagrodzenia i pochodne		dotacje		obsługa długu	
	2006/2005	2006/2004	2006/2005	2006/2004	2006/2005	2006/2004	2006/2005	2006/2004	2006/2005	2006/2004	2006/2005	2006/2004
POLSKA, z tego:	135,2	164,3	137,4	164,3	111,4	124,8	106,9	112,2	118,9	132,3	87,9	96,7
- gminy	129,7	144,9	130,1	144,6	113,0	126,5	106,8	111,5	113,3	125,6	89,6	95,3
- m. st. Warszawa	120,2	124,7	125,3	126,6	106,3	130,1	107,8	121,8	104,4	106,4	99,8	107,3
- miasta na prawach powiatu	143,2	187,2	145,4	187,9	108,4	118,2	106,2	110,6	109,0	119,6	80,9	90,3
- powiaty	140,8	180,3	141,2	180,7	108,5	119,1	107,1	111,5	109,0	142,9	92,7	114,6
- województwa samorządowe	140,3	209,1	149,4	210,9	128,0	154,9	111,9	128,9	148,3	167,1	99,1	103,8

Porównanie dynamiki wzrostu poszczególnych rodzajów wydatków zarówno w relacji do poprzedniego roku, jak i za okres 2004 - 2006 prowadzi do bardzo optymistycznych wniosków. Przy 15,6% wzroście ogólnej kwoty wydatków osiągniętym przez jst w stosunku do 2005 r., ich wydatki majątkowe w 2006 r. wzrosły o 35,2%, w tym wydatki inwestycyjne o 37,4%. Podobne wyniki dają porównania ostatnich trzech lat. Wzrostowi ogólnej kwoty wydatków o 31,3% towarzyszył osiągnięty w tym okresie wzrost wydatków majątkowych i inwestycyjnych o 64,3%. Prawidłowość ta dotyczyła wszystkich typów jst poza m. st. Warszawa (w której ogólna kwota wydatków budżetowych wzrosła o 29,2%, a wydatków majątkowych - o 24,7%, w tym inwestycyjnych - o 26,6%). Najwyższą dynamikę wydatków inwestycyjnych osiągnęły województwa samorządowe (wzrost o 110,9%), w których najbardziej wzrosły również dochody oraz miasta na prawach powiatu (o 87,9%) i powiaty (o 80,7%). W gminach wydatki inwestycyjne również wzrosły znacznie niż ogólna kwota wydatków budżetowych (odpowiednio o 44,6% i o 29,9%), jednak dynamika obydwu wielkości nie była tak wysoka jak w pozostałych typach jednostek (podobnie jak wzrost dochodów - o 28,3%).

Porównania wydatków w 2006 r. i za lata 2004 i 2005 przekonują, że wzrost dochodów uzyskiwanych przez jst nie jest wykorzystywany głównie na podwyższenie wynagrodzeń pracowników samorządowych. W 2006 r. kwota tych wydatków w stosunku do 2005 r. wzrosła o 6,9%, a w stosunku do 2004 r. - o 12,2%. Najwyższy wzrost wydatków na wynagrodzenia i pochodne zapewniły województwa samorządowe i m. st. Warszawa. Optymistycznym było również malejące obciążenie jst wydatkami związanymi z obsługą długu, na co złożyły się ogólnie niskie stopy procentowe oraz szerokie wykorzystanie preferencyjnych form zasilania finansowego (prefinansowanie).

Dynamikę wydatków budżetowych oraz podstawowych ich części w podziale na województwa przedstawia **tabela 2.1.3**. W stosunku do 2005 r. najwyższą dynamikę osiągnęły wydatki inwestycyjne zrealizowane przez jst województw: opolskiego (161,7%), dolnośląskiego (160,9%), kujawsko-pomorskiego (152,7%), podkarpackiego (151,4%) oraz lubelskiego (150,6%).

Poziom wydatków budżetowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca wykazywał różnice między województwami pokrywając się w dużej mierze z mapą zróżnicowania

dochodów. Wydatki budżetowe zrealizowane w 2006 r. przez jst województwa mazowieckiego stanowiły 125% przeciętnego poziomu dla jst kraju, a wydatki inwestycyjne - 128%, podczas gdy wydatki jst województwa lubelskiego stanowiły odpowiednio 88% i 80% średniej krajowej. Wyższe od przeciętnych wydatki budżetowe ogółem oraz inwestycyjne zrealizowały jst województw: dolnośląskiego (105% i 107%), lubuskiego (103% i 114%) i pomorskiego (103% i 101%). Do województw, których jst realizowały wydatki znacząco niższe od średnich krajowych należały, obok województwa lubelskiego, województwa: łódzkie (90% i 86%), podlaskie (91% i 93%), podkarpackie (93% i 94%), małopolskie (94% i 91%). Warto podkreślić, że jst województwa opolskiego mimo osiągnięcia niższego od średniej krajowej (96%) poziomu ogólnej kwoty wydatków budżetowych zrealizowały wydatki inwestycyjne, których wysokość stanowiła 104% średniej krajowej. Podobne rezultaty, chociaż na nieco niższym poziomie osiągnęły jst województw wielkopolskiego (97% i 101%) oraz śląskiego (94% i 99%). Jst województwa lubelskiego, w którym mimo osiągniętego ostatnio przyspieszenia, poziom wydatków budżetowych stanowił 88% średniej krajowej, wydatków inwestycyjnych - tylko 80% średniego poziomu dla jst kraju, województwa kujawsko-pomorskiego, (odpowiednio 98% i 93%) i warmińsko-mazurskiego (odpowiednio 102% i 90%). Nie wszystkie więc jst mogą i potrafią angażować coraz większą część swoich wydatków na realizację działań rozwojowych.

Struktura wydatków budżetowych jst

O intensywności realizowanej polityki rozwojowej, obok dynamiki wydatków inwestycyjnych, informującej o kierunku i szybkości zachodzących zmian, oraz obok poziomu tych wydatków w zestawieniu z innymi jst, znacząca jest struktura wydatków budżetowych. Ich udział w ogólnej kwocie wydatków wskazuje na konsumpcyjne lub prorozwojowe nastawienie tych jednostek. Dla części jst przeznaczenie na inwestycje 600 zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca nie stanowi zbyt wielkiego wysiłku, podczas gdy od mniej zamożnych jednostek wymaga to dolegliwego ograniczenia wydatków bieżących. Zwiększenie udziału wydatków inwestycyjnych może więc oznaczać z jednej strony objaw nasilającego się nastawienia prorozwojowego, z drugiej strony może też świadczyć o poprawie sytuacji finansowej jst, które są w stanie wygospodarować większą niż dotąd nadwyżkę ponad kwoty niezbędne dla realizacji obligacyjnych zadań - najczęściej o charakterze bieżącym.

Udział wydatków inwestycyjnych w ogólnej kwocie wydatków budżetowych jst w roku 1999 oraz w latach 2003 - 2006 (w %)

Wyszczególnienie	Udział wydatków inwestycyjnych w latach					Udział poszczególnych typów jst w samorządowych wydatkach inwestycyjnych w 2006 r.
	1999	2003	2004	2005	2006	
POLSKA, z tego:	18,6	15,2	16,2	17,1	20,3	100,0
- gminy	20,9	16,9	18,1	17,9	20,1	43,9
- m. st. Warszawa	27,6	15,9	15,5	13,1	15,1	5,0
- miasta na prawach powiatu	17,2	12,0	13,6	15,7	20,0	27,2
- powiaty	6,4	8,8	10,1	11,6	14,6	9,3
- województwa samorządowe	31,8	32,8	28,8	31,4	35,5	14,6

Obowiązująca od 2004 r. ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego umożliwiła odwrócenie ujawniających się w latach 1999 - 2003 niekorzystnych tendencji, polegających na ograniczaniu udziału wydatków inwestycyjnych. W 1999 r. jst przeznaczały na nie 18,6% swoich wydatków budżetowych, a w 2003 r. już tylko 15,2%. Stopniowo

postępującą poprawę należy wiązać nie tylko z widocznym wzrostem dochodów, czemu w dużej mierze sprzyjała utrzymująca się dobra koniunktura, ale również z realizacją coraz większej ilości programów inwestycyjnych (tzw. „twardych”) współfinansowanych ze środków unijnych. W 2006 r. największego postępu dokonały województwa samorządowe zwiększając udział wydatków inwestycyjnych z 28,8% w 2004 r. i 31,4% w 2005 r. do 35,5% oraz miasta na prawach powiatu (wzrost z 13,6% w 2004 r. do 15,7% w 2005 r. i 20,0% w 2006 r.). Od 2003 r. nastąpiła również poprawa w gminach, ponadto wolno, chociaż systematycznie wzrastał także udział wydatków inwestycyjnych w strukturze wydatków powiatów. Brak nastawienia rozwojowego widać jedynie w strukturze wydatków m. st. Warszawy. Ze względu na pełnienie przez tę jednostkę specyficznych - stołecznych funkcji - trudno określić jaką część jej wydatków absorbuje realizacja obligatoryjnych wydatków bieżących, nie bez wymowy pozostaje jednak fakt, że w 1999 r. na wydatki inwestycyjne można było przeznaczyć aż 27,6% zrealizowanych wówczas wydatków budżetowych tej jednostki.

Udział poszczególnych grup wydatków bieżących w ogólnej kwocie wydatków budżetowych jst w latach 2003 - 2006 (w %)

Wyszczególnienie	Lata	Udział wydatków bieżących				
		ogółem	wynagrodzenia i pochodne	dotacje	obsługa długu	pozostałe
POLSKA, z tego:	2003	84,5	43,4	9,0	1,0	31,1
	2004	83,4	40,8	9,9	0,9	31,7
	2005	82,2	37,7	9,7	0,9	33,9
	2006	79,2	34,9	9,9	0,7	33,7
- gminy	2003	82,9	44,6	5,8	0,9	31,6
	2004	81,7	41,8	5,5	0,8	33,6
	2005	81,8	39,0	5,4	0,7	36,7
	2006	79,6	35,9	5,3	0,6	37,8
- m. st. Warszawa	2003	84,1	33,5	11,1	1,9	37,6
	2004	84,2	29,5	17,2	1,7	35,7
	2005	86,2	27,9	14,6	1,5	42,2
	2006	84,7	27,9	14,1	1,4	41,3
- miasta na prawach powiatu	2003	87,3	42,3	11,6	1,5	32,0
	2004	85,6	39,8	11,4	1,3	33,1
	2005	83,2	37,0	11,1	1,3	33,8
	2006	79,0	34,4	10,6	0,9	33,1
- powiaty	2003	91,2	57,1	4,7	0,5	28,9
	2004	89,8	57,3	5,1	0,6	26,6
	2005	88,3	53,5	6,0	0,7	28,1
	2006	85,3	51,0	5,8	0,5	27,9
- województwa samorządowe	2003	66,7	17,7	28,7	0,4	19,9
	2004	70,3	15,4	35,8	0,5	18,5
	2005	65,8	13,8	31,2	0,4	20,4
	2006	63,7	11,6	35,0	0,3	16,7

Wzrost udziału wydatków inwestycyjnych odbił się na spadku wydatków wykorzystywanych na finansowanie zadań bieżących. Przede wszystkim we wszystkich typach jst widoczny był spadek udziału wydatków na wynagrodzenia pracowników samorządowych i pochodne od wynagrodzeń. Spadek ten był bardzo znaczny zarówno w gminach (z 44,6% w 2003 r. do 35,9% w 2006 r.) jak i w powiatach (z 57,1% do 51,0%) a także w województwach (z 17,7% do 11,6%). W gminach wynikało to z faktu, że coraz większą część zadań realizują gminie jednostki budżetowe, których wynagrodzenia ujęte były w budżecie, a coraz mniejszą część wydatków przeznacza się na dotacje finansujące działalność własnych zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych oraz jednostek spoza sektora finansów publicznych, którym zadania gminy zostały zlecone (z 5,8% do

5,3%). W województwach spadek udziału wydatków na wynagrodzenie i pochodne spowodowany był przekazywaniem coraz większej części zadań do realizacji własnym jednostkom gospodarki pozabudżetowej oraz jednostkom spoza sektora finansów publicznych. W efekcie województwa samorządowe w 2003 r. przekazywały w postaci dotacji 28,7% swoich wydatków, a w 2006 r. aż 35,0% przy średniej jst kraju równej 9,9%. Uzasadniało to wyjątkowo niski udział wynagrodzeń i pochodnych w wydatkach budżetowych tych jednostek (11,6% przy średniej dla wszystkich typów jst równej 34,9%). Szczególnie wysoki udział wynagrodzeń i pochodnych obciążających wydatki powiatów związany jest ze specyfiką realizowanych przez nie zadań, które mają pracochłonny charakter i są (podobnie jak w gminach) realizowane przez własne jednostki budżetowe.

W ostatnich latach zmniejszało się obciążenie jst wydatkami na obsługę długu. Mimo rosnącej kwoty pozostających do spłaty kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych papierów wartościowych, ciężar wypłacanych z tego tytułu odsetek oraz prowizji za obsługę bankową był niewielki i nadal się obniżał. Wskazuje to na korzystanie z preferencyjnych form pozyskiwania tego typu przychodów, w części związanych z prefinansowaniem zadań unijnych. W zestawieniu nie wyodrębniono udziału wydatków związanych z udzielonymi przez jst poręczeniami, ponieważ w strukturze obliczonej z dokładnością do dziesiątej części procenta wydatki te wykazywane były tylko w powiatach (0,1%), przy czym w województwie dolnośląskim wynosiły one 0,4% wydatków powiatów.

Zdecydowana większość zadań realizowanych przez jst ma charakter zadań własnych (89,3% w 2006 r.), jednak przekazane w ostatnich latach gminom nowe zadania spowodowały, że w strukturze wydatków tych jednostek (14,7%) stanowiły wydatki na zadania zlecone. Stosunkowo dużo zadań zleconych realizowały także powiaty (9,7%) w konsekwencji - również miasta na prawach powiatu (8,3%). Województwa samorządowe na realizację zadań zleconych zużywały tylko 5,3% swoich wydatków.

Struktura wydatków budżetowych jst według klasyfikacji budżetowej w latach 2004 i 2006 (w %)

Działy klasyfikacji budżetowej	Jst ogółem		Gminy	M. st. Warszawa	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwa samorządowe
	2004	2006					
801 - Oświata i wychowanie	36,6	30,9	36,1	21,7	31,2	32,9	6,5
600 - Transport	12,7	15,7	8,8	27,5	17,7	13,9	38,5
852 - Pomoc społeczna	12,8	15,2	19,6	6,4	14,6	15,5	0,3
750 - Administracja publiczna	9,9	8,8	10,0	7,4	6,8	11,5	6,1
900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5,7	5,4	7,7	2,2	6,8	0,1	0,2
700 - Gospodarka mieszkaniowa	3,1	3,5	2,9	11,8	4,7	0,5	0,4
921 - Kultura fizyczna i ochrona dziedzictwa narodowego	3,3	3,5	3,2	4,2	3,3	0,5	10,4
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	2,9	3,3	1,8	2,2	3,4	8,3	3,3
851 - Ochrona zdrowia	2,3	2,6	0,8	2,3	1,8	5,2	10,3
754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2,2	2,1	1,2	2,8	2,5	5,3	0,2
926 - Kultura fizyczna i sport	1,5	1,9	2,3	1,3	2,6	0,3	0,9
010 - Rolnictwo i łowiectwo	2,2	1,8	2,9	0,0	0,1	0,2	6,0
853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,9	1,3	0,1	0,8	1,0	3,2	5,3
757 - Obsługa długu	1,0	0,7	0,6	1,4	0,9	0,7	0,3
630 - Turystyka	0,1	0,1	0,2	0,0	0,1	0,0	0,1
Pozostałe	2,8	3,2	1,8	8,0	2,5	1,9	11,2
Udział typów jst w kwocie wydatków	x	100,0	44,3	6,7	27,6	13,0	8,4

Różnice w strukturze wydatków poszczególnych typów jst związane były z charakterem przypisanych im zadań własnych i zleconych. Nie bez znaczenia była także forma realizacji poszczególnych zadań. O rodzaju realizowanych zadań najpełniej informuje struktura wydatków według działów, przedstawiona powyżej.

Charakter przejmowanych zadań, wzrost dochodów oraz zmiany priorytetów wyznaczonych przez poszczególne jst wpłynęły na widoczne zmiany w strukturze działowej wydatków. Począwszy od 2004 r., od którego obowiązują stabilne zasady finansowania działalności jst, wyraźnie wzrosły wydatki na transport i łączność (z 12,7% do 15,7%) oraz na pomoc społeczną i inne zadania z zakresu polityki społecznej (z 13,7% do 16,5%). Ta ostatnia zmiana wynikała z przekazania gminom nowych zadań w tym obszarze. Zmniejszył się natomiast udział wydatków na oświatę i wychowanie z 36,6% do 30,9%. Nie oznaczało to, że jst uzyskiwaną część oświatową subwencji ogólnej wykorzystwały na inne cele. W 2006 r. dochody uzyskane w tej formie stanowiły 26 781,1 mln zł, podczas gdy wydatki jst na funkcjonowanie oświaty oraz edukacyjnej opieki wychowawczej wyniosły 40 998,3 mln zł, co wskazywało na skalę dofinansowania zadań oświatowych z dochodów własnych jst. W gminach liczby te stanowiły, odpowiednio 12 526,0 mln zł i 20 176,1 mln zł, a podkreślić warto, że gminy realizują 51,8% samorządowych zadań oświatowych oraz 25,1% z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej. Spadek udziału wydatków oświatowych i wychowawczych znajdował uzasadnienie w procesach starzenia się społeczeństwa i wynikającym stąd spadku liczby dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, jednak sytuacja taka mogłaby zostać wykorzystana dla poprawy warunków funkcjonowania oświaty. Mimo zmian, wydatki na oświatę i wychowanie nadal stanowiły najpoważniejszą część wydatków we wszystkich typach jst poza województwami samorządowymi.

Zyskującymi znaczenie, jednak absorbującymi znacznie mniejszą część wydatków jst, były wydatki z zakresu pomocy społecznej (działy 852 i 853). W tej dziedzinie znowu podstawową część zadań realizowały gminy (57,1% w dziale 852) przy udziale gmin w ogólnej kwocie wydatków budżetowych równej 44,3%. Taki podział zadań wynika z dążenia do przybliżenia organów podejmujących decyzje z zakresu pomocy społecznej do środowisk, które jej wymagają.

Wydatki na utrzymanie i rozbudowę infrastruktury transportowej stanowiły 15,7% wydatków budżetowych jst, w wydatkach województw samorządowych natomiast aż 38,5%. Jednostki te realizowały 20,5% samorządowych zadań z zakresu transportu (przy 8,4% udziale w realizacji ogółu zadań samorządowych) których znaczenie ciągle rośnie. Gminy w tej grupie wydatków przeznaczały 8,8% swoich wydatków, (wzrost z 7,0% w 2004 r.). Znacznie więcej, bo 17,7% wydatków na transport i łączność przeznaczały miasta na prawach powiatu.

Na uwagę zasługuje malejący udział wydatków na utrzymanie administracji samorządowej (spadek udziału z 9,9% w 2004 r. do 8,8% w 2006 r.). Jej utrzymanie pochłaniało największą część wydatków powiatów (11,5%) i gmin (10,0%), jednak i tu następuje wyraźny spadek, (odpowiednio z 12,1% i 11,6% w 2004 r.). Wzrost dochodów jst pozwala więc realizować coraz więcej zadań poza utrzymaniem własnego aparatu administracyjnego.

Struktura wydatków inwestycyjnych jst według klasyfikacji budżetowej i typów jst w 2004 i 2006 r. (w %)

Ważniejsze działy klasyfikacji budżetowej	Jst ogółem		Gminy	M. st. Warszawa	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwa samorządowe
	2004	2006					
600 - Transport	34,9	40,0	28,9	55,1	45,3	50,8	51,3
900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	17,7	14,8	21,6	2,8	18,7	0,1	0,4
801 - Oświata i wychowanie	12,4	10,3	14,7	12,2	6,2	13,7	1,9
010 - Rolnictwo i łowiectwo	10,8	6,6	11,9	0,0	0,2	0,3	9,1
851 - Ochrona zdrowia	4,9	5,9	0,9	7,6	3,4	15,6	18,8
926 - Kultura fizyczna i sport	3,7	4,8	5,7	2,4	7,4	1,0	0,8
700 - Gospodarka mieszkaniowa	5,1	4,7	5,1	5,9	7,5	0,9	0,5
921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,5	4,2	3,9	3,4	3,9	0,9	8,5
750 - Administracja publiczna	2,7	2,5	2,1	4,1	1,9	4,0	3,3
754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,7	1,7	1,6	3,2	1,6	3,6	0,4
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	1,4	1,2	0,5	1,2	1,5	5,9	0,1
Pozostałe	2,2	3,3	3,1	2,1	2,4	3,2	4,9
Udział typów jst w kwocie wydatków inwestycyjnych	x	100,0	43,9	5,0	27,2	9,3	14,6

Podstawowymi dziedzinami, w których jst dokonują inwestycji były: transport, gospodarka komunalna i ochrona środowiska oraz oświata i wychowanie. Znaczenie inwestycji w infrastrukturze transportowej zwiększyło się (z 34,9% w 2004 r. do 40,0% w 2006 r.), a w oświacie oraz w gospodarce komunalnej i ochronie środowiska - uległo obniżeniu (odpowiednio z 12,4% do 10,3% oraz z 17,7% do 14,8%). Najmniejszą część wydatków na inwestycje drogowe przeznaczały gminy, chociaż udział tych inwestycji w gminnych wydatkach inwestycyjnych wzrastał (z 23,9% do 28,9%). Gminy mają natomiast wyższy niż inne typy jst udział inwestycji realizowanych w gospodarce komunalnej i ochronie środowiska (21,6% ich wydatków inwestycyjnych). Uwzględnić należy również różnice w klasyfikowaniu wydatków. Wydatki o charakterze komunalnym (infrastruktura wodociągowa i sanitacyjna) w gminach wiejskich klasyfikowane były w dziale 010 - Rolnictwo i łowiectwo, który absorbuje 11,9% wydatków inwestycyjnych gmin. Łącznie więc gminy na rozbudowę infrastruktury komunalnej i na ochronę środowiska przeznaczają 33,5% wydatków inwestycyjnych. W dziale Rolnictwo i łowiectwo klasyfikowane były również przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodnej o znaczeniu regionalnym, finansowane z wydatków inwestycyjnych województw. Jednostki te obok transportu znaczną część swoich wydatków inwestycyjnych angażują w rozbudowę bazy materialnej ochrony zdrowia (18,8%) oraz kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (8,5%). W ochronę zdrowia inwestują również dosyć intensywnie powiaty (15,6% ich wydatków inwestycyjnych).

Szczególony rodzaj wydatków jst stanowiły wydatki finansowane z bezzwrotnych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych²³, w tym - przede wszystkim z budżetu Unii Europejskiej. Na dochody z tych źródeł składały się przede wszystkim środki na finansowanie programów i projektów z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności oraz Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (które w klasyfikacji budżetowej oznaczane są symbolem „8” dodawanym do symboli paragrafów dochodowych i wydatkowych), środki z darowizn i grantów przyznawanych Polsce przez poszczególne kraje lub instytucje (oznaczone symbolem „5”), oraz pochodzące z pożyczek i kredytów zagranicznych (z symbolem „3”) i pochodzące z pomocy przedakcesyjnej (z symbolem „1”).

W kwocie dochodów uzyskanych przez jst w 2006 r. na realizację zadań współfinansowanych z bezzwrotnych środków zagranicznych (5 487 991,3 tys. zł) 83,4% stanowiły środki zagraniczne, a 16,5% - środki przekazane ze źródeł krajowych, w tym z budżetu państwa. Środki zagraniczne stanowiły 3,9% dochodów budżetowych zrealizowanych przez jst w 2006 r.

Udział bezzwrotnych środków zagranicznych w finansowaniu działalności poszczególnych jst w 2006 r.

Wyszczególnienie	Udział w %					
	typów jst w dochodach z bezzwrotnych środków zagranicznych	środków bezzwrotnych w dochodach budżetowych typów jst	dochodów inwestycyjnych w dochodach z bezzwrotnych środków zagranicznych	typów jst w wydatkach z bezzwrotnych środków zagranicznych	środków zagranicznych w wydatkach budżetowych typów jst	środków zagranicznych w wydatkach inwestycyjnych typów jst
POLSKA, z tego:	100,0	3,9	80,6	100,0	5,0	20,2
- gminy	35,1	3,1	93,3	29,9	3,4	16,1
- m. st. Warszawa	1,3	0,7	91,1	1,7	1,3	8,0
- miasta na prawach powiatu	28,3	4,0	91,2	33,2	6,0	28,5
- powiaty	13,5	4,2	60,7	11,4	4,4	19,8
- województwa samorządowe	21,7	10,5	52,8	23,8	14,3	21,7

Znaczenie środków pochodzących ze źródeł zagranicznych z roku na rok wyraźnie rośnie. W 2004 r. pochodzące z zagranicy środki stanowiły zaledwie 0,9% zrealizowanych w tym roku przez jst dochodów, w 2005 r. ich udział wzrósł do 2,2%, a w 2006 r. do 3,9%. Wydatki zrealizowane w tych samych latach sfinansowane zostały ze środków zagranicznych odpowiednio w 1,5%, 3,0% i w 5,0%. Przyjęty sposób finansowania tych wydatków po wykonaniu i rozliczeniu zadania powodował przesunięcie czasowe polegające na tym, że część wydatków zrealizowanych w jednym roku znajdowała pokrycie w dochodach zagranicznych dopiero w następnym roku, a do czasu uzyskania dochodów finansowana była z zaciągniętych kredytów i pożyczek lub z dochodów własnych. Skutkiem tego w poszczególnych latach wyższy był udział środków zagranicznych w wydatkach od udziału w dochodach.

²³ W sprawozdaniu KR RIO, kwota dochodów z tytułu środków unijnych i innych zagranicznych uwzględnia paragrafy dochodowe z końcówkami 1, 3, 5, 7 i 8, którymi oznaczone są środki pochodzące wyłącznie ze źródeł zagranicznych. Pominięte zostały paragrafy z końcówkami 2, 4, 6 i 9, które oznaczają dofinansowanie ze źródeł krajowych przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł zagranicznych. Tę samą zasadę przyjęto w analizie wydatków, których paragrafy oznaczone czwartą cyfrą 2, 4, 6 i 9 określają również dofinansowanie z dochodów i przychodów jst.

Rzeczywiste znaczenie środków zagranicznych (przede wszystkim unijnych) dla rozwoju jst pokazuje udział tych środków w kwocie wydatków inwestycyjnych zrealizowanych przez poszczególne typy jst. W 2004 r. ze środków zagranicznych sfinansowano 7,9% wydatków inwestycyjnych jst, w 2005 r. udział ten wzrósł do 14,2%, a w 2006 r. osiągnął 20,2%. W 2004 r. środki te miały największe znaczenie dla finansowania inwestycji województw (16,7% ich wydatków inwestycyjnych), w 2005 r. ze środków zagranicznych sfinansowały największą część swoich inwestycji powiaty (16,9%), a w 2006 r. - miasta na prawach powiatu (28,5%). Ponad 53,5% wydatków inwestycyjnych sfinansowanych ze źródeł zagranicznych w 2006 r. koncentrowało się w dziale 600 - Transport i łączność.

Z inwestycyjnych środków zagranicznych w najszerszym zakresie korzystały jst województw: kujawsko-pomorskiego, podkarpackiego, podlaskiego, lubelskiego i świętokrzyskiego. Wartość zadań sfinansowanych ze środków zagranicznych w 2006 r. stanowiła tu ponad 25% pełnej kwoty wydatków inwestycyjnych (przy 20,2% średniej wszystkich jst kraju). Najmniejszą wartość zrealizowanych przez jst inwestycji stanowiły inwestycje sfinansowane ze środków zagranicznych w województwach: mazowieckim (9,2%), opolskim (16,8%) i małopolskim (18,2%). W dużej mierze tłumaczy to różnice w tempie i osiągniętym poziomie rozwoju poszczególnych regionów.

2.1.5. Wyniki budżetów jst oraz zobowiązania i należności tych jednostek

Wyniki budżetów jst

Zrealizowane przez jst w 2006 r. wydatki budżetowe były o 2 997 974 tys. zł wyższe od dochodów. Wysokość łącznego deficytu wszystkich jst stanowiła 2,6% w relacji do ich dochodów. W 2005 r. relacja ta wynosiła 0,9%, a kwota deficytu była niższa o 70,1% od zrealizowanej w 2006 r. W 2005 r. mimo łącznego deficytu, dominowały jednostki, które zamknęły swój budżet nadwyżką. W roku 2006 nadwyżkę wygospodarowało tylko 928 jst, natomiast deficytem zakończyło rok budżetowy 1 880 jst, czyli 67,0%. Kwota nadwyżek wyniosła 2 059 203 tys. zł, a kwota deficytów jednostek, które zrealizowały wydatki wyższe od dochodów wyniosła 5 057 176 tys. zł.

Wyniki budżetów jst w 2006 r. i ich relacje do dochodów

Wyszczególnienie	Nadwyżka			Deficyt		
	Liczba jst	Kwota (w tys. zł)	Relacja do dochodów (w %)	Liczba jst	Kwota (w tys. zł)	Relacja do dochodów (w %)
POLSKA, z tego:	928	2 059 203	5,1	1 880	5 057 176	6,6
- gminy	857	846 789	4,6	1 556	2 302 159	6,9
- m. st. Warszawa	1	489 742	5,7	-	-	-
- miasta na prawach powiatu	16	510 089	5,4	48	1 251 149	5,4
- powiaty	51	67 510	2,9	263	816 302	6,5
- województwa samorządowe	3	145 343	7,9	13	687 566	9,0

Najwięcej jednostek deficytowych znalazło się wśród powiatów (83,8%) i województw (81,3%), a najmniej - wśród gmin (64,5%). Przeciętna kwota deficytu w przeliczeniu na jednostki, które w 2006 r. zamknęły budżet deficytem wyniosła 2 690,0 tys. zł. Nieco niższa była przeciętna kwota nadwyżek jst „nadwyżkowych” - 2 219,0 tys. zł. W 2005 r. wielkości te były niższe - przeciętna nadwyżka wyniosła 1 462,1 tys. zł a deficyt - 2 466,2 tys. zł. W gminach przeciętna kwota deficytu zwiększyła się z 1 369 tys. zł w 2005 r. do

1 479,5 tys. zł, a kwota nadwyżki spadła z 1 038 tys. zł do 988,1 tys. zł. W m. st. Warszawa deficyt (w 2005 r. 139 364 tys. zł) został zastąpiony nadwyżką w wysokości 489 472 tys. zł. W miastach na prawach powiatu przeciętny deficyt jednostek „deficytowych” zwiększył się z 15 991 tys. zł do 26 065,6 tys. zł, a nadwyżka wzrosła - z 24 937 tys. zł do 31 880,6 tys. zł. Przeciętne nadwyżki powiatów nie uległy zmianie (1 374,0 tys. zł w 2005 r. i 1 323,7 tys. zł w 2006 r.), a deficyt wzrósł się z 1 997,3 tys. zł do 3 103,8 tys. zł. W 2005 r. 14 województw zamknęło budżet deficytem, którego wysokość wyniosła przeciętnie 41 020 tys. zł, natomiast w 2006 r. 13 jednostek osiągnęło deficyt wynoszący przeciętnie 52 889,7 tys. zł. Przeciętna nadwyżka 2 województw w 2005 r. wyniosła 26 496 tys. zł, a w 2006 r. w 3 jednostkach - 48 447,7 tys. zł. W województwach deficyt stanowił największe obciążenie dla ich budżetów, sięgając 9,0% poziomu dochodów 13 jednostek „deficytowych”, chociaż nie zwiększył się on w stosunku do 2005 r., w którym kwoty deficytu 14 województw stanowiły 9,2% w relacji do ich dochodów.

Mimo zwiększenia ogólnej kwoty nadwyżki wydatków nad dochodami jst w 2006 r. oraz wzrostu liczby jednostek, które zamknęły swoje budżety deficytem, nie powiększyły się znacząco przeciętne kwoty deficytu w stosunku do 2005 r., nie zwiększyło się też (poza miastami na prawach powiatu i powiatami) obciążenie ich budżetów kwotami ujemnego wyniku. Jedynie w miastach na prawach powiatu przeciętna kwota deficytu wzrosła z 3,9% w 2005 r. do 5,4% w relacji do dochodów jednostek „deficytowych”, a w powiatach z 4,6% do 6,5%.

Wydatki, które nie znalazły pokrycia w dochodach sfinansowane zostały przychodami, do których należały zaciągnięte kredyty i pożyczki, wyemitowane przez jst papiery wartościowe, uzyskane spłaty udzielonych wcześniej pożyczek, przychody z prywatyzacji majątku, przyjęte i wykorzystane dla sfinansowania własnych wydatków depozyty oraz nadwyżka z lat ubiegłych i inne źródła (tzw. „wolne środki” - głównie niewykorzystane środki z zaciągniętych wcześniej kredytów i pożyczek). Należy pamiętać, że przychody w postaci zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych obligacji służą nie tylko sfinansowaniu deficytu, ale również wykorzystywane były na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych oraz zaciągniętych kredytów i pożyczek. W 2006 r. kwota przychodów zwrotnych wyniosła 9 964 529,6 tys. zł, natomiast kwota deficytów jednostek, które osiągnęły ujemny wynik - 5 057 176 tys. zł, co oznacza że reszta (4 907 353,6 tys. zł) została niewykorzystana lub przeznaczona na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań.

Do 2003 r. w przychodach zdecydowanie dominowały środki uzyskiwane z zaciąganych kredytów i pożyczek. W 2004 r. stanowiły one 67,6% przychodów jst, w 2005 r. ich udział zmniejszył się do 57,1%, a w 2006 wyniósł 52,1%. Zwiększyło się natomiast znaczenie nadwyżki z lat ubiegłych oraz pozostałych źródeł z 31,3% w 2004 r. do 41,8% w 2005 r. i 40,8% w 2006 r. Udział samych nadwyżek z lat ubiegłych obniżył się z 18,0% w 2005 r. do 14,6% w 2006 r. W kwocie zaciągniętych kredytów i pożyczek coraz większego znaczenia nabierały kwoty pożyczone dla sfinansowania programów i projektów realizowanych z udziałem środków pochodzących z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE. W 2006 r. stanowiły one 18,3% przychodów jst, w tym na prefinansowanie tych projektów - 14,3%. W województwach, których przychody w 57,5% składały się z zaciągniętych kredytów i pożyczek, kwoty na finansowanie programów i projektów realizowanych z wymienionych funduszy oraz na prefinansowanie wyniosły, odpowiednio 46,8% i 43,3%.

Najwyższym udziałem „wolnych środków” w przychodach w 2006 r. charakteryzowało się m. st. Warszawa (99,7%) oraz miasta na prawach powiatu (28,7%). Nadwyżka z lat ubiegłych stanowiła najpoważniejsze źródło przychodów w województwach (26,1%). Emisja obligacji samorządowych pokrywała od 5,2% przychodów w gminach do 7,6% w powiatach (nie wystąpiła natomiast w m. st. Warszawie). Prywatyzacja majątku zapewniała zaledwie 0,1% przychodów.

W rozchodach jst 78,5% stanowiły spłaty kredytów i pożyczek, w tym 26,5% zaciągniętych na finansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków pochodzących z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE i 24,3% - służących prefinansowaniu tych zadań. W województwach, przy 87,7% udziale spłat kredytów i pożyczek w rozchodach, spłaty kredytów związanych z realizacją programów i projektów dofinansowanych z funduszy unijnych stanowiły 70,7% rozchodów, a spłaty związane z prefinansowaniem tych zadań - 66,7%. Lokaty bankowe miały najpoważniejsze znaczenie w gminach (19,8% rozchodów), a udzielane pożyczki - w powiatach (8,4%) i województwach (10,5%).

Zobowiązania jst

W kwocie zobowiązań wliczanych do państwowego długu publicznego poza zobowiązaniami z tytułu niespłaconych jeszcze kredytów i pożyczek, niewykupionych papierów wartościowych wyemitowanych przez jst oraz przyjętych i wykorzystanych w budżetach depozytów uwzględniane są zobowiązania publicznoprawne i cywilnoprawne, których termin płatności minął przed końcem okresu sprawozdawczego, co nadało im charakter zobowiązań wymagalnych.

Prawną granicą dla wielkości długu jst jest wyznaczony w ustawie o finansach publicznych limit zadłużenia, który na koniec poszczególnych kwartałów i na koniec roku nie może w relacji do dochodów jst przekroczyć 60% (odpowiednio planowanych/wykonanych). Ograniczenie to nie obejmuje wyemitowanych papierów wartościowych oraz kredytów i pożyczek zaciągniętych na zadania finansowane przy udziale środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE.

Praktycznie granice te okazują się utrudnieniem dla jednostek osiągających wysokie dochody, szczególnie dochody własne oraz posiadających dużą swobodę w ich dysponowaniu. Takie jednostki zdolne są wygospodarować znaczną nadwyżkę dochodów ponad potrzeby sfinansowania obligatoryjnych wydatków bieżących, którą można przeznaczyć na sfinansowanie wydatków majątkowych (przede wszystkim inwestycyjnych) oraz na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Dla jednostki o niskich dochodach lub szczególnie wysokich potrzebach w zakresie zadań bieżących czy o wysokim koszcie ich realizacji zbliżanie się do ustawowych granic, może być niebezpieczne. Jednostki powinny oszacować swoje indywidualne możliwości spłaty zadłużenia i nie przekraczać wyznaczonych przez siebie granic.

Wskaźnikiem, który jest najczęściej wskazywany jako wiarygodny miernik zdolności spłacania zobowiązań jest nadwyżka operacyjna brutto czyli nadwyżka dochodów bieżących nad wydatkami bieżącymi. Ze względu na rozbieżności w interpretacji dochodów majątkowych i bieżących można się też posłużyć nadwyżką ogólnej kwoty dochodów budżetowych jst nad ich wydatkami bieżącymi. Kwota ta może być wykorzystana na sfinansowanie podejmowanych inwestycji oraz na spłatę zobowiązań. Ze względu na

możliwość indywidualnego wystąpienia w budżecie jst wysokich dochodów ze sprzedaży mienia lub z dotacji o charakterze inwestycyjnym, wyliczona nadwyżka ogólnej kwoty dochodów nad wydatkami bieżącymi jest gorszym miernikiem sytuacji finansowej jst niż nadwyżka operacyjna brutto, jeżeli jednak wykorzystuje się ją dla badania nie poszczególnych jednostek, a większych zbiorowości oraz gdy porównań dokonuje się w dłuższym okresie, można przy jej pomocy w prosty sposób uzyskać informacje o kondycji finansowej jst. Brak takiej nadwyżki w dłuższym okresie oznacza, że zaciąganie kredytów i pożyczek na inwestycje jest rozwiązaniem doraźnym, które spowoduje kumulację kłopotów płatniczych w przyszłości. Jedynym trwałym sposobem poprawy sytuacji ekonomicznej jst pozwalającym na sfinansowanie działań rozwojowych, jest w takiej sytuacji obniżka kosztów realizacji zadań bieżących oraz zabieganie o wzrost dochodów.

Kwota nadwyżek dochodów wszystkich jst nad ich wydatkami bieżącymi w 2004 r. stanowiła 16,7% w relacji do dochodów, w 2005 r. wzrosła do 17,1%, a w 2006 r. do 18,8%. W gminach na poprawę sytuacji wskazuje wzrost relacji tej nadwyżki do dochodów z 17,0% w 2004 r. do 18,2% w 2005 r. i 18,1% w 2006 r. W miastach na prawach powiatu nastąpił wzrost tej relacji z 14,0% i 16,5% do 19,2%, w powiatach utrzymywał się na wyrównanym poziomie 10,4% i 10,9% do 10,3%, a w województwach, które skokowy wzrost dochodów w 2004 r. jedynie w 59,1% wykorzystwały na realizację zadań bieżących, relacja ta obniżyła się z 40,8% do 29,4% w 2005 r., a następnie wzrosła do 32,7%. Uzyskaną w ciągu trzech lat poprawę możliwości inwestowania oraz zwrotu zaciągniętych wcześniej kredytów i pożyczek należy wiązać z systematycznym powiększeniem kwot bezzwrotnych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (przede wszystkim unijnych), które powiększają kwotę dochodów i zgodnie z przeznaczeniem muszą być wykorzystane w dużej części na cele inwestycyjne. W 2006 r. w najlepszej sytuacji pod tym względem znajdowały się jst województwa mazowieckiego, w którym nadwyżka dochodów budżetowych nad wydatkami bieżącymi wyniosła 21,5% w relacji do dochodów, przy 14,1% relacji w jst województwa kujawsko-pomorskiego. Przegląd oparty na wynikach przeciętnych nie stwarza więc powodów do niepokoju. Pamiętać jednak należy, że sytuacja poszczególnych jst jest bardzo zróżnicowana i każda z jednostek korzystając z kredytów i pożyczek, podejmując decyzje inwestycyjne musi kierować się indywidualnymi możliwościami ich spłaty i sfinansowania.

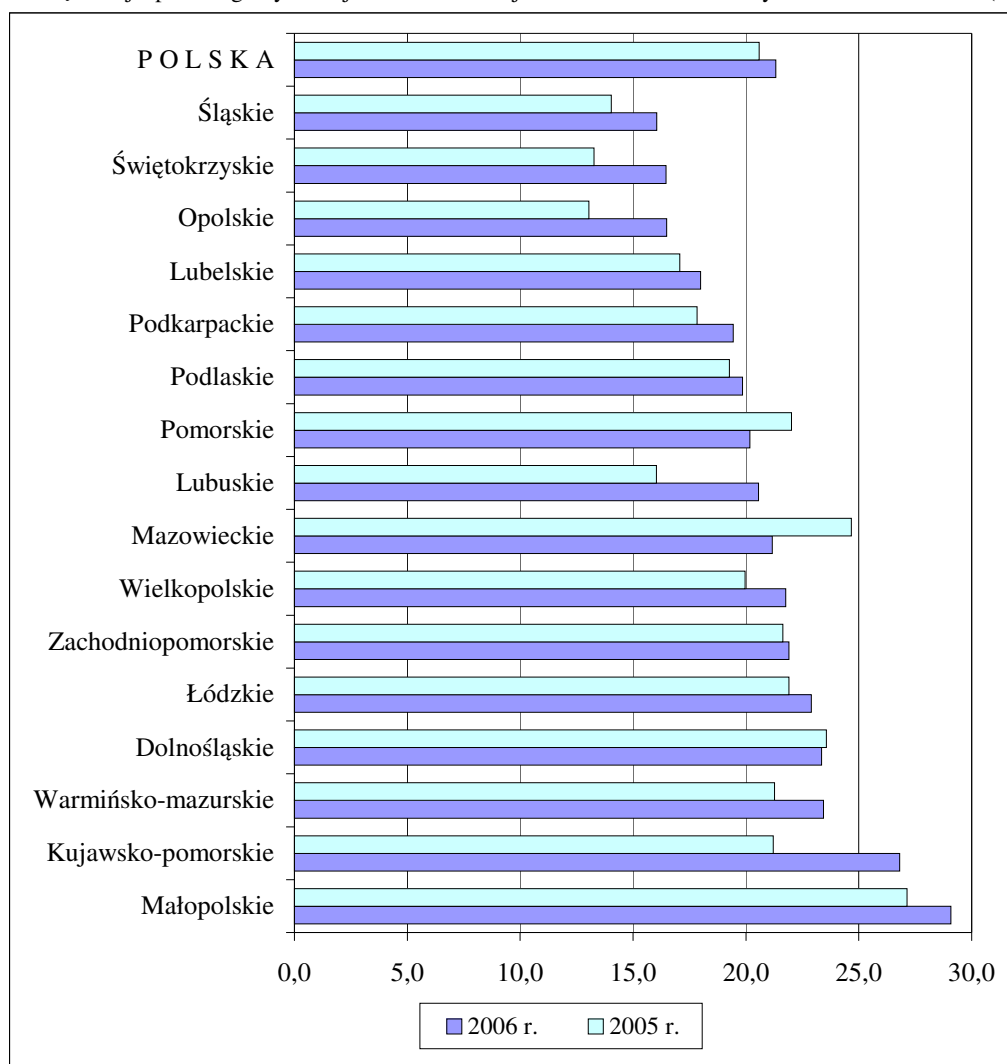
Wielkości przeciętne, obok dosyć dużych możliwości finansowania inwestycji i spłaty zaciąganych na ten cel zobowiązań, wskazują również na niezbyt wysoki stan zadłużenia jst. Przy ustawowej granicy równej 60% w relacji do dochodów, dla wszystkich jst zadłużenie to sięgało przeciętnie 20,9% w 2004 r., 20,6% w 2005 r. i 21,3% w 2006 r., co nie wykluczało wystąpienia trudności finansowych w poszczególnych jednostkach.

Jst według poziomu relacji zadłużenia do wykonanych ogółem dochodów jst w 2006 r.

Wyszczególnienie	Wskaźnik zadłużenia						
	poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	60% i powyżej
liczba gmin	785	766	489	256	84	23	10
% gmin	32,5	31,7	20,3	10,6	3,5	1,0	0,4
m. st. Warszawa	x	x	1	x	x	x	x
liczba miast na pr. powiatu	6	10	25	18	3	2	0
% miast na pr. powiatu	9,4	15,6	39,1	28,1	4,7	3,1	0,0
liczba powiatów	103	105	51	43	6	4	2
%powiatów	32,8	33,4	16,2	13,7	1,9	1,3	0,6
liczba województw	2	5	4	5	0	0	0
% województw	12,5	31,3	25,0	31,3	0,0	0,0	0,0

Indywidualna sytuacja jst w stosunku do 2005 r. nieco się pogorszyła, co było zrozumiałe przy 17,8% wzroście kwoty długu jst, chociaż pogorszenie nie dotyczyło gmin. W 2004 r. wskaźnik zadłużenia nie przekraczający 20% w relacji do dochodów wystąpił w 61,5% gmin, w 2005 r. - w 67,0% a w 2006 r. - 64,3%. W miastach na prawach powiatu niski stopień zadłużenia (do 20%) w relacji do dochodów występował w 2004 i 2005 r. w 37,5% jednostek, a w 2006 r. obniżył się do 25,0%. W powiatach spadł z 80,3% w 2004 r. i 75,5% w 2005 r. do 66,2%, a w województwach z 87,5% i 62,5% do 43,8%. Udział jednostek w których wskaźnik zadłużenia przekroczył 40% wzrósł wśród miast na prawach powiatu z 4,7% w 2005 r. do 7,8%, wśród powiatów z 2,9% do 3,8%, a wśród województw z 6,3% w 2005 r. został zredukowany do zera. Sytuacja jst poszczególnych województw uległa niewielkim zmianom. Liczba jednostek, w których wskaźnik zadłużenia przekroczył 60% spadła z 16 gmin w 2004 r. do 9 gmin w 2005 r., a następnie wzrosła do 10 gmin i 2 powiatów w 2006 r. W przypadku 7 gmin i jednego powiatu występujące zadłużenie nie naruszało ustawowych jego granic, gdyż duża część zaciągniętych przez jst kredytów i pożyczek związana była z realizacją zadań finansowanych przy udziale środków z funduszy strukturalnych, stanowiących ustawowe wyłączenie z 60% limitu.

Zobowiązania jst poszczególnych województw w relacji do dochodów budżetowych w 2005 r. i 2006 r. (w %)

Zaliczane do długu publicznego zobowiązania w 89,6% miały charakter krajowy (w 2004 r. - 91,9%, w 2005 r. - 89,1%). W 2006 r. znaczące zobowiązania wobec podmiotów zagranicznych wykazywało m. st. Warszawa (57,1%) i miasta na prawach powiatu (12,8%). Około 63,8% zobowiązań jst stanowiły zobowiązania wobec banków krajowych (w 2005 r. - 62,0%). Zobowiązania wobec sektora finansów publicznych wyniosły 20,0% zadłużenia jst, w tym 0,3% wobec sektora ubezpieczeniowego.

Struktura zobowiązań jst według tytułów dłużnych jest przesunięciem w czasie odbiciem zrealizowanych przez te jednostki przychodów i rozchodów. Od lat dominują w niej kredyty i pożyczki (81,6% w 2004 r., 83,3% w 2005 r. i 83,9% w 2006 r.).

Struktura wliczanych do długu publicznego zobowiązań jst według tytułów dłużnych w 2006 r. (w %)

Wyszczególnienie	Zobowiązania ogółem	Emisja papierów wartościowych	Kredyty i pożyczki		Przejęte depozyty	Zobowiązania wymagalne	
			ogółem	długo-terminowe		ogółem	w tym z tytułu dostaw towarów i usług
POLSKA, z tego:	100,0	15,1	83,9	79,5	0,0	0,9	0,7
- gminy	100,0	11,9	86,3	81,9	0,0	1,7	1,2
- m. st. Warszawa	100,0	0,9	99,1	99,1	0,0	0,0	0,0
- miasta na prawach powiatu	100,0	22,2	77,3	74,5	0,0	0,6	0,5
- powiaty	100,0	18,0	81,5	77,1	0,0	0,5	0,3
- województwa samorządowe	100,0	14,4	85,2	65,6	0,0	0,4	0,2

Nie zmienia się też w zadłużeniu jst udział niewykupionych papierów wartościowych (15,5% w 2005 r. i 15,1% w 2006 r.). Przyjmowane depozyty z reguły nie są wykorzystywane dla finansowania własnych wydatków, stąd ich wielkość nie była widoczna w strukturze (obliczane z dokładnością do dziesiątych części procenta). O dobrej na ogół kondycji finansowej jst świadczą niewielkie i nadal malejące udziały zobowiązań wymagalnych. W 2004 r. wynosiły one 1,9% długu jst, 1,2% w 2005 r. i 0,9% w 2006 r. W największym stopniu pojawiają się one w strukturze zadłużenia gmin (1,7%).

Zagrożenie dla bezpieczeństwa finansowego jst stwarzało i stwarza nadal zadłużenie utworzonych przez jst i nadzorowanych przez nie jednostek sektora finansów publicznych wyposażonych w osobowość prawną (SP ZOZ, instytucje kultury, fundusze celowe i inne jednostki²⁴). Winny one wydatki pokrywać z uzyskiwanych przez siebie przychodów. W przypadku jednak gdy nie są w stanie pokryć ujemnego wyniku, ostateczna decyzja o likwidacji lub zmianie formy organizacyjnej jednostki oraz obowiązek sfinansowania jej zobowiązań obciąża jst.

W 2006 r. wartość zobowiązań nadzorowanych przez jst jednostek posiadających osobowość prawną wyniosła 5 871 683,3 tys. zł, z czego 96,6% stanowiły zobowiązania SP ZOZ. Mimo podjętej w 2005 r. restrukturyzacji zobowiązań SP ZOZ kwota długu jednostek nadzorowanych przez jst zmniejszyła się w stosunku do 2005 r. jedynie o 1,3%, przy tym nie zmniejszył się w niej udział zadłużenia SP ZOZ (w 2005 r. podobnie jak w 2006 r. wynosił 96,6%).

²⁴ Zobowiązania samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej i wynikające z nich zagrożenia dla sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych, Komisja Analiz Budżetowych, Warszawa 2006.

Zadłużenie nadzorowanych przez jst jednostek posiadających osobowość prawną w niewielkim stopniu zagrażają finansom gmin (zobowiązania tych jednostek stanowiły 0,2% w relacji do dochodów gmin), miast na prawach powiatu i m. st. Warszawa (łącznie 1,4%), jednak w wielu powiatach oraz województwach samorządowych mogą stwarzać poważne problemy. Relacja tych zobowiązań do dochodów powiatów sięga 16,0%, co przy współczynniku zadłużenia własnymi zobowiązaniami równym 16,8% podniosło skumulowany wskaźnik do 32,8%. Zobowiązania jednostek nadzorowanych przez województwa samorządowe stanowią 29,5% w relacji do dochodów i podnoszą ich skumulowany wskaźnik zadłużenia do 46,1%. W 2005 r. relacja skumulowanych zobowiązań jst i nadzorowanych przez nie jednostek z osobowością prawną do osiągniętych przez jst dochodów w powiatach wyniosła 30,5%, a w województwach samorządowych - 52,4%. W wielkościach przeciętnych skutki restrukturyzacji zobowiązań SP ZOZ widoczne są więc jedynie na poziomie województw samorządowych.

Przy przeciętnym obciążeniu dochodów jst zobowiązaniami nadzorowanych przez nie jednostek posiadających osobowość prawną równym 5,0%, najbardziej obciążone zobowiązaniami tych jednostek są jst województw: lubuskiego (relacja zobowiązań tych jednostek do dochodów jst w 2006 r. wyniosła 18,8%), łódzkiego (9,3%) i dolnośląskiego (9,1%). Najmniejsze zagrożenie dla jst stwarzają zobowiązania jednostek z osobowością prawną w województwach wielkopolskim (1,2%) i opolskim (2,1%).

Zobowiązania takich jednostek jak SP ZOZ, instytucje kultury czy inne nie stanowią bezpośredniego obciążenia finansów jst i w większości zostaną spłacone przez jednostki, które je zaciągnęły, jednak skala tych długów i ich utrzymujący się poziom, mimo centralnych działań oddłużających sugerują, że w wielu jednostkowych przypadkach zły stan finansów tych jednostek (głównie SP ZOZ) uniemożliwia im wykorzystanie możliwości stworzonych ustawą z 15 kwietnia 2005 r. o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zakładów opieki zdrowotnej²⁵. Oznacza to konieczność ingerencji nadzorujących je jst i realnie zagraża budżetom samorządowym. O dużym prawdopodobieństwie przekształcenia się zobowiązań SP ZOZ z potencjalnego w realne obciążenie dochodów samorządowych przemawia fakt, że zobowiązania tych jednostek w 46,6% mają charakter wymagalny, czyli są zobowiązaniami których termin płatności już upłynął. We własnych zobowiązaniach zaciągniętych przez jst, zobowiązania wymagalne w 2006 r. stanowiły zaledwie 0,9%.

Należności przysługujące jst według stanu na koniec roku 2006 wynosiły 8 043 226,4 tys. zł i stanowiły 6,9% w relacji do dochodów tych jednostek. Należności te w 94,5% miały charakter wymagalny i obciążały jednostki spoza sektora finansów publicznych. Należności od jednostek sektora finansów publicznych oraz sektora bankowego stanowiły jedynie 8,9% należności jst.

2.1.6. Podsumowanie

1. *Od 2004 r., po wejściu w życie ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, ukształtowały się stabilne zasady finansowania jst, zapewniające znacznie wyższą niż poprzednio samodzielność ekonomiczną tych jednostek. Warunki te*

²⁵ Ustawa z dnia 15 kwietnia 2005 r. o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zakładów opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 78, poz. 684 z późn. zm.).

- umożliwiły dalszy dynamiczny wzrost dochodów osiąganych dzięki dobrej koniunkturze gospodarczej. Dochody jst w 2006 r. w stosunku do roku poprzedniego wzrosły o 13,7%, a w stosunku do 2004 r. o 27,9%. Wskaźniki te, po uwzględnieniu inflacji (równej 2,1% w 2005 r. i 1,0% w 2006 r.), wyniosły 12,7% oraz 24,8% w 2004 r. (inflacja liczona w stosunku do 2004 r. wynosi 3,1%). W tych samych okresach dochody budżetu państwa wzrosły o 9,9% (realnie o 8,9%) oraz o 26,5% (realnie o 23,4%).
2. Dochody jst w 2006 r. zrealizowane zostały na poziomie 117 040 222 tys. zł, w 99,8% kwoty zaplanowanej, a wydatki - w wysokości 120 038 196 tys. zł (93,4% planu). Ustalony różnicą tych kwot deficyt wyniósł 2 997 974 tys. zł i stanowił 2,6% w relacji do wysokości dochodów. Kwota planowanego na ten rok deficytu była prawie czterokrotnie wyższa i wynosiła 11 273 639 tys. zł. Rok wcześniej deficyt wyniósł 895 218 tys. zł, a w 2004 r. jst nie wykorzystaty wszystkich uzyskanych dochodów, wygospodarowując nadwyżkę równą 114 892 tys. zł.
  3. Osiągniętemu od 2004 r. wzrostowi dochodów jst towarzyszyło narastanie różnic ich poziomu w jst poszczególnych województw. W 2004 r. poziom dochodów budżetowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca mieścił się w granicach od 89% średniej krajowej w jst województwa lubelskiego do 121% tej średniej w jst województwa mazowieckiego. W 2006 r. granice te poszerzyły się od 87% do 129%, przy czym krańcowe poziomy wystąpiły w tych samych województwach. Jeszcze silniejsze zróżnicowanie wykazywały dochody własne (od 63% do 164% średniej krajowej) oraz - stanowiące najważniejszy składnik dochodów własnych - udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych (od 59% w jst województwa podkarpackiego do 190% średniej krajowej w jst województwa mazowieckiego). Właśnie te najbardziej zróżnicowane dochody przesądzają o sile ekonomicznej jst poszczególnych regionów. Elementami niwelującymi zróżnicowanie poziomu dochodów jst są dotacje celowe i subwencja ogólna.
  4. Osiągnięty w 2004 r. wzrost samodzielności ekonomicznej jst, w wyniku zmiany ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w następnych latach ulegał dalszemu umocnieniu. Udział zapewniających tę samodzielność dochodów własnych w ogólnej kwocie dochodów budżetowych jst z 43,5% w 2003 r. zwiększył się do 53,3% w 2005 r. i 53,7% w 2006 r. Poprawa wynikała ze zwiększonych udziałów jst w dochodach budżetu państwa z podatków dochodowych oraz z dobrej koniunktury zapewniającej wzrost podstawy naliczania tych podatków. Podwyższenie przysługujących jst udziałów w podatku dochodowym najwyraźniej poprawiło sytuację dochodową jst w silnych ośrodkach gospodarczych, których podmioty fizyczne i prawne obciążone są wysokimi podatkami. Z ogólnej tendencji wzrostu udziału dochodów własnych wyłączone są gminy, które - realizując w coraz szerszym zakresie wcześniej przekazane zadania finansowane z dotacji celowych (przede wszystkim zadania obejmujące pomoc społeczną) - zwiększały część dochodów uzyskiwanych w formie transferów z budżetu państwa, co spowodowało zahamowanie wzrostu udziału części zapewniającej samodzielność ekonomiczną.
  5. Uzyskany w latach 2004 - 2006 wzrost dochodów jst został wykorzystany przede wszystkim na zwiększenie wydatków inwestycyjnych. W okresie tym wydatki majątkowe oraz - stanowiące ich zasadniczą część - wydatki inwestycyjne wzrosły o 64,3%, tj. dwukrotnie w stosunku do

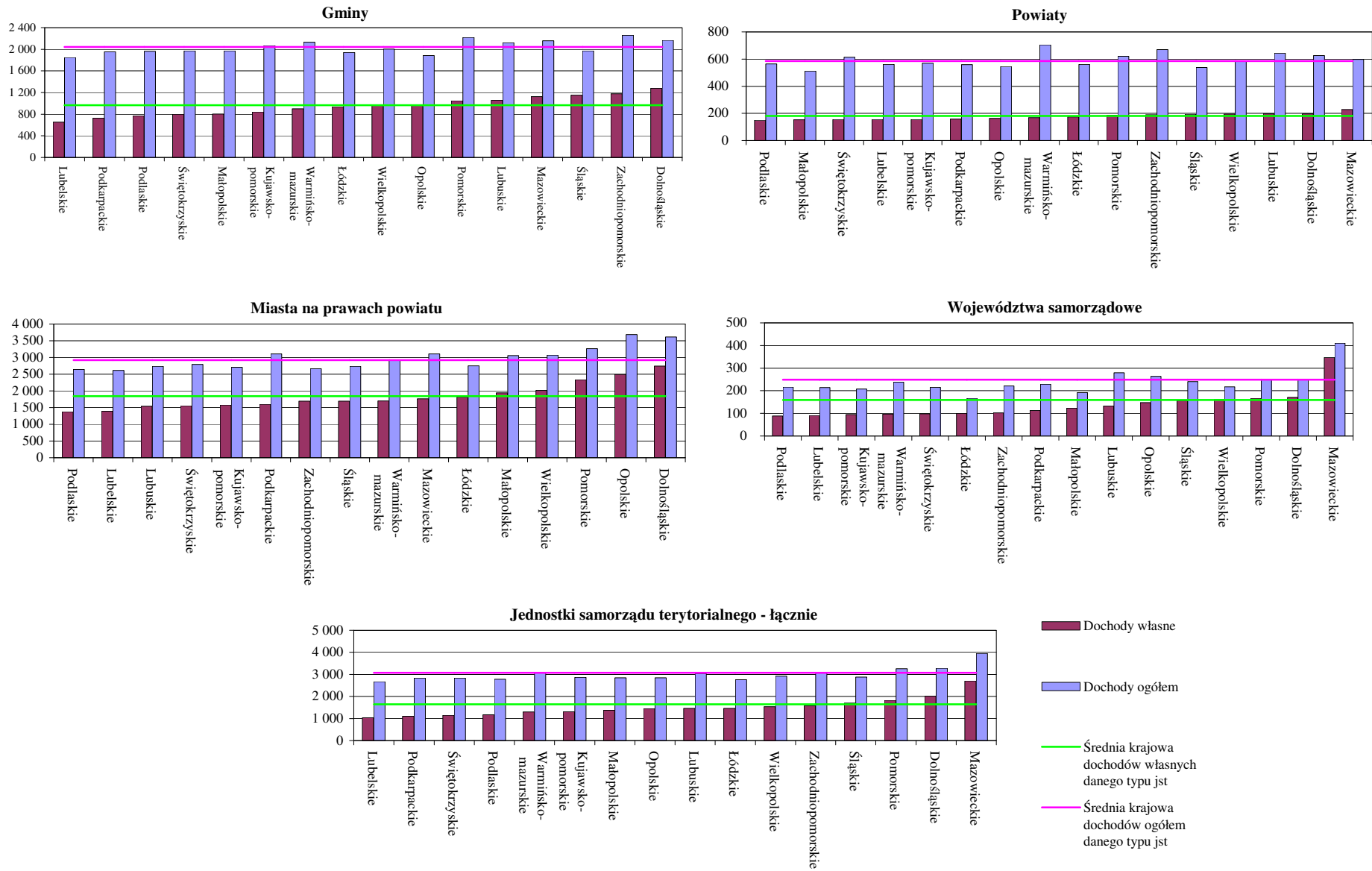
ogólnej kwoty wydatków budżetowych (31,3%). Kwota wydatków inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca wzrosła z 389 zł w 2004 r. do 639 zł w 2006 r., jednocześnie obniżyła się rozpiętość w poziomie tych wydatków jst poszczególnych województw od 72% i 133% średniej krajowej w 2004 r. do 80% i 128% tej średniej w krańcowych przypadkach w 2006 r. W latach 2004 - 2006 najbardziej (o 110,9%) wzrosły wydatki inwestycyjne województw samorządowych, a najmniej (o 44,6%) - gmin. Wzrost dochodów w niewielkim stopniu skonsumowany został przez wzrost wynagrodzeń i pochodnych, które w tym samym okresie wzrosły o 12,2% (od 10,6% w miastach na prawach powiatu do 28,9% w województwach samorządowych).

6. *Zróżnicowane tempo wzrostu poszczególnych rodzajów wydatków budżetowych wpłynęło na ich strukturę. Udział wydatków inwestycyjnych wzrósł z 16,2% całości wydatków jst w 2004 r. do 17,1% w 2005 r. i 20,2% w 2006 r. Największą część wydatków na inwestycje przeznaczały województwa samorządowe (35,5%) a najmniejszą - powiaty, (14,6% wydatków). Różnice te wiązały się z charakterem realizowanych zadań. Z tego samego powodu w strukturze wydatków zróżnicowane były udziały wynagrodzeń i pochodnych (od 11,6% w województwach do 51,0% w powiatach) oraz dotacji przekazywanych jednostkom organizacyjnym i podmiotom spoza sektora finansów publicznych (od 5,3% w gminach do 35,0% w województwach). Ciężar kosztów obsługi długu w budżetach samorządowych był niewielki (0,7% wydatków jst) i malejący (o 0,2 punktu procentowego w stosunku do 2005 r.).*
7. *W strukturze działowej wydatków budżetowych jst w kolejnych latach następują stopniowe zmiany. Od początku funkcjonowania samorządu na trzech poziomach podziału administracyjnego najpoważniejszym kierunkiem wydatkowania środków publicznych w jst była realizacja zadań oświatowych i edukacyjno-wychowawczych, jednak udział tych wydatków uległ obniżeniu z 39,5% w 2004 r. do 34,2% w 2006 r. Jednocześnie zwiększył się udział wydatków na transport (z 12,7% w 2004 r. do 15,7% w 2006 r.). Wzrosły także wydatki na zadania z zakresu pomocy społecznej (z 13,7% w 2004 r. do 16,5% w 2006 r.). Zmniejszył się, chociaż nie tak wyraźnie, udział wydatków na utrzymanie własnej administracji (z 9,9% do 8,8%). W wydatkach inwestycyjnych dominowały i ciągle się zwiększają udziały wydatków na infrastrukturę transportową (z 34,9% do 40,0%). W gminach podobną wagę posiadają wydatki na budowę infrastruktury w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (33,5% wydatków inwestycyjnych łącznie z wydatkami na infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, klasyfikowanymi przez gminy wiejskie jako inwestycje w rolnictwie).*
8. *Wyraźnie rozszerzył się zakres korzystania jst z bezzwrotnych środków zagranicznych - przede wszystkim unijnych. W 2004 r. środki te sfinansowały zaledwie 1,5% ogólnej kwoty wydatków budżetowych jst, a w 2006 r. ich udział wzrósł do 5,0%. Ich rzeczywiste znaczenie dla rozwoju infrastruktury publicznej określa ich udział w wydatkach inwestycyjnych jst, który w 2006 r. osiągnął 20,2% (od 16,1% w gminach do 28,5% w miastach na prawach powiatu). Ponad 53,5% wydatków inwestycyjnych sfinansowanych ze źródeł zagranicznych koncentrowało się w dziale 600 - Transport i łączność, co tłumaczy dynamiczny wzrost udziału tych wydatków w ogólnej strukturze wydatków inwestycyjnych jst.*

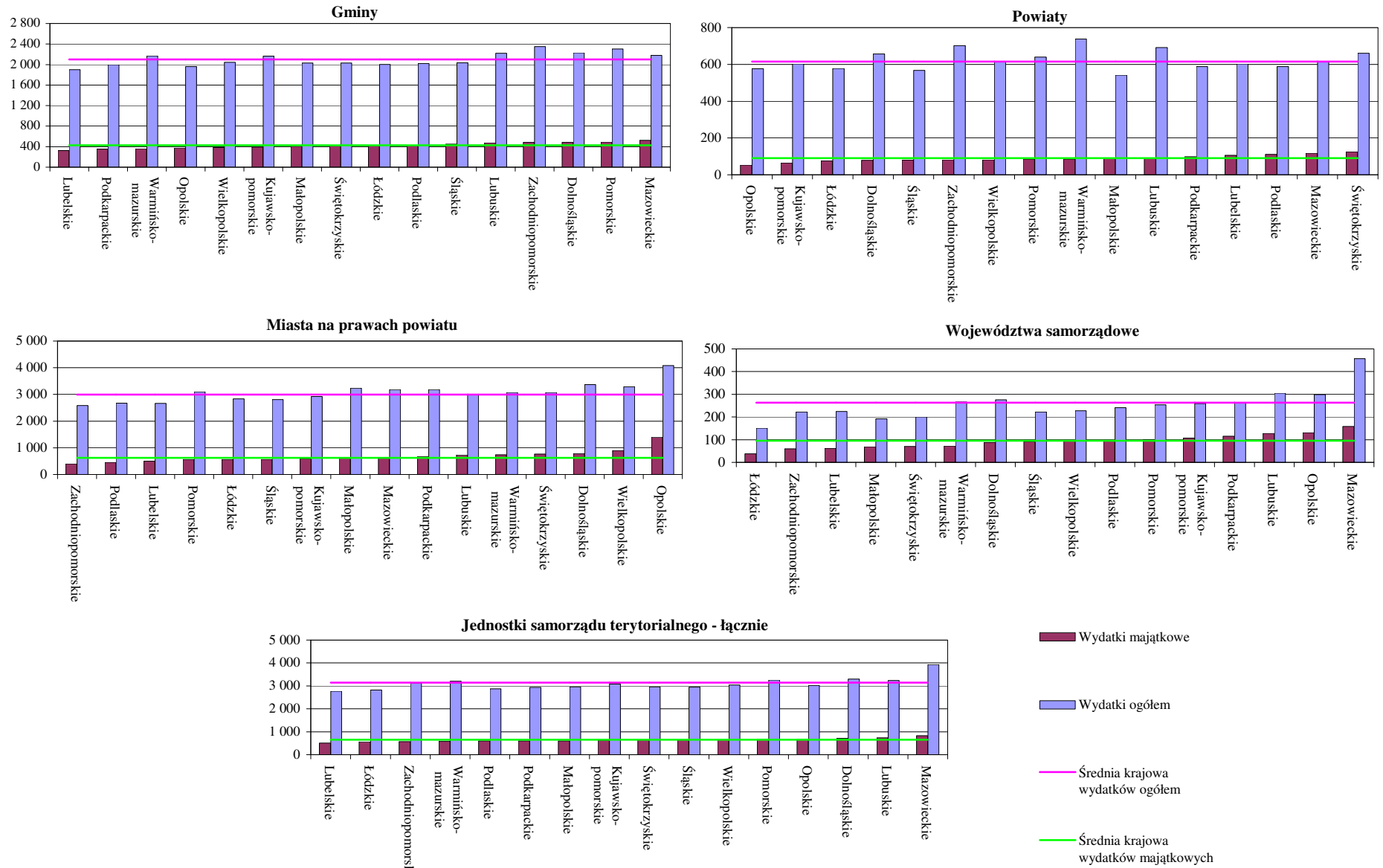

9. Zrealizowane przez jst w 2006 r. wydatki były wyższe od dochodów o 2 997 974 tys. zł. Kwota deficytu stanowiła 2,6% w relacji do dochodów jst i była ponad trzykrotnie wyższa od kwoty deficytu w 2005 r. W stosunku do 2005 r. wzrosła (z 45,3% do 67,0%) liczba jednostek, które zamknęły rok budżetowy deficytem, niewiele zwiększyła się natomiast (z 2 466,2 tys. zł do 2 690,0 tys. zł) przeciętna kwota deficytu w tych jednostkach, które w 2006 r. zrealizowały wydatki wyższe od dochodów.
10. Wliczane do długu publicznego zobowiązania jst w 2006 r. wynosiły 24 949 122 tys. zł i były wyższe o 17,8% w stosunku do roku ubiegłego i o 30,6% w stosunku do 2004 r. Przy jednoczesnym wzroście zobowiązań rosły dochody jst stąd, ciężar długu dla ich budżetów zwiększył się w niewielkim stopniu. Relacja zadłużenia do zrealizowanych dochodów wzrosła z 20,9% w 2004 r. i 20,6% w 2005 r. do 21,3% w 2006 r. Najsilniej obciążone zobowiązaniami były budżety miast na prawach powiatu (27,0%) i miasta stołecznego Warszawy (29,8%). Przestrzenne zróżnicowanie wskaźników zadłużenia jst poszczególnych województw nie było zbyt silnie powiązane z zamożnością tych jednostek i wahało się od 16,1% w województwie śląskim do 29,1% w województwie małopolskim. W zadłużeniu jst zaledwie 0,9% stanowiły zobowiązania o charakterze wymagalnym.
11. Mimo podjętej w 2005 r. restrukturyzacji zobowiązań SP ZOZ, nie maleje zagrożenie jakie stwarzają dla budżetów jst zobowiązania nadzorowanych przez nie jednostek wyposażonych w osobowość prawną. Uwzględnienie tych zobowiązań podniosłoby przeciętny wskaźnik zadłużenia jst z 21,3% do 26,3%. Skumulowany wskaźnik zadłużenia wyniósłby w powiatach 32,8%, w województwach samorządowych - 46,1%. W 2005 r. liczba jednostek, w których wskaźnik skumulowanego zadłużenia przekroczył 60% dotyczyła 44 w powiatach i 6 w województwach samorządowych. Realne zagrożenie jst splotą długów nadzorowanych jednostek pojawia się w przypadku likwidacji zadłużonych jednostek lub zmiany ich formy organizacyjnej. Zagrożenie to zwiększa fakt, że 46,6% zobowiązań nadzorowanych jednostek ma charakter wymagalny. Zmniejszenie kwoty zadłużenia tych jednostek zaledwie o 1,3% w stosunku do 2005 r. sygnalizuje, że niewiele samorządowych SP ZOZ spełniło warunki umożliwiające restrukturyzację ich długów.
12. Przeciętnie dobrym wynikiem osiągniętym przez jst w 2006 r. towarzyszyło znaczne zróżnicowanie sytuacji finansowej poszczególnych jednostek. Niskie wskaźniki zadłużenia - nie przekraczające 20% w relacji do dochodów utrzymywały się w 61,5% gmin, w 25,0% miast na prawach powiatów, w 66,2% powiatów i w 43,8% województw samorządowych. Udział jednostek, w których wskaźnik zadłużenia przekroczył 40% zwiększył się w stosunku do 2005 r. i sięgał wśród gmin 4,9%, wśród miast na prawach powiatu - 7,8%, wśród powiatów - 3,8%, natomiast nie wystąpił w żadnym województwie. Liczba jednostek, w których wskaźnik zadłużenia przekroczył 60% spadła z 16 gmin w 2004 r. do 9 gmin w 2005 r., a następnie w 2006 r. wzrosła do 10 gmin i 2 powiatów, jednak w 7 gminach i w 1 powiecie przekroczenie wskaźnika nie naruszało ustawowych granic po pomniejszeniu o ustawowe wyłączenia (zadłużenie z tytułu kredytów na zadania finansowane przy udziale funduszy strukturalnych).

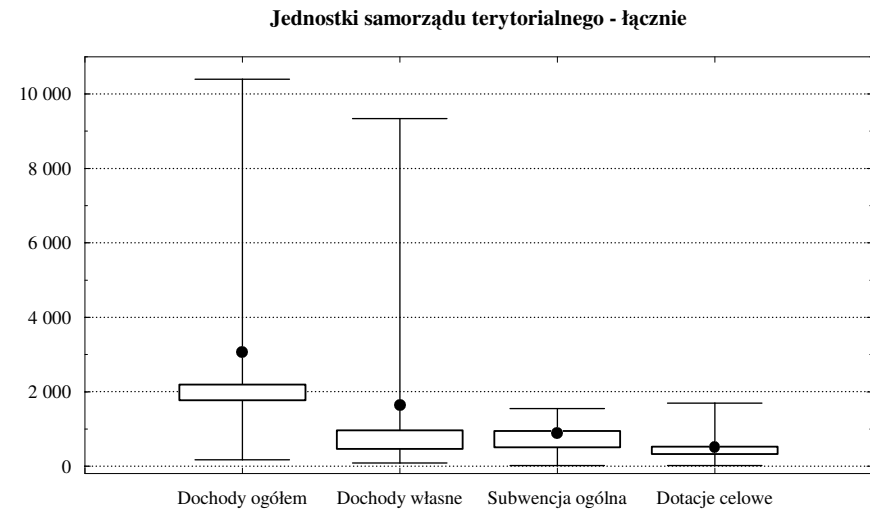
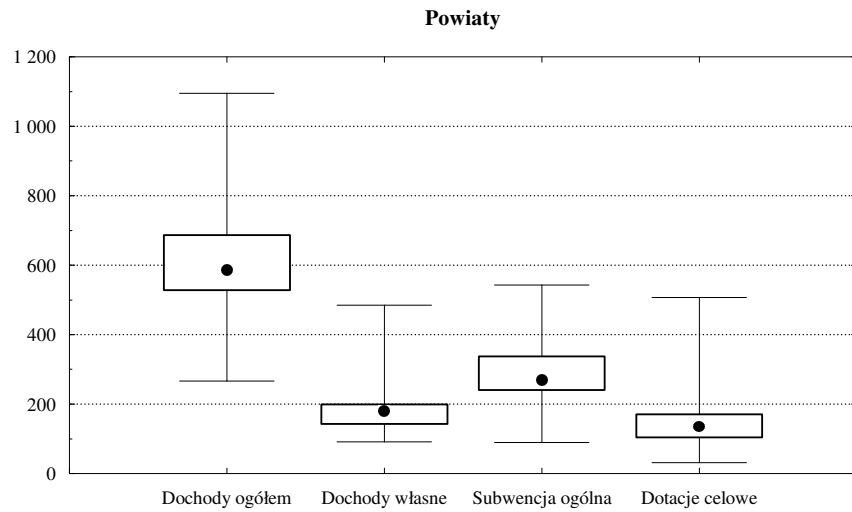
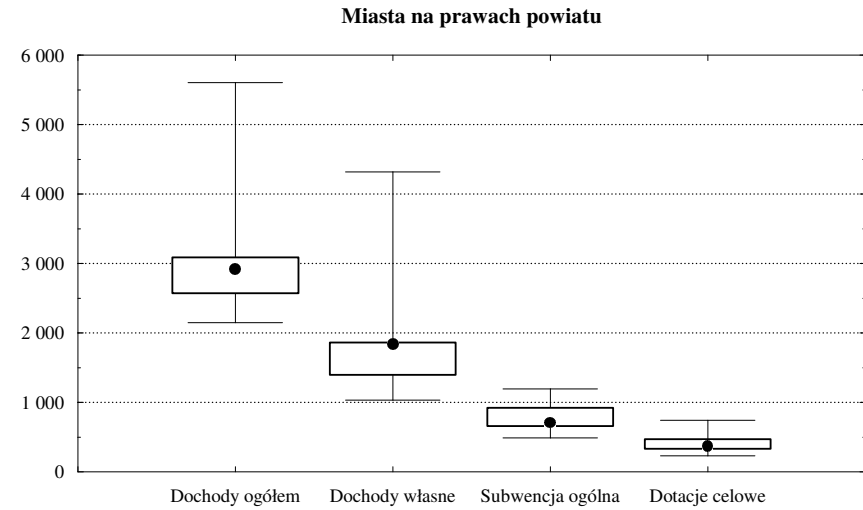
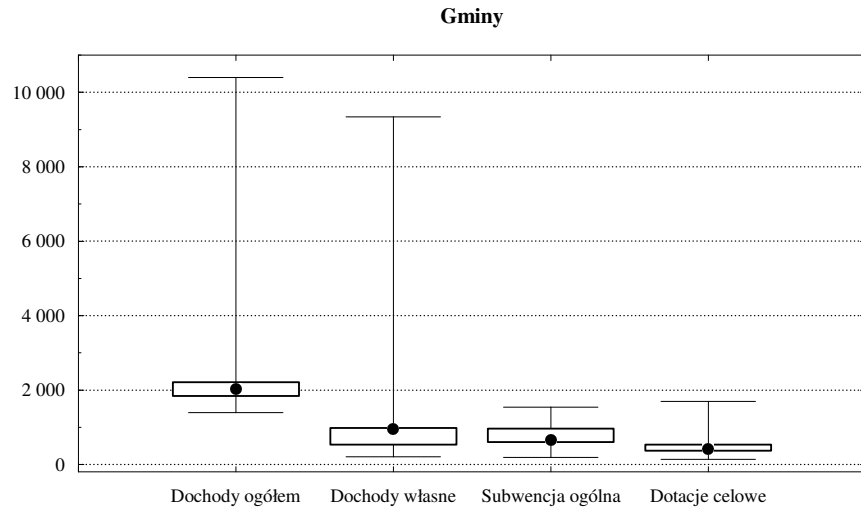
Rysunek 2.1.1. Dochody ogółem i dochody własne jednostek samorządu terytorialnego w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)

Rysunek 2.1.2. Wydatki ogółem i wydatki majątkowe jednostek samorządu terytorialnego w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)

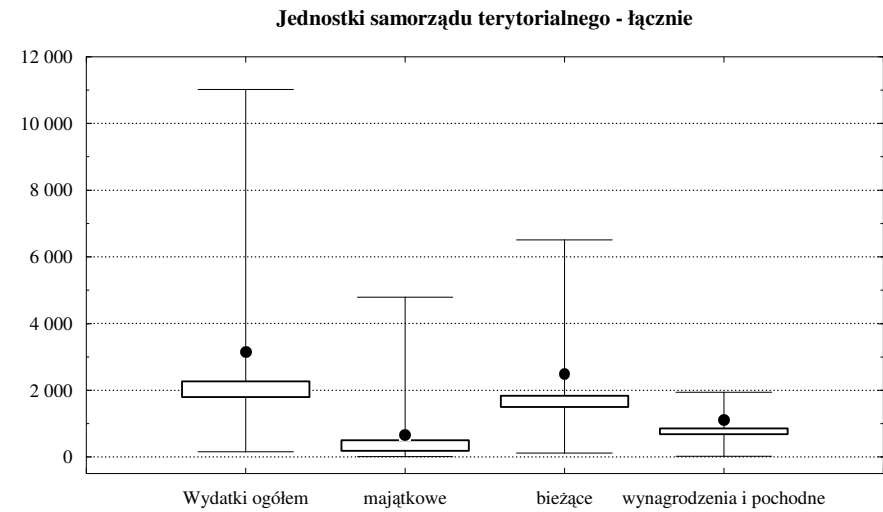
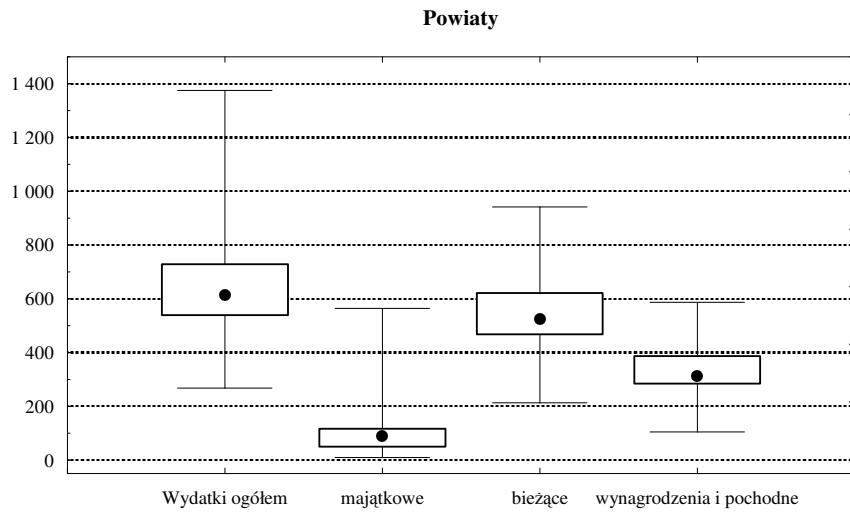
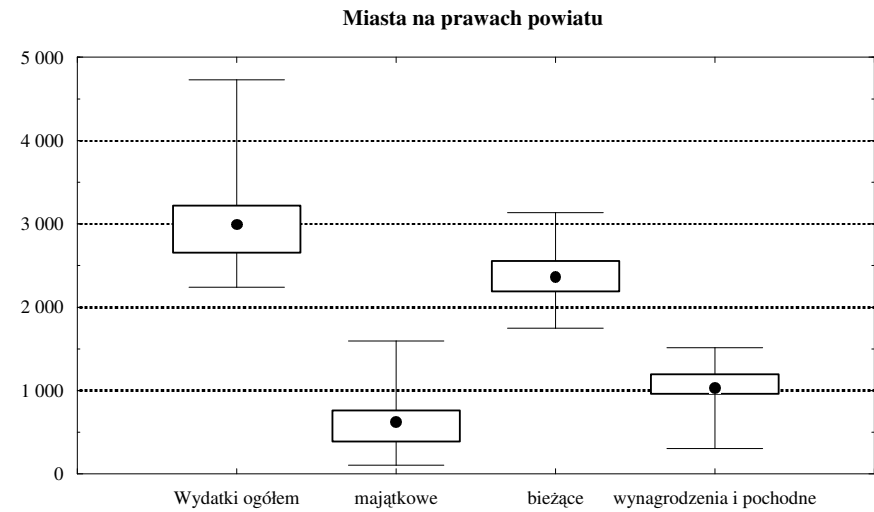
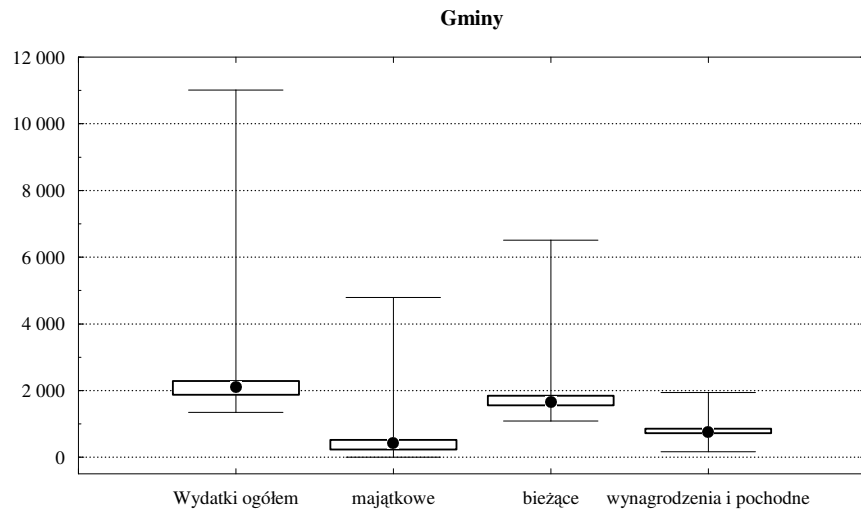

Rysunek 2.1.3. Zróżnicowanie dochodów jednostek samorządu terytorialnego w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)
 (dane nie prezentują gminy Kleszczów)

Legenda: • Średnia □ 25%-75% ┆ Min-Maks.

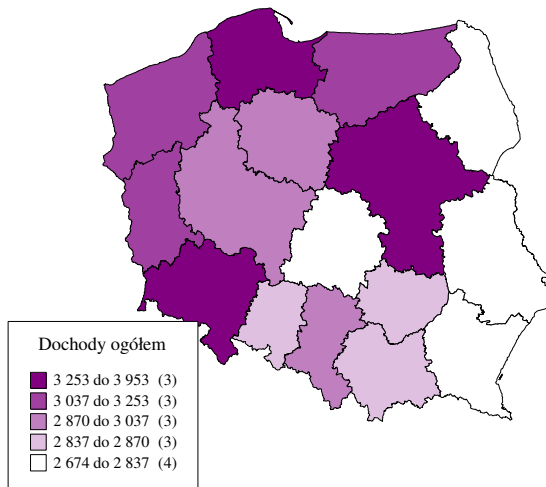
Rysunek 2.1.4. Zróźnicowanie wydatków jednostek samorządu terytorialnego w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)
 (dane nie prezentują gminy Kleszczów)

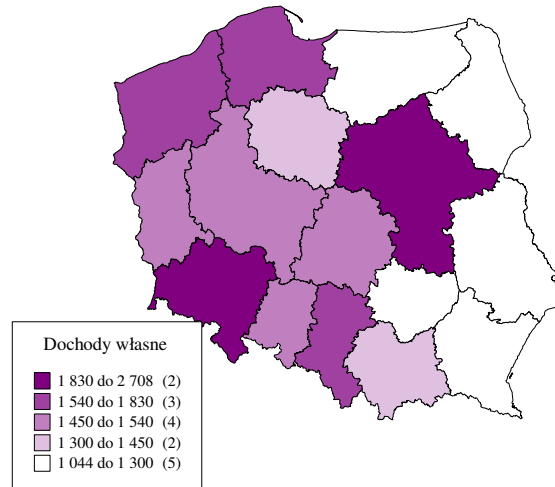
Legenda: • Średnia □ 25%-75% ┆ Min-Maks.

Rysunek 2.1.5. Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)

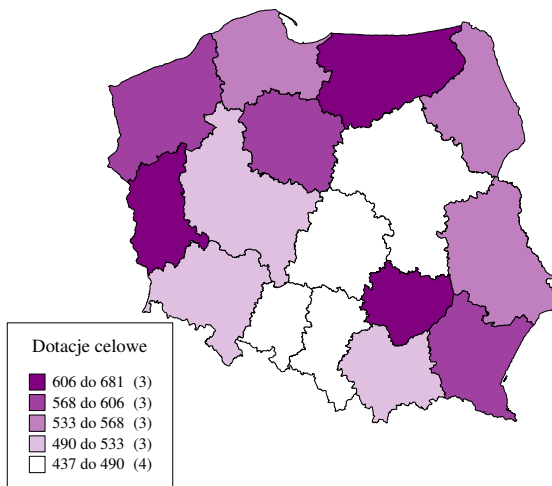
Dochody ogółem

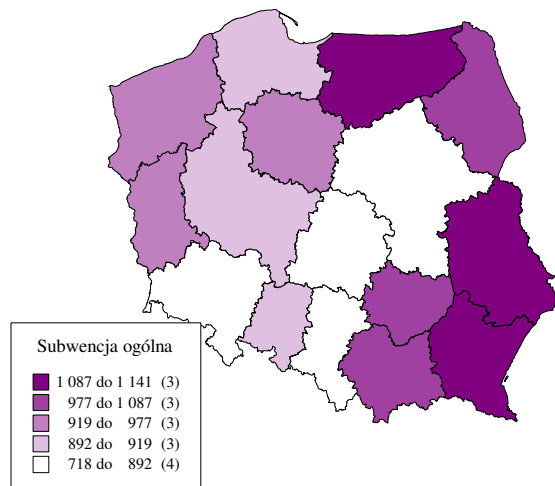
Dochody własne

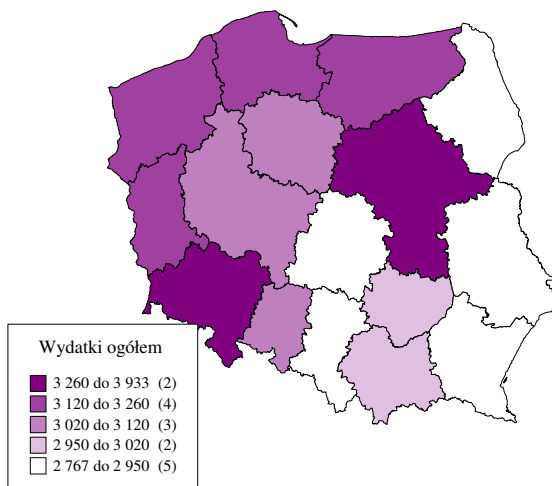
Dotacje celowe

Subwencja ogólna

Wydatki ogółem

Wydatki majątkowe

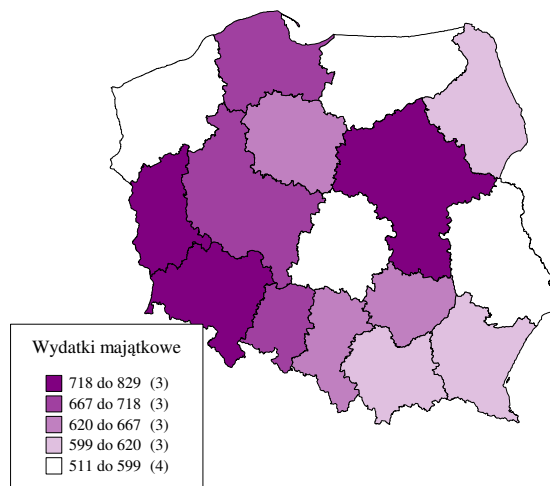

Tabela 2.1.1. Budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego w latach 2004 - 2006 (w mln zł)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Wykonanie		2006		Wskaźnik dynamiki w %		
		2004	2005	Plan	Wykonanie	4:3	6:4	6:5
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Budżet państwa								
1.	Dochody	156 281	179 772	195 282	197 640	115,0	109,9	101,2
2.	Wydatki	197 698	208 133	225 829	222 703	105,3	107,0	98,6
II. Zbiorczy budżet jst								
1.	Dochody	91 504	102 912	117 257	117 040	112,5	113,7	99,8
2.	Wydatki	91 387	103 807	128 531	120 038	113,6	115,6	93,4
3.	Relacje dochodów jst do dochodów budżetu państwa (w %)	58,6	57,2	60,0	59,2	x	x	x
4.	Relacje wydatków jst do wydatków budżetu państwa (w %)	46,2	49,9	56,9	53,9	x	x	x
III. Budżet gmin								
1.	Dochody	40 309	45 813	52 290	51 724	113,7	112,9	98,9
2.	Wydatki	40 942	45 837	56 988	53 180	112,0	116,0	93,3
3.	Dochody gmin do dochodów jst (w %)	44,1	44,5	44,6	44,2	x	x	x
4.	Wydatki gmin do wydatków jst (w %)	44,8	44,2	44,3	44,3	x	x	x
IV. Budżet m. st. Warszawy								
1.	Dochody	5 983	7 336	8 030	8 576	122,6	116,9	106,8
2.	Wydatki	6 257	7 475	8 780	8 086	119,5	108,2	92,1
3.	Dochody m. st. Warszawy do dochodów jst (w %)	6,5	7,1	6,8	7,3	x	x	x
4.	Wydatki m. st. Warszawy do wydatków jst (w %)	6,8	7,3	7,5	6,9	x	x	x
V. Budżety miast na prawach powiatu								
1.	Dochody	25 770	28 934	32 066	32 410	112,3	112,0	101,1
2.	Wydatki	25 880	29 016	35 115	33 151	112,1	114,3	94,4
3.	Dochody miast na prawach powiatu do dochodów jst (w %)	28,2	28,1	27,3	27,7	x	x	x
4.	Wydatki miast na prawach powiatu do wydatków jst (w %)	28,3	28,0	27,3	27,6	x	x	x
VI. Budżety powiatów								
1.	Dochody	12 471	13 763	15 018	14 844	110,4	107,9	98,8
2.	Wydatki	12 445	13 891	16 240	15 593	111,6	112,3	96,0
3.	Dochody powiatów do dochodów jst (w %)	13,6	13,4	12,8	12,7	x	x	x
4.	Wydatki powiatów do wydatków jst (w %)	13,6	13,4	12,6	13,0	x	x	x
VII. Budżety samorządów województwa								
1.	Dochody	6 970	7 066	9 853	9 486	101,4	134,2	96,3
2.	Wydatki	5 864	7 588	11 408	10 028	129,4	132,2	87,9
3.	Dochody samorządów województwa do dochodów jst (w %)	7,6	6,9	8,4	8,1	x	x	x
4.	Wydatki samorządów województwa do wydatków jst (w %)	6,4	7,3	8,9	8,4	x	x	x

Tabela 2.1.2. Dochody, wydatki, wynik budżetu i zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego w podziale na województwa w 2006 r. (w tys. zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody ogółem		Wydatki ogółem		Wynik budżetu		Zobowiązania na 31.12.2006 r.	Relacja zobowiązań do dochodów w %
		plan	wykonanie	plan	wykonanie	plan	wykonanie		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	P O L S K A, w tym:	117 256 975	117 040 222	128 530 613	120 038 196	-11 273 639	-2 997 974	24 949 122	21,3
2	gminy	52 289 506	51 724 275	56 987 662	53 179 646	-4 698 156	-1 455 370	9 586 249	18,5
3	m. st. Warszawa	8 030 429	8 575 573	8 780 260	8 086 101	-749 831	489 472	2 551 568	29,8
4	miasta na prawach powiatu	32 065 814	32 410 289	35 114 560	33 151 349	-3 048 746	-741 060	8 744 632	27,0
5	powiaty	15 017 822	14 844 238	16 239 964	15 593 030	-1 222 143	-748 792	2 492 694	16,8
6	województwa samorządowe	9 853 405	9 485 847	11 408 168	10 028 071	-1 554 763	-542 223	1 573 979	16,6
7	Dolnośląskie, w tym:	9 410 338	9 451 829	10 069 841	9 519 650	-659 503	-67 821	2 207 236	23,4
8	gminy	4 575 441	4 454 251	4 972 699	4 582 410	-397 258	-128 159	1 087 700	24,4
9	miasta na prawach powiatu	2 792 342	2 991 380	2 842 573	2 790 506	-50 231	200 873	687 473	23,0
10	powiaty	1 310 823	1 286 903	1 424 362	1 351 430	-113 539	-64 527	302 525	23,5
11	województwo samorządowe	731 732	719 296	830 206	795 304	-98 474	-76 008	129 538	18,0
12	Kujawsko-pomorskie, w tym:	5 948 718	5 931 421	6 739 917	6 376 406	-791 199	-444 985	1 590 285	26,8
13	gminy	2 641 920	2 636 058	2 923 753	2 759 253	-281 833	-123 195	467 345	17,7
14	miasta na prawach powiatu	2 123 929	2 140 314	2 429 970	2 315 406	-306 041	-175 092	870 005	40,6
15	powiaty	728 254	726 540	786 495	767 421	-58 241	-40 881	83 867	11,5
16	województwo samorządowe	454 615	428 509	599 699	534 325	-145 084	-105 816	169 068	39,5
17	Lubelskie, w tym:	6 063 355	5 816 680	6 485 415	6 018 779	-422 060	-202 099	1 046 700	18,0
18	gminy	3 090 527	3 007 628	3 344 983	3 093 100	-254 456	-85 471	391 535	13,0
19	miasta na prawach powiatu	1 435 569	1 429 988	1 509 470	1 456 871	-73 901	-26 883	342 135	23,9
20	powiaty	949 483	912 439	1 021 650	981 743	-72 167	-69 304	160 088	17,5
21	województwo samorządowe	587 777	466 625	609 312	487 065	-21 536	-20 441	152 943	32,8

ciąg dalszy tabeli 2.1.2. ...

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody ogółem		Wydatki ogółem		Wynik budżetu		Zobowiązania na 31.12.2006 r.	Relacja zobowiązań do dochodów w %
		plan	wykonanie	plan	wykonanie	plan	wykonanie		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
22	Lubuskie, w tym:	3 128 312	3 062 549	3 465 683	3 265 167	-337 370	-202 618	629 537	20,6
23	gminy	1 655 388	1 623 580	1 799 790	1 696 987	-144 402	-73 407	305 456	18,8
24	miasta na prawach powiatu	661 646	665 229	760 563	731 265	-98 917	-66 037	144 048	21,7
25	powiaty	498 308	492 259	552 495	529 017	-54 186	-36 758	115 216	23,4
26	województwo samorządowe	312 970	281 481	352 836	307 897	-39 866	-26 416	64 817	23,0
26	Łódzkie, w tym:	7 134 496	7 085 328	7 748 944	7 248 447	-614 448	-163 119	1 622 366	22,9
27	gminy	3 299 225	3 258 705	3 618 168	3 362 590	-318 943	-103 885	622 119	19,1
28	miasta na prawach powiatu	2 449 626	2 456 096	2 604 507	2 526 810	-154 881	-70 714	797 794	32,5
29	powiaty	942 524	941 621	1 002 854	971 161	-60 330	-29 540	143 615	15,3
30	województwo samorządowe	443 121	428 906	523 415	387 886	-80 294	41 020	58 838	13,7
31	Małopolskie, w tym:	9 274 957	9 297 162	10 086 464	9 671 356	-811 508	-374 193	2 703 278	29,1
32	gminy	4 567 515	4 558 907	4 936 165	4 689 816	-368 650	-130 908	916 584	20,1
33	miasta na prawach powiatu	2 885 421	2 928 471	3 191 892	3 101 342	-306 470	-172 872	1 437 261	49,1
34	powiaty	1 179 040	1 181 528	1 287 628	1 251 832	-108 588	-70 304	202 080	17,2
35	województwo samorządowe	642 981	628 256	670 779	628 366	-27 798	-110	146 353	23,3
36	Mazowieckie, w tym:	19 924 769	20 414 287	21 821 212	20 313 123	-1 896 444	101 163	4 319 736	21,2
37	gminy	6 429 659	6 429 695	6 984 997	6 491 342	-555 338	-61 646	1 115 656	17,4
38	m. st. Warszawa	8 030 429	8 575 573	8 780 260	8 086 101	-749 831	489 472	2 551 568	29,8
39	miasta na prawach powiatu	1 483 572	1 505 861	1 586 384	1 541 536	-102 813	-35 675	350 205	23,3
40	powiaty	1 797 219	1 781 903	1 920 937	1 832 348	-123 718	-50 444	240 928	13,5
41	województwo samorządowe	2 183 891	2 121 254	2 548 635	2 361 797	-364 744	-240 543	61 378	2,9
42	Opolskie, w tym:	3 045 224	2 975 299	3 481 736	3 157 651	-436 512	-182 353	490 680	16,5
43	gminy	1 783 361	1 727 809	1 998 169	1 795 797	-214 808	-67 989	246 494	14,3
44	miasta na prawach powiatu	479 123	472 000	598 010	522 528	-118 888	-50 528	72 653	15,4
45	powiaty	501 896	500 118	545 906	527 828	-44 010	-27 710	79 100	15,8
46	województwo samorządowe	280 844	275 372	339 651	311 498	-58 807	-36 126	92 433	33,6
47	Podkarpackie, w tym:	6 008 199	5 945 566	6 528 540	6 166 781	-520 341	-221 214	1 155 255	19,4
48	gminy	3 479 977	3 458 092	3 755 685	3 535 866	-275 708	-77 774	566 610	16,4
49	miasta na prawach powiatu	1 027 814	1 017 788	1 111 014	1 041 976	-83 200	-24 188	301 687	29,6
50	powiaty	1 008 792	988 786	1 082 917	1 040 427	-74 125	-51 642	180 592	18,3
51	województwo samorządowe	491 616	480 902	578 924	548 512	-87 308	-67 610	106 366	22,1
52	Podlaskie, w tym:	3 413 314	3 335 386	3 686 160	3 440 799	-272 846	-105 413	662 139	19,9
53	gminy	1 558 241	1 511 917	1 668 560	1 556 392	-110 319	-44 474	213 692	14,1
54	miasta na prawach powiatu	1 131 116	1 130 111	1 199 346	1 143 388	-68 230	-13 277	305 968	27,1
55	powiaty	442 516	434 631	472 438	452 748	-29 922	-18 117	53 220	12,2
56	województwo samorządowe	281 441	258 727	345 816	288 271	-64 375	-29 545	89 259	34,5
57	Pomorskie, w tym:	7 109 186	7 160 667	7 657 352	7 169 814	-548 166	-9 147	1 444 818	20,2
58	gminy	3 028 400	3 001 359	3 309 061	3 114 775	-280 662	-113 417	620 139	20,7
59	miasta na prawach powiatu	2 701 197	2 770 962	2 826 052	2 631 559	-124 854	139 403	599 342	21,6
60	powiaty	842 273	840 200	899 416	865 199	-57 144	-24 998	143 609	17,1
61	województwo samorządowe	537 317	548 145	622 823	558 281	-85 506	-10 136	81 728	14,9
62	Śląskie, w tym:	13 659 669	13 463 669	15 212 173	13 776 372	-1 552 503	-312 703	2 161 755	16,1
63	gminy	3 896 126	3 857 571	4 369 900	3 986 098	-473 774	-128 527	697 085	18,1
64	miasta na prawach powiatu	7 503 463	7 430 496	8 355 320	7 639 268	-851 857	-208 772	1 317 928	17,7
65	powiaty	1 073 883	1 051 639	1 178 501	1 111 020	-104 617	-59 381	138 525	13,2
66	województwo samorządowe	1 186 197	1 123 964	1 308 452	1 039 987	-122 256	83 977	8 217	0,7
67	Świętokrzyskie, w tym:	3 634 694	3 635 935	4 089 720	3 787 190	-455 026	-151 254	598 620	16,5
68	gminy	2 139 527	2 120 061	2 341 880	2 182 834	-202 353	-62 772	332 936	15,7
69	miasta na prawach powiatu	573 290	580 388	667 071	638 566	-93 781	-58 178	122 962	21,2
70	powiaty	670 086	659 034	736 749	709 683	-66 662	-50 649	104 580	15,9
71	województwo samorządowe	251 790	276 453	344 020	256 107	-92 230	20 346	38 141	13,8
72	Warmińsko-mazurskie, w tym:	4 511 470	4 411 958	4 936 571	4 578 793	-425 101	-166 835	1 034 051	23,4
73	gminy	2 442 951	2 398 208	2 626 127	2 440 200	-183 176	-41 992	474 824	19,8
74	miasta na prawach powiatu	873 068	879 019	975 458	929 123	-102 390	-50 104	222 628	25,3
75	powiaty	802 563	793 924	866 745	830 248	-64 182	-36 324	203 047	25,6
76	województwo samorządowe	392 888	340 808	468 240	379 223	-75 353	-38 414	133 553	39,2
77	Wielkopolskie, w tym:	9 797 738	9 864 958	10 809 572	10 264 197	-1 011 834	-399 239	2 146 653	21,8
78	gminy	5 114 096	5 119 979	5 494 983	5 227 550	-380 886	-107 571	945 321	18,5
79	miasta na prawach powiatu	2 531 636	2 520 842	2 847 556	2 694 446	-315 920	-173 604	813 157	32,3
80	powiaty	1 487 270	1 492 089	1 629 490	1 574 720	-142 219	-82 631	206 830	13,9
81	województwo samorządowe	664 735	732 047	837 544	767 480	-172 809	-35 433	181 345	24,8
82	Zachodniopomorskie, w tym:	5 192 536	5 187 528	5 711 312	5 283 671	-518 776	-96 144	1 136 012	21,9
83	gminy	2 587 152	2 560 455	2 842 742	2 664 636	-255 589	-104 182	582 751	22,8
84	miasta na prawach powiatu	1 413 002	1 491 345	1 609 375	1 446 759	-196 373	44 586	359 386	24,1
85	powiaty	782 890	760 625	831 381	796 205	-48 491	-35 581	133 871	17,6
86	województwo samorządowe	409 492	375 103	427 815	376 071	-18 323	-968	60 003	16,0

Tabela 2.1.3. **Dynamika dochodów i wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego w podziale na województwa w 2006 r. (2005 r. = 100%)**

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody ogółem		Dochody własne	w tym: udziały w dochodach b.p.	Subwencja ogólna	Dotacje celowe	Wydatki ogółem		Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe	w tym inwestycyjne
		nominalnie	realnie*					nominalnie	realnie*			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	P O L S K A, w tym:	113,7	112,7	114,6	116,6	106,4	126,1	115,6	114,6	111,4	135,2	137,4
2	gminy	112,9	111,9	109,9	117,2	105,0	139,1	116,0	115,0	113,0	129,7	130,1
3	m. st. Warszawa	116,9	115,9	118,2	117,2	109,8	111,1	108,2	107,2	106,3	120,2	125,3
4	miasta na prawach powiatu	112,0	111,0	114,8	114,6	104,3	114,2	114,3	113,3	108,4	143,2	145,4
5	powiaty	107,9	106,9	113,7	116,5	102,1	112,8	112,3	111,3	108,5	140,8	141,2
6	województwa samorządowe	134,2	133,2	132,0	118,9	154,1	119,5	132,2	131,2	128,0	140,3	149,4
7	Dolnośląskie	113,3	112,3	117,4	119,3	101,4	118,2	117,2	116,2	109,1	160,4	160,9
8	Kujawsko-pomorskie	112,6	111,6	110,0	116,9	108,6	127,1	119,2	118,2	113,1	152,4	152,7
9	Lubelskie	113,8	112,8	114,2	115,7	107,1	129,2	116,5	115,5	110,9	149,9	150,6
10	Lubuskie	108,9	107,9	109,3	116,5	104,7	115,3	114,4	113,4	110,7	128,6	128,6
11	Łódzkie	113,4	112,4	114,7	115,8	105,6	124,3	114,0	113,0	110,2	132,5	135,3
12	Małopolskie	114,5	113,5	114,4	121,7	107,8	130,3	115,7	114,7	114,0	122,9	124,5
13	Mazowieckie	118,1	117,1	119,5	118,3	108,4	129,5	115,0	114,0	112,3	126,4	132,3
14	Opolskie	111,2	110,2	109,8	106,0	108,3	122,2	118,0	117,0	110,0	157,3	161,7
15	Podkarpackie	115,9	114,9	116,9	116,0	107,8	133,4	119,0	118,0	113,0	149,7	151,4
16	Podlaskie	113,1	112,1	109,7	110,2	108,6	132,5	115,0	114,0	112,2	127,0	127,3
17	Pomorskie	115,7	114,7	118,2	121,6	106,0	126,0	115,2	114,2	110,9	135,5	137,0
18	Śląskie	110,7	109,7	110,6	112,3	103,6	124,0	113,6	112,6	110,7	125,2	128,1
19	Świętokrzyskie	116,2	115,2	117,6	116,4	107,9	130,3	119,4	118,4	113,3	147,9	142,9
20	Warmińsko-mazurskie	113,5	112,5	113,3	113,3	108,5	123,3	115,4	114,4	111,7	135,4	136,3
21	Wielkopolskie	110,5	109,5	109,0	115,4	103,9	131,1	115,0	114,0	110,4	135,3	137,2
22	Zachodniopomorskie	111,3	110,3	112,9	116,9	106,5	115,1	113,1	112,1	109,6	131,2	130,3

* wskaźnik inflacji - 1%

Tabela 2.1.4. **Struktura dochodów i wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w podziale na województwa w latach 2005 i 2006 (w procentach)**

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody własne		Dotacje celowe		Subwencja ogólna		Wydatki majątkowe		w tym inwestycyjne		Wydatki bieżące		w tym wynagrodzenia i pochodne	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	P O L S K A, w tym:	53,3	53,7	15,1	16,8	31,5	29,5	17,8	20,8	17,1	20,3	82,2	79,2	37,7	34,9
2	gminy	48,7	47,4	16,2	20,0	35,1	32,6	18,2	20,4	17,9	20,1	81,8	79,6	39,0	35,9
3	m. st. Warszawa	84,2	85,1	5,2	5,0	10,6	9,9	13,8	15,3	13,1	15,1	86,2	84,7	27,9	27,9
4	miasta na prawach powiatu	61,5	63,1	12,4	12,6	26,1	24,3	16,8	21,0	15,7	20,0	83,2	79,0	37,0	34,4
5	powiaty	29,2	30,8	22,1	23,1	48,7	46,1	11,7	14,7	11,6	14,6	88,3	85,3	53,5	51,0
6	województwa samorządowe	64,9	63,8	16,0	14,2	19,1	21,9	34,2	36,3	31,4	35,5	65,8	63,7	13,8	11,6
7	Dolnośląskie	59,2	61,3	14,3	14,9	26,5	23,7	15,9	21,8	15,1	20,8	84,1	78,2	35,8	32,3
8	Kujawsko-pomorskie	46,8	45,8	18,0	20,3	35,2	33,9	15,7	20,1	15,1	19,3	84,3	79,9	40,3	36,0
9	Lubelskie	38,9	39,1	17,9	20,3	43,2	40,6	14,4	18,5	14,3	18,4	85,6	81,5	43,6	39,6
10	Lubuskie	47,8	48,0	18,8	19,9	33,3	32,1	20,3	22,8	20,1	22,6	79,7	77,2	36,6	34,3
11	Łódzkie	52,4	53,0	16,0	17,5	31,7	29,5	17,0	19,7	16,4	19,5	83,0	80,3	38,7	36,8
12	Małopolskie	48,2	48,1	15,4	17,5	36,5	34,3	19,2	20,4	18,3	19,7	80,8	79,6	39,2	36,3
13	Mazowieckie	67,7	68,5	10,1	11,1	22,2	20,4	19,2	21,1	18,1	20,9	80,8	78,9	32,8	30,8
14	Opolskie	51,7	51,0	15,3	16,8	33,0	32,1	16,8	22,4	16,1	22,0	83,2	77,6	42,1	37,9
15	Podkarpackie	38,8	39,1	17,9	20,7	43,3	40,3	16,3	20,5	16,0	20,4	83,7	79,5	43,0	38,3
16	Podlaskie	43,4	42,1	16,7	19,6	39,9	38,3	18,9	20,9	18,7	20,7	81,1	79,1	38,6	35,7
17	Pomorskie	54,9	56,1	15,1	16,4	30,0	27,5	17,5	20,6	16,7	19,8	82,5	79,4	37,1	34,5
18	Śląskie	59,2	59,2	14,1	15,9	26,6	25,0	19,9	21,9	19,0	21,4	80,1	78,1	37,0	34,7
19	Świętokrzyskie	40,0	40,5	19,6	21,9	40,4	37,6	17,6	21,8	17,5	21,0	82,4	78,2	41,7	37,5
20	Warmińsko-mazurskie	42,1	42,0	20,3	22,0	37,6	35,9	15,5	18,2	15,2	18,0	84,5	81,8	39,5	36,7
21	Wielkopolskie	53,3	52,6	14,3	16,9	32,4	30,5	18,6	21,9	17,8	21,2	81,4	78,1	37,7	34,8
22	Zachodniopomorskie	50,7	51,4	17,9	18,6	31,4	30,0	15,8	18,4	15,5	17,9	84,2	81,6	37,0	34,9

Tabela 2.1.5. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w podziale na województwa w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody ogółem		Dochody własne		w tym udziały w dochodach b.p.		Dotacje celowe		w tym na inwestycje		Subwencja ogólna	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	P O L S K A, w tym:	2 697	3 069	1 438	1 649	597	697	408	515	51	67	850	905
2	gminy	1 808	2 041	880	967	265	311	293	408	22	30	634	666
3	m. st. Warszawa	4 328	5 043	3 644	4 291	1 650	1 928	227	251	45	65	457	500
4	miasta na prawach powiatu	2 602	2 924	1 601	1 845	670	770	322	369	26	36	679	710
5	powiaty	543	586	159	180	75	87	120	135	15	20	264	270
6	województwa samorządowe	185	249	120	159	103	123	30	35	18	21	35	55
7	Dolnośląskie	2 886	3 277	1 708	2 010	606	724	413	490	50	67	764	777
8	Kujawsko-pomorskie	2 548	2 870	1 194	1 314	463	542	458	583	27	47	896	974
9	Lubelskie	2 342	2 674	912	1 044	359	416	419	543	49	54	1 011	1 087
10	Lubuskie	2 787	3 037	1 333	1 458	458	535	525	606	69	69	930	974
11	Łódzkie	2 420	2 755	1 268	1 460	511	594	387	483	33	38	766	813
12	Małopolskie	2 489	2 845	1 199	1 370	487	592	383	498	57	74	908	977
13	Mazowieckie	3 358	3 953	2 272	2 708	1 125	1 327	339	437	51	68	747	808
14	Opolskie	2 549	2 849	1 317	1 453	509	542	391	480	49	73	841	916
15	Podkarpackie	2 445	2 835	948	1 108	354	410	439	586	38	56	1 058	1 141
16	Podlaskie	2 457	2 785	1 066	1 173	399	441	410	545	58	61	980	1 067
17	Pomorskie	2 816	3 253	1 547	1 826	578	702	424	533	44	67	845	894
18	Śląskie	2 592	2 879	1 535	1 704	688	775	367	456	82	115	691	718
19	Świętokrzyskie	2 433	2 837	973	1 149	373	436	476	622	62	74	984	1 066
20	Warmińsko-mazurskie	2 721	3 092	1 146	1 299	413	468	552	681	55	60	1 023	1 111
21	Wielkopolskie	2 650	2 923	1 412	1 537	596	686	378	495	34	50	860	892
22	Zachodniopomorskie	2 751	3 063	1 395	1 575	470	550	493	568	58	55	863	919

Tabela 2.1.6. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w podziale na województwa w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Wydatki ogółem		Wydatki majątkowe				Wydatki bieżące					
				ogółem		w tym inwestycyjne		ogółem		w tym wynagrodzenia i pochodne		dotacje	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	P O L S K A, w tym:	2 720	3 148	484	655	465	639	2 236	2 493	1 026	1 098	263	312
2	gminy	1 808	2 098	330	427	324	422	1 479	1 671	705	754	98	112
3	m. st. Warszawa	4 410	4 755	607	727	577	720	3 804	4 028	1 233	1 324	646	672
4	miasta na prawach powiatu	2 609	2 991	437	628	410	598	2 172	2 363	965	1 028	291	318
5	powiaty	548	615	64	90	63	90	484	525	293	314	33	36
6	województwa samorządowe	199	263	68	96	62	93	131	167	27	31	62	92
7	Dolnośląskie	2 810	3 301	447	718	425	686	2 363	2 582	1 005	1 068	271	292
8	Kujawsko-pomorskie	2 586	3 086	407	620	390	596	2 179	2 466	1 041	1 112	230	228
9	Lubelskie	2 367	2 767	340	511	338	510	2 027	2 256	1 033	1 097	204	243
10	Lubuskie	2 829	3 238	573	738	568	731	2 256	2 500	1 037	1 112	269	312
11	Łódzkie	2 462	2 819	418	555	404	549	2 045	2 263	954	1 038	207	212
12	Małopolskie	2 561	2 960	493	605	468	582	2 068	2 355	1 003	1 075	226	262
13	Mazowieckie	3 430	3 933	658	829	622	821	2 772	3 104	1 124	1 211	408	552
14	Opolskie	2 550	3 024	429	677	409	665	2 122	2 346	1 073	1 147	196	246
15	Podkarpackie	2 470	2 941	403	603	395	599	2 068	2 338	1 062	1 125	200	243
16	Podlaskie	2 491	2 873	471	599	466	595	2 020	2 274	962	1 025	254	298
17	Pomorskie	2 832	3 257	495	670	473	646	2 337	2 588	1 051	1 122	225	272
18	Śląskie	2 584	2 946	514	646	491	631	2 069	2 300	957	1 022	293	337
19	Świętokrzyskie	2 467	2 955	434	645	432	620	2 032	2 310	1 029	1 107	171	220
20	Warmińsko-mazurskie	2 778	3 208	430	583	423	577	2 348	2 626	1 098	1 176	229	283
21	Wielkopolskie	2 649	3 042	494	667	470	644	2 156	2 374	999	1 060	245	284
22	Zachodniopomorskie	2 758	3 120	437	573	428	557	2 322	2 547	1 020	1 089	298	336

Tabela 2.1.7. Relacje dochodów i wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego w przeliczeniu na jednego mieszkańca do średnich dochodów i wydatków w kraju w 2006 r. (w procentach)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody ogółem	Dochody własne	w tym udziały w dochodach b.p.	Dotacje celowe	w tym inwestycje	Subwencja ogólna	Wydatki ogółem	Wydatki majątkowe	Wydatki bieżące
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	P O L S K A, w tym:	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2	gminy	66	59	45	79	44	74	67	65	67
3	m. st. Warszawa	164	260	277	49	96	55	151	111	162
4	miasta na prawach powiatu	95	112	111	72	54	78	95	96	95
5	powiaty	19	11	13	26	30	30	20	14	21
6	województwa samorządowe	8	10	18	7	31	6	8	15	7
7	Dolnośląskie	107	122	104	95	100	86	105	110	104
8	Kujawsko-pomorskie	94	80	78	113	69	108	98	95	99
9	Lubelskie	87	63	60	105	81	120	88	78	90
10	Lubuskie	99	88	77	118	103	108	103	113	100
11	Łódzkie	90	89	85	94	56	90	90	85	91
12	Małopolskie	93	83	85	97	111	108	94	92	94
13	Mazowieckie	129	164	190	85	101	89	125	127	124
14	Opolskie	93	88	78	93	109	101	96	103	94
15	Podkarpackie	92	67	59	114	83	126	93	92	94
16	Podlaskie	91	71	63	106	91	118	91	92	91
17	Pomorskie	106	111	101	104	99	99	103	102	104
18	Śląskie	94	103	111	89	171	79	94	99	92
19	Świętokrzyskie	92	70	63	121	110	118	94	98	93
20	Warmińsko-mazurskie	101	79	67	132	90	123	102	89	105
21	Wielkopolskie	95	93	98	96	74	98	97	102	95
22	Zachodniopomorskie	100	96	79	110	82	102	99	88	102

Tabela 2.1.8. Struktura wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego w wybranych* działach klasyfikacji budżetowej w układzie województw w 2006 r. (w procentach)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Wydatki ogółem	Dz. 010 Rolnictwo i łowiectwo	Dz. 600 Transport i łączność	Dz. 700 Gospodarka mieszkaniowa	Dz. 750 Administracja publiczna	Dz. 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	Dz. 758 Różne rozliczenia	Dz. 801 Oświata i wychowanie	Dz. 851 Ochrona zdrowia	Dz. 852 Pomoc społeczna	Dz. 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	Dz. 854 Edukacyjna opieka wychowawcza	Dz. 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	Dz. 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	Dz. 926 Kultura fizyczna i sport
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	P O L S K A, w tym:	100	1,8	15,7	3,5	8,8	2,1	1,5	30,9	2,6	15,2	1,3	3,3	5,4	3,5	1,9
2	gminy	100	2,9	8,8	2,9	10,0	1,2	0,4	36,1	0,8	19,6	0,1	1,8	7,7	3,2	2,3
3	m. st. Warszawa	100	0,0	27,5	11,8	7,4	2,8	7,0	21,7	2,3	6,4	0,8	2,2	2,2	4,2	1,3
4	miasta na prawach powiatu	100	0,1	17,7	4,7	6,8	2,5	1,0	31,2	1,8	14,6	1,0	3,4	6,8	3,3	2,6
5	powiaty	100	0,2	13,9	0,5	11,5	5,3	0,4	32,9	5,2	15,5	3,2	8,3	0,1	0,5	0,3
6	województwa samorządowe	100	6,0	38,5	0,4	6,1	0,2	6,4	6,5	10,3	0,3	5,3	3,3	0,2	10,4	0,9
7	Dolnośląskie	100	1,3	15,3	4,9	9,4	1,9	1,2	27,4	3,6	14,1	1,4	3,0	7,4	4,1	2,1
8	Kujawsko-pomorskie	100	2,0	13,8	1,8	8,1	2,0	0,2	31,6	3,0	18,7	1,3	3,7	4,9	3,8	2,3
9	Lubelskie	100	2,3	13,8	1,1	9,2	2,1	0,1	35,3	2,1	18,0	1,5	3,9	4,0	3,0	1,2
10	Lubuskie	100	2,4	14,1	2,6	9,5	2,1	0,2	29,7	2,0	17,9	1,5	3,8	5,8	3,2	2,1
11	Łódzkie	100	1,3	15,6	2,6	9,5	2,4	0,7	30,5	2,3	17,0	1,4	2,9	5,9	3,2	2,0
12	Małopolskie	100	1,5	15,4	3,3	8,9	2,0	0,3	33,8	2,0	15,0	1,1	3,5	5,5	3,9	1,5
13	Mazowieckie	100	1,8	19,8	5,8	8,4	2,3	6,4	26,3	3,4	10,5	1,0	2,7	4,0	3,8	1,5
14	Opolskie	100	2,0	12,9	2,7	9,8	2,2	0,4	33,1	2,2	14,2	1,4	2,8	8,5	3,8	2,1
15	Podkarpackie	100	1,2	15,1	1,5	8,6	2,0	0,3	35,1	1,9	17,1	1,4	3,2	5,3	3,0	1,8
16	Podlaskie	100	2,0	14,9	1,6	9,7	2,3	0,1	33,6	1,7	17,0	1,7	3,5	4,6	3,5	1,3
17	Pomorskie	100	2,9	16,8	4,2	8,1	2,0	0,5	30,4	2,3	15,4	1,2	3,5	4,5	3,6	1,9
18	Śląskie	100	1,3	15,9	4,5	8,1	2,1	0,6	31,6	2,6	13,7	1,1	2,8	7,0	3,6	2,7
19	Świętokrzyskie	100	3,4	13,6	1,1	9,5	2,0	0,2	31,9	2,3	18,4	1,6	3,9	4,0	2,4	2,1
20	Warmińsko-mazurskie	100	2,7	12,1	2,6	8,8	1,9	0,2	31,8	1,8	19,9	1,7	4,9	4,3	3,0	1,8
21	Wielkopolskie	100	2,0	16,1	2,0	8,8	1,9	0,7	33,2	2,2	15,8	1,2	2,9	5,8	3,2	2,1
22	Zachodniopomorskie	100	1,1	10,5	4,4	9,8	2,1	0,4	29,9	2,5	17,5	1,5	4,1	6,3	3,7	2,4

* pominięto działy dla których udział procentowy w wydatkach ogółem wszystkich jst wyniósł poniżej 1%

Tabela 2.1.9. Zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego według tytułów dłużnych według stanu na 31.12.2006 r. (w tys. zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Zobowiązania ogółem		Emisja papierów wartościowych		Kredyty i pożyczki				Przyjęte depozyty		Wymagalne zobowiązania			
		kwota	w stosunku do dochodów %	kwota	w stosunku do dochodów %	razem		w tym długoterminowe		kwota	w stosunku do dochodów %	razem		w tym z tytułu dostaw	
						kwota	w stosunku do dochodów %	kwota	w stosunku do dochodów %			kwota	w stosunku do dochodów %	kwota	w stosunku do dochodów %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	P O L S K A, w tym:	24 949 122	21,3	3 777 826	3,2	20 934 053	17,9	19 846 530	17,0	3 143	0,0	234 100	0,2	172 854	0,1
2	gminy	9 586 249	18,5	1 141 656	2,2	8 276 697	16,0	7 849 393	15,2	3 143	0,0	164 753	0,3	117 793	0,2
3	m. st. Warszawa	2 551 568	29,8	22 700	0,3	2 528 776	29,5	2 528 776	29,5	0	0,0	93	0,0	14	0,0
4	miasta na prawach powiatu	8 744 632	27,0	1 937 150	6,0	6 755 871	20,8	6 515 234	20,1	0	0,0	51 610	0,2	44 698	0,1
5	powiaty	2 492 694	16,8	449 720	3,0	2 031 094	13,7	1 921 134	12,9	0	0,0	11 880	0,1	7 273	0,0
6	województwa samorządowe	1 573 979	16,6	226 600	2,4	1 341 615	14,1	1 031 993	10,9	0	0,0	5 764	0,1	3 077	0,0
7	Dolnośląskie	2 207 236	23,4	521 500	5,5	1 651 737	17,5	1 546 425	16,4	31	0,0	33 968	0,4	28 491	0,3
3	Kujawsko-pomorskie	1 590 285	26,8	332 510	5,6	1 239 078	20,9	1 191 097	20,1	0	0,0	18 697	0,3	13 847	0,2
4	Lubelskie	1 046 700	18,0	143 150	2,5	895 586	15,4	842 431	14,5	0	0,0	7 964	0,1	4 864	0,1
5	Lubuskie	629 537	20,6	78 310	2,6	538 966	17,6	507 493	16,6	0	0,0	12 261	0,4	8 729	0,3
6	Łódzkie	1 622 366	22,9	44 220	0,6	1 572 054	22,2	1 501 170	21,2	0	0,0	6 092	0,1	5 387	0,1
7	Małopolskie	2 703 278	29,1	118 110	1,3	2 578 094	27,7	2 517 945	27,1	0	0,0	7 074	0,1	4 985	0,1
8	Mazowieckie	4 319 736	21,2	291 593	1,4	4 003 394	19,6	3 879 656	19,0	2 227	0,0	22 522	0,1	20 116	0,1
9	Opolskie	490 680	16,5	99 740	3,4	387 360	13,0	308 334	10,4	0	0,0	3 580	0,1	1 986	0,1
10	Podkarpackie	1 155 255	19,4	226 900	3,8	906 250	15,2	866 170	14,6	0	0,0	22 105	0,4	14 258	0,2
11	Podlaskie	662 139	19,9	30 280	0,9	627 565	18,8	608 041	18,2	0	0,0	4 294	0,1	3 106	0,1
12	Pomorskie	1 444 818	20,2	246 200	3,4	1 192 272	16,7	1 034 889	14,5	0	0,0	6 347	0,1	4 196	0,1
13	Śląskie	2 161 755	16,1	305 352	2,3	1 823 301	13,5	1 753 348	13,0	885	0,0	32 218	0,2	28 500	0,2
14	Świętokrzyskie	598 620	16,5	33 500	0,9	555 435	15,3	488 930	13,4	0	0,0	9 685	0,3	5 429	0,1
15	Warmińsko-mazurskie	1 034 051	23,4	78 400	1,8	935 194	21,2	864 763	19,6	0	0,0	20 457	0,5	10 824	0,2
16	Wielkopolskie	2 146 653	21,8	933 801	9,5	1 204 534	12,2	1 173 427	11,9	0	0,0	8 318	0,1	6 231	0,1
17	Zachodniopomorskie	1 136 012	21,9	294 260	5,7	823 232	15,9	762 411	14,7	0	0,0	18 520	0,4	11 907	0,2

2.2. Wykonanie budżetów przez gminy

W 2006 r. gminy pozyskiwały dochody ze źródeł i na zasadach określonych w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w której nie dokonano żadnych zmian.

Uchwalanie wysokości stawek podatkowych określonych w ustawach o podatkach i opłatach lokalnych, podatku rolnym i leśnym należało, podobnie jak w latach poprzednich, do wyłącznej kompetencji organów stanowiących gmin. Minister Finansów ogłosił górne granice stawek kwotowych w podatkach i opłatach lokalnych²⁶ oraz minimalne stawki podatku od środków transportowych²⁷. Natomiast Prezes GUS opublikował średnie ceny skupu żyta²⁸ i sprzedaży drewna²⁹ za okres trzech kwartałów 2005 r., stanowiące podstawę obliczenia podatku rolnego i leśnego.

Na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w okresie od 24 sierpnia do końca 2006 r. gminy mogły podejmować uchwały o udzieleniu pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy w formie zwolnienia przedsiębiorcy z podatku od nieruchomości³⁰.

Ustawa budżetowa na 2006 r. określiła wysokość dotacji celowych na finansowanie zadań realizowanych przez jst. Gminy otrzymały m.in. dotację celową na pokrycie kosztów związanych z postępowaniem w sprawie zwrotu producentom rolnym podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego³¹.

Na realizację programu w zakresie dożywiania osób najuboższych gminy otrzymywały dotacje celowe, których wysokość uzależniona była m.in. od sytuacji finansowej gminy³².

Sposób podziału części oświatowej subwencji ogólnej na 2006 r. pomiędzy poszczególne jst z uwzględnieniem zakresu realizowanych zadań oświatowych określił Minister Edukacji i Nauki.

Jst realizujące programy i projekty finansowane z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej mogły otrzymać z budżetu państwa środki na prefinansowanie. Szczegółowe zasady przekazywania tych środków określają rozporządzenia Ministra Finansów dotyczące poszczególnych programów operacyjnych.

Obowiązująca od 2006 r. ustawa o finansowaniu infrastruktury transportu lądowego reguluje ogólne zasady finansowania budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony infrastruktury transportu lądowego oraz zarządzania tą infrastrukturą³³.

²⁶ Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 27 października 2005 r. w sprawie wysokości górnych granic stawek kwotowych w podatkach i opłatach lokalnych (M. P. Nr 68, poz. 956).

²⁷ Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 13 października 2005 r. w sprawie stawek podatku od środków transportowych (M. P. Nr 62, poz. 859).

²⁸ Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 17 października 2005 r. w sprawie średniej ceny skupu żyta za okres pierwszych trzech kwartałów 2005 r. (M. P. Nr 62, poz. 867).

²⁹ Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 20 października 2005 r. w sprawie średniej ceny sprzedaży drewna, obliczonej według średniej ceny drewna uzyskanej przez nadleśnictwa za pierwsze trzy kwartały 2005 r. (M. P. Nr 62, poz. 868).

³⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2006 r. w sprawie udzielania przez gminy pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją (Dz. U. Nr 142, poz. 1017).

³¹ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 sierpnia 2006 r. w sprawie przekazywania gminom dotacji celowej na postępowanie w sprawie zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej i jego wypłatę (Dz. U. Nr 160, poz. 1132).

³² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 25, poz. 186).

³³ Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o finansowaniu infrastruktury transportu lądowego (Dz. U. Nr 267, poz. 2251).

Minister Sportu określił warunki uzyskiwania przez jst dofinansowania remontów, modernizacji i inwestycji obiektów sportowych oraz rozwijania sportu wśród dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych. Gminy, które nie posiadają pełnowymiarowych sal gimnastycznych, uzyskały możliwość otrzymania ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej dofinansowania do wysokości 60% wartości kosztorysowej inwestycji³⁴.

Środki Funduszu Zajęć Sportowo-Rekreacyjnych dla Uczniów przeznaczają się wyłącznie na dofinansowanie zajęć sportowych i rekreacyjnych, prowadzonych przez kluby sportowe, organizacje pozarządowe oraz jst³⁵. W przypadku zajęć organizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego maksymalna wysokość dofinansowania wynosi 50% kosztów realizacji zajęć.

Jst mogła otrzymać pożyczkę z budżetu państwa na realizację programu ostrożnościowego lub naprawczego jeżeli jego założenia dawały gwarancję, że nastąpi poprawa sytuacji finansowej tej jednostki oraz skuteczności w wykonywaniu jej ustawowych zadań³⁶. W budżecie państwa zarezerwowano środki na ten cel w wysokości 30 mln zł.

2.2.1. Dochody

W 2006 r. dochody budżetowe gmin zostały wykonane na podobnym poziomie jak w latach ubiegłych, w granicach 99%, wzrosły w stosunku do roku 2005 o 5 911 084 tys. zł i zostały zrealizowane w wysokości 51 724 275 tys. zł. Tendencja wzrostu wielkości dochodów gmin utrzymuje się od 2003 r.

Dochody budżetowe gmin w 2006 r.

Wyszczególnienie	Wykonanie za 2005 (w tys. zł)	2006				Dynamika (2005 = 100%)	
		Plan (w tys. zł)	Wykonanie (w tys. zł)	Wykonanie planu (w %)	Struktura (w %)	nominalnie	realnie*
Dochody ogółem, z tego:	45 813 191	52 289 506	51 724 275	98,9	100,0	112,9	111,9
- dochody własne, w tym:	22 300 460	24 637 844	24 507 971	99,5	47,4	109,9	108,9
- podatki i opłaty	9 672 392	9 829 431	9 999 177	101,7	19,3	103,4	102,4
- udziały w PIT	6 269 877	7 089 004	7 368 575	103,9	14,2	117,5	116,5
- udziały w CIT	442 821	437 126	501 925	114,8	1,0	113,3	112,3
- dotacje celowe, w tym:	7 432 411	10 775 484	10 336 200	95,9	20,0	139,1	138,1
- na zadania własne	1 436 302	2 116 991	1 982 972	93,7	3,8	138,1	137,1
- na zadania zlecone	5 399 167	8 000 466	7 761 787	97,0	15,0	143,8	142,8
- subwencja ogólna, w tym:	16 080 320	16 876 178	16 880 104	100,0	32,6	105,0	104,0
- oświatowa	12 139 524	12 525 650	12 526 036	100,0	24,2	103,2	102,2
Gminy							
- miejskie	10 877 940	12 304 048	12 172 388	98,9	23,5	111,9	110,9
- miejsko-wiejskie	14 981 585	17 041 095	16 903 311	99,2	32,7	112,8	111,8
- wiejskie	19 953 666	22 944 363	22 648 577	98,7	43,8	113,5	112,5

* Wskaźnik inflacji - 1%

Realizacja planu dochodów własnych drugi rok z rzędu osiągnęła poziom 99,5%. O tak wysokim wykonaniu zadecydowały ponadplanowe wpływy (o 30,3%) z podatku od czynności

³⁴ Rozporządzenie Ministra Sportu z dnia 10 lipca 2006 r. w sprawie dofinansowania zadań ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. Nr 134, poz. 944).

³⁵ Rozporządzenie Ministra Sportu z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Funduszu Zająć Sportowo-Rekreacyjnych dla Uczniów (Dz. U. Nr 137, poz. 983).

³⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 30 marca 2006 r. w sprawie pożyczek z budżetu państwa udzielanych jednostkom samorządu terytorialnego w ramach postępowań ostrożnościowych lub naprawczych (Dz. U. Nr 61, poz. 433).

cywilnoprawnych oraz z podatku od spadku i darowizn (o 16,6%). Dochody z tytułu podatku rolnego wykonano w 95,8% (najniższe wykonanie w podatkach), natomiast dochody z majątku gminy w 94,9%.

Najniższy poziom realizacji planu (95,9%), podobnie jak w latach ubiegłych, dotyczył dotacji celowych. Najmniej dotacji (78,1%) przekazano na realizację zadań na podstawie porozumień z organami administracji rządowej (78,8% w roku 2005). Subwencja ogólna ze względu na sposób jej wyliczania, była przekazywana gminom każdego roku w pełnej wysokości.

W gminach miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich odnotowano podobny poziom wykonania dochodów. Najniższy wskaźnik realizacji planu osiągnęły gminy województwa opolskiego 96,9% w tym gminy miejskie 92,3%. Najwyższy wskaźnik osiągnęły gminy województwa wielkopolskiego - 100,1% i gminy miejskie tego województwa - 101,4% (**tabela 2.2.1.**).

Wykonanie planu dochodów gminy jest zależne od wielu czynników, m.in. stopnia urealniania planu w toku jego realizacji, prawidłowego oszacowania dochodów i właściwie skonstruowanych planów wyjściowych. Wskaźnik wykonania planu dochodów jest ważnym elementem oceny działalności organu wykonawczego przez organ stanowiący - radę.

Dynamika i struktura dochodów

Dla budżetów gmin rok 2006 był czasem ustabilizowania się tempa wzrostu dochodów na poziomie 12,9% (realnie 11,9%), po kolejnych trzech latach wzrostu dochodów (3,5% w 2003 r., 8,3% w 2004 r. i 11,6% w 2005 r.). Dochody wzrosły w gminach miejskich o 11,9%, w gminach miejsko-wiejskich o 12,8% i o 13,5% w gminach wiejskich.

W województwach gminy wszystkich typów osiągnęły nominalny i realny wzrost dochodów. Najwyższy wzrost dochodów osiągnęły gminy województwa mazowieckiego (o 19,2%), w tym gminy wiejskie (o 22,4%) również znaczny wzrost dochodów osiągnęły w województwach: pomorskim i świętokrzyskim (o 15,4%). W gminach województwa lubuskiego dochody wzrosły tylko o 7,7%, a w gminach miejsko-wiejskich tego województwa jedynie o 5,1%.

W roku 2006 dochody własne wzrosły o 9,9% (w roku 2005 o 14,7%, w 2004 r. o 14,0%). Znacznie niższe tempo wzrostu spowodowane było obniżonym o 16,3% wpływami z tytułu podatku rolnego. Wzrost dochodów własnych gmin z podziałem na województwa był zróżnicowany. Najwyższy odnotowały gminy województwa mazowieckiego 20,4% i dolnośląskiego 16,9%, natomiast najniższy lubelskiego 2,0% i opolskiego 2,5%. Poziom dochodów własnych spadł w gminach wiejskich województw kujawsko-pomorskiego o 3,5%, podkarpackiego o 2,2%, lubelskiego o 2,1%, podlaskiego o 1,0% i opolskiego o 0,6% (**tabela 2.2.2.**).

Dochody z tytułu udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa wzrosły o 17,2% (udziały w podatku PIT wzrosły o 17,5%, w podatku CIT o 13,3%). Najniżej wzrosły dochody w gminach województwa opolskiego o 12,3% (w 2005 r. wzrosły o 22,5% i był to najwyższy wzrost) i podlaskiego o 12,7%, najwyższej natomiast w gminach województwa lubuskiego o 19,8% i mazowieckiego o 19,6%. W poszczególnych typach gmin tempo wzrostu wahało się od 15,0% w gminach miejskich do 18,9% w gminach wiejskich.

Otrzymane przez gminy środki z tytułu subwencji ogólnej były wyższe o 5,0% (w 2005 r. wyższe o 1,6%, a realnie spadły o 0,5%). W układzie terytorialnym dynamika wskazuje na powiązanie wielkości subwencji z poziomem realizacji dochodów własnych. W województwie opolskim najwyższy wzrost subwencji (o 8,2%), był konsekwencją jednego z najniższych (o 2,5%) wzrostu dochodów własnych, niższy o 2,0% zanotowało tylko województwo lubelskie. W województwie dolnośląskim subwencja wzrosła o 2,2% przy jednym z najwyższych tempie wzrostu dochodów własnych o 16,9%.

Dochody z tytułu dotacji celowych w gminach wzrosły o 2 903 789 tys. zł w stosunku do roku ubiegłego, tj. o 39,1% (w 2005 r. wzrost o 47,4%). Dotacje celowe na zadania zlecone otrzymane z budżetu państwa wzrosły o 43,8% (głównie na zaliczki alimentacyjne, wybory samorządowe i zwrot akcyzy na paliwo). Dotacje na zadania własne otrzymane z budżetu państwa wzrosły o 38,1% (m.in. na pomoc materialną dla uczniów). Część środków na realizację projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej wpływała do budżetów gmin w formie dotacji celowych. Największy wzrost dotacji celowych osiągnęły gminy województwa mazowieckiego (o 51,6%) i świętokrzyskiego (o 50,2%) uzyskując również najwyższy wzrost dochodów ogółem. W gminach województwa lubuskiego wystąpił najniższy wzrost dotacji celowych o 17,7% i najniższy wzrost dochodów ogółem o 7,7%.

W strukturze dochodów, już trzeci rok z rzędu, wzrósł udział dotacji celowych (w 2004 r. o 2 punkty procentowe, w 2005 r. o 3,7 punktu, w 2006 r. o 3,8 punktu procentowego). Po dwóch ostatnich latach niewielkiego wzrostu udziału dochodów własnych (o 0,9 i 0,5 punktu procentowego) w roku 2006 nastąpił spadek udziału o 1,3 punktu procentowego. Kolejny rok z rzędu spadł udział subwencji ogólnej w dochodach (w 2006 r. o 2,5 punktu procentowego, w 2005 r. o 4,2 punkty procentowe). Dotacje celowe przekazane z budżetu państwa wzrosły o prawie 40% (w roku poprzednim o 50%) natomiast kwoty subwencji ogólnej tylko o 4,9% więcej niż w 2005 r. Struktura dochodów w poszczególnych typach gmin charakteryzowała się znacznym zróżnicowaniem (**tabela 2.2.3**).

W strukturze dochodów udział **dochodów własnych** był najwyższy i stanowił 47,4%, charakteryzując się zróżnicowaniem w poszczególnych typach gmin. Najwyższy udział dotyczyło gmin miejskich 62,5%, (gminy miejsko-wiejskie 49,1%), a najniższy gminy wiejskie 38,0% a zatem odwrotnie do udziału dotacji celowych i subwencji ogólnej w strukturze dochodów. W gminach miejskich aż 87,2% gmin osiągnęło dochody własne powyżej średniej krajowej, w gminach wiejskich 15,7% gmin tego typu, w gminach miejsko-wiejskich 35,6% gmin. Niekorzystna sytuacja dotyczyła gmin województw lubelskiego i podkarpackiego, gdzie dochody własne w strukturze stanowiły, odpowiednio 35,3% i 37,2%. Najwyższy udział dochodów własnych w strukturze odnotowały gminy województwa dolnośląskiego (59,0%) i śląskiego (58,5%).

W strukturze dochodów własnych podstawowe źródło stanowiły wpływy z podatków i opłat 40,8%, udziały w podatkach PIT i CIT - 32,1%, dochody z majątku gmin stanowiły 8,3%. Rozkład struktury dochodów własnych w poszczególnych typach gmin był dość charakterystyczny. W gminach miejskich wpływy z podatków i opłat stanowiły najniższy udział w dochodach 35,9%, natomiast w gminach wiejskich najwyższy 43,1%. W przypadku dochodów z udziałów w podatku dochodowym i dochodów z majątku gmin najwyższy udział w strukturze charakteryzował gminy miejskie (odpowiednio 37,0% i 11,3%), w przypadku gmin wiejskich udział ten był najmniejszy i stanowił odpowiednio 27,4%

i 6,3%. Najwięcej dochodów własnych gminy pozyskiwały z tytułu podatku od nieruchomości, który w gminach miejsko-wiejskich stanowił 31,5%, w gminach wiejskich 29,3%, w gminach miejskich 28,1%.

W 2006 r. w strukturze dochodów zwiększył się udział **dotacji celowych** o 3,8 punktu procentowego w stosunku do roku ubiegłego i stanowił 20,0% dochodów gmin. W roku poprzednim w poszczególnych typach gmin udział dotacji w strukturze dochodów był mało zróżnicowany. W roku 2006 w gminach wiejskich udział dotacji zwiększył się o 5,3 punktu procentowego i stanowił 21,7% dochodów, w gminach miejsko-wiejskich wzrost wyniósł 3,3 punktu procentowego. Dotacje w tych gminach stanowiły 20,0% dochodów. Najmniejsze zmiany dotyczyły gmin miejskich, gdzie zanotowano wzrost o 1,6 punktu procentowego. W 2006 r. stanowiły one 16,8% dochodów. Najwyższe dotacje dotyczyły gmin województwa kujawsko-pomorskiego - 24,7% i warmińsko-mazurskiego - 24,3%, najniższe gmin województwa śląskiego 15,1% i opolskiego 16,7% dochodów.

W dotacjach celowych zwiększył się udział dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej zleconych gminie z 72,6% w roku 2005 do 75,1% w roku 2006. Dotacje z budżetu państwa na zadania własne pozostały na podobnym, jak w roku poprzednim, poziomie 19,2% dotacji (dotacje na inwestycje stanowiły w nich 18,4% dotacji). Pozostałe dotacje to m.in. dotacje z funduszy celowych 3,0%, dotacje w ramach porozumień między jst 2,4%.

W gminach wiejskich udział **subwencji ogólnej** wyniósł 40,3% (i był najwyższy w typach gmin) ogółu dochodów przy średniej krajowej 32,6% (o 2,5 punktu procentowego mniej niż w 2005 r.). W 83,1% gmin wiejskich, dochody z tytułu subwencji w strukturze dochodów przekroczyły średnią krajową. Gminy miejskie w najmniejszym stopniu korzystały z subwencji ogólnej i tu udział tego źródła stanowił 20,8% dochodów ogółem. Tylko w 9,5% gmin miejskich subwencja ogólna stanowiła dochód przekraczający średnią krajową. W gminach miejsko-wiejskich subwencja ogólna stanowiła średnio 30,9% dochodów tych gmin, a 57,9% gmin tego typu przekroczyło średnią krajową udziału subwencji w dochodach.

Struktura subwencji ogólnej charakteryzowała się wysokim udziałem subwencji oświatowej chociaż systematycznie malejącej w kolejnych latach: 76,1% w 2004 r., 75,5% w 2005 r. i 74,2% w 2006 r. Również w dochodach ogółem subwencja oświatowa stanowiła znaczny udział (24,2%) w skali kraju. W gminach wiejskich udział subwencji oświatowej był najwyższy i stanowił 27,6% dochodów ogółem gmin, w gminach miejsko-wiejskich stanowi 23,8%, a najniższy był w gminach miejskich 18,6% dochodów. Subwencja wyrównawcza była drugim znaczącym źródłem dochodów w strukturze subwencji ogólnej i stanowiła 23,5%. W dochodach ogółem gmin udział tej subwencji stanowił średnio 7,7%, w gminach wiejskich 12,0%, natomiast w gminach miejskich tylko 1,4% dochodów.

Dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca

W 2006 r. dochody budżetowe gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca uzyskały poziom 2 041 zł i wzrosły o 233 zł w stosunku do roku poprzedniego (w 2005 r. o 217 zł). Na tak wysoki wzrost dochodów największy wpływ miały dotacje celowe - wzrosły o 115 zł i dochody własne - wzrost o 87 zł. Od kilku lat znacznie szybszy wzrost dochodów *per capita* charakteryzuje gminy wiejskie a wolniejszy gminy miejskie.

Poziom i dynamika dochodów ogółem w gminach w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2005 i 2006 (w zł)

Wyszczególnienie	2005	2006	Różnica	Dynamika (2005 = 100%)	
			(3-2)	nominalnie	realnie*
1	2	3	4	5	6
Ogółem, z tego:	1 808	2 041	233	112,9	111,9
- miejskie	1 763	1 978	215	112,2	111,2
- miejsko-wiejskie	1 778	2 001	223	112,5	111,5
- wiejskie	1 856	2 108	252	113,6	112,6

* Wskaźnik inflacji - 1%.

Najwięcej dochodów ogółem na mieszkańca przypadło, podobnie jak w roku ubiegłym, w gminach województwa zachodniopomorskiego 2 258 zł (w 2005 r. jako jedyne przekroczyło poziom 2 000 zł). Kolejnym województwem było pomorskie o dochodach *per capita* 2 219 zł. Gminy województwa lubelskiego, tak jak w roku poprzednim, osiągnęły najniższą kwotę dochodów na jednego mieszkańca 1 847 zł. Równie niskie kwoty przypadały na mieszkańca województwa opolskiego 1 886 zł, gdzie zanotowano najniższy wzrost dochodów *per capita* tylko o 149 zł, podobnie niski wzrost osiągnęły gminy województwa lubuskiego (o 152 zł). Najwyższy wzrost dochodów na mieszkańca występował w gminach województwa mazowieckiego o 341 zł i pomorskiego o 287 zł (**tabela 2.2.4.**).

Dochody gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca według typów gmin w 2006 r. (w zł)

Wyszczególnienie		Gminy		
		miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie
Dochody na jednego mieszkańca	średnie dla typu	1 978	2 001	2 108
	minimalne	1 397	1 421	1 444
	maksymalne	6 617	7 413	10 396 ³⁷
% gmin powyżej średniej w typie		47,5	48,3	58,2
% gmin powyżej średniej krajowej		39,3	38,1	48,3

Dochody własne gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca wzrosły w kraju średnio o 87 zł i osiągnęły poziom 967 zł. We wszystkich województwach wystąpił wzrost dochodów na jednego mieszkańca, natomiast w gminach wiejskich pięciu województw zmniejszyły się dochody *per capita* z tego źródła. Rozpiętość między dochodami własnymi na jednego mieszkańca pomiędzy gminą najbiedniejszą i najbardziej zamożną (gmina Kleszczów), to kwota 33 561 zł. Wpływy z podatków i opłat na jednego mieszkańca były najwyższe w gminach miejskich 443 zł i wzrosły o 20 zł w stosunku do roku poprzedniego, a najniższe w gminach wiejskich 345 zł i wzrosły o 9 zł. Najwyższe wpływy z tytułu udziałów w dochodach budżetu państwa w przeliczeniu na mieszkańca odnotowały gminy miejskie 457 zł (wzrost o 61 zł), a najniższe gminy wiejskie 220 zł (wzrost o 36 zł). Utrzymuje się zatem duża rozpiętość poziomu zamożności gmin i ich mieszkańców.

Subwencja ogólna w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2005 r. wzrosła tylko o 9 zł, natomiast w 2006 r. o 32 zł i osiągnęła poziom 666 zł. W gminach miejskich wzrost był minimalny 5 zł (411 zł na mieszkańca), w gminach miejsko-wiejskich o 28 zł (619 zł na mieszkańca), a w gminach wiejskich najwyższy o 49 zł (849 zł na mieszkańca). Najniższa

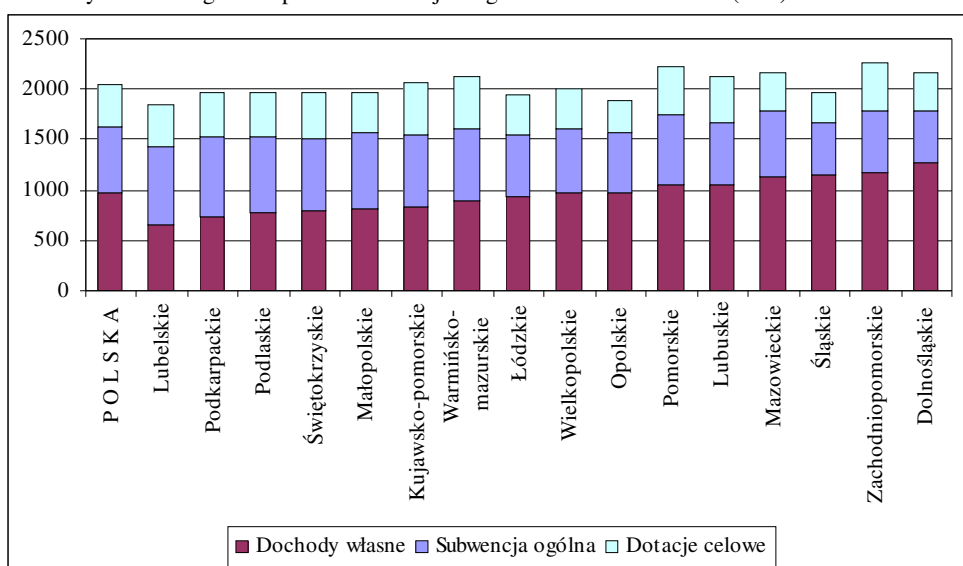
³⁷ Dane bez gminy Kleszczów, dla której dochody ogółem na jednego mieszkańca wyniosły 34 601 zł, a dochody własne na jednego mieszkańca 33 770 zł, subwencja na jednego mieszkańca 585 zł, dotacje celowe na jednego mieszkańca 246 zł.

wartość subwencji ogólnej na mieszkańca przypadła w gminach województw: dolnośląskiego 501 zł i śląskiego 520 zł. Najbardziej subsydiowani byli mieszkańcy gmin województw: podkarpackiego 794 zł i lubelskiego 779 zł. Różnica między kwotą minimalną (194 zł), a maksymalną (1 545 zł) wyniosła 1 351 zł. Podobnie jak w dwóch ostatnich latach prawie 70% ogółu gmin osiągnęło dochody z tytułu subwencji ogólnej *per capita* wyższe od średniej w kraju.

Dotacje celowe na jednego mieszkańca wzrosły w stosunku do roku ubiegłego o 115 zł osiągając średni poziom 408 zł, najwyższy ze wszystkich rodzajów dochodów. Najwyższy wzrost wystąpił w gminach wiejskich o 152 zł, a najniższy w gminach miejskich o 62 zł. Wartość minimalna dochodów *per capita* wyniosła 136 zł (wzrost o 35 zł), a maksymalna była niższa od ubiegłorocznej o 169 zł i ukształtowała się na poziomie 1 697 zł. Ponad 64% gmin osiągnęło dochody z dotacji celowych *per capita* wyższe od średniej krajowej (w roku ubiegłym było ich ponad 50%).

Dotacje na realizację zadań inwestycyjnych *per capita* wyniosły 30 zł i wzrosły o 8 zł w stosunku do roku ubiegłego. W ostatnich latach pozostawały na poziomie 21 - 22 zł. Ogólny wzrost dotacji celowych w strukturze i średnio na mieszkańca we wszystkich województwach nie dotyczy dotacji celowych na zadania inwestycyjne. W gminach czterech województw (w sześciu w roku ubiegłym) nastąpił spadek dochodów na jednego mieszkańca z tego tytułu. Największy wzrost o 21 zł zanotowały gminy województw: dolnośląskiego, małopolskiego i śląskiego. Z relacji wielkości dochodów z tytułu dotacji celowych na inwestycje *per capita* do średnich dochodów z tego tytułu wynika, że najwyższe dochody przypadły na mieszkańca województwa małopolskiego 168% i śląskiego 166%. Najniższe w województwie podlaskim 62% i wielkopolskim 63% (**tabela 2.2.6**). Zauważyć należy, że tylko w 31,2% gmin wielkość dotacji celowych inwestycyjnych *per capita* była wyższa od średniej krajowej.

Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)

Zróżnicowanie dochodów ogółem, dochodów własnych, dotacji celowych i subwencji ogólnej w przeliczeniu na mieszkańca przedstawia **rysunek 2.2.1**. Wysoki wskaźnik dochodów ogółem i dochodów własnych świadczy o zamożności mieszkańców gmin

województw północnej i zachodnio-południowej Polski, natomiast wysoki wskaźnik subwencji ogólnej na mieszkańca świadczy o dużym subsydiowaniu z budżetu państwa i o niskim poziomie zamożności mieszkańców gmin województw wschodniej i południowo-wschodniej Polski (podobnie jak w roku poprzednim).

Skutki obniżenia górnych stawek podatków oraz udzielonych ulg, odroczeń, umorzeń i zwolnień

W wyniku podjętych przez rady gmin uchwał w sprawie obniżenia górnych stawek podatkowych, w 2006 r. do gminnych kas nie wpłynęło 1 522 189 tys. zł, co stanowiło 6,2% dochodów własnych. W największym stopniu, podobnie jak w roku poprzednim, obniżenie górnych stawek podatkowych uszczupliło dochody gmin wiejskich.

Skutki obniżenia górnych stawek podatków oraz udzielonych ulg, odroczeń, umorzeń i zwolnień w 2006 r.

Wyszczególnienie	Skutki łącznie (w tys. zł)	z tego:		Relacje skutków do dochodów własnych (w %)					
		obniżenie górných stawek	udzielone ulgi, odroczenia, umorzenia	łącznie		obniżenie stawek		udzielone ulgi	
				2005	2006	2005	2006	2005	2006
Ogółem, z tego:	2 206 265	1 522 189	684 076	10,3	9,0	6,8	6,2	3,5	2,8
- miejskie	484 472	339 411	145 061	8,3	6,4	4,6	4,5	3,7	1,9
- miejsko-wiejskie	833 684	572 203	261 481	10,6	10,1	7,3	6,9	3,3	3,2
- wiejskie	888 109	610 575	277 534	11,6	10,3	8,0	7,1	3,6	3,2

Najwyższe skutki obniżenia górnych stawek dotyczyły podatków: od nieruchomości, rolnego i od środków transportowych. Skutki finansowe uchwalenia niższych stawek podatkowych najbardziej odczuły gminy województw lubelskiego, kujawsko-pomorskiego i łódzkiego (od 8,8% do 7,9%), natomiast najmniej straciły gminy województw dolnośląskiego, śląskiego i mazowieckiego, odpowiednio o 2,9%, 4,5% i 5,3%.

Podjęte decyzje w sprawie udzielenia ulg, zwolnień, odroczeń oraz umorzeń uszczupliły o 2,8% dochody własne gmin i było to o 0,7 punktu procentowego mniej niż w 2005 r. Najwyższe skutki finansowe odnotowały gminy województw: lubelskiego, lubuskiego i podlaskiego. Zrealizowane dochody własne były niższe, odpowiednio o 4,3%, 4,2% i 3,8%. Najniższe skutki wystąpiły w gminach województw: śląskiego, mazowieckiego i pomorskiego (średnio 2,1%).

W poszczególnych województwach i typach gmin łączne skutki obniżenia górnych stawek podatkowych oraz udzielonych ulg, odroczeń, zwolnień i umorzeń były bardzo zróżnicowane. Gminy województw lubelskiego, lubuskiego, warmińsko-mazurskiego i kujawsko-pomorskiego straciły od 13,1% do 11,3% dochodów własnych. W gminach województw mazowieckiego, śląskiego i dolnośląskiego ubytek ten wyniósł od 7,4% do 6,1%.

W 2006 r. uszczuplenie dochodów własnych na skutek obniżenia górnych stawek podatkowych oraz podjętych decyzji w sprawie udzielenia ulg, odroczeń, zwolnień i umorzeń było niższe w porównaniu z rokiem poprzednim. Świadczy to o tym, że gminy rozważnie i bardziej ostrożnie decydowały się na rezygnację ze swoich dochodów.

2.2.2. Wydatki

Dynamika i struktura wydatków

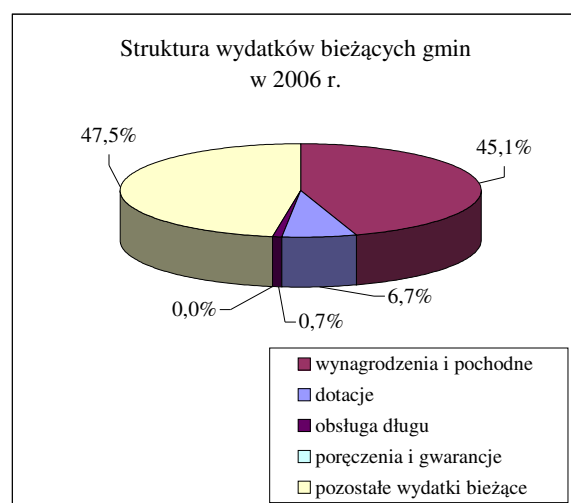
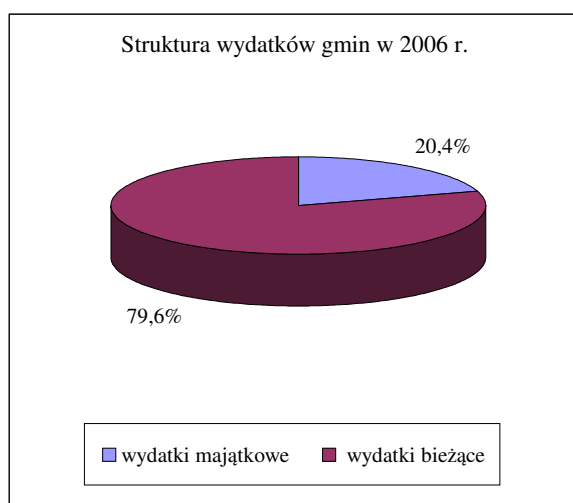
W 2006 r. wydatki budżetowe gmin rosły w wyższym tempie niż dochody, osiągając wzrost o 16,0%. Najwyższy odnotowano w gminach wiejskich o 17,5%, najniższy w gminach miejskich o 13,4%. W gminach wszystkich województw nastąpił znaczny wzrost wydatków ogółem (tabela 2.2.2.).

Wydatki budżetowe gmin według rodzajów w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	2005		2006				
	Wykonanie (w tys. zł)	Plan (w tys. zł)	Wykonanie (w tys. zł)	Wykonanie planu (w %)	Dynamika %		Struktura (w %)
					nominalnie	realnie*	
Wydatki ogółem, z tego:	45 837 492	56 987 662	53 179 646	93,3	116,0	115,0	100,0
- wydatki majątkowe, w tym:	8 354 915	12 784 307	10 834 674	84,7	129,7	128,7	20,4
- wydatki na inwestycje	8 218 761	12 625 200	10 691 550	84,7	130,1	129,1	20,1
- wydatki bieżące, z tego:	37 482 577	44 203 355	42 344 972	95,8	113,0	112,0	79,6
- wynagrodzenia i pochodne	17 880 522	19 522 684	19 101 791	97,8	106,8	105,8	35,9
- dotacje	2 496 406	2 878 194	2 828 119	98,3	113,3	112,3	5,3
- wydatki na obsługę długu	336 034	364 314	300 975	82,6	89,6	88,6	0,6
- z tytułu udziel. poręcz. i gwarancji	9 485	32 847	9 677	29,5	102,0	101,0	0,0
- pozostałe wydatki	16 760 130	21 405 316	20 104 410	93,9	120,0	119,0	37,8
Gminy							
- miejskie	11 059 114	13 472 081	12 540 571	93,1	113,4	112,4	23,6
- miejsko-wiejskie	15 022 408	18 558 349	17 425 486	93,9	116,0	115,0	32,8
- wiejskie	19 755 970	24 957 232	23 213 588	93,0	117,5	116,5	43,7

* Wskaźnik inflacji – 1,0%.

Plan **wydatków bieżących** zrealizowano na poziomie 95,8%, porównywalnie do roku poprzedniego. **Wydatki majątkowe** gmin zostały wykonane w 84,7%, tj. o 3,1 punktu procentowego wyżej niż w 2005 r. Niskie wykonanie planu wydatków majątkowych wynikało m.in. z określonych procedur przetargowych skutkujących opóźnieniami w realizacji inwestycji. Szczególnie niski (poniżej 80%) poziom wykonania planu wydatków majątkowych wystąpił w gminach województwa opolskiego i śląskiego.

Wydatki majątkowe gmin charakteryzowały się znacznie większą dynamiką niż wydatki bieżące. Wynikiem tego był wzrost ich udziału w strukturze wydatków z 18,2% w 2005 r. do 20,4% w 2006 r. (**tabela 2.2.3.**)

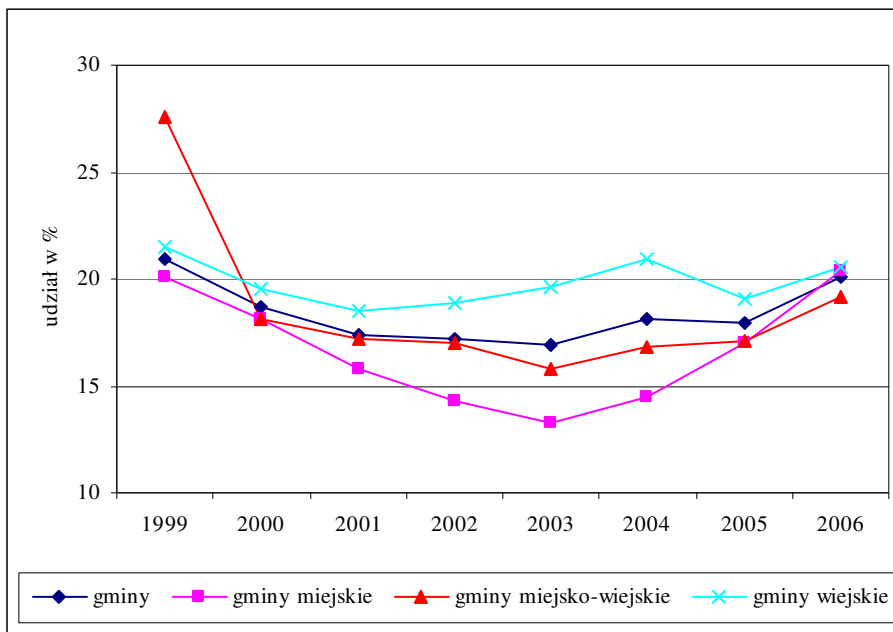
Wydatki majątkowe gmin to głównie **wydatki inwestycyjne** (98,7%). W 2006 r. gminy planowały wydatki inwestycyjne o 53,6% wyższe niż wykonane w roku poprzednim. Plan zrealizowano w 84,7%. Najniższe wykonanie odnotowano w gminach miejskich 83,2%, najwyższe w gminach miejsko-wiejskich 85,9%, w gminach wiejskich zrealizowano 84,6% planu. Szczególnie niski wskaźnik wystąpił w gminach województwa opolskiego 77,7%, najwyższy w gminach województwa wielkopolskiego 90,2%.

Dzięki absorpcji środków z Unii Europejskiej³⁸, nastąpiło przyspieszenie tempa wzrostu wydatków inwestycyjnych z 11,2% w 2005 r. do 30,1% w 2006 r.

W każdym z typów gmin dynamika wydatków inwestycyjnych była wysoka: w gminach miejskich odnotowano wzrost o 35,5%, w miejsko-wiejskich o 30,2%, a w wiejskich o 27,3%. W układzie terytorialnym szczególnie wysoki wzrost wydatków inwestycyjnych nastąpił w gminach województwa dolnośląskiego o 50,7%, kujawsko-pomorskiego o 47,5%, pomorskiego o 45,9% i zachodniopomorskiego o 42,2% (**tabela 2.2.2.**)

W latach 1999 - 2003 systematycznie malał udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem gmin. W 2004 r. wskaźnik ten wzrósł do 18,1% (z 16,9% w 2003 r.), w 2005 r. ponownie nastąpił spadek udziału wydatków inwestycyjnych do 17,9%. Natomiast w 2006 r., w wyniku wysokiej dynamiki, udział wydatków na zadania inwestycyjne wzrósł do 20,1%. W gminach miejskich odnotowano wzrost udziału o 3,4 punktu procentowego, w miejsko-wiejskich o 2,1 a w gminach wiejskich o 1,5 punktu procentowego.

Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach budżetowych ogółem gmin w latach 1999 - 2006

³⁸ Wydatki inwestycyjne finansowane środkami zagranicznymi, w tym otrzymanymi (bądź podlegającymi refundacji) w ramach projektów i programów Unii Europejskiej wzrosły o 55,2%.

We wszystkich województwach, poza wielkopolskim, odnotowano wzrost udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem gmin. Najwyższy wzrost udziału wydatków inwestycyjnych wystąpił w gminach województwa dolnośląskiego (o 4,8 punktu procentowego), pomorskiego (o 4,0), zachodniopomorskiego (o 3,8) i kujawsko-pomorskiego (o 3,5). Dane w tym zakresie prezentuje (**tabela 2.2.3.**).

Zróżnicowanie udziału wydatków inwestycyjnych, w wydatkach ogółem, w poszczególnych gminach było bardzo duże:

- w siedmiu gminach udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem nie przekroczył 1% (najmniejszy udział wyniósł 0,2% i były to wyłącznie zakupy inwestycyjne),
- w 37,2% udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem był wyższy od średniej w kraju wynoszącej 20,1%,
- dwadzieścia gmin (w 2005 r. dwanaście gmin) przeznaczyło ze swojego budżetu więcej środków na realizację zadań inwestycyjnych niż na zadania bieżące; najwięcej - 70,3% wydatków ogółem na inwestycje przeznaczyła gmina wiejska z województwa śląskiego (tak wysoki udział spowodowany był m.in. budową kanalizacji z udziałem środków unijnych).

Około 16,1% (w 2005 roku 13,5%) wydatków inwestycyjnych gminy finansowały środkami ze źródeł zagranicznych, w tym głównie otrzymanych (lub podlegających refundacji) w ramach projektów i programów Unii Europejskiej. Były to głównie inwestycje związane z gospodarką komunalną i ochroną środowiska 32,4%, inwestycje drogowe 23,8% oraz inwestycje związane z infrastrukturą wodociągową i sanitacyjną wsi 17,6%. Najwyższy udział wydatków inwestycyjnych finansowanych środkami zagranicznymi w wydatkach inwestycyjnych ogółem odnotowano w gminach województwa świętokrzyskiego 25,9% i podlaskiego 24,1%, najniższy w gminach województwa opolskiego 8,4% i wielkopolskiego 8,5%.

Rok 2006 był kolejnym, w którym wzrósł udział wydatków na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej - stanowiły one 14,7% wydatków gmin (7,0% w 2003 r., 9,4% w 2004 r., 11,9% w 2005 r.). Na zwiększenie wydatków na zadania zlecone miały wpływ przede wszystkim wypłaty zaliczek alimentacyjnych, wydatki związane z postępowaniem w sprawie zwrotu producentom rolnym podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego oraz wybory samorządowe.

Wydatki na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej obniżyły się o 27,5% w stosunku do roku poprzedniego, a ich udział w wydatkach budżetowych gmin był znikomy - wynosił zaledwie 0,1%.

Zadania własne gmin w 5,0% zostały sfinansowane środkami pochodzącymi z dotacji z budżetu państwa oraz z funduszy celowych. Ponadto, niewielki odsetek środków (0,5%) pochodził z dotacji otrzymanych od innych jednostek samorządowych na finansowanie zadań realizowanych na podstawie porozumień.

Niemal połowa **wydatków bieżących** gmin przeznaczona była na wypłatę wynagrodzeń i pochodnych. Wzrosły one o 6,8% w stosunku do roku poprzedniego.

Znacznie większą dynamiką (wzrost o 13,3%) charakteryzowały się dotacje z budżetu gmin przekazywane własnym jednostkom organizacyjnym, podmiotom realizującym zadania gmin oraz innym jednostkom samorządowym na zadania wynikające z zawartych porozumień. Stanowiły one 6,7% wydatków bieżących gmin.

Kwota udzielonych dotacji dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych (m.in. dla stowarzyszeń, fundacji, szkół niepublicznych) wzrosła o 18,6% w stosunku do poprzedniego roku, natomiast jej udział w wydatkach bieżących nieznacznie wzrósł i wyniósł 1,2%. W poszczególnych typach gmin udział ten również utrzymał się na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego i wyniósł od 0,7% w gminach wiejskich do 2,0% w gminach miejskich (1,3% w gminach miejsko-wiejskich).

W 2006 r. wydatki na obsługę długu zmniejszyły się o 10,4%, co spowodowane było m.in. większym udziałem stosunkowo nisko oprocentowanych pożyczek z budżetu państwa na prefinansowanie spłacanych przez gminy kredytów i pożyczek.

Struktura wydatków bieżących gmin w latach 2005 i 2006 (w %)

Wyszczególnienie	Wydatki bieżące ogółem	z tego:							
		wynagrodzenia i pochodne		dotacje		obsługa długu		pozostałe	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Ogółem, z tego:	100,0	47,7	45,1	6,7	6,7	0,9	0,7	44,7	47,5
- miejskie	100,0	43,7	42,7	9,6	9,7	1,1	0,9	45,6	46,7
- miejsko-wiejskie	100,0	47,3	44,8	7,2	7,2	1,0	0,8	44,5	47,2
- wiejskie	100,0	50,3	46,6	4,5	4,6	0,7	0,6	44,4	48,1

Zrealizowane wydatki gmin z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji w skali kraju były znikome i w ostatnich latach pozostawały na zbliżonym poziomie.

Wydatki w działach klasyfikacji budżetowej

W 2006 r., w porównaniu do roku poprzedniego, gminy przeznaczyły o 3,6 punktu procentowego mniejszą część swoich wydatków na realizację zadań związanych z oświatą i wychowaniem oraz edukacyjną opieką wychowawczą (łącznie 37,9% wydatków ogółem), natomiast więcej na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej - łącznie 19,7% (wzrost o 2,6 punktu procentowego). Kolejne miejsca w strukturze wydatków stanowiły: administracja publiczna 10,0%, transport i łączność 8,8% (wzrost o 1,6 punktu procentowego), gospodarka komunalna i ochrona środowiska 7,7%.

Biorąc pod uwagę kierunki inwestowania w 2006 r. największe środki angażowane były na zadania realizowane w transporcie i łączności 28,9%³⁹ (wzrost o 4,2 punktu procentowego) oraz na zadania związane z gospodarką komunalną i ochroną środowiska 21,6%⁴⁰, chociaż w tym wypadku udział zmniejszył się o 4,4 punktu procentowego. Spadek udziału wydatków inwestycyjnych nastąpił również m.in. w działach Oświata i wychowanie oraz Edukacyjna opieka wychowawcza (łącznie o 1,9 punktu procentowego) oraz w Rolnictwie i łowiectwie (o 1,2 punktu procentowego), niemniej jednak były one nadal znaczącymi kierunkami wydatkowania środków z budżetu gmin na inwestycje.

³⁹ Najwyższy udział 39,2% wydatków inwestycyjnych w dziale Transport i łączność odnotowano w gminach województwa podlaskiego.

⁴⁰ Najwyższy udział 32,6% wydatków inwestycyjnych w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska odnotowano w gminach województwa opolskiego.

Wydatki gmin w działach klasyfikacji budżetowej w 2006 r.

Działy klasyfikacji budżetowej	Wydatki ogółem			Wydatki inwestycyjne		
	Kwota (w tys. zł)	Struktura (w %)	Dynamika (2005 = 100%)	Kwota (w tys. zł)	Struktura (w %)	Dynamika (2005 = 100%)
Ogółem, z tego:	53 179 646	100,0	116,0	10 691 550	100,0	130,1
801 - Oświata i wychowanie	19 197 205	36,1	105,7	1 568 356	14,7	115,2
852 - Pomoc społeczna	10 419 822	19,6	134,2	50 666	0,5	116,1
750 - Administracja publiczna	5 333 112	10,0	106,8	220 801	2,1	113,2
600 - Transport i łączność	4 664 440	8,8	140,8	3 085 110	28,9	151,9
900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4 080 859	7,7	107,6	2 308 463	21,6	108,0
921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 690 251	3,2	127,2	413 868	3,9	264,7
010 - Rolnictwo i łowiectwo	1 543 833	2,9	127,4	1 275 881	11,9	118,7
700 - Gospodarka mieszkaniowa	1 537 059	2,9	119,9	546 565	5,1	117,0
926 - Kultura fizyczna i sport	1 215 361	2,3	140,1	607 110	5,7	172,5
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	978 887	1,8	113,4	6 345	0,1	128,6
754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	614 067	1,2	118,9	175 595	1,6	140,5
853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	77 121	0,1	104,8	7 584	0,1	60,2
Pozostałe	1 827 629	3,4	109,3	425 206	3,8	165,1

Wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca

W 2006 r. wydatki budżetowe wszystkich gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły średnio 2 098⁴¹ zł i wzrosły w stosunku do poprzedniego roku o 290 zł (**tabela 2.2.5.**). Powyżej średniej wydatki zrealizowało 44,7% gmin (wzrost o 2,1 punktu procentowego). Przeciętne wydatki budżetowe w gminach miejskich wyniosły 2 037 zł (wzrost o 245 zł), 2 063 zł w gminach miejsko-wiejskich (wzrost o 280 zł), 2 161 zł w gminach wiejskich (wzrost o 323 zł).

W poszczególnych gminach (bez gminy Kleszczów) wydatki budżetowe w przeliczeniu na jednego mieszkańca kształtowały się od 1 343 zł do 11 018 zł. W układzie terytorialnym największe wydatki (czwarty rok z rzędu) odnotowano w gminach województwa zachodniopomorskiego 2 350 zł, a najniższe wydatki *per capita* (trzeci rok z rzędu) w gminach województwa lubelskiego 1 900 zł. Rozpiętość w poziomie wydatków na jednego mieszkańca w gminach poszczególnych województw była znacznie większa niż w roku poprzednim i podobnie jak w przypadku dochodów poziom wydatków gminnych w południowo-wschodniej części Polski był wyraźnie niższy niż w części północno-zachodniej (**rysunek 2.2.1.**).

⁴¹ Średnia krajowa wydatków gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca z wyłączeniem gminy Kleszczów (której wydatki budżetowe w przeliczeniu na jednego mieszkańca są najwyższe - 31 590 zł i bardzo odbiegają od wydatków pozostałych gmin) wyniosła 2 093 zł.

Wydatki **bieżące** w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. wyniosły średnio 1 671 zł⁴². W stosunku do 2005 r. wzrosły o 192 zł. Wydatki na wynagrodzenia i pochodne wzrosły o 49 zł i wyniosły 754 zł.

Wydatki gmin związane z realizacją zadań **inwestycyjnych** w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły średnio 422 zł⁴³ i wzrosły w stosunku do poprzedniego roku o 98 zł. Poziom wydatków inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca w poszczególnych typach gmin był zróżnicowany: gminy miejskie wydały średnio 415 zł (wzrost o 110 zł), miejsko-wiejskie 396 zł (wzrost o 91 zł), a gminy wiejskie 446 zł (wzrost o 96 zł). W poszczególnych gminach (bez gminy Kleszczów) kwota wydatków inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca wahała się od 5 zł do 4 729 zł.

Nieznacznie zwiększył się (o 0,6 punktu procentowego) odsetek gmin, które zrealizowały wyższe od średniej w kraju wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Podobnie jak w roku poprzednim, najwyższe wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na jednego mieszkańca zrealizowały gminy województwa mazowieckiego 522 zł, najniższe natomiast gminy województwa lubelskiego 326 zł. W 2006 r. nastąpiło dalsze pogłębienie rozpiętości wydatków inwestycyjnych gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca w poszczególnych województwach do 196 zł (w 2004 roku rozpiętość wynosiła 124 zł, w 2005 r. zwiększyła się do 153 zł).

2.2.3. Wyniki budżetów oraz zobowiązania

Gminy planowały zamknąć 2006 r. deficytem w wysokości 4 698 156 tys. zł, co w relacji do planowanych dochodów stanowiło 9,0% (w 2005 r. 6,5%). Wydatki zrealizowano na poziomie 93,3% planu, dochody w wysokości 98,9% planu, natomiast deficyt na koniec roku wyniósł 1 455 370 tys. zł i stanowił 2,8% osiągniętych dochodów (w 2005 r. 0,05%). We wszystkich województwach gminy wszystkich typów planowały na koniec roku wynik ujemny. Realizacja dochodów i wydatków budżetowych pozwoliła jedynie gminom miejsko-wiejskim województwa pomorskiego zamknąć rok 2006 nadwyżką.

Wyniki budżetów gmin w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	2005		2006	
	Liczba gmin	Kwota (w tys. zł)	Liczba gmin	Kwota (w tys. zł)
Wyniki budżetu (+/-), z tego:	2 413	- 24 301	2 413	- 1 455 370
- nadwyżka (+)	1 362	1 414 373	857	846 789
- deficyt (-)	1 051	- 1 438 674	1 556	- 2 302 159
Udział gmin z deficytem w liczbie gmin ogółem (%)	43,6	x	64,5	x

Osiągnięte przez gminy wyniki na koniec 2006 r. były mniej korzystne od ubiegłorocznych. Wzrosła liczba gmin z deficytem budżetowym oraz zwiększyła się kwota deficytu. We wszystkich województwach więcej niż połowa gmin zamknęła rok budżetowy

⁴² Bez gminy Kleszczów (15 172 zł) średnia krajowa wydatków bieżących gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 1 668 zł.

⁴³ Bez gminy Kleszczów (16 418 zł) średnia krajowa wydatków inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 419 zł.

deficytem. Najwyższy odsetek gmin z deficytem wystąpił w województwach kujawsko-pomorskim 76,4%, podkarpackim 68,4%, pomorskim 68,1% i łódzkim 67,8%.

Struktura wyników budżetów w podziale na typy gmin w 2006 r.

Wyszczególnienie	Nadwyżka				Deficyt			
	Liczba gmin	Struktura (w %)	Kwota (w tys. zł)	Struktura (w %)	Liczba gmin	Struktura (w %)	Kwota (w tys. zł)	Struktura (w %)
Ogółem, z tego:	857	100,0	846 789	100,0	1 556	100,0	2 302 159	100,0
- miejskie	75	8,8	154 001	18,2	167	10,7	522 185	22,7
- miejsko-wiejskie	192	22,4	266 904	31,5	390	25,1	789 079	34,3
- wiejskie	590	68,8	425 883	50,3	999	64,2	990 895	43,0

Gminy wiejskie, stanowiące 66% wszystkich gmin zrealizowały ponad 50% kwoty nadwyżki i 43% wartości deficytu. Udziałem gmin miejsko-wiejskich, które stanowiły 24% ogółu gmin było ponad 31% kwoty nadwyżki i ponad 34% kwoty deficytu. Gminy miejskie (10% gmin) wykonały ponad 18% kwoty nadwyżki i prawie 23% wartości deficytu.

Zaplanowane w budżetach na 2006 r. przychody budżetowe zostały wykonane przez gminy w kwocie 7 570 852 tys. zł, co stanowiło 94,4% planu. Rozchody zrealizowane zostały w wysokości 3 438 949 tys. zł, tj. 104,8% planu⁴⁴. Podobnie jak w latach poprzednich dominujące we wszystkich typach gmin były przychody z tytułu kredytów i pożyczek (spadek udziału o 1,4 punktu procentowego) oraz wolnych środków (wzrost udziału o 1,2 punktu procentowego).

W gminach miejskich i miejsko-wiejskich udział kredytów i pożyczek w przychodach obniżył się odpowiednio o 2,4 oraz 4,7 punktu procentowego, natomiast w gminach wiejskich wzrósł o 1 punkt procentowy. Przychody z tytułu wolnych środków wzrosły w gminach miejskich o 5,1 a w wiejskich o 0,5 punktu procentowego. W gminach miejsko-wiejskich udział tego źródła przychodów był niższy o 0,9 punktu procentowego.

Struktura przychodów i rozchodów budżetowych w 2006 r. (w %)

Wyszczególnienie	Gminy ogółem	w tym:		
		miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie
Przychody, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0
- kredyty i pożyczki	51,8	52,7	54,6	49,3
- nadwyżka z lat ubiegłych	18,1	8,4	10,2	28,7
- obligacje i papiery wartościowe	6,5	7,7	12,1	2,0
- wolne środki	23,4	30,9	22,7	19,9
- spłata pożyczek udzielonych	0,1	0,1	0,2	0,1
- prywatyzacja majątku	0,1	0,2	0,2	0,0
Rozchody, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0
- spłata kredytów i pożyczek	73,3	74,8	83,2	66,3
- pożyczki udzielone	0,4	0,3	0,7	0,2
- lokaty w bankach	19,8	16,0	10,3	27,7
- wykup obligacji i papierów wartościowych	4,0	8,6	5,8	0,7
- inne	2,5	0,3	0,0	5,1

⁴⁴ Rozchody budżetowe stanowią nieprzekraczalny limit. Wykazanie w sprawozdaniu Rb-NDS lokat bankowych spowodowało przekroczenie tego limitu.

W 2006 r. udział nadwyżki z lat ubiegłych w strukturze przychodów uległ obniżeniu o 1,7 punktu procentowego, przy czym w poszczególnych typach gmin był zróżnicowany od 8,4% w gminach miejskich do 28,7% w gminach wiejskich.

Udział wyemitowanych przez gminy obligacji oraz papierów wartościowych w strukturze przychodów wyniósł w 2006 r. 6,5% (o 1,9 punktu procentowego więcej niż w 2005 r.). Był on zróżnicowany w poszczególnych typach gmin i wyniósł od 2,0% w gminach wiejskich do 12,1% w gminach miejsko-wiejskich. 5,4% wyemitowanych obligacji i papierów wartościowych przeznaczonych było na finansowanie projektów realizowanych z udziałem środków unijnych (wzrost o 2,4 punktu procentowego).

Prawie 28% przychodów z zaciągniętych w 2006 r. kredytów i pożyczek przeznaczonych było na finansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków pochodzących z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej. Ich udział wzrósł o 8,7 punktu procentowego w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Spośród kredytów i pożyczek zaciągniętych na realizację programów i projektów realizowanych z udziałem środków zagranicznych, aż 65,6% stanowiły pożyczki z budżetu państwa na prefinansowanie (o 2,0 punkty procentowe mniej niż w roku poprzednim).

W strukturze rozchodów budżetowych w 2006 r., podobnie jak w latach poprzednich, najwyższy udział stanowiły spłaty zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz lokaty w bankach⁴⁵. Udział spłat kredytów i pożyczek w stosunku do roku poprzedniego uległ obniżeniu o 1,7 punktu procentowego. Najwyższy spadek (o 6 punktów procentowych) wystąpił w gminach miejskich. W gminach miejsko-wiejskich i wiejskich uległ obniżeniu odpowiednio o 1,2 oraz 1,5 punktu procentowego.

W ogólnej kwocie spłaconych w 2006 r. kredytów i pożyczek 28,7% stanowiły spłaty kredytów i pożyczek zaciągniętych na realizację programów i projektów realizowanych z udziałem środków z Unii Europejskiej (o 17,4 punkty procentowe więcej niż w 2005 r.).

W kwocie spłat kredytów i pożyczek zaciągniętych na finansowanie projektów realizowanych z udziałem środków unijnych, aż 87,4% stanowiły spłaty pożyczek z budżetu państwa na prefinansowanie (wzrost o 26 punktów procentowych).

W 2006 r. nieznacznie wzrósł (o 0,3 punktu procentowego) wykup obligacji w rozchodach gmin. 1,2% wykupionych obligacji związanych było z realizacją programów realizowanych z udziałem środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej.

Zobowiązania

W 2006 r. zadłużenie gmin na koniec roku budżetowego wzrosło o 18,8% i wynosiło 9 586 249 tys. zł. W stosunku do 2005 r. zwiększyły się zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek, wyemitowanych papierów wartościowych, natomiast obniżyły się zobowiązania wymagalne.

Niewiele zmieniła się struktura zobowiązań według tytułów dłużnych. Dominującą pozycję 86,3% w zobowiązaniach gmin stanowiły pożyczki i kredyty (w tym 4,8% pożyczki i kredyty zaciągnięte na realizację programów i projektów finansowanych środkami

⁴⁵ W kwocie tej zostały również ujęte (zgodnie z drukiem sprawozdania) lokaty w bankach, które w myśl ustawy o finansach publicznych, nie powinny być rozchodem.

pochodzącymi z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności⁴⁶). Udział zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych w strukturze zadłużenia nieznacznie wzrósł i wyniósł 11,9%, przy dużym zróżnicowaniu tego wskaźnika w poszczególnych typach gmin: 19,5% w gminach miejskich, 14,5% w gminach miejsko-wiejskich, 3,6% w gminach wiejskich. Utrzymana została pozytywna, spadkowa tendencja zobowiązań wymagalnych i zarazem obniżenie udziału tego tytułu dłużnego w strukturze zobowiązań.

Zadłużenie gmin w stosunku do osiągniętych dochodów wyniosło 18,5% i zwiększyło się w porównaniu do poprzedniego roku o 0,9 punktu procentowego. Przeciętna relacja zobowiązań do dochodów wzrosła we wszystkich typach gmin, najbardziej znacząco o 1,2 punktu procentowego w gminach miejskich (**tabela 2.2.7.**).

Zobowiązania gmin według tytułów dłużnych w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	Gminy ogółem						Relacja zobowiązań do dochodów w 2006 r. (w %)			
	Zobowiązania wg stanu na 31.XII (w tys. zł)		Struktura (w %)		Relacja do dochodów (w %)		Dynamika 2005=100% (3:2)	gminy miejskie	gminy miejsko-wiejskie	gminy wiejskie
	2005	2006	2005	2006	2005	2006				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Zobowiązania ogółem, z tego:	8 067 277	9 586 249	100,0	100,0	17,6	18,5	118,8	21,8	20,4	15,4
- emisja papierów wartościowych	867 234	1 141 656	10,8	11,9	1,9	2,2	131,6	4,3	3,0	0,5
- kredyty i pożyczki	7 010 353	8 276 697	86,9	86,3	15,3	16,0	118,1	17,2	17,0	14,6
- przyjęte depozyty*	0	3 143	0,0	0,0	0,0	0,0	x	0,0	0,0	0,0
- zobowiązania wymagalne, w tym:	189 690	164 753	2,3	1,7	0,4	0,3	86,9	0,3	0,4	0,3
- z tytułu dostaw towarów i usług	134 073	117 793	1,7	1,2	0,3	0,2	87,9	0,3	0,3	0,1

* Dane wykazane w tym wierszu (a więc również w kwotach zobowiązań ogółem) wynikają z nieprawidłowego sporządzenia przez gminy sprawozdań o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych w tym zakresie.

Największe przeciętne zadłużenie w relacji do dochodów (powyżej 20%) dotyczyło (niezmiennie od trzech lat) gmin województwa dolnośląskiego i zachodniopomorskiego. Są to województwa o wyższej niż przeciętna w kraju zamożności gmin (mierzonej poziomem dochodów własnych na jednego mieszkańca) dysponujące tym samym większymi możliwościami spłat zobowiązań.

Najniższe przeciętne zadłużenie gmin odnotowano, podobnie jak w latach poprzednich, w województwie lubelskim 13,0%, ze względu na bardzo ograniczone możliwości spłaty zobowiązań (jest to województwo najbiedniejsze pod względem dochodów budżetowych gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca).

Wysoka dynamika kwoty zobowiązań gmin, poza wzrostem przeciętnego stopnia zadłużenia, w konsekwencji spowodowała zwiększenie liczby gmin o wyższym stopniu zadłużenia powyżej 30%.

⁴⁶ 74,3% zobowiązań z tytułu pożyczek i kredytów zaciągniętych na realizację programów i projektów finansowanych środkami pochodzącymi z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności stanowiły pożyczki z budżetu państwa na prefinansowanie tych zadań.

Liczba gmin według wysokości wskaźnika zadłużenia

Lata	Wyszczególnienie	Wskaźnik zadłużenia						
		poniżej 10%	10% - 20%	20% - 30%	30% - 40%	40% - 50%	50% - 60%	60% i powyżej
2005	liczba gmin	905	711	451	232	84	21	9
	% gmin	37,5	29,4	18,7	9,6	3,5	0,9	0,4
2006	liczba gmin	785	766	489	256	84	23	10
	% gmin	32,5	31,7	20,3	10,6	3,5	1,0	0,4

W poszczególnych gminach relacja zobowiązań do dochodów była zróżnicowana i kształtowała się od 0% do 74%. W dziesięciu gminach kwota zobowiązań przekroczyła 60% ich dochodów, z tego:

- w siedmiu z nich zobowiązania na koniec 2006 r. dotyczyły m.in. pożyczek otrzymanych z budżetu państwa na prefinansowanie wydatków w ramach programów finansowanych z udziałem środków pochodzących z funduszy strukturalnych; po ich wyłączeniu (zgodnie z art. 170 ust. 3 ustawy o finansach publicznych) zadłużenie nie przekraczało 60% zrealizowanych dochodów (mieściło się w granicach 28,3% - 52,7%);
- jedna gmina skutecznie realizowała program naprawczy m.in. poprzez restrukturyzację zadłużenia, na którą uzyskała pożyczkę z budżetu państwa (począwszy od 2005 r. gmina ta nie ma już zobowiązań wymagalnych);
- w pozostałych dwóch gminach przyczyny wysokiego stopnia zadłużenia były przejawem ich trudnej sytuacji finansowej:
  - wysokie zadłużenie (przekroczenie limitu 60% od 2003 r.), w tym głównie z tytułu zobowiązań wymagalnych, wynikało m.in. z zawyżania w latach ubiegłych planowanych dochodów budżetowych, zaciągania zobowiązań finansowych obciążających budżet ponad możliwości spłaty, zaniechania - przez kilka lat - odprowadzania składek ZUS od wypłacanych wynagrodzeń, co spowodowało dodatkowe obciążenia z tytułu odsetek za zwłokę, braku skutecznych działań naprawczych ze strony organów gminy w latach 2004 i 2005 mających na celu restrukturyzację zadłużenia oraz naprawę finansów gminy;
  - gmina nie uwzględniła ryzyka przy planowaniu realizacji zadań inwestycyjnych z udziałem środków z Unii Europejskiej, co ze względu na szczupłe środki własne i brak możliwości sfinansowania już rozpoczętych inwestycji (z powodu braku możliwości realizacji w ramach programu INTERREG projektu inwestycyjnego związanego z budową obiektów sportowych) doprowadziło do wystąpienia zobowiązań wymagalnych.

Łączna wartość niewymagalnych zobowiązań z tytułu udzielonych przez gminy poręczeń i gwarancji na koniec 2006 r. wyniosła 565 300 tys. zł i była wyższa w stosunku do poprzedniego roku o 33,3%.

Na koniec 2006 r. gminy wykazały należności w kwocie 3 480 062 tys. zł (wzrost o 3,6%), tj. na poziomie 6,7% wykonanych dochodów. Były to głównie należności wymagalne.

2.2.4. Podsumowanie

1. *Dochody budżetowe gmin w 2006 r. zrealizowane zostały w kwocie 51 724 275 tys. zł (98,9% planu). We wszystkich typach gmin wystąpił podobny poziom wykonania. Ponadplanowe dochody uzyskały jedynie gminy województwa wielkopolskiego 100,1%, natomiast najniższy wskaźnik realizacji planowanych dochodów odnotowano w gminach województwa opolskiego 96,9%.*
2. *W stosunku do poprzedniego roku wzrosły dochody o 12,9%, przy czym w gminach miejskich o 11,9%, miejsko-wiejskich 12,8%, wiejskich 13,5%. W wyniku zwiększenia zakresu zadań finansowanych środkami pochodzącymi z budżetu państwa (m.in. wypłata zaliczek alimentacyjnych, zwrot akcyzy na paliwo oraz wybory samorządowe) najbardziej znacząco wzrosły dochody z tytułu dotacji celowych - o 39,1%. Dochody własne były wyższe o 9,9%, dochody z tytułu subwencji o 5,0%. W wyniku zróżnicowanej dynamiki poszczególnych rodzajów dochodów nastąpiła zmiana w ich strukturze ogółem: wzrost udział dotacji celowych (z 16,2% do 20,0%), obniżył się udział dochodów własnych z 48,7% do 47,4% oraz subwencji ogólnej z 35,1% do 32,6%.*
3. *Plan wydatków wykonano w 93,3%, tj. w wysokości 53 179 646 tys. zł. We wszystkich typach gmin wystąpił podobny poziom wykonania planu. Tak jak w przypadku dochodów, najwyższy i najniższy stopień realizacji planu odnotowano, odpowiednio w gminach województwa wielkopolskiego (95,1%) i opolskiego (89,9%). Niskie wykonanie planu wydatków wynikało m.in. z określonych procedur przetargowych skutkujących opóźnieniami w realizacji inwestycji, w efekcie czego wydatki inwestycyjne gmin zostały zrealizowane tylko w 84,7% (w gminach województwa opolskiego 77,7%).*
4. *Nieco ponad połowę wydatków gminy sfinansowały środkami przekazywanymi z budżetu państwa – z otrzymanej subwencji zrealizowano 31,7% wydatków (w 2005 r. 35,1%), a środkami otrzymanymi w formie dotacji 19,4% (w 2005 r. 15,0%), w tym dotacjami na zadania inwestycyjne sfinansowano 3,7% wydatków inwestycyjnych (w 2005 r. 3,0%).*
5. *W 2006 r. nastąpiło przyspieszenie tempa wzrostu wydatków inwestycyjnych w stosunku do poprzedniego roku z 11,2% do 30,1%. W wyniku tak wysokiej dynamiki udział wydatków na zadania inwestycyjne w wydatkach ogółem wzrósł do 20,1% (z 17,9% w 2005 r.). Ponad 16% wydatków inwestycyjnych gminy sfinansowały z bezzwrotnych środków unijnych oraz innych zagranicznych. Były to głównie inwestycje związane z gospodarką komunalną i ochroną środowiska, z infrastrukturą wodociągową i kanalizacyjną wsi oraz inwestycje drogowe. Najwyższy udział wydatków inwestycyjnych finansowanych środkami zagranicznymi odnotowano w gminach województwa świętokrzyskiego 25,9% i podlaskiego 24,1%; najniższy w gminach województwa opolskiego 8,4% i wielkopolskiego 8,5%.*
6. *Dochody gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 2 041 zł i wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 233 zł. Najniższy dochód per capita wystąpił w gminie miejskiej 1 397 zł, a najwyższy w gminie wiejskiej 10 396 zł. Wydatki budżetowe gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 2 098 zł i wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 290 zł. Wydatki majątkowe per capita wyniosły 427 zł, najwyższe w kwocie 4 796 zł, zrealizowano w jednej z gmin miejskich. Powyższe dane dotyczące wartości maksymalnych*

nie obejmują gminy Kleszczów, w której występują wielkości znacznie wyższe niż w całej zbiorowości gmin.

7. Najwyższe wydatki gminy poniosły na realizację zadań z zakresu: oświaty i wychowania (36,1% wydatków ogółem), pomocy społecznej (19,6%), administracji publicznej (10,0%), transportu i łączności (8,8%), gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (7,7%). Na zadania inwestycyjne najwięcej wydatkowano w działach: Transport i łączność (28,9% ogółu wydatków inwestycyjnych), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (21,6%), Oświata i wychowanie (14,7%) i Rolnictwo i łowiectwo (11,9%).
8. W 2006 r. gminy planowały deficyt budżetowy w wysokości 4 698 156 tys. zł, co stanowiło 9,0% w relacji do planowanych dochodów. Wykonany na koniec roku deficyt wyniósł 1 455 370 zł, tj. 2,8% wykonanych dochodów. W poszczególnych typach gmin relacja ta była nieznacznie zróżnicowana: 3,1% w gminach miejsko-wiejskich, 3,0% w gminach miejskich, 2,5% w gminach wiejskich. Nadal głównym źródłem przychodów gmin były kredyty i pożyczki – 51,8% (w 2005 r. – 53,2%). Udział nadwyżki i wolnych środków wyniósł odpowiednio: 18,1% i 23,4% (w 2005 r.: 19,8% i 22,2%), a obligacji i papierów wartościowych 6,5% (4,6% w 2005 r.), pomimo, że przychody z tego źródła wzrosły niemal dwukrotnie.
9. Zadłużenie gmin na koniec 2006 r. wyniosło ogółem 9 586 249 tys. zł (wzrost o 18,8% w stosunku do roku poprzedniego), z czego zobowiązania wymagalne stanowiły 164 753 tys. zł (spadek o 13,1%). Zadłużenie gmin w relacji do dochodów wzrosło do 18,5% (17,6% w 2005 r.). W 785 gminach (32,5% liczby gmin) zobowiązania nie przekroczyły 10% dochodów, w 23 gminach (1,0% liczby gmin) wskaźnik ten ukształtował się w granicach 50% - 60%, w 10 gminach zobowiązania stanowiły ponad 60% dochodów. Po uwzględnieniu wyłączeń, wynikających z art. 170 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, trzy jednostki przekroczyły ustawowy limit zadłużenia.

Rysunek 2.2.1. Dochody i wydatki gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)

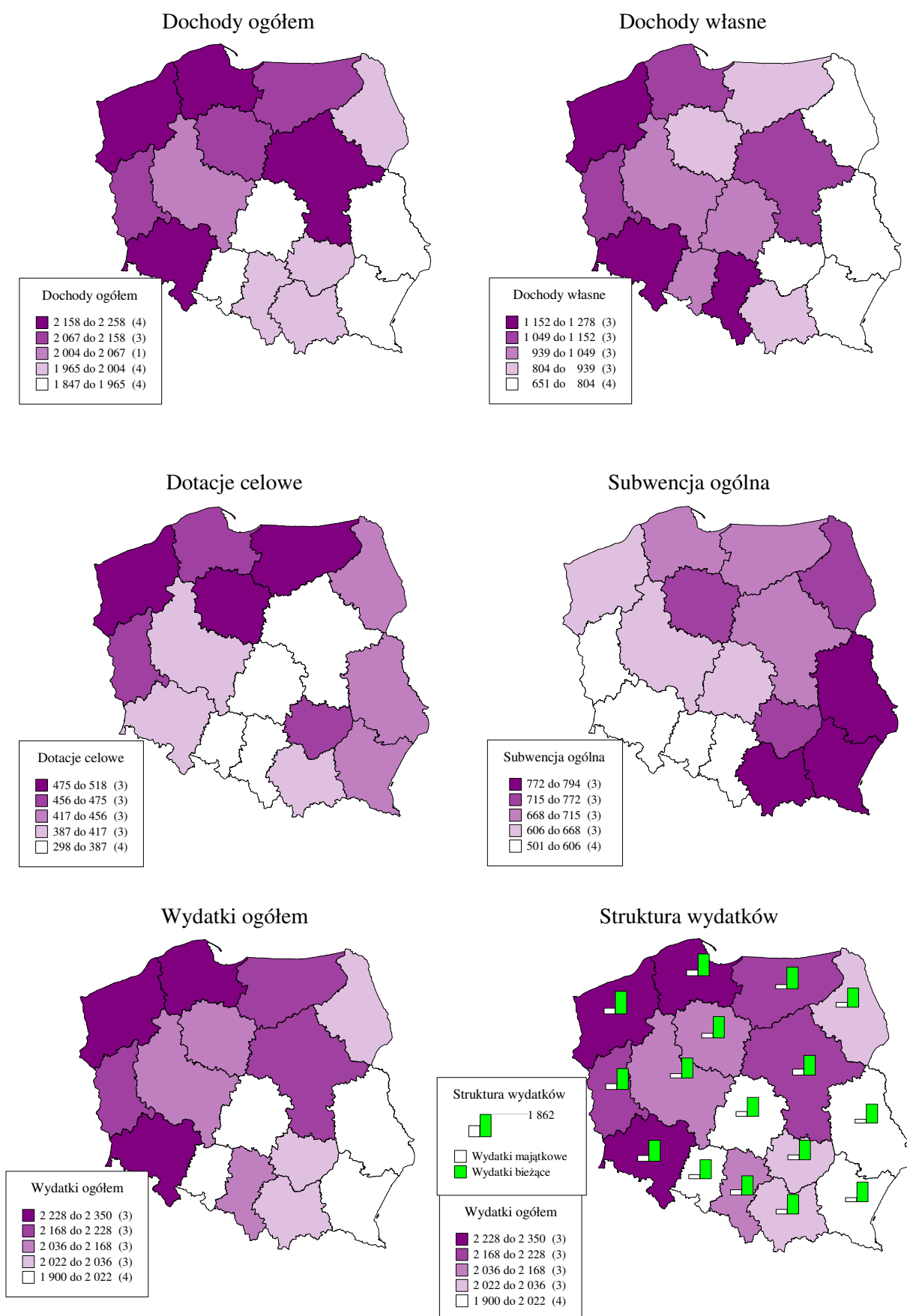

Tabela 2.2.1. Dochody, wydatki, wynik budżetów gmin w 2006 r. (w tys. zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA GMINY	Dochody ogółem		Wykonanie 4:3 %	Wydatki ogółem		Wykonanie 7:6 %	Wynik budżetu	
		plan 3	wykonanie 4		plan 6	wykonanie 7		plan 3-6 9	wykonanie 4-7 10
1	P O L S K A, w tym gminy:	52 289 506	51 724 275	98,9	56 987 662	53 179 646	93,3	-4 698 156	-1 455 370
2	miejskie	12 304 048	12 172 388	98,9	13 472 081	12 540 571	93,1	-1 168 033	-368 183
3	miejsko-wiejskie	17 041 095	16 903 311	99,2	18 558 349	17 425 486	93,9	-1 517 254	-522 176
4	wiejskie	22 944 363	22 648 577	98,7	24 957 232	23 213 588	93,0	-2 012 869	-565 011
5	Dolnośląskie, w tym gminy:	4 575 441	4 454 251	97,4	4 972 699	4 582 410	92,2	-397 258	-128 159
6	miejskie	1 758 914	1 680 620	95,5	1 904 989	1 755 712	92,2	-146 075	-75 093
7	miejsko - wiejskie	1 649 443	1 612 102	97,7	1 770 431	1 624 323	91,7	-120 987	-12 222
8	wiejskie	1 167 083	1 161 530	99,5	1 297 279	1 202 374	92,7	-130 196	-40 845
9	Kujawsko-pomorskie, w tym gminy:	2 641 920	2 636 058	99,8	2 923 753	2 759 253	94,4	-281 833	-123 195
10	miejskie	456 436	457 111	100,1	502 944	481 971	95,8	-46 508	-24 860
11	miejsko - wiejskie	961 620	968 609	100,7	1 070 861	1 009 370	94,3	-109 241	-40 761
12	wiejskie	1 223 863	1 210 338	98,9	1 349 948	1 267 912	93,9	-126 084	-57 574
13	Lubelskie, w tym gminy:	3 090 527	3 007 628	97,3	3 344 983	3 093 100	92,5	-254 456	-85 471
14	miejskie	636 146	623 324	98,0	687 040	634 375	92,3	-50 893	-11 051
15	miejsko - wiejskie	438 577	427 729	97,5	470 633	448 720	95,3	-32 056	-20 991
16	wiejskie	2 015 804	1 956 576	97,1	2 187 311	2 010 005	91,9	-171 507	-53 430
17	Lubuskie, w tym gminy:	1 655 388	1 623 580	98,1	1 799 790	1 696 987	94,3	-144 402	-73 407
18	miejskie	311 055	305 752	98,3	339 887	322 343	94,8	-28 832	-16 591
19	miejsko - wiejskie	867 922	851 390	98,1	937 355	886 920	94,6	-69 433	-35 530
20	wiejskie	476 412	466 438	97,9	522 548	487 724	93,3	-46 136	-21 286
21	Łódzkie, w tym gminy:	3 299 225	3 258 705	98,8	3 618 168	3 362 590	92,9	-318 943	-103 885
22	miejskie	979 934	982 332	100,2	1 060 745	1 007 871	95,0	-80 811	-25 540
23	miejsko - wiejskie	709 050	704 321	99,3	790 436	739 091	93,5	-81 385	-34 770
24	wiejskie	1 610 240	1 572 052	97,6	1 766 987	1 615 628	91,4	-156 747	-43 576
25	Małopolskie, w tym gminy:	4 567 515	4 558 907	99,8	4 936 165	4 689 816	95,0	-368 650	-130 908
26	miejskie	456 071	469 917	103,0	487 892	471 820	96,7	-31 820	-1 902
27	miejsko - wiejskie	1 741 434	1 736 014	99,7	1 896 177	1 797 216	94,8	-154 743	-61 202
28	wiejskie	2 370 009	2 352 976	99,3	2 552 096	2 420 780	94,9	-182 087	-67 804
29	Mazowieckie, w tym gminy:	6 429 659	6 429 695	100,0	6 984 997	6 491 342	92,9	-555 338	-61 646
30	miejskie	1 448 088	1 449 283	100,1	1 603 116	1 484 107	92,6	-155 028	-34 824
31	miejsko - wiejskie	1 737 118	1 737 052	100,0	1 879 104	1 749 511	93,1	-141 986	-12 459
32	wiejskie	3 244 452	3 243 360	100,0	3 502 777	3 257 724	93,0	-258 325	-14 364
33	Opolskie, w tym gminy:	1 783 361	1 727 809	96,9	1 998 169	1 795 797	89,9	-214 808	-67 989
34	miejskie	245 051	226 146	92,3	273 963	233 651	85,3	-28 912	-7 506
35	miejsko - wiejskie	1 041 633	1 018 109	97,7	1 164 978	1 065 404	91,5	-123 345	-47 295
36	wiejskie	496 677	483 555	97,4	559 228	496 742	88,8	-62 551	-13 188
37	Podkarpackie, w tym gminy:	3 479 977	3 458 092	99,4	3 755 685	3 535 866	94,1	-275 708	-77 774
38	miejskie	724 152	720 064	99,4	773 941	732 375	94,6	-49 790	-12 311
39	miejsko - wiejskie	872 393	869 091	99,6	944 199	897 269	95,0	-71 806	-28 179
40	wiejskie	1 883 431	1 868 937	99,2	2 037 545	1 906 221	93,6	-154 113	-37 285
41	Podlaskie, w tym gminy:	1 558 241	1 511 917	97,0	1 668 560	1 556 392	93,3	-110 319	-44 474
42	miejskie	327 682	318 076	97,1	337 214	321 381	95,3	-9 532	-3 305
43	miejsko - wiejskie	409 102	401 212	98,1	437 083	413 483	94,6	-27 981	-12 271
44	wiejskie	821 457	792 629	96,5	894 263	821 527	91,9	-72 805	-28 898
45	Pomorskie, w tym gminy:	3 028 400	3 001 359	99,1	3 309 061	3 114 775	94,1	-280 662	-113 417
46	miejskie	1 077 711	1 053 354	97,7	1 205 805	1 122 704	93,1	-128 094	-69 350
47	miejsko - wiejskie	550 598	549 773	99,9	578 894	548 455	94,7	-28 296	1 318
48	wiejskie	1 400 091	1 398 232	99,9	1 524 362	1 443 616	94,7	-124 272	-45 385
49	Śląskie, w tym gminy:	3 896 126	3 857 571	99,0	4 369 900	3 986 098	91,2	-473 774	-128 527
50	miejskie	1 536 700	1 533 327	99,8	1 738 752	1 580 662	90,9	-202 051	-47 335
51	miejsko - wiejskie	654 910	647 922	98,9	733 815	670 884	91,4	-78 905	-22 961
52	wiejskie	1 704 516	1 676 322	98,3	1 897 333	1 734 552	91,4	-192 817	-58 230
53	Świętokrzyskie, w tym gminy:	2 139 527	2 120 061	99,1	2 341 880	2 182 834	93,2	-202 353	-62 772
54	miejskie	402 602	399 860	99,3	462 179	419 917	90,9	-59 577	-20 056
55	miejsko - wiejskie	679 636	680 868	100,2	742 386	700 144	94,3	-62 750	-19 276
56	wiejskie	1 057 289	1 039 333	98,3	1 137 315	1 062 773	93,4	-80 026	-23 440
57	Warmińsko-mazurskie, w tym gminy:	2 442 951	2 398 208	98,2	2 626 127	2 440 200	92,9	-183 176	-41 992
58	miejskie	660 806	656 464	99,3	721 637	664 643	92,1	-60 832	-8 180
59	miejsko - wiejskie	860 263	844 265	98,1	907 633	861 808	95,0	-47 370	-17 543
60	wiejskie	921 883	897 479	97,4	996 857	913 749	91,7	-74 974	-16 270
61	Wielkopolskie, w tym gminy:	5 114 096	5 119 979	100,1	5 494 983	5 227 550	95,1	-380 886	-107 571
62	miejskie	771 347	782 469	101,4	824 456	785 016	95,2	-53 109	-2 546
63	miejsko - wiejskie	2 525 780	2 527 236	100,1	2 727 739	2 600 505	95,3	-201 959	-73 269
64	wiejskie	1 816 970	1 810 274	99,6	1 942 788	1 842 030	94,8	-125 818	-31 756
65	Zachodniopomorskie, w tym gminy:	2 587 152	2 560 455	99,0	2 842 742	2 664 636	93,7	-255 589	-104 182
66	miejskie	511 352	514 289	100,6	547 522	522 024	95,3	-36 170	-7 734
67	miejsko - wiejskie	1 341 615	1 327 618	99,0	1 506 625	1 412 383	93,7	-165 010	-84 765
68	wiejskie	734 184	718 547	97,9	788 595	730 230	92,6	-54 410	-11 683

cd tabeli 2.2.1. ...

Lp.	WOJEWÓDZTWA GMINY	Nadwyżka		Deficyt		stosunek nadwyżki do dochodów gmin nadwyżkowych w %	stosunek deficytu do dochodów gmin deficytowych w %
		kwota (w tys. zł)	liczba gmin	kwota (w tys. zł)	liczba gmin		
1	2	11	12	13	14	15	16
1	P O L S K A, w tym gminy:	846 789	857	2 302 159	1 556	4,6	6,9
2	miejskie	154 001	75	522 185	167	4,2	6,2
3	miejsko-wiejskie	266 904	192	789 079	390	4,5	7,2
4	wiejskie	425 883	590	990 895	999	4,9	7,1
5	Dolnośląskie, w tym gminy:	113 070	64	241 229	102	6,3	9,0
6	miejskie	15 562	11	90 655	22	3,0	7,8
7	miejsko - wiejskie	61 896	20	74 118	35	8,6	8,3
8	wiejskie	35 611	33	76 456	45	6,6	12,3
9	Kujawsko-pomorskie, w tym gminy:	18 219	33	141 414	107	3,0	7,0
10	miejskie	1 734	2	26 594	11	3,0	6,7
11	miejsko - wiejskie	5 490	8	46 251	27	2,2	6,4
12	wiejskie	10 995	23	68 568	69	3,6	7,6
13	Lubelskie, w tym gminy:	34 762	73	120 234	136	3,6	5,9
14	miejskie	9 131	3	20 182	13	8,1	3,9
15	miejsko - wiejskie	832	4	21 823	17	1,2	6,1
16	wiejskie	24 799	66	78 229	106	3,2	6,7
17	Lubuskie, w tym gminy:	14 957	28	88 365	53	3,0	7,9
18	miejskie	0	0	16 591	7	-	5,4
19	miejsko - wiejskie	10 741	11	46 271	22	3,2	9,0
20	wiejskie	4 216	17	25 502	24	2,6	8,5
21	Łódzkie, w tym gminy:	50 133	56	154 018	118	4,4	7,2
22	miejskie	13 409	4	38 949	11	4,3	5,8
23	miejsko - wiejskie	6 465	8	41 235	17	3,1	8,3
24	wiejskie	30 259	44	73 835	90	5,0	7,7
25	Małopolskie, w tym gminy:	47 198	61	178 107	118	3,1	5,9
26	miejskie	3 724	6	5 626	6	1,7	2,3
27	miejsko - wiejskie	15 654	9	76 856	32	3,4	6,0
28	wiejskie	27 821	46	95 625	80	3,2	6,4
29	Mazowieckie, w tym gminy:	183 437	129	245 083	180	6,6	6,7
30	miejskie	39 335	10	74 159	20	9,5	7,2
31	miejsko - wiejskie	39 368	25	51 827	25	4,0	6,9
32	wiejskie	104 734	94	119 097	135	7,5	6,4
33	Opolskie, w tym gminy:	20 524	28	88 512	42	4,0	7,3
34	miejskie	0	0	7 506	2	-	3,3
35	miejsko - wiejskie	10 447	12	57 742	20	3,3	8,3
36	wiejskie	10 077	16	23 265	20	5,1	8,1
37	Podkarpackie, w tym gminy:	30 581	49	108 355	106	2,5	4,8
38	miejskie	7 354	4	19 665	8	2,1	5,3
39	miejsko - wiejskie	3 275	3	31 454	26	3,9	4,0
40	wiejskie	19 952	42	57 237	72	2,6	5,2
41	Podlaskie, w tym gminy:	23 593	40	68 068	75	4,9	6,6
42	miejskie	5 040	5	8 346	5	4,9	3,9
43	miejsko - wiejskie	8 430	7	20 701	16	7,2	7,3
44	wiejskie	10 123	28	39 021	54	3,9	7,3
45	Pomorskie, w tym gminy:	44 154	38	157 570	81	4,5	7,8
46	miejskie	8 665	4	78 015	17	3,4	9,8
47	miejsko - wiejskie	12 403	7	11 085	10	5,4	3,5
48	wiejskie	23 086	27	68 470	54	4,7	7,5
49	Śląskie, w tym gminy:	57 931	53	186 457	95	4,2	7,5
50	miejskie	16 055	9	63 391	21	2,9	6,4
51	miejsko - wiejskie	6 404	10	29 366	12	2,3	8,1
52	wiejskie	35 471	34	93 701	62	6,5	8,3
53	Świętokrzyskie, w tym gminy:	27 098	38	89 870	63	3,8	6,4
54	miejskie	0	0	20 056	4	-	5,0
55	miejsko - wiejskie	9 064	10	28 340	15	3,1	7,3
56	wiejskie	18 034	28	41 474	44	4,3	6,7
57	Warmińsko-mazurskie, w tym gminy:	54 675	44	96 667	70	5,8	6,7
58	miejskie	14 062	5	22 241	9	5,1	5,9
59	miejsko - wiejskie	23 792	10	41 335	23	9,2	7,1
60	wiejskie	16 821	29	33 090	38	4,1	6,8
61	Wielkopolskie, w tym gminy:	94 789	85	202 360	137	4,8	6,5
62	miejskie	14 012	8	16 559	7	3,8	4,0
63	miejsko - wiejskie	41 730	35	114 999	55	4,5	7,2
64	wiejskie	39 046	42	70 802	75	5,7	6,3
65	Zachodniopomorskie, w tym gminy:	31 667	38	135 849	73	3,9	7,8
66	miejskie	5 917	4	13 652	4	4,1	3,7
67	miejsko - wiejskie	10 911	13	95 676	38	2,8	10,1
68	wiejskie	14 839	21	26 522	31	5,3	6,1

Tabela 2.2.2. **Dynamika dochodów i wydatków budżetów gmin w 2006 r. (2005 r. = 100%)**

Lp.	WOJEWÓDZTWA GMINY	Dochody ogółem		Dochody własne	w tym udziały w dochodach b.p.	Subwencja ogólna	Dotacje celowe	Wydatki ogółem		Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe	w tym inwestycyjne
		nominalnie	realnie*					nominalnie	realnie*			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	P O L S K A, w tym gminy:	112,9	111,9	109,9	117,2	105,0	139,1	116,0	115,0	113,0	129,7	130,1
2	- miejskie	111,9	110,9	113,2	115,0	101,0	123,0	113,4	112,4	109,0	133,9	135,5
3	- miejsko-wiejskie	112,8	111,8	110,5	118,2	105,0	135,4	116,0	115,0	113,0	130,4	130,2
4	- wiejskie	113,5	112,5	106,5	118,9	106,1	150,0	117,5	116,5	115,2	127,0	127,3
5	Dolnośląskie	114,8	113,8	116,9	116,6	102,2	127,3	116,8	115,8	110,1	149,4	150,7
6	Kujawsko-pomorskie	112,3	111,3	105,0	118,6	105,6	141,2	118,5	117,5	113,6	146,9	147,5
7	Lubelskie	110,5	109,5	102,0	117,5	104,5	144,4	115,6	114,6	113,5	126,7	127,4
8	Lubuskie	107,7	106,7	106,9	119,8	102,4	117,7	111,8	110,8	110,2	118,0	117,9
9	Łódzkie	112,2	111,2	108,1	116,2	104,1	143,6	115,0	114,0	113,4	121,6	122,2
10	Małopolskie	113,7	112,7	106,9	116,4	108,0	147,3	115,8	114,8	113,9	124,2	124,2
11	Mazowieckie	119,2	118,2	120,4	119,6	105,1	151,6	117,7	116,7	114,7	128,4	128,4
12	Opolskie	108,0	107,0	102,5	112,3	108,2	129,1	114,5	113,5	111,5	129,4	133,5
13	Podkarpackie	112,9	111,9	107,9	118,3	105,8	141,7	116,2	115,2	114,1	127,0	127,2
14	Podlaskie	112,2	111,2	106,1	112,7	104,8	145,3	116,6	115,6	115,4	121,6	120,8
15	Pomorskie	115,4	114,4	114,3	119,3	106,7	134,7	118,5	117,5	112,7	145,9	145,9
16	Śląskie	109,4	108,4	106,5	113,8	103,3	137,9	113,9	112,9	110,2	129,0	129,6
17	Świętokrzyskie	115,4	114,4	111,4	118,1	104,2	150,2	119,6	118,6	115,5	139,3	139,1
18	Warmińsko-mazurskie	113,0	112,0	109,4	119,0	106,1	132,6	115,1	114,1	112,9	127,0	127,5
19	Wielkopolskie	110,5	109,5	105,7	117,4	103,6	142,5	113,9	112,9	114,0	113,2	113,8
20	Zachodniopomorskie	110,5	109,5	109,9	119,2	103,5	122,8	116,2	115,2	110,9	142,0	142,2

* wskaźnik inflacji - 1%

Tabela 2.2.3. **Struktura dochodów i wydatków budżetów gmin w latach 2005 i 2006 (w procentach)**

Lp.	WOJEWÓDZTWA GMINY	Dochody własne		Dotacje celowe		Subwencja ogólna		Wydatki majątkowe		w tym inwestycyjne		Wydatki bieżące		w tym wynagrodzenia i pochodne	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	P O L S K A, w tym gminy:	48,7	47,4	16,2	20,0	35,1	32,6	18,2	20,4	17,9	20,1	81,8	79,6	39,0	35,9
2	- miejskie	61,7	62,5	15,2	16,8	23,0	20,8	17,7	20,9	17,0	20,4	82,3	79,1	36,0	33,8
3	- miejsko-wiejskie	50,1	49,1	16,7	20,0	33,2	30,9	17,4	19,6	17,1	19,2	82,6	80,4	39,0	36,0
4	- wiejskie	40,5	38,0	16,4	21,7	43,1	40,3	19,2	20,7	19,1	20,6	80,8	79,3	40,7	37,0
5	Dolnośląskie	57,9	59,0	16,1	17,9	26,0	23,1	17,2	21,9	16,4	21,2	82,8	78,1	34,5	31,4
6	Kujawsko-pomorskie	43,6	40,7	19,6	24,7	36,8	34,6	14,8	18,3	14,6	18,1	85,2	81,7	39,9	35,8
7	Lubelskie	38,2	35,3	17,3	22,6	44,6	42,2	15,7	17,2	15,6	17,2	84,3	82,8	42,9	39,3
8	Lubuskie	50,3	49,9	19,9	21,7	29,8	28,4	20,4	21,6	20,3	21,4	79,6	78,4	34,5	33,1
9	Łódzkie	50,2	48,4	15,5	19,8	34,3	31,8	19,6	20,8	19,3	20,6	80,4	79,2	39,5	36,6
10	Małopolskie	43,3	40,7	15,6	20,2	41,1	39,1	18,7	20,0	18,5	19,8	81,3	80,0	41,0	37,9
11	Mazowieckie	51,7	52,2	13,3	16,9	35,1	30,9	22,1	24,1	22,0	24,0	77,9	75,9	39,2	35,9
12	Opolskie	54,5	51,8	13,9	16,7	31,5	31,6	16,9	19,1	15,9	18,5	83,1	80,9	41,8	38,7
13	Podkarpackie	38,9	37,2	17,7	22,2	43,4	40,6	16,2	17,7	16,0	17,6	83,8	82,3	42,0	38,4
14	Podlaskie	41,5	39,2	16,9	21,9	41,6	38,8	19,8	20,7	19,8	20,5	80,2	79,3	40,3	36,4
15	Pomorskie	47,7	47,3	18,0	21,1	34,2	31,6	17,3	21,4	17,0	21,0	82,7	78,6	37,9	34,5
16	Śląskie	60,1	58,5	12,0	15,1	28,0	26,4	19,5	22,0	19,2	21,8	80,5	78,0	40,2	37,6
17	Świętokrzyskie	41,9	40,4	17,8	23,1	40,4	36,4	17,4	20,3	17,4	20,2	82,6	79,7	40,7	36,5
18	Warmińsko-mazurskie	43,6	42,2	20,7	24,3	35,7	33,5	15,2	16,8	14,9	16,5	84,8	83,2	37,8	35,4
19	Wielkopolskie	50,9	48,7	15,0	19,4	34,0	31,9	18,9	18,8	18,5	18,5	81,1	81,2	38,4	36,0
20	Zachodniopomorskie	52,4	52,1	18,9	21,0	28,6	26,8	17,0	20,8	16,8	20,6	83,0	79,2	33,5	30,9

Tabela 2.2.4. Dochody budżetów gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2005 i 2006 (w zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA GMINY	Dochody ogółem		Dochody własne						Subwencja ogólna		Dotacje celowe			
				ogółem		w tym						ogółem		w tym na inwestycje	
						wpływy z podatków i opłat		udziały w dochodach b. p.							
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006		
1	P O L S K A, w tym gminy:	1 808	2 041	880	967	382	394	265	311	634	666	293	408	22	30
2	miejskie	1 763	1 978	1 088	1 235	423	443	396	457	406	411	269	331	15	27
3	miejsko-wiejskie	1 778	2 001	891	982	410	422	271	319	591	619	297	401	22	29
4	wiejskie	1 856	2 108	752	801	336	345	184	220	800	849	305	457	25	32
5	Dolnośląskie, w tym gminy:	1 883	2 166	1 091	1 278	477	527	319	373	489	501	304	387	25	46
6	miejskie	1 823	2 043	1 166	1 320	388	400	417	460	372	382	285	341	18	41
7	miejsko - wiejskie	1 894	2 246	1 052	1 298	543	635	282	350	533	544	309	403	25	47
8	wiejskie	1 964	2 251	1 023	1 181	530	580	213	265	616	631	326	439	37	51
9	Kujawsko-pomorskie, w tym gminy:	1 844	2 067	804	842	383	378	217	257	678	715	362	510	13	20
10	miejskie	1 736	1 961	919	1 053	374	389	341	391	463	466	354	442	10	18
11	miejsko - wiejskie	1 777	2 039	784	860	409	414	218	265	634	681	358	498	11	16
12	wiejskie	1 945	2 134	772	740	365	344	164	195	804	845	369	549	16	24
13	Lubelskie, w tym gminy:	1 667	1 847	636	651	284	287	176	208	743	779	288	417	24	21
14	miejskie	1 678	1 818	925	1 023	409	422	342	389	474	469	279	325	26	14
15	miejsko - wiejskie	1 652	1 795	655	660	264	267	195	232	709	732	288	403	20	22
16	wiejskie	1 666	1 868	537	527	247	247	118	143	838	891	291	450	24	24
17	Lubuskie, w tym gminy:	1 970	2 122	991	1 060	412	420	246	295	588	602	391	461	44	33
18	miejskie	1 904	2 084	1 140	1 268	391	414	339	403	425	437	339	379	25	26
19	miejsko - wiejskie	1 981	2 087	998	1 043	418	417	239	286	580	591	404	452	57	28
20	wiejskie	1 994	2 217	872	946	415	430	195	237	718	737	404	533	32	48
21	Łódzkie, w tym gminy:	1 726	1 941	867	939	410	420	258	301	592	617	267	384	16	20
22	miejskie	1 544	1 719	915	1 029	351	371	376	434	367	366	262	324	12	25
23	miejsko - wiejskie	1 645	1 888	797	920	385	400	253	294	574	594	274	375	13	12
24	wiejskie	1 906	2 140	864	879	468	468	170	201	774	825	267	436	20	20
25	Małopolskie, w tym gminy:	1 742	1 974	754	804	281	293	242	281	716	772	272	399	29	50
26	miejskie	1 941	2 127	1 262	1 360	534	523	393	438	416	430	263	337	24	33
27	miejsko - wiejskie	1 673	1 910	864	951	330	339	302	351	568	608	241	352	22	51
28	wiejskie	1 757	1 995	575	586	198	205	169	198	885	962	296	447	35	52
29	Mazowieckie, w tym gminy:	1 817	2 158	939	1 126	380	405	356	425	637	668	241	364	15	24
30	miejskie	1 736	2 018	1 136	1 368	397	431	521	607	385	389	215	261	8	8
31	miejsko - wiejskie	1 879	2 158	1 114	1 276	468	483	445	536	539	556	226	326	14	29
32	wiejskie	1 822	2 227	745	925	324	350	226	273	815	866	262	436	19	29
33	Opolskie, w tym gminy:	1 737	1 886	947	976	439	445	267	301	547	595	242	314	17	24
34	miejskie	1 955	2 177	1 340	1 517	631	638	390	476	369	379	247	281	9	8
35	miejsko - wiejskie	1 681	1 814	917	932	407	412	281	305	508	555	256	327	20	27
36	wiejskie	1 772	1 925	853	851	431	438	185	221	709	776	210	299	13	25
37	Podkarpackie, w tym gminy:	1 727	1 954	672	727	287	299	199	236	750	794	305	433	13	21
38	miejskie	1 746	1 979	1 060	1 219	481	518	367	426	437	438	250	322	10	13
39	miejsko - wiejskie	1 662	1 944	615	723	270	286	179	217	737	782	309	439	11	23
40	wiejskie	1 750	1 950	552	542	221	221	145	173	874	935	324	473	15	23
41	Podlaskie, w tym gminy:	1 737	1 965	721	771	338	345	186	211	722	763	294	431	36	19
42	miejskie	1 669	1 879	887	1 042	381	395	320	352	497	493	286	344	20	11
43	miejsko - wiejskie	1 632	1 860	653	715	294	306	194	219	687	731	291	413	28	13
44	wiejskie	1 826	2 061	686	682	345	345	123	145	841	900	299	479	48	25
45	Pomorskie, w tym gminy:	1 932	2 219	922	1 049	401	421	248	294	661	702	349	467	17	32
46	miejskie	1 873	2 143	1 113	1 283	428	447	354	415	462	483	297	377	12	36
47	miejsko - wiejskie	1 755	2 005	708	792	322	337	214	249	674	731	372	482	17	15
48	wiejskie	2 066	2 382	862	974	415	439	174	214	823	872	381	536	21	36
49	Śląskie, w tym gminy:	1 800	1 970	1 081	1 152	418	422	370	421	503	520	216	298	28	49
50	miejskie	1 846	2 004	1 302	1 383	527	537	443	505	336	341	208	280	22	52
51	miejsko - wiejskie	1 664	1 779	921	959	385	384	340	394	502	515	241	305	52	50
52	wiejskie	1 818	2 024	947	1 024	331	333	315	356	659	689	212	311	23	47
53	Świętokrzyskie, w tym gminy:	1 706	1 974	714	798	317	335	200	237	689	719	303	456	19	32
54	miejskie	1 631	1 987	927	1 185	429	463	318	410	387	383	316	419	14	59
55	miejsko - wiejskie	1 629	1 846	757	826	370	394	236	260	591	607	281	412	16	19
56	wiejskie	1 792	2 062	597	623	234	239	127	151	881	936	314	504	23	30
57	Warmińsko-mazurskie, w tym gminy:	1 883	2 131	821	899	357	369	209	249	672	714	390	518	17	20
58	miejskie	1 777	1 975	962	1 081	321	341	328	381	495	501	321	393	12	14
59	miejsko - wiejskie	1 876	2 151	793	895	367	379	187	221	683	731	400	525	16	21
60	wiejskie	1 978	2 242	730	751	376	383	132	167	809	875	438	616	22	23
61	Wielkopolskie, w tym gminy:	1 821	2 004	927	976	430	432	286	334	620	639	274	389	19	19
62	miejskie	1 691	1 846	1 044	1 144	442	448	419	492	395	404	252	299	10	13
63	miejsko - wiejskie	1 759	1 944	897	952	431	431	273	321	592	607	270	385	14	18
64	wiejskie	1 984	2 179	914	927	422	425	237	276	779	811	292	441	31	23
65	Zachodniopomorskie, w tym gminy:	2 043	2 258	1 071	1 177	514	510	239	285	585	606	387	475	36	35
66	miejskie	1 790	2 075	1 032	1 268	398	422	331	391	428	419	330	387	14	15
67	miejsko - wiejskie	2 044	2 218	1 070	1 129	569	535	228	271	588	614	387	475	38	40
68	wiejskie	2 259	2 498	1 107	1 198	500	532	182	222	715	749	437	551	51	42

Tabela 2.2.5. Wydatki budżetów gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2005 i 2006 (w zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA GMINY	Wydatki ogółem		Wydatki majątkowe				Wydatki bieżące					
				ogółem		w tym inwestycyjne		ogółem		w tym			
										wynagrodzenia i pochodne		dotacje	
2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	P O L S K A, w tym gminy:	1 808	2 098	330	427	324	422	1 479	1 671	705	754	98	112
2	miejskie	1 792	2 037	317	426	305	415	1 475	1 611	645	688	142	157
3	miejsko-wiejskie	1 783	2 063	310	403	305	396	1 473	1 659	696	744	106	119
4	wiejskie	1 838	2 161	352	447	350	446	1 486	1 713	748	799	67	80
5	Dolnośląskie, w tym gminy:	1 903	2 228	326	489	312	472	1 577	1 739	656	699	142	163
6	miejskie	1 906	2 134	338	447	309	433	1 568	1 686	586	626	153	164
7	miejsko - wiejskie	1 873	2 263	287	496	280	464	1 587	1 767	692	737	154	176
8	wiejskie	1 939	2 330	363	545	362	544	1 576	1 785	717	763	108	145
9	Kujawsko-pomorskie, w tym gminy:	1 829	2 164	270	396	266	392	1 559	1 768	730	775	63	70
10	miejskie	1 796	2 068	271	386	256	373	1 525	1 682	668	705	102	113
11	miejsko - wiejskie	1 794	2 125	229	353	228	351	1 565	1 772	724	776	72	76
12	wiejskie	1 872	2 235	304	435	303	435	1 569	1 800	760	803	38	47
13	Lubelskie, w tym gminy:	1 638	1 900	257	327	255	326	1 381	1 573	702	747	86	93
14	miejskie	1 713	1 850	295	323	291	322	1 418	1 527	645	682	167	177
15	miejsko - wiejskie	1 629	1 883	250	330	249	329	1 379	1 554	715	759	89	98
16	wiejskie	1 616	1 919	246	327	245	327	1 370	1 592	718	765	59	64
17	Lubuskie, w tym gminy:	1 983	2 218	405	478	402	475	1 578	1 740	684	734	121	133
18	miejskie	1 930	2 197	343	501	335	491	1 586	1 696	578	619	253	274
19	miejsko - wiejskie	1 998	2 174	439	448	436	445	1 559	1 726	700	753	93	102
20	wiejskie	1 992	2 318	384	521	384	521	1 608	1 797	726	778	81	94
21	Łódzkie, w tym gminy:	1 738	2 002	341	416	336	412	1 397	1 587	687	733	87	99
22	miejskie	1 604	1 763	260	295	255	289	1 344	1 468	636	674	100	107
23	miejsko - wiejskie	1 665	1 982	290	442	287	434	1 375	1 540	666	706	81	93
24	wiejskie	1 876	2 199	428	496	423	496	1 448	1 703	736	792	81	95
25	Małopolskie, w tym gminy:	1 759	2 031	329	407	324	402	1 430	1 624	720	769	92	100
26	miejskie	1 924	2 136	330	418	321	396	1 594	1 718	705	755	167	178
27	miejsko - wiejskie	1 742	1 978	333	390	328	386	1 409	1 587	709	755	103	110
28	wiejskie	1 740	2 052	325	418	323	415	1 415	1 635	732	782	69	78
29	Mazowieckie, w tym gminy:	1 857	2 179	411	525	408	522	1 447	1 653	729	782	90	104
30	miejskie	1 808	2 066	399	515	394	505	1 410	1 551	686	734	113	126
31	miejsko - wiejskie	1 914	2 174	428	511	423	508	1 486	1 663	706	762	138	157
32	wiejskie	1 850	2 237	407	538	406	538	1 443	1 698	762	817	52	64
33	Opolskie, w tym gminy:	1 703	1 960	289	375	270	362	1 414	1 585	711	758	105	118
34	miejskie	1 997	2 249	524	569	399	505	1 473	1 680	660	746	201	215
35	miejsko - wiejskie	1 637	1 898	229	322	221	313	1 408	1 576	709	751	91	103
36	wiejskie	1 728	1 978	325	413	325	413	1 403	1 565	738	780	95	109
37	Podkarpackie, w tym gminy:	1 716	1 998	278	354	275	351	1 438	1 645	720	767	85	97
38	miejskie	1 778	2 013	316	370	306	357	1 462	1 643	707	759	137	152
39	miejsko - wiejskie	1 654	2 007	261	413	261	413	1 393	1 594	701	748	81	92
40	wiejskie	1 721	1 989	271	320	270	320	1 450	1 669	735	780	67	78
41	Podlaskie, w tym gminy:	1 720	2 022	341	418	341	415	1 379	1 604	694	737	79	91
42	miejskie	1 706	1 899	314	380	313	366	1 392	1 519	659	698	131	143
43	miejsko - wiejskie	1 630	1 917	312	393	312	393	1 317	1 524	656	701	81	88
44	wiejskie	1 778	2 136	370	449	370	449	1 409	1 687	730	774	55	69
45	Pomorskie, w tym gminy:	1 953	2 303	339	492	333	483	1 615	1 811	741	795	93	107
46	miejskie	1 865	2 284	335	584	321	568	1 530	1 700	676	727	120	143
47	miejsko - wiejskie	1 806	2 000	265	265	264	263	1 541	1 735	712	760	84	99
48	wiejskie	2 097	2 459	376	520	375	514	1 721	1 939	810	870	75	82
49	Śląskie, w tym gminy:	1 787	2 036	348	449	342	444	1 439	1 587	718	766	109	124
50	miejskie	1 811	2 066	313	430	306	425	1 499	1 636	692	734	147	169
51	miejsko - wiejskie	1 657	1 842	301	334	301	333	1 356	1 508	701	747	93	104
52	wiejskie	1 822	2 094	401	517	394	511	1 421	1 577	750	803	80	92
53	Świętokrzyskie, w tym gminy:	1 694	2 032	295	412	294	411	1 399	1 620	690	741	79	90
54	miejskie	1 595	2 087	205	554	204	550	1 390	1 532	612	661	86	96
55	miejsko - wiejskie	1 624	1 898	254	314	253	313	1 370	1 584	672	722	100	116
56	wiejskie	1 785	2 109	361	427	361	426	1 424	1 682	733	787	60	69
57	Warmińsko-mazurskie, w tym gminy:	1 881	2 168	286	364	280	358	1 595	1 805	712	768	93	102
58	miejskie	1 797	1 999	303	361	297	358	1 493	1 638	629	680	129	142
59	miejsko - wiejskie	1 856	2 195	277	398	267	386	1 579	1 797	710	766	82	95
60	wiejskie	1 977	2 283	280	331	279	330	1 697	1 951	783	845	73	75
61	Wielkopolskie, w tym gminy:	1 804	2 046	342	385	333	378	1 463	1 661	693	737	96	110
62	miejskie	1 680	1 852	270	328	259	313	1 410	1 524	578	616	165	184
63	miejsko - wiejskie	1 751	2 000	318	370	307	363	1 433	1 630	681	723	94	105
64	wiejskie	1 952	2 217	416	438	413	434	1 536	1 779	769	820	63	80
65	Zachodniopomorskie, w tym gminy:	2 023	2 350	344	488	340	483	1 679	1 862	677	725	164	186
66	miejskie	1 848	2 106	285	420	279	408	1 563	1 686	545	573	251	270
67	miejsko - wiejskie	2 022	2 360	338	489	334	485	1 683	1 871	681	732	176	199
68	wiejskie	2 177	2 539	406	545	405	545	1 771	1 994	784	842	64	89

Tabela 2.2.6. Relacje dochodów i wydatków gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca do średnich dochodów i wydatków gmin w kraju w 2006 r. (w procentach)

Lp.	WOJEWÓDZTWA GMINY	Dochody ogółem	Dochody własne			Subwencja ogólna	Dotacje celowe		Wydatki ogółem	Wydatki majątkowe	Wydatki bieżące
			ogółem	w tym			ogółem	w tym inwestycyjne			
				wpływy z podatków i opłat	udziały w dochodach b. p.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	P O L S K A, w tym gminy:	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2	miejskie	97	128	112	147	62	81	90	97	100	96
3	miejsko-wiejskie	98	102	107	103	93	98	97	98	94	99
4	wiejskie	103	83	87	71	128	112	108	103	105	103
5	Dolnośląskie, w tym gminy:	106	132	134	120	75	95	153	106	114	104
6	miejskie	100	137	101	148	57	84	139	102	105	101
7	miejsko - wiejskie	110	134	161	113	82	99	157	108	116	106
8	wiejskie	110	122	147	85	95	108	171	111	127	107
9	Kujawsko-pomorskie, w tym gminy:	101	87	96	83	107	125	68	103	93	106
10	miejskie	96	109	98	126	70	108	61	99	90	101
11	miejsko - wiejskie	100	89	105	85	102	122	55	101	83	106
12	wiejskie	105	77	87	63	127	135	81	107	102	108
13	Lubelskie, w tym gminy:	91	67	73	67	117	102	71	91	76	94
14	miejskie	89	106	107	125	70	80	47	88	75	91
15	miejsko - wiejskie	88	68	68	75	110	99	73	90	77	93
16	wiejskie	92	55	62	46	134	110	79	91	77	95
17	Lubuskie, w tym gminy:	104	110	106	95	90	113	110	106	112	104
18	miejskie	102	131	105	130	66	93	87	105	117	102
19	miejsko - wiejskie	102	108	106	92	89	111	92	104	105	103
20	wiejskie	109	98	109	76	111	131	161	110	122	108
21	Łódzkie, w tym gminy:	95	97	106	97	93	94	66	95	97	95
22	miejskie	84	106	94	140	55	79	84	84	69	88
23	miejsko - wiejskie	93	95	102	95	89	92	39	94	103	92
24	wiejskie	105	91	119	65	124	107	67	105	116	102
25	Małopolskie, w tym gminy:	97	83	74	91	116	98	168	97	95	97
26	miejskie	104	141	145	141	64	83	111	102	98	103
27	miejsko - wiejskie	94	98	86	113	91	86	172	94	91	95
28	wiejskie	98	61	52	64	144	110	175	98	98	98
29	Mazowieckie, w tym gminy:	106	117	103	137	100	89	80	104	123	99
30	miejskie	99	141	109	196	58	64	27	98	121	93
31	miejsko - wiejskie	106	132	122	173	84	80	97	104	120	100
32	wiejskie	109	96	89	88	130	107	96	107	126	102
33	Opolskie, w tym gminy:	92	101	113	97	89	77	81	93	88	95
34	miejskie	107	157	162	153	57	69	27	107	133	101
35	miejsko - wiejskie	89	96	105	98	83	80	90	90	75	94
36	wiejskie	94	88	111	71	116	73	84	94	97	94
37	Podkarpackie, w tym gminy:	96	75	76	76	119	106	70	95	83	98
38	miejskie	97	126	131	137	66	79	43	96	86	98
39	miejsko - wiejskie	95	75	72	70	117	108	76	96	97	95
40	wiejskie	96	56	56	56	140	116	77	95	75	100
41	Podlaskie, w tym gminy:	96	80	87	68	115	106	62	96	98	96
42	miejskie	92	108	100	113	74	84	38	91	89	91
43	miejsko - wiejskie	91	74	78	71	110	101	43	91	92	91
44	wiejskie	101	71	87	47	135	117	84	102	105	101
45	Pomorskie, w tym gminy:	109	109	107	95	105	115	107	110	115	108
46	miejskie	105	133	113	134	72	92	122	109	137	102
47	miejsko - wiejskie	98	82	85	80	110	118	49	95	62	104
48	wiejskie	117	101	111	69	131	132	122	117	122	116
49	Śląskie, w tym gminy:	97	119	107	136	78	73	166	97	105	95
50	miejskie	98	143	136	163	51	69	174	98	101	98
51	miejsko - wiejskie	87	99	97	127	77	75	169	88	78	90
52	wiejskie	99	106	84	115	103	76	157	100	121	94
53	Świętokrzyskie, w tym gminy:	97	83	85	76	108	112	106	97	96	97
54	miejskie	97	123	117	132	57	103	196	99	130	92
55	miejsko - wiejskie	90	85	100	84	91	101	65	90	74	95
56	wiejskie	101	64	61	49	141	124	100	101	100	101
57	Warmińsko-mazurskie, w tym gminy:	104	93	94	80	107	127	66	103	85	108
58	miejskie	97	112	86	123	75	96	46	95	85	98
59	miejsko - wiejskie	105	93	96	71	110	129	71	105	93	108
60	wiejskie	110	78	97	54	131	151	77	109	78	117
61	Wielkopolskie, w tym gminy:	98	101	110	108	96	95	63	98	90	99
62	miejskie	90	118	114	158	61	73	44	88	77	91
63	miejsko - wiejskie	95	98	109	103	91	95	60	95	87	98
64	wiejskie	107	96	108	89	122	108	77	106	102	107
65	Zachodniopomorskie, w tym gminy:	111	122	129	92	91	117	117	112	114	111
66	miejskie	102	131	107	126	63	95	51	100	98	101
67	miejsko - wiejskie	109	117	136	87	92	117	133	112	114	112
68	wiejskie	122	124	135	71	113	135	141	121	128	119

2.3. Wykonanie budżetu przez miasto stołeczne Warszawa

Miasto stołeczne Warszawa funkcjonuje w oparciu o ustawę z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy⁴⁷, która weszła w życie 27 października 2002 r. Odrębne uregulowania ustrojowe wynikają ze szczególnej specyfiki realizowanych obowiązków ustawowych. Oprócz zadań wynikających z ustaw o samorządzie gminnym i powiatowym miasto wykonuje zadania wynikające z jego stołecznego charakteru, (w szczególności zapewnia warunki niezbędne do funkcjonowania naczelnych i centralnych organów państwa, zagranicznych przedstawicielstw dyplomatycznych, konsularnych, organizacji międzynarodowych - przyjmowania delegacji zagranicznych - funkcjonowania urzędów publicznych o charakterze infrastrukturalnym mającym znaczenie dla stołecznych funkcji miasta). Miasto stołeczne Warszawa realizując zadania we współpracy z sąsiednimi jst (w dziedzinie infrastruktury, transportu lokalnego) staje się wiodącym podmiotem przyszłej metropolii warszawskiej. Warszawa jest miastem na prawach powiatu, z wyodrębnionymi 18 dzielnicami jako jednostkami pomocniczymi miasta. Dzielnice mają własny organ stanowiący - radę, wybieraną w wyborach powszechnych oraz organ wykonawczy - zarząd, wybierany przez radnych dzielnicy.

Konstrukcja budżetu m. st. Warszawy ma także swoją specyfikę, gdyż ustawa „ustrojowa” przewiduje, że uchwała budżetowa miasta zawiera obligatoryjne załączniki dzielnicowe, w oparciu o które dzielnice prowadzą odrębną gospodarkę finansową⁴⁸.

2.3.1. Dochody

W uchwale budżetowej m. st. Warszawy na 2006 r. pierwotnie zaplanowano dochody w wysokości 7 656 640 tys. zł, w wyniku dokonywanych zmian (14 uchwał Rady m. st. Warszawy i 35 zarządzeń Prezydenta Warszawy) na koniec roku budżetowego plan zakładał uzyskanie dochodów w kwocie 8 030 429 tys. zł. Ostatecznie wykonano dochody w wysokości 8 575 573 tys. zł, tj. 106,8 % planu po zmianach.

Dochody m. st. Warszawy według podstawowych źródeł w latach 2004 - 2006

Wyszczególnienie	2004		2005		2006				Dynamika (w %) 7:4
	Wykonanie (w tys. zł)	Struktura (w %)	Wykonanie (w tys. zł)	Struktura (w %)	Plan (w tys. zł)	Wykonanie (w tys. zł)	% planu 7:6	Struktura (w %)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Dochody ogółem, z tego:	5 983 350	100,0	7 335 601	100,0	8 030 429	8 575 573	106,8	100,0	116,9
- dochody własne	4 855 751	81,2	6 176 132	84,2	6 696 283	7 297 155	109,0	85,1	118,2
- dotacje celowe	392 018	6,5	384 830	5,2	483 237	427 509	88,5	5,0	111,1
- subwencja ogólna	735 581	12,3	774 639	10,6	850 909	850 909	100,0	9,9	109,8

Dochody miasta wykonane w 2006 r. były wyższe niż w 2005 r. o 1 239 972 tys. zł osiągając 116,9% wykonania 2005 r. Na wzrost dochodów złożyły się przede wszystkim wyższe dochody własne (7 297 155 tys. zł, tj. 118,2% wykonania 2005 r.) i otrzymane

⁴⁷ Dz. U. Nr 41, poz. 351 z późn. zm.

⁴⁸ Do zakresu działania dzielnicy należą sprawy lokalne (utrzymanie i eksploatacja zasobów lokalowych, obiektów administracyjnych, działania na rzecz zaspokajania potrzeb wspólnoty mieszkańców dzielnicy oraz zadania wynikające ze statutu i uchwał rady m. st. Warszawy). Załączniki dzielnicowe do uchwały budżetowej określają środki przeznaczone na te zadania - zob. art. 11 i art. 12 ww. ustawy.

subwencje (850 909 tys. zł - 109,8% wykonania roku 2005) Dochody pochodzące z dotacji celowych zmieniły tendencję spadkową z lat 2004 i 2005 wykazując wzrost o 42 679 tys. zł w roku 2006 (427 509 tys. zł - 111,1% wykonania roku 2005 i 109,1% wykonania roku 2004).

Głównym źródłem dochodów miasta były **dochody własne** - stanowiły one 85,1% zrealizowanych dochodów ogółem, a ich wykonanie było wyższe od zakładanego planu i wyniosło 109,0%. Należy zwrócić uwagę na systematyczny wzrost udziału dochodów własnych w całości dochodów m. st. Warszawy, w 2004 r. - 81,2%, w 2005 r. - 84,2%, w 2006 r. - 85,1%. W porównaniu do 2005 r., zrealizowane dochody własne były wyższe o 1 121 023 tys. zł, tj. o 18,2% (po uwzględnieniu wskaźnika inflacji - 17,2%).

Najważniejsze źródła dochodów własnych w latach 2004 - 2006

Wyszczególnienie	2004		2005		2006				Dynamika (w %) 7:4
	Wykonanie (w tys. zł)	Struktura (w %)	Wykonanie (w tys. zł)	Struktura (w %)	Plan (w tys. zł)	Wykonanie (w tys. zł)	% planu 7:6	Struktura (w %)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Dochody własne, z tego:	4 855 751	100,0	6 176 132	100,0	6 696 283	7 297 155	109,0	100,0	118,2
- wpływy z podatków i opłat	1 111 040	22,9	1 142 318	18,5	1 232 788	1 372 805	111,4	18,8	120,2
- udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych	2 086 895	43,0	2 326 709	37,7	2 583 634	2 673 753	103,5	36,6	114,9
- udziały w podatku dochodowym od osób prawnych	416 824	8,6	470 514	7,6	622 409	604 176	97,1	8,3	128,4
- dochody z majątku	225 660	4,6	644 727	10,4	827 696	1 086 624	131,3	14,9	168,5
- pozostałe dochody	1 015 333	20,9	1 591 864	25,8	1 429 757	1 559 797	109,0	21,4	98,0

Dochody z podatków i opłat zostały wykonane w 111,4% zakładanego planu, dochody z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych w 103,5% zakładanego planu, z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych - 97,1%.

W porównaniu z 2005 r. miasto uzyskało wyższe dochody z wszystkich podstawowych źródeł: z podatków i opłat 120,2% wykonania 2005 r., z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych 114,9% wykonania 2005 r., z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych - 128,4% wykonania 2005 r.. Najwyższą dynamiką wzrostu charakteryzowały się dochody z majątku - 168,5% wykonania 2005 r. Decydujące znaczenie dla uzyskania tak korzystnego wyniku miały dochody ze sprzedaży nieruchomości i lokali użytkowych (dynamika 2006/2005 - 307%). Pozostałe dochody minimalnie spadły - 98,0% wykonania 2005 r.

W strukturze dochodów własnych największy udział miały:

- wpływy z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych - 36,6% (w 2005 r. udział ten wynosił 37,7%, a w 2004 r. udział ten wynosił 43,0%),
- pozostałe dochody - 21,4% (w 2005 r. 25,8%),
- wpływy z podatków i opłat - 18,8% (w 2005 r. 18,5%),
- dochody z majątku - 14,9% (w 2005 r. 10,4%),
- wpływy z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych - 8,3% (w 2005 r. 7,6%).

Wśród dochodów z podatków i opłat najwięcej środków uzyskano z:

- podatku od nieruchomości - 692 571 tys. zł, tj. 9,5% dochodów własnych,
- podatku od czynności cywilnoprawnych - 441 062 tys. zł, tj. 6,0%,
- wpływów z opłaty skarbowej - 77 484 tys. zł, tj. 1,1%,
- podatku od środków transportowych - 75 937 tys. zł, tj. 1,0%,
- podatku od spadków i darowizn - 53 714 tys. zł, tj. 0,7%.

Dotacje celowe otrzymane w wysokości 427 509 tys. zł stanowiły 4,5% dochodów ogółem, zostały wykonane w 88,5% planu. Były one o 42 679 tys. zł wyższe niż w 2005 r. (tj. 111,1% wykonania 2005 r.). Większość otrzymanych środków stanowiły dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej - 255 955 tys. zł, tj. 59,9% ogółu otrzymanych dotacji oraz na zadania własne - 153 557 tys. zł, tj. 35,9% ogółu otrzymanych dotacji. Pozostałe środki (na zadania realizowane na podstawie porozumień, otrzymane z funduszy celowych) stanowiły 4,2% otrzymanych dotacji. Niepełna realizacja planu wynikała z niższego wykonania dotacji na zadania własne, a konkretnie części wydatków niewygasających budżetu państwa przeznaczonej na budowę metra.

Subwencja ogólna otrzymana przez miasto w 2006 r. była wyższa od ubiegłorocznej o 76 270 tys. zł (109,8% wykonania 2005 r.). Wyniosła 850 909 tys. zł i stanowiła 9,9% dochodów ogółem. Została wykonana w 100% planu. Złożyły się na to:

- część oświatowa - 780 633 tys. zł, tj. 91,7% otrzymanej subwencji,
- część równoważąca - 62 276 tys. zł, tj. 7,3%,
- uzupełnienie subwencji ogólnej - 8 000 tys. zł, tj. 0,9%.

2.3.2. Wydatki

Wydatki m. st. Warszawy związane z realizacją zadań publicznych zostały zaplanowane w wysokości 8 406 471 tys. zł, w wyniku wprowadzanych zmian plan wydatków zamknął się kwotą 8 780 260 tys. zł, a wykonanie wyniosło 8 086 101 tys. zł, tj. 92,1% planu po zmianach. Wydatki były wyższe od wykonanych w 2005 r. o 611 136 tys. zł, (o 8,2%), a po uwzględnieniu wskaźnika inflacji - o 7,2%.

Wykonanie wydatków m. st. Warszawy w latach 2004 - 2006

Wyszczególnienie	2004		2005		2006				Dynamika (w %) 7:4
	Wykonanie (w tys. zł)	Struktura (w %)	Wykonanie (w tys. zł)	Struktura (w %)	Plan (w tys. zł)	Wykonanie (w tys. zł)	% planu 7:6	Struktura (w %)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Wydatki ogółem, z tego:	6 257 049	100,0	7 474 965	100,0	8 780 260	8 086 101	92,1	100,0	108,2
wydatki bieżące, w tym:	5 266 066	84,2	6 447 036	86,2	7 217 916	6 850 134	94,9	84,7	106,3
- wydatki na wynagrodzenia, w tym na:	1 543 678	24,7	1 741 455	23,3	1 928 167	1 887 447	97,9	23,3	108,4
- wynagrodzenia osobowe	1 439 807	23,0	1 622 665	21,7	1 757 303	1 723 387	98,1	21,3	106,2
- pochodne od wynagrodzeń	305 004	4,9	347 753	4,7	379 493	364 597	96,1	4,5	104,8
- dotacje	1 073 527	17,1	1 094 878	14,6	1 149 758	1 142 712	99,4	14,1	104,4
- wydatki na obsługę długu	107 252	1,7	115 313	1,5	176 415	115 051	65,2	1,4	99,8
- wydatki z tytułu poręczeń i gwarancji	0	x	0	x	10 000	0	x	x	x
- pozostałe wydatki bieżące	2 236 604	35,7	3 147 637	42,1	3 574 083	3 340 328	93,5	41,3	106,1
wydatki majątkowe, w tym:	990 983	15,8	1 027 929	13,8	1 562 343	1 235 966	79,1	15,3	120,2
- inwestycje	967 585	15,5	977 529	13,1	1 550 630	1 224 907	79,0	15,2	125,3

W strukturze wydatków, w porównaniu do 2005 r., udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem obniżył się do 84,7% (w 2005 r. - 86,2%). Wydatki majątkowe stanowiły 15,3% (w 2005 r. - 13,8%) wydatków ogółem. Na inwestycje wydano 1 224 907 tys. zł, tj. o 247 378 tys. zł więcej niż w 2005 r. Wydatki inwestycyjne zostały wykonane w 79,0% w stosunku do zakładanego planu (średnia krajowa - 85,2%, średnia dla województwa mazowieckiego - 85,9%).

Wydatki bieżące w 2006 r. zrealizowano w 94,9% planu, były wyższe od wykonanych w 2005 r. o 403 098 tys. zł (o 6,3%), a po uwzględnieniu wskaźnika inflacji - o 5,3%. Wydatki na wynagrodzenia w stosunku do roku 2005 wzrosły o 145 992 tys. zł, tj. o 8,4% i stanowiły 23,3% ogółu wydatków (średnia krajowa - 29,0%). Minimalnie spadły wydatki: na obsługę długu - o 262 tys. zł, (stanowiły 1,4% wydatków ogółem), wzrosły dotacje - o 4,4% (14,1% ogółu wydatków).

Najwyższe wydatki poniesiono w działach:

- 600 - Transport i łączność - 2 224 083 tys. zł, tj. 27,5% ogółu wydatków,
- 801 - Oświata i wychowanie - 1 751 849 tys. zł, tj. 21,7%,
- 700 - Gospodarka mieszkaniowa - 951 489 tys. zł, tj. 11,8%,
- 750 - Administracja publiczna - 599 476 tys. zł, tj. 7,4%,

2.3.3. Wynik, zobowiązania i należności

W uchwale budżetowej m. st. Warszawy na 2006 r. zaplanowano deficyt w wysokości 749 831 tys. zł, na koniec roku różnica między planowanymi dochodami i wydatkami stanowiła również deficyt w wysokości 749 831 tys. zł. Ostatecznie uzyskano nadwyżkę budżetową w wysokości 489 472 tys. zł.

Zobowiązania m. st. Warszawy, wg tytułów dłużnych na koniec w 2006 r. wyniosły 2 551 568 tys. zł (w 2005 r. - 2 771 555 tys. zł) co stanowiło 29,8% wykonanych dochodów. Zobowiązania wymagalne w 2006 r. zmniejszyły się o 180 tys. zł w stosunku do 2005 r. - (273 tys. zł w 2005 r.) i wyniosły 93 tys. zł.

Struktura zobowiązań wg tytułów dłużnych kształtowała się następująco:

- kredyty i pożyczki - 2 528 776 tys. zł, tj. 99,0% zobowiązań,
- emisja papierów wartościowych - 22 700 tys. zł, tj. 0,9%,
- zobowiązania wymagalne - 93 tys. zł, tj. 0,0%.

Miasto stołeczne Warszawa posiadało przede wszystkim zobowiązania wobec:

- wierzycieli zagranicznych, w tym:
  - międzynarodowych instytucji finansowych - 1 440 449 tys. zł, tj. 56,5%,
  - rządów i agend rządowych - 15 303 tys. zł, tj. 0,6%,
- wierzycieli krajowych, w tym:
  - banków komercyjnych - 920 484 tys. zł, tj. 36,0%,
  - sektora finansów publicznych - 175 319 tys. zł, tj. 6,9%.

Należności m. st. Warszawy wyniosły 751 184 tys. zł (w 2005 r. - 805 562 tys. zł) były to w całości należności wymagalne, które stanowiły 8,8% wykonanych dochodów.

2.3.4. Podsumowanie

1. *M. st. Warszawa uzyskało w 2006 r. dochody w wysokości 8 575 573 tys. zł, tj. o 16,9% wyższe niż w roku 2005 (realnie o 15,9%). Złożyły się na to przede wszystkim wyższe dochody własne (o 18,2%). Udział dochodów własnych w dochodach ogółem wyniósł 85,1% (w 2005 r. - 84,2%).*
2. *Zrealizowane wydatki ogółem w kwocie 8 086 101 tys. zł były o 8,2% wyższe niż w 2005 r. Wydatki na inwestycje w wysokości 1 224 907 tys. zł wzrosły o 25,3% w stosunku do 2005 r. i stanowiły w 2006 r. 15,2% wykonanych wydatków ogółem. Środki na wynagrodzenia - 1 887 447 tys. zł wzrosły w stosunku do 2005 r. o 8,4% i stanowiły w 2006 r. 23,3% wykonanych wydatków ogółem.*
3. *Najwięcej środków przeznaczono na zadania z zakresu transportu i łączności - 27,5% ogółu wydatków, oświaty i wychowania - 21,7%, gospodarki mieszkaniowej - 11,8%. W stosunku do 2005 r. najwyższą dynamiką charakteryzowała się realizacją zadań z zakresu ochrony zdrowia - wzrost o 53,0% i działalności usługowej - wzrost o 39,1%.*
4. *M. st. Warszawa pozyskało środki na dofinansowanie projektów realizowanych w ramach programów Unii Europejskiej w kwocie 58 846 tys. zł, które w stosunku do 2005 r. wzrosły piętnastokrotnie. Wydatkowano środki w ramach realizowanych projektów programów Unii Europejskiej w kwocie 103 940 tys. zł (sześciokrotny wzrost w stosunku do 2005 r.), w tym projekty inwestycyjne zrealizowano w kwocie 97 669 tys. zł (prawie siedmiokrotny wzrost w stosunku do w 2005 r.).*
5. *Nadwyżka budżetu miasta wyniosła 489 472 tys. zł i stanowiła 5,7% wykonanych dochodów. W 2005 r. miasto osiągnęło deficyt wynoszący 139 364 tys. zł, który stanowił 1,9% wykonanych dochodów.*
6. *Zadłużenie miasta na koniec 2006 r. wyniosło 2 551 568 tys. zł i stanowiło 29,8% wykonanych dochodów (w 2005 r. - 37,8%). W kwocie zobowiązań 99,1% stanowiły kredyty i pożyczki, 0,9% papiery wartościowe.*
7. *Budżet m. st. Warszawy stanowił: 7,3% dochodów wszystkich jst, 6,7% wydatków, 10,0% zadłużenia, 9,3% należności wszystkich jst.*

2.4. Wykonanie budżetów przez miasta na prawach powiatu

Miasta na prawach powiatu funkcjonują od 8 lat, tj. od wprowadzenia trójstopniowego podziału terytorialnego kraju. W świetle przepisów ustrojowych miasta na prawach powiatu to gminy wykonujące zadania określone ustawą o samorządzie gminnym (art. 6 i 7), jak i zadania określone ustawą o samorządzie powiatowym (art. 4).

Rozporządzeniem z dnia 7 sierpnia 1998 r.⁴⁹ Rada Ministrów ustaliła listę 65 miast na prawach powiatu. Na przełomie roku 2002 i 2003 status miasta na prawach powiatu uzyskało miasto stołeczne Warszawa, a utraciło miasto Wałbrzych⁵⁰. Niniejsza część sprawozdania dotyczy 64 jednostek (bez miasta stołecznego Warszawy).

2.4.1. Dochody

Realizacja dochodów budżetowych

W 2006 r. **dochody** budżetów miast na prawach powiatu zostały zaplanowane na poziomie 32 065 814 tys. zł, a zrealizowane w wysokości 32 410 289 tys. zł. Wskaźnik wykonania dochodów wyniósł 101,1% i był najwyższy od 2004 r., w którym po raz pierwszy odnotowano ponadplanowe wykonanie dochodów. W latach 2004 i 2005 wskaźnik ten wynosił, odpowiednio 100,7% i 100,6%.

Najwyższa realizacja dochodów wystąpiła w Sopocie (113,4%) i w Świnoujściu (109,0%), a najniższa w Bytomiu (92,4%) i w Rudzie Śląskiej (93,7%). W przeciwieństwie do roku poprzedniego spadła liczba powiatów grodzkich, które zrealizowały dochody ponad plan. W roku 2005 ponad stu procentowe wykonanie wystąpiło w 42 jednostkach, podczas gdy w roku 2006 już tylko w 35 (podobnie jak w roku 2004). Warto odnotować, że 39 spośród 64 miast na prawach powiatu wykonały dochody na poziomie ± 2 punkty procentowe. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje **tabela 2.4.1.**

Od trzech lat najwyższy stopień realizacji zaplanowanych dochodów dotyczył **dochodów własnych**. W roku 2006 powiaty grodzkie wykonały dochody własne na poziomie 102,7%, podczas gdy w latach 2004 i 2005 realizacja wyniosła 101,7%. Na wysoki wskaźnik realizacji dochodów własnych wpłynęły przede wszystkim wyższe od planowanych dochody: z podatku dochodowego od osób fizycznych, z podatku od nieruchomości, z majątku, z podatku dochodowego od osób prawnych i od czynności cywilnoprawnych. W dalszej kolejności do takiego wykonania dochodów własnych przyczyniły się również większe od planowanych dochody z tytułu podatku od środków transportowych i opłaty skarbowej. Natomiast brak pełnej realizacji zaplanowanych dochodów miał miejsce w przypadku pozostałych dochodów, opłaty targowej i podatku rolnego.

Od kilku lat systematycznie obniżał się poziom realizacji dochodów z tytułu otrzymanych przez powiaty grodzkie **dotacji celowych**. Wykonanie dotacji celowych w 2006 r. wyniosło zaledwie 95,6% i było najniższe od roku 2000. Niższy wskaźnik

⁴⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 1998 r. w sprawie utworzenia powiatów (Dz. U. Nr 103, poz. 652).

⁵⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie połączenia miasta na prawach powiatu Wałbrzych z powiatem wałbrzyskim oraz ustalenia granic niektórych powiatów (Dz. U. Nr 93, poz. 821).

odnotowano tylko raz od początku funkcjonowania powiatów - miało to miejsce w roku 1999, kiedy to powiaty grodzkie zrealizowały jedynie 94,3% dochodów zaplanowanych z tego tytułu. Taka różnica w wykonaniu dochodów w zakresie dotacji celowych (4,4%) była w głównej mierze pochodną niskiego stopnia realizacji części gminnej dotacji celowych (95,2%), w tym na zadania z zakresu administracji rządowej (część dotacji z budżetu państwa nie została przekazana lub została zwrócona ze względu na niewykorzystanie lub niewłaściwe wykorzystanie w ubiegłym roku budżetowym). Część powiatowa dotacji celowych została zrealizowana również poniżej planu (98,5%), w tym jednak przypadku poziom realizacji był wyższy niż w przypadku części gminnej.

Dochody budżetów miast na prawach powiatu w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	Wykonanie (w tys. zł)	Plan (w tys. zł)	Wykonanie (w tys. zł)	Wykonanie planu (w %) 4:3
	2005	2006		
1	2	3	4	5
Dochody ogółem, z tego:	28 934 199	32 065 814	32 410 289	101,1
- dochody własne	17 807 718	19 919 576	20 452 076	102,7
- dotacje celowe	3 575 640	4 273 829	4 085 055	95,6
- subwencja ogólna	7 550 841	7 872 409	7 873 158	100,0

Dochody z tytułu **subwencji ogólnej** zostały wykonane zgodnie z planem. Podkreślić należy, iż stabilna sytuacja w zakresie przekazywania środków w ramach subwencji ogólnej występuje już od sześciu lat.

Dynamika i struktura dochodów

Trzeci rok z rzędu odnotowano korzystną dynamikę dochodów ogółem uzyskanych przez miasta na prawach powiatu. W 2006 r. powiaty grodzkie uzyskały dochody najwyższe w całym okresie ich funkcjonowania. **Dynamika dochodów** utrzymała się na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego, dochody ogółem wzrosły w roku 2006 o 12,0% (w 2005 r. o 12,3%)

Wśród tej grupy jst najwyższą dynamikę dochodów ogółem odnotowano w Sopocie. Tylko w dwóch miastach - w Zabrze i w Koszalinie - dochody uzyskane w roku 2006 były niższe niż rok wcześniej. Skalę zmian dochodów uzyskanych przez poszczególne miasta na prawach powiatu w 2006 r., zarówno w ujęciu nominalnym jak i realnym, prezentuje **tabela 2.4.2.**

Spośród poszczególnych grup dochodów najbardziej wzrosły **dochody własne**, wskaźnik ich dynamiki wyniósł 114,8%, w 2005 r. - 114,5%. Największy wpływ na przyrost dochodów własnych ogółem wywarły dochody z tytułu udziałów w podatku dochodowym. Ich dynamika wyniosła (114,6%). Korzystnie ukształtowała się również dynamika dochodów własnych pozyskiwanych z innych źródeł, w przypadku dochodów

pozostałych i dochodów z majątku wskaźnik dynamiki wyniósł 122,5%, a w przypadku dochodów z podatków i opłat - 107,4%.

Podobnie jak w roku 2005 wystąpiło zróżnicowanie w realizacji dochodów własnych przez poszczególne miasta. Wartości skrajne odnotowano w Tarnobrzegu (145,2%) i Koszalinie (93,2%), przy czym spadek dochodów własnych miał miejsce tylko w dwóch przypadkach.

Na poziomie zbliżonym do wskaźnika dynamiki dochodów własnych kształtowała się również dynamika **dotacji celowych**, które w roku 2006 osiągnęły poziom 114,2% dochodów uzyskanych z tego tytułu w roku poprzednim. Złożyło się na to zwiększenie dochodów z tytułu dotacji celowych na zadania z zakresu administracji rządowej (wskaźnik dynamiki - 110,7%) i na zadania własne (131,3%). Wysoka dynamika dotacji celowych na zadania własne była szczególnie widoczna przy porównaniu tego wskaźnika z danymi z roku 2005, w którym dotacje na zadania własne wzrosły zaledwie o 0,6%, co po uwzględnieniu wskaźnika inflacji oznaczało realny spadek o 1,5%.

W 2006 r. o 29,1% wzrosły kwoty dotacji przekazanych na zadania przejęte w drodze porozumień z jst, natomiast obniżyły się dotacje otrzymane z funduszy celowych (o 24,5%) i dotacje na zadania przejęte w drodze porozumień z administracją rządową (o 42,5%). Warto podkreślić, że już trzeci rok z rzędu miejsce ma istotny wzrost dotacji na zadania przejęte w drodze porozumień z jst.

W roku 2006, podobnie jak w latach poprzednich rozpiętość wskaźnika dynamiki dotacji celowych była jeszcze większa niż w przypadku dochodów własnych. Szczególnie wysoki wzrost dotacji celowych wystąpił w dwóch miastach - w Rudzie Śląskiej i w Sopocie. Wskaźnik dynamiki wyniósł tam, odpowiednio 275,1% i 207,3%. Najniższą dynamikę dochodów w tym zakresie odnotowano w Płocku (52,4%), podczas gdy rok wcześniej, właśnie w tym mieście, dynamika dotacji celowych była najwyższa. Analogicznie jak to miało miejsce w 2005 r. wzrost dochodów z tytułu dotacji celowych wystąpił w sześćdziesięciu, a spadek w czterech powiatach grodzkich.

Najmniej, ze wszystkich rodzajów dochodów miast na prawach powiatu, wzrosły dochody z tytułu **subwencji ogólnej**. Wskaźnik dynamiki subwencji ogólnej wyniósł 104,3%. Złożyły się na to przede wszystkim: niewielki przyrost dochodów z tytułu części oświatowej (o 1,9%) i bardzo duży wzrost dochodów z tytułu części równoważącej (o 88,4%).

W skali kraju dochody z tytułu subwencji ogólnej w 54 powiatach grodzkich wzrosły, a w 10 jednostkach obniżyły się. Najwyższy wskaźnik dynamiki w tym zakresie wystąpił w Żorach (124,5%), a najniższy w Dąbrowie Górniczej (91,3%).

Zmiany dynamiki spowodowały widoczne zmiany w **strukturze dochodów** miast na prawach powiatów. Najbardziej widoczny był wzrost znaczenia dochodów własnych (o 1,6 punktu procentowego) przy jednoczesnym, dużym spadku (o 1,8 punktu procentowego) udziału dochodów z tytułu subwencji ogólnej. Natomiast udział dotacji celowych w strukturze dochodów ogółem pozostał na prawie niezmiennym, w stosunku do roku poprzedniego, poziomie (wzrost o 0,2 punktu procentowego). W efekcie powyższego struktura dochodów powiatów grodzkich ukształtowała się w 2006 r. w następujący sposób: dochody własne 63,1%, dotacje celowe 12,6% i subwencja ogólna 24,3%. Zmiany te świadczą o rosnącej samodzielności finansowej tej grupy jst.

Dynamika i struktura dochodów miast na prawach powiatu w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	Dochody wykonane (w tys. zł)		Dynamika (w %) 3:2	Udział w dochodach ogółem (w %)		Struktura podstawowych grup dochodów (w %)	
	2005	2006		2005	2006	2005	2006
1	2	3	4	5	6	7	8
Dochody ogółem, w tym:	28 934 199	32 410 289	112,0	100,0	100,0	x	x
Dochody własne, z tego:	17 807 718	20 452 076	114,8	61,5	63,1	100,0	100,0
- udziały w podatku dochodowym	7 447 072	8 535 244	114,6	25,7	26,3	41,8	41,7
- z podatków i opłat	5 127 708	5 507 980	107,4	17,7	17,0	28,8	26,9
- z majątku	1 792 811	2 196 080	122,5	6,2	6,8	10,1	10,8
- pozostałe	3 440 127	4 212 772	122,5	11,9	13,0	19,3	20,6
Dotacje celowe, z tego:	3 575 640	4 085 055	114,2	12,4	12,6	100,0	100,0
- na zadania z zakresu administracji rządowej	2 469 089	2 734 272	110,7	8,5	8,4	69,1	66,9
- na zadania własne	771 588	1 013 406	131,3	2,7	3,1	21,6	24,8
- na zadania przejęte w drodze porozumień z administracją rządową	38 190	21 954	57,5	0,1	0,1	1,1	0,6
- na zadania przejęte w drodze porozumień z jst	170 510	220 142	129,1	0,6	0,7	4,8	5,4
- otrzymane z funduszy celowych	126 263	95 281	75,5	0,4	0,3	3,5	2,3
Subwencja ogólna, w tym:	7 550 841	7 873 158	104,3	26,1	24,3	100,0	100,0
- oświatowa	7 101 731	7 238 976	101,9	24,5	22,3	94,1	91,9
- równoważąca	193 862	365 199	188,4	0,7	1,1	2,6	4,6

Jak wynika z danych zawartych w **tabeli 2.4.3.** prezentującej strukturę dochodów, w poszczególnych miastach na prawach powiatu, w 2006 r. **dochody własne** miały największy udział w budżetach aż 63 miast, podczas gdy w latach 2003 - 2005 dominowały one, odpowiednio w 48, w 59 i w 61 jednostkach. Tylko w jednym mieście (Przemyśl) najważniejszą rolę odegrały dochody z tytułu subwencji ogólnej, gdzie udział dochodów własnych w strukturze dochodów ogółem - podobnie jak w latach poprzednich - był najniższy i wyniósł 37,7%. Natomiast najwyższy udział dochodów własnych w strukturze dochodów ogółem odnotowano we Wrocławiu (80,1%). Do 51 wzrosła liczba jednostek (stanowiło to niemal 80% ogólnej liczby powiatów grodzkich), w których dochody własne stanowiły ponad połowę dochodów ogółem.

W wewnętrznej strukturze dochodów własnych już trzeci rok z rzędu (czyli od czasu zwiększenia przypadających powiatom grodzkim udziałów w PIT i CIT) dominowały dochody z tytułu udziałów w podatkach dochodowych, utrzymując się przez cały ten okres na zbliżonym poziomie: w roku 2004 - 40,8%, w 2005 r. - 41,8% a w 2006 r. - 41,7%.

W 2006 r. na niewielki wzrost udziału **dotacji celowych** w dochodach ogółem złożyły się przede wszystkim: wyższy udział dotacji na zadania własne (wzrost z 2,7% do 3,1%) i niższy spadek udziału dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej (z 8,5% do 8,4%). Zmiany jakie zaszły w wewnętrznej strukturze dotacji celowych były również najbardziej widoczne w przypadku dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej (spadek udziału o 2,2 punktu procentowego) i dotacji na zadania własne (wzrost udziału o 3,2 punktu procentowego), przy czym te dwie grupy dotacji nadal zdecydowanie dominowały stanowiąc odpowiednio dwie trzecie i jedną czwartą otrzymany przez miasta dotacji celowych ogółem.

W poszczególnych jednostkach udział dochodów z tytułu dotacji celowych w dochodach ogółem był nadal mocno zróżnicowany. Skrajne wartości odnotowano w Rudzie Śląskiej (23,9% dochodów ogółem) i we Wrocławiu (6,1% dochodów ogółem).

Udział **subwencji ogólnej** w strukturze dochodów obniżył się trzeci rok z rzędu. W 2006 r. najwyższy udział subwencji ogólnej w strukturze dochodów ogółem osiągnął Przemysł (39,6%), a najniższy Sopot (11,7%). Przemysł był przy tym jedynym powiatem grodzkim, w którym dochody z tytułu subwencji ogólnej stanowiły główną część dochodów ogółem. W 2004 r. jednostek takich było pięć, w 2005 r. - trzy.

Widoczny wpływ na wielkość jak i na strukturę dochodów miast na prawach powiatu wywarły środki pochodzące ze źródeł zagranicznych zwłaszcza, iż w roku 2006 budżetom powiatów grodzkich przypadło aż 28,3% spośród bezzwrotnych środków zagranicznych otrzymanych przez wszystkie jst w kraju. Udział tych środków w dochodach ogółem miast na prawach powiatu wyniósł 4,0%. Środki otrzymane ze źródeł zagranicznych w 91,2% miały charakter dochodów inwestycyjnych.

Dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca

W roku 2006 wystąpił najwyższy, od początku funkcjonowania miast na prawach powiatu, wzrost przeciętnego dochodu w przeliczeniu na jednego mieszkańca (**tabela 2.4.4.**). Dochody *per capita* zwiększyły się średnio o 322 zł (do poziomu 2 924 zł), wykazując jednak bardzo duże zróżnicowanie w poszczególnych powiatach grodzkich. Najniższy dochód w przeliczeniu na jednego mieszkańca wystąpił w Piekarach Śląskich (2 148 zł). Natomiast najwyższy dochód osiągnął - kolejny rok z rzędu - Sopot (5 603 zł), odnotowując wzrost aż o 1 460 zł i jeszcze bardziej niż w latach poprzednich dystansując pozostałe powiaty grodzkie, zwłaszcza, iż połowa z nich osiągnęła dochód niższy niż 2 819 zł.

Na ogólny wzrost dochodów *per capita* złożyły się: istotny wzrost dochodów własnych (z 1 601 zł w 2005 r. do 1 845 zł w 2006 r.) oraz znacznie mniejszy wzrost dotacji celowych (z 322 zł do 369 zł) i subwencji ogólnej (z 679 zł do 710 zł).

W poszczególnych miastach na prawach powiatu widoczne było bardzo duże zróżnicowanie wysokości podstawowych grup dochodów. Największa rozpiętość wystąpiła w przypadku **dochodów własnych**. Średnia wartość dochodów własnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca wzrosła do 1 845 zł. Najwyższe dochody przypadły na mieszkańca Sopotu (4 319 zł) i były ponad czterokrotnie wyższe od dochodów własnych przypadających na mieszkańca miasta Chełm (1 034 zł). Wynosząca aż 3 285 zł różnica pomiędzy miastami, które odnotowały wartości skrajne była najwyższą od początku istnienia powiatów grodzkich. W stosunku do roku 2005 wzrosła (z 14 do 17) liczba miast, które wykonały dochody własne *per capita* na poziomie wyższym od średniej.

Duże zróżnicowanie występowało również w wysokości **subwencji ogólnej** otrzymanej przez poszczególne jednostki od 1 197 zł (Krosno) do 488 zł (Piekary Śląskie). Wpływy z subwencji ogólnej, wyższe od średniej, odnotowano w 64,1% powiatów grodzkich.

Dotacje celowe otrzymane przez miasta na prawach powiatu w 2006 r. w przeliczeniu na jednego mieszkańca wahały się w przedziale od 744 zł (Ruda Śląska) do 232 zł (Wrocław), przy czym 56,3% jednostek uzyskało dotacje *per capita* wyższe od średniej wynoszącej 369 zł. Dotacje celowe na zadania inwestycyjne wyniosły średnio *per capita* 36 zł (wzrost o 10 zł).

2.4.2. Wydatki

Planowane wydatki miast na prawach powiatu w 2006 r. zostały zrealizowane w wysokości 33 151 349 tys. zł, co stanowiło 94,4% planu. Tak niska realizacja wydatków

ogółem odnotowana została po raz pierwszy w tej grupie jednostek. Wykonanie wydatków majątkowych i wydatków bieżących było niższe niż w roku poprzednim i wynosiło, odpowiednio 86,7% i 96,7%. Żadne z miast na prawach powiatu nie wykonało w pełni zaplanowanych wydatków ogółem, a ich realizacja w poszczególnych jednostkach mieściła się w granicach od 72,5% w Sopotcie do 99,1% w Suwałkach (**tabela 2.4.1.**). Niższe wykonanie planowanych wydatków inwestycyjnych wynikało często z przesuwania terminów rozpoczęcia nowych inwestycji, przedłużania się procesów przetargowych na wykonawców projektu albo ze względu na problemy z technicznym przygotowaniem inwestycji. Zdarzało się też, że samorządy zbyt optymistycznie zakładały realizację przedsięwzięć. Zjawisko to występuje zwłaszcza w okresie przedwyborczym - tak jak w omawianym 2006 r.

Dynamika i poziom wydatków

Mimo, że nie zrealizowano zaplanowanych wielkości wydatków to uzyskany poziom wykonania był wyższy niż w roku poprzednim. Wydatki ogółem wzrosły o 14,3%. Poprawa sytuacji dochodowej wykorzystana została przede wszystkim na realizację zadań inwestycyjnych. Kwota wydatków inwestycyjnych w porównaniu z 2005 r. wzrosła o 45,4% osiągając poziom 6 628 598 tys. zł, natomiast wydatki majątkowe wzrosły o 43,2%. Władze lokalne więcej pieniędzy przeznaczały na inwestycje i było to m.in. efektem napływających środków unijnych. Nie bez znaczenia w 2006 r. były wybory samorządowe, przed którymi władze miast chcieli zakończyć zaplanowane inwestycje.

Wydatki budżetów miast na prawach powiatu w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	Wykonanie (w tys. zł)	Plan (w tys. zł)	Wykonanie (w tys. zł)	Wykonanie planu (w %) 4:3	Dynamika (w %) 4:2	Struktura (w %)
	2005		2006			
1	2	3	4	5	6	7
Wydatki ogółem, z tego:	29 016 267	35 114 560	33 151 349	94,4	114,3	100,0
- majątkowe, w tym:	4 862 548	8 035 197	6 963 899	86,7	143,2	21,0
- inwestycyjne	4 560 048	7 665 620	6 628 598	86,5	145,4	20,0
- bieżące, w tym:	24 153 718	27 079 362	26 187 449	96,7	108,4	79,0
- wynagrodzenia wraz z pochodnymi	10 727 995	11 507 481	11 391 463	99,0	106,2	34,4
- dotacje	3 231 756	3 566 353	3 524 187	98,8	109,0	10,6
- wydatki na obsługę długu	382 671	379 265	309 450	81,6	80,9	0,9
- wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji	2 692	97 459	1 053	1,1	39,1	0,0
- pozostałe wydatki	9 808 603	11 528 805	10 961 297	95,1	111,8	33,1

Wzrost wydatków ogółem miast na prawach powiatu w 2006 r. wynikał również ze wzrostu wydatków bieżących. Ich poziom wzrósł o 8,4% do kwoty 26 187 449 tys. zł. Wśród wydatków bieżących najwyższą dynamiką charakteryzowała się grupa pozostałych wydatków. Wydatki na zakupy materiałów i usług, podróże służbowe oraz różnego rodzaju świadczenia i opłaty wzrosły w 2006 r. o 11,8%. Drugą grupą wydatków, których poziom wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim, były dotacje na realizację zadań przez różne podmioty, również podmioty spoza sektora finansów publicznych. Wskaźnik dynamiki tych wydatków od trzech lat osiąga zbliżony poziom, a w 2006 r. był równy 109,0%.

Wydatki na wynagrodzenia i pochodne, w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły o 6,2%. Wyższy wzrost wydatków na wynagrodzenia, wynikał m.in. z poniesionych wydatków na odprawy i ekwiwalenty za niewykorzystany urlop, wypłacone pod koniec roku, ze względu na zakończenie kadencji.

Mimo wzrostu wydatków inwestycyjnych i zaciągania większych kwot zobowiązań, poziom wydatków na obsługę długu obniżył się znacznie, tj. o 19,1%. Wpłynęła na to sytuacja na rynku finansowym, powodująca potanieenie kredytów i spadek stóp procentowych oraz fakt, że miasta na prawach powiatu, jako duże jednostki, prowadziły na coraz większą skalę efektywniejsze zarządzanie zadłużeniem, co miało na celu minimalizację kosztów obsługi długu w dłuższym okresie czasu.

Wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji zmniejszyły się znacznie (o 60,9%) w porównaniu z rokiem poprzednim. Świadczyło to o umiarkowanej skali i rozważnym prowadzeniu polityki udzielania innym podmiotom poręczeń i gwarancji.

Dynamika wydatków miast na prawach powiatu w ostatnich latach potwierdza poprawę sytuacji finansowej tej grupy jednostek. W roku 2003 wydatki ogółem wzrosły tylko w 8 miastach, w 2004 r. w 53, w 2005 r. aż w 63 spośród 64 miast, a w 2006 r. w 61 miastach na prawach powiatu. Rozpiętość wskaźnika dynamiki kształtowała się w przedziale od 97,2% w Dąbrowie Górniczej do 145,7% w Koninie (**tabela 2.4.2.**). Wydatki bieżące obniżyły się tylko w 3 spośród 64 jednostek, a ich wzrost w pozostałych nie był bardzo wysoki. Najwyższy wzrost wydatków bieżących odnotowano w Świętochłowicach, osiągnął on poziom 123,8%. Najbardziej zróżnicowane były wskaźniki dynamiki wydatków inwestycyjnych - od spadku o 32,2% we Włocławku do wzrostu o 422,2% w Koninie. Tylko w 12 miastach na prawach powiatu wydatki inwestycyjne były niższe niż w roku poprzednim, natomiast w 27 ich poziom przekroczył o połowę wielkość środków przeznaczonych na inwestycje w 2005 r.

Struktura wydatków

Zmiany w strukturze wydatków miast na prawach powiatu wskazywały na postępującą systematycznie od 2004 r. poprawę sytuacji finansowej tych jednostek. Wysiłki samorządów na rzecz przyspieszenia rozwoju swojego regionu można ocenić poprzez udział wydatków inwestycyjnych w strukturze wydatków budżetowych ogółem. W 2006 r. na wydatki inwestycyjne miasta na prawach powiatu przeznaczyły 20% swoich wydatków. Po raz pierwszy osiągnięto tak wysoki udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem, co pozwoliło przekroczyć wysoki, wyjściowy poziom z 1999 r. Od 2004 r. wzrost udziału wydatków inwestycyjnych był coraz wyższy, w latach 2004 - 2006 wzrost ten wyniósł, odpowiednio 1,6; 2,1 i 4,3 punktu procentowego.

Wydatki majątkowe w 2006 r. uzyskały poziom 21,0% zrealizowanych wydatków ogółem. Wzrost udziału wydatków majątkowych po 2003 r. spowodował obniżanie udziału wydatków bieżących, w tym przede wszystkim wydatków na wynagrodzenia i pochodne oraz na dotacje przekazywane z budżetów miast. W 2006 r. wydatki bieżące powiatów grodzkich po raz pierwszy osiągnęły niski poziom, tj. 79,0%. W porównaniu z rokiem poprzednim udział wydatków bieżących zmniejszył się o 4,2 punktu procentowego. Dla

przedstawienia zachodzących zmian należy dodać, że w mniej korzystnym dla miast na prawach powiatu roku 2003 wydatki bieżące stanowiły 87,3% wydatków ogółem.

W wydatkach bieżących najpoważniejszą część stanowiły wynagrodzenia i pochodne. Nie należy ich utożsamiać z kosztami funkcjonowania administracji, gdyż w miastach na prawach powiatu funkcjonuje wiele jednostek organizacyjnych świadczących usługi publiczne (szkoły, domy pomocy społecznej, komendy straży pożarnej i placówki opiekuńczo-wychowawcze), a koszty działalności tych jednostek składały się głównie z wynagrodzeń. W 2006 r. wydatki na wynagrodzenia i pochodne miast na prawach powiatu stanowiły 34,4% wydatków ogółem, a ich udział zmniejszył się o 2,6 punktu procentowego.

Wydatki pozostałe, czyli tzw. wydatki rzeczowe w 2006 r. stanowiły 33,1% wydatków ogółem, a ich udział obniżył się, w porównaniu z rokiem poprzednim, o 0,7 punktu procentowego.

W stosunku do 2005 r. nieznacznie zmniejszył się (z 11,1% do 10,6%) udział wypłacanych z budżetów miast dotacji dla własnych jednostek organizacyjnych funkcjonujących w formie zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych oraz innych jst lub dla jednostek spoza sektora finansów publicznych.

Zmniejszył się także udział wydatków na obsługę długu - z 1,3% w 2005 r. do 0,9% w 2006 r.

Analizując strukturę wydatków poszczególnych miast na prawach powiatu należy podkreślić znaczne zróżnicowanie wśród tej grupy jednostek (**tabela 2.4.3.**). Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem mieścił się w przedziale od 4,2% w Bytomiu do 34,4% w Rybniku. Spośród 64 miast na prawach powiatu 25 przeznaczyło na wydatki inwestycyjne ponad 20% wykonanych wydatków.

Wydatki bieżące w budżetach powiatów grodzkich stanowiły średnio 79,0% wydatków ogółem, ale blisko 66,6% omawianych jednostek przekroczyło średnią wielkość. Skrajne wielkości odnotowano w Rybniku (65,6%) i w Bytomiu (95,6%).

Wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi oraz dotacje stanowiły w miastach na prawach powiatu bardzo zróżnicowaną grupę pod względem ich udziału w wydatkach ogółem. Wysokość udziału tych grup wydatków zależała głównie od specyfiki prowadzenia jednostek oświatowych. Najwyższy poziom wynagrodzeń odnotowano w Chełmie - 47,7%, a najniższy w Łomży - 10,5% wydatków ogółem. Udział dotacji w 2006 r. zamknął się w przedziale od 5,3% w Bytomiu do 44,2% w Łomży.

Kolejnym elementem wydatków bieżących były wydatki pozostałe. Ich udział w strukturze wydatków był mniej zróżnicowany, a graniczne wielkości wynosiły 21,3% i 47,3%.

W 2006 r. obniżyły się wydatki na obsługę długu, a maksymalny odnotowany udział w wydatkach ogółem wyniósł 1,8%.

Podobnie jak w latach poprzednich, w roku 2006 największą część wydatków budżetowych miast na prawach powiatu stanowiła realizacja zadań z zakresu oświaty i wychowania. Odnotowano jednak spadek ich udziału w wydatkach ogółem. Pomimo wzrostu kwot przeznaczonych na te zadania w roku 2006 wydatki w dziale Oświata i wychowanie stanowiły tylko 31,2% wydatków ogółem, podczas gdy w roku 2005 - 34,0%, a w 2004 r. - 36,4%. Natomiast znacznie wzrósł udział wydatków na transport i łączność z 14,6% w 2005 r. do 17,7%. Kolejne pozycje w strukturze wydatków stanowiły wydatki w działach: Pomoc

społeczna - 14,6% i Gospodarka komunalna i ochrona środowiska oraz Administracja publiczna po 6,8%. Wydatki poniesione w pozostałych działach nie przekroczyły 5% wydatków ogółem.

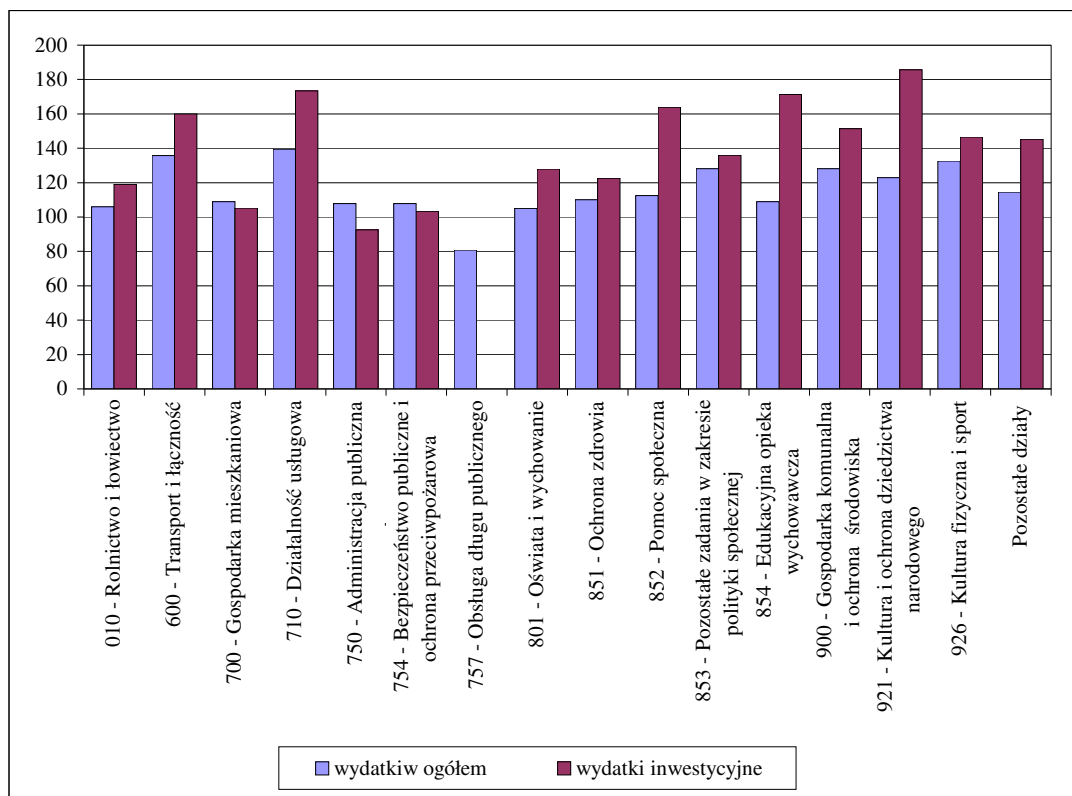
Wydatki miast na prawach powiatu w wybranych działach klasyfikacji budżetowej w latach 2005 i 2006

Dział klasyfikacji budżetowej	Wydatki (w tys. zł)			Udział w wydatkach (w %)			Dynamika wydatków (w %)		
	Ogółem	2005	2006	Ogółem	w tym inwestycyjne	Ogółem	w tym inwestycyjne	Ogółem 3:2	w tym inwestycyjne
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Wydatki ogółem, z tego:	29 016 267	33 151 349	6 628 598	100,0	100,0	100,0	114,2	145,4	
801 - Oświata i wychowanie	9 864 641	10 354 221	413 378	34,0	31,2	6,2	105,0	127,9	
600 - Transport i łączność	4 324 574	5 871 681	3 000 742	14,9	17,7	45,3	135,8	160,0	
852 - Pomoc społeczna	4 311 980	4 852 102	97 645	14,9	14,6	1,5	112,5	163,9	
900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 759 022	2 255 205	1 242 332	6,1	6,8	18,7	128,2	151,4	
750 - Administracja publiczna	2 091 482	2 255 200	127 914	7,2	6,8	1,9	107,8	92,5	
700 - Gospodarka mieszkaniowa	1 432 127	1 559 414	493 839	4,9	4,7	7,4	108,9	105,1	
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	1 034 209	1 126 260	33 283	3,6	3,4	0,5	108,9	171,4	
921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	881 966	1 084 718	255 537	3,0	3,3	3,9	123	185,6	
926 - Kultura fizyczna i sport	648 359	860 213	492 582	2,2	2,6	7,4	132,7	146,5	
754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	762 834	822 520	108 949	2,6	2,5	1,6	107,8	103,3	
851 - Ochrona zdrowia	547 017	601 527	226 017	1,9	1,8	3,4	110,0	122,6	
853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	271 252	347 554	15 201	0,9	1,0	0,2	128,1	135,9	
757 - Obsługa długu publicznego	385 653	312 016	-	1,3	0,9	x	80,9	x	
710 - Działalność usługowa	191 746	267 525	53 621	0,7	0,8	0,8	139,5	173,4	
010 - Rolnictwo i łowiectwo	29 283	31 007	10 134	0,1	0,1	0,1	105,9	118,9	
Pozostałe działy	480 122	550 186	57 424	1,7	1,8	0,9	114,6	145,2	

Wydatki inwestycyjne powiatów grodzkich tradycyjnie koncentrowały się na przedsięwzięciach drogowych i stanowiły w 2006 r. 45,3% wydatków ogółem. Kwoty wydatkowane w dziale Transport i łączność zwiększyły się o 60% w stosunku do roku poprzedniego. Znaczące kwoty na inwestycje wydatkowano także w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, które objęły 18,7% łącznej kwoty wydatków. Udział wydatków inwestycyjnych w pozostałych działach nie przekroczył poziomu 10%. Jednak poprawa sytuacji finansowej miast na prawach powiatu spowodowała znaczny wzrost wydatków inwestycyjnych niemal we wszystkich działach klasyfikacji budżetowej.

W 2006 r. wzrosła wielkość środków bezzwrotnych uzyskanych przez miasta na prawach powiatu. Wydatki sfinansowane ze środków zagranicznych stanowiły w latach 2005 i 2006 odpowiednio 2,8% i 6,0% wydatków ogółem. Uzyskane środki bezzwrotne w przypadku miast na prawach powiatu miały istotne znaczenie dla ich rozwoju. Ze środków tych sfinansowano 28,5% wydatków inwestycyjnych w 2006 r. (w 2005 r. - 16,8%).

Dynamika wydatków ogółem i wydatków inwestycyjnych w 2006 roku w wybranych działach klasyfikacji budżetowej

Wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Pozytywne zmiany w sytuacji finansowej miast na prawach powiatu w 2006 r. miały swoje odzwierciedlenie także w zmianach wysokości zrealizowanych wydatków w przeliczeniu na jednego mieszkańca (tabela 2.4.5.). Wydatki ogółem *per capita* wzrosły o 382 zł i osiągnęły nienotowany dotąd poziom 2 991 zł. Był to najwyższy wzrost miernika oceny realizacji zadań uzyskany przez miasta na prawach powiatu. Poprawę sytuacji finansowej podkreślał również fakt, że wskaźnik wydatków ogółem *per capita* wzrósł aż w 62 spośród 64 miast na prawach powiatu. Skrajne wartości uzyskane przez poszczególne miasta zamknęły się, tak jak w latach poprzednich, w przedziale od 2 242 zł w Świętochłowicach do 4 728 zł w Płocku. Wzrost wydatków ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. wynikał w połowie ze wzrostu wydatków bieżących (o 191 zł) i w połowie ze wzrostu wydatków majątkowych (również o 191 zł).

Wydatki bieżące osiągnęły *per capita* wysokość 2 363 zł. Skala zróżnicowania wydatków bieżących na osobę, w powiatach grodzkich zawierała się w przedziale od 1 750 zł do 3 133 zł. Wzrost wydatków bieżących w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynikał m.in. ze wzrostu wydatków na wynagrodzenia i pochodne (przeciętnie o 63 zł), które ostatecznie wyniosły 1 028 zł *per capita*. Wzrósł też o 27 zł na osobę poziom dotacji wypłaconych z budżetów miast, a średni poziom wypłaconych dotacji sięgał kwoty 318 zł na osobę. Miasta na prawach powiatu w różnym stopniu zlecały wykonywanie zadań własnych innym jednostkom, a obciążenie to zamknęło się w przedziale od 128 zł do 1 279 zł. Tak jak w poprzednich latach, najwyższy poziom, znacznie odbiegający od pozostałych jednostek, wykazały trzy miasta: Łomża, Tarnobrzeg i Rybnik.

Wysokość wydatków majątkowych w 2006 r. wyniosła 628 zł na jednego mieszkańca i wzrosła aż o 43,7%. Wydatki inwestycyjne *per capita* w poszczególnych miastach wykazały ponad czternastokrotną różnicę i wahały się od 104 zł do 1 479 zł. Podkreślić należy, że w 2006 r. ponad 81% miast przeznaczyło większe niż w roku poprzednim środki na inwestycje w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

2.4.3. Wyniki budżetów oraz zobowiązania

Wyniki budżetów

W 2006 r. miasta na prawach powiatu zaplanowały łącznie *per saldo* deficyt w wysokości 3 048 746 tys. zł. W związku z wyższym od planowanego wykonaniem dochodów (101,1%) oraz niższą realizacją wydatków (94,4%) deficyt osiągnął poziom 741 060 tys. zł czyli był czterokrotnie niższy od planowanego. Uzyskany deficyt miast na prawach powiatu stanowił 2,3% w relacji do wykonywanych dochodów.

Wyniki budżetów miast na prawach powiatu w latach 2005 i 2006

Wynik budżetu	2005				2006			
	Kwota (w tys. zł)	Stosunek do zrealizowanych dochodów (w %)	Miasta na prawach powiatu		Kwota (w tys. zł)	Stosunek do zrealizowanych dochodów (w %)	Miasta na prawach powiatu	
			liczba	udział (w %)			liczba	udział (w %)
Nadwyżka	573 555	4,7	23	35,9	510 089	5,4	16	25,0
Deficyt	655 623	3,9	41	64,1	1 251 149	5,4	48	75,0

25% miast na prawach powiatu zakończyło rok budżetowy nadwyżką, a łączna kwota tych nadwyżek stanowiła 5,4% dochodów uzyskanych przez te jednostki. Nadwyżka w roku 2006 to jedynie 88,9% kwoty nadwyżki z roku poprzedniego natomiast deficyt w roku 2006 stanowił 190,8% deficytu z roku 2005. Dyspersja uzyskanych wyników budżetowych mieściła się w przedziale: od nadwyżki stanowiącej 30,6% dochodów w Sopocie, do deficytu stanowiącego 13,7% uzyskanych dochodów w Elblągu.

Przychody i rozchody

W 2006 r. odnotowano bardzo duży, w stosunku do roku 2005, bo prawie 40% wzrost **przychodów** miast na prawach powiatu. Ostatecznie przychody ukształtowały się na poziomie 4 568 491 tys. zł. Podobnie jak w latach poprzednich dominującą pozycję w strukturze przychodów zajmowały kredyty i pożyczki (55,3% przychodów ogółem). Odnotowano bardzo wyraźny wzrost przychodów z tego źródła (o 54,3%), do kwoty 2 527 246 tys. zł. Kolejne pozycje w strukturze przychodów stanowiły przychody z innych źródeł (28,7%) oraz przychody z nadwyżki z lat ubiegłych (7,4%), a także papierów wartościowych oraz obligacji wyemitowanych przez jst (7,3%). Łącznie przychody z wymienionych źródeł stanowiły 98,7% przychodów ogółem.

Dynamika przychodów była wynikiem nie tylko wzrostu przychodów z tytułu kredytów i pożyczek - do jej osiągnięcia przyczyniły się również: bardzo wyraźny wzrost przychodów z innych źródeł (o 30,3%), jeszcze większy wzrost (o 49,4%) przychodów z tytułu nadwyżki z lat ubiegłych oraz przeszło trzykrotny wzrost przychodów z tytułu spłat udzielonych pożyczek (wskaźnik dynamiki wyniósł w tym przypadku 306,4%). Przychody z papierów

wartościowych oraz wyemitowanych obligacji zwiększyły się o 6,3%. W porównaniu z rokiem 2005 radykalnie, bo aż o 86,5% spadły przychody z prywatyzacji majątku.

Przychody miast na prawach powiatu w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	Wykonanie (w tys. zł)		Dynamika (2005 r. = 100%)	Struktura (w %)	
	2005	2006		2005	2006
Przychody ogółem, z tego:	3 276 990	4 568 491	139,4	100,0	100,0
- kredyty i pożyczki	1 637 911	2 527 246	154,3	50,0	55,3
- spłaty pożyczek udzielonych	15 417	47 244	306,4	0,5	1,1
- nadwyżka z lat ubiegłych	226 793	338 880	149,4	6,9	7,4
- papiery wartościowe oraz obligacje jednostek samorządowych i związków komunalnych	315 100	334 950	106,3	9,6	7,3
- prywatyzacja majątku jst	76 387	10 288	13,5	2,3	0,2
- inne źródła	1 005 382	1 309 883	130,3	30,7	28,7

W 2006 r. wzrosły również **rozchody** miast na prawach powiatu, choć tu zmiana nie była aż tak duża jak w przypadku przychodów. Rozchody ogółem wyniosły 1 858 826 tys. zł, co oznaczało dynamikę na poziomie 104,9%. Znaczenie poszczególnych rodzajów rozchodów w ich strukturze zmieniło się w istotny sposób. Przede wszystkim bardzo wyraźnie, bo aż o 16,2 punktu procentowego wzrósł udział rozchodów z tytułu spłat kredytów i pożyczek, które już w poprzednich latach stanowiły dominującą pozycję w strukturze rozchodów. W roku 2006 spłaty kredytów i pożyczek wyniosły łącznie 1 475 607 tys. zł co stanowiło aż 79,4% rozchodów ogółem. Kolejną pozycję w strukturze nadal zajmowały rozchody z tytułu wykupu papierów wartościowych, ale ich udział obniżył się z 18,3% do 13,9% rozchodów ogółem. Kwoty przeznaczone na wykup papierów wartościowych również uległy obniżeniu. Ostatecznie ukształtowały się na poziomie 258 600 tys. zł, co oznaczało spadek o 20,4%. Jeszcze bardziej obniżyły się rozchody przeznaczone na lokaty bankowe (o 60,4%) oraz rozchody z tytułu udzielonych pożyczek (o 69,7%). Znaczenie lokat bankowych w strukturze rozchodów minimalnie wzrosło (z 5,6% do 5,9%), a udzielonych pożyczek zdecydowanie się obniżyło (z 2,8% do 0,8%).

Rozchody miast na prawach powiatu w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	Wykonanie (w tys. zł)		Dynamika (2005 r. = 100%)	Struktura (w %)	
	2005	2006		2005	2006
Rozchody ogółem, z tego:	1 772 247	1 858 826	104,9	100,0	100,0
- spłaty kredytów i pożyczek	1 120 828	1 475 607	131,7	63,2	79,4
- udzielone pożyczki	50 289	15 227	30,3	2,8	0,8
- lokaty w bankach	276 154	109 282	39,6	5,6	5,9
- wykup papierów wartościowych oraz obligacji samorządowych	324 976	258 600	79,6	18,3	13,9
- inne cele	0	110	0,0	0,0	0,0

Zobowiązania

Zadłużenie miast na prawach powiatu odgrywało istotną rolę w kształtowaniu się zadłużenia sektora samorządowego ponieważ zobowiązania tej grupy jst stanowiły średnio około 40% zobowiązań wszystkich samorządów w Polsce. W ośmioletnim okresie

funkcjonowania powiatów grodzkich kwoty zobowiązań wzrosły prawie czterokrotnie, ale tempo zadłużania się z roku na rok słabło do 2005 r. W 2006 r. wyraźnie wzrosły zobowiązania, osiągając poziom 8 744 632 tys. zł (wzrost o 14,4% w stosunku do roku poprzedniego). Wzrost kwot zobowiązań miast na prawach powiatu wynikał głównie ze znacznego, tj. o 19,4% wzrostu pozyskanych środków z pożyczek i kredytów. Ponadto, należy podkreślić, że w 2006 r. obniżyły się kwoty zobowiązań wymagalnych.

Zobowiązania miast na prawach powiatu według tytułów dłużnych w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	Kwota (w tys. zł)		Dynamika (2005 r. = 100%)	Struktura (w %)		Zobowiązania do dochodów ogółem (w %)
	2005	2006		2005	2006	
Zobowiązania ogółem, z tego:	7 643 931	8 744 632	114,4	100,0	100,0	27,0
- emisja papierów wartościowych	1 925 800	1 937 150	100,6	25,2	22,1	6,0
- kredyty i pożyczki	5 658 220	6 755 871	119,4	74,0	77,3	20,8
- przyjęte depozyty	0	0	x	0,0	0,0	0,0
- zobowiązania wymagalne, w tym:	59 910	51 610	86,1	0,8	0,6	0,2
- z tytułu dostaw towarów i usług	51 716	44 698	86,4	0,7	0,5	0,1

Wskaźnik zadłużenia, liczony jako stosunek zobowiązań do wykonanych dochodów wzrósł w porównaniu do roku poprzedniego aż w 37 spośród 64 miast na prawach powiatu. Średni poziom zadłużenia powiatów grodzkich w 2006 r. wyniósł 27,0% i był o 0,6 punktu procentowego wyższy niż w roku poprzednim. Poziom zadłużenia poszczególnych miast był bardzo zróżnicowany i mieścił się w przedziale od 2,4% w Bytomiu do 53,9% w Krakowie (tabela 2.4.7.). W 2006 r. obniżyła się liczba jednostek o niskim poziomie zadłużenia. Wskaźnik zadłużenia poniżej 20% odnotowało 16 miast, podczas gdy w latach 2003 - 2005 była to niezmiennie liczba 24 jednostek. Dominującą grupę (67,2%) stanowią powiaty grodzkie, których zobowiązania w stosunku do zrealizowanych dochodów zawierały się w przedziale 20% - 40%. Wskaźnik zadłużenia, powyżej 40% wykazało 5 miast na prawach powiatu.

Głównym źródłem zasilania zewnętrznego powiatów grodzkich były kredyty i pożyczki, a ich udział w przedmiotowej strukturze zobowiązań wzrósł od 71,4% w 2003 r. do 77,3% w 2006 r. Zobowiązania z tytułu emisji obligacji w 2006 r. wykazało 27 miast, na łączną kwotę 1 937 150 tys. zł, co stanowiło 22,1% zobowiązań ogółem tej grupy jst. W trzech miastach udział kwot emisji papierów wartościowych w dochodach ogółem przekroczył 25%, przy przeciętnym poziomie 6,0% dla wszystkich miast na prawach powiatu. Najwyższy udział zobowiązań z tytułu wyemitowanych obligacji w 2006 r. odnotowano, tak jak w roku poprzednim, w Lesznie – 37,2%. Podkreślić należy pozytywne zjawisko obniżającego udziału zobowiązań wymagalnych w strukturze zobowiązań powiatów grodzkich. W 2006 r. zobowiązania wymagalne osiągnęły tylko 0,6% zobowiązań ogółem i nie stanowiły realnego zagrożenia dla bezpieczeństwa finansowego tych jednostek.

Zobowiązania miast na prawach powiatu zaliczane do długu publicznego miały głównie charakter krajowy - w 2006 r. stanowiły 87,2%. Głównymi wierzycielami krajowymi były banki komercyjne, a kredyty zaciągnięte przez powiaty grodzkie w tych bankach objęły 71,0% ogólnej kwoty zobowiązań. Zobowiązania wobec sektora finansów publicznych w 2006 r. wzrosły w stosunku do roku poprzedniego i uzyskały poziom 7,7%. Z roku na rok coraz więcej miast pozyskiwało środki finansowe u wierzycieli zagranicznych. W 2006 r. ich

udział stanowił 12,8% w zobowiązaniach ogółem. W celu rozszerzenia źródeł finansowania zewnętrznego oraz przyciągnięcia inwestorów zagranicznych, samorządy miast poddają się ocenie agencji ratingowych, starając się uzyskać certyfikaty określające wiarygodność i wypłacalność.

Niezrealizowane do końca 2006 r. należności powiatów grodzkich stanowiły kwotę 3 425 469 tys. zł i były o 2,9% wyższe niż w 2005 r. Podobnie jak w latach poprzednich największą część, tj. 92,1% stanowiły należności od prywatnych podatników i podmiotów korzystających z usług świadczonych przez te jednostki i były to głównie należności wymagalne.

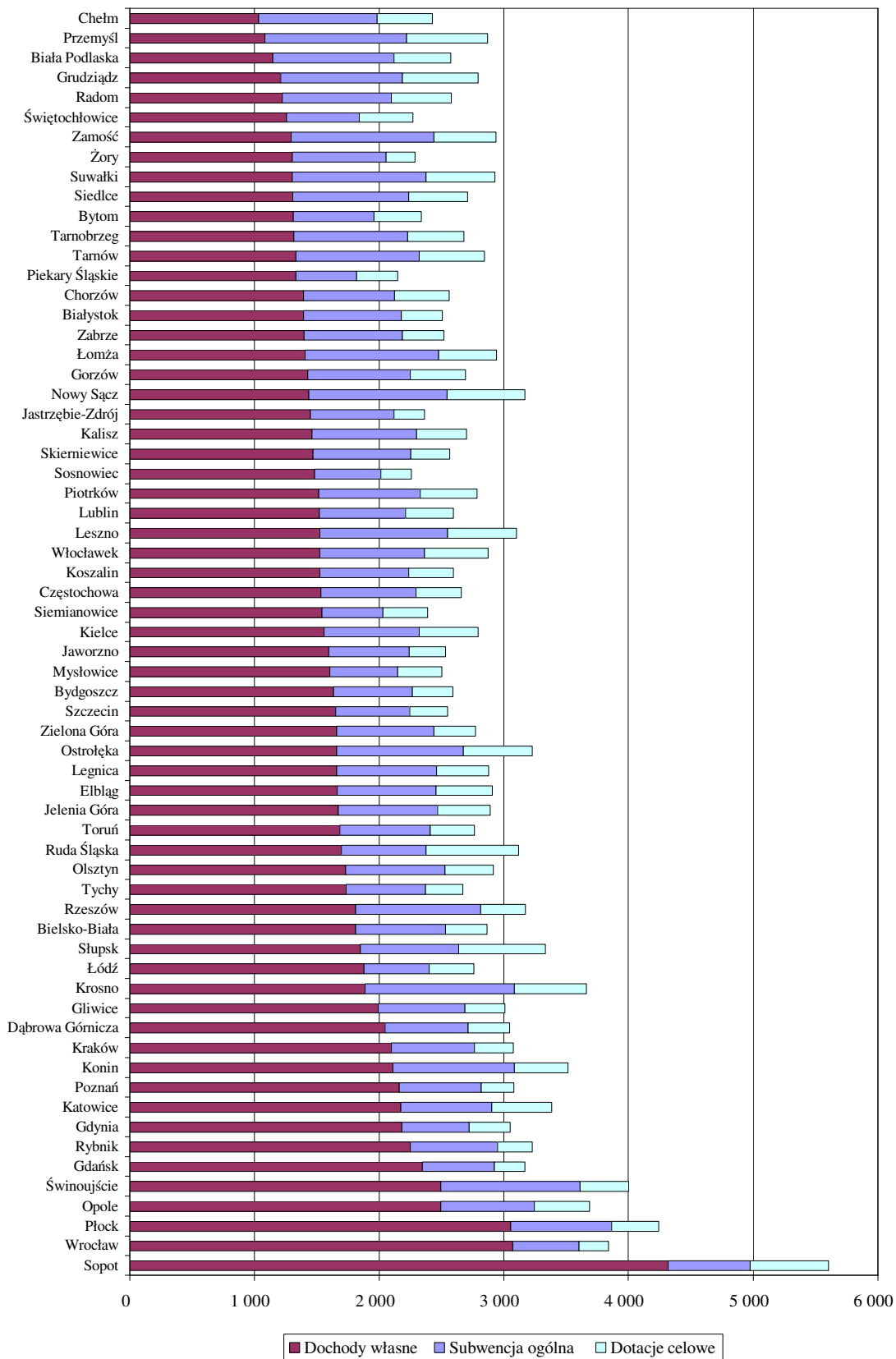
Łączna wartość niewymagalnych zobowiązań z tytułu udzielonych przez miasta na prawach powiatu poręczeń i gwarancji na koniec 2006 r. wyniosła 495 448 tys. zł. W omawianym roku z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji miasta dokonały spłat za dłużników w łącznej kwocie 166 tys. zł. W 2006 r. miasta na prawach powiatu udzieliły poręczeń i gwarancji jst oraz ich jednostkom organizacyjnym, a przede wszystkim nadzorowanym przez miasta SP ZOZ, na kwotę 130 099 tys. zł.

2.4.4. Podsumowanie

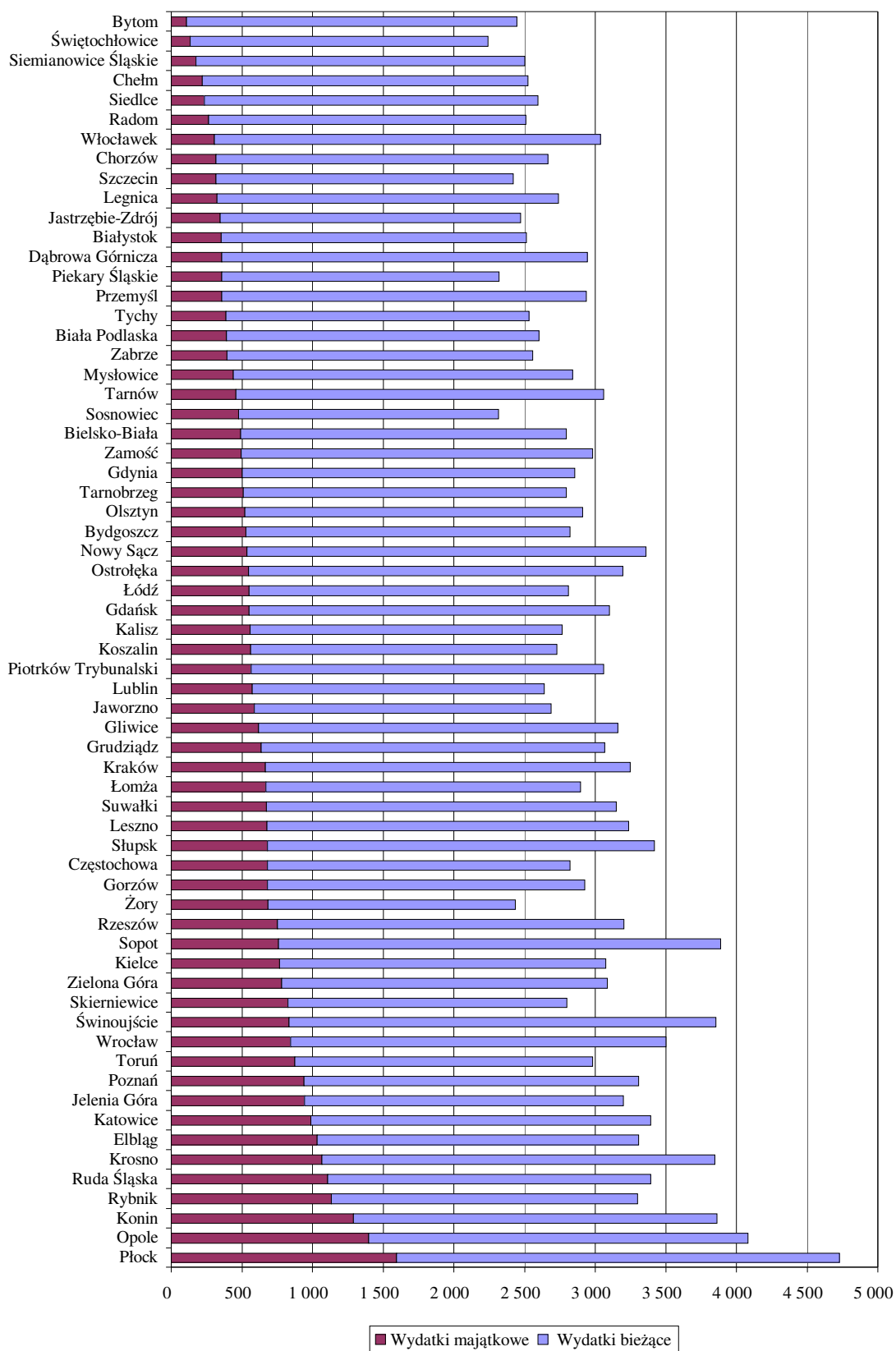
- 1. W 2006 r. miasta na prawach powiatu zrealizowały dochody w kwocie 32 410 289 tys. zł, uzyskując trzeci rok z rzędu w skali kraju dochody wyższe od zaplanowanych. Wykonanie dochodów w relacji do planu od trzech lat kształtowało się na zbliżonym poziomie: w roku 2006 wyniosło 101,1%, (w latach 2004 i 2005, odpowiednio 100,7% i 100,6%). Obniżyła się liczba miast z 42 w 2005 r. do 35 w 2006 r., które zrealizowały dochody ponad plan.*
- 2. Dochody miast na prawach powiatu w stosunku do roku poprzedniego uległy wyraźnemu zwiększeniu - o 12,0% (realnie o 11,0%) i wzrosły w 62 jednostkach. Odnotowano wysoki poziom wzrostu dochodów własnych (o 14,8%) i dotacji celowych (o 14,2%) oraz znacznie mniejszy wzrost dochodów z tytułu subwencji (o 4,3%). Wzrost dochodów własnych był w głównej mierze wynikiem korzystnej dynamiki dochodów z tytułu udziału jst w podatkach dochodowych (zwiększenie o 14,6%). Natomiast na dynamikę dotacji celowych najbardziej wpłynął przyrost dotacji przekazanych na zadania własne (wzrost o 31,3%).*
- 3. W 2006 r. wzrósł udział dochodów własnych do 63,1% (o 1,6 punktu procentowego) oraz dotacji celowych - do 12,6% (o 0,2 punktu procentowego). Maleje znaczenie dochodów z tytułu subwencji ogólnej - w roku 2006 obniżyło się do poziomu 24,3% (o 1,8 punktu procentowego). W konsekwencji już tylko w jednym mieście na prawach powiatu subwencja ogólna stanowiła główne źródło dochodów. W pozostałych 63 powiatach grodzkich najważniejszym źródłem dochodów pozostawały dochody własne, podczas gdy w latach 2003 - 2005 dochody te dominowały odpowiednio w 48, w 59 i w 61 jednostkach.*
- 4. W 2006 r. średnie dochody powiatów grodzkich w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 2 924 zł, co oznaczało wzrost o 322 zł. Zwiększenie dochodów per capita - podobnie jak rok wcześniej - odnotowano w 62 miastach. Pogłębiło się zróżnicowanie wysokości dochodów w przeliczeniu na jednego mieszkańca w poszczególnych jednostkach. Wartości skrajne wyniosły 2 148 zł i 5 603 zł.*

5. *Miasta na prawach powiatu w 2006 r. zrealizowały wydatki w 94,4%, tj. w kwocie 33 151 349 tys. zł. Uzyskiwany od roku 2004 wzrost dochodów został wykorzystany głównie na zwiększenie wydatków inwestycyjnych. W 2006 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wydatki inwestycyjne wzrosły o 45,4% czyli trzykrotnie silniej niż kwota wydatków ogółem (14,3%). Wydatki bieżące wzrosły o 8,4%, a na wynagrodzenia i pochodne powiaty grodzkie przeznaczyły o 6,2% więcej niż w 2005 r.*
6. *Szybsze tempo wzrostu wydatków inwestycyjnych miast na prawach powiatu wpłynęło na zwiększenie ich udziału w ogólnej kwocie wydatków z 15,7% w roku 2005 do 20,0% w roku 2006. W 2003 r. wydatki te stanowiły 12,0% wydatków ogółem. Udział wydatków bieżących obniżył się o 4,2 punktu procentowego, do poziomu 79,0% wydatków ogółem. Po raz pierwszy od początku funkcjonowania powiaty grodzkie przeznaczyły na wydatki bieżące mniej niż 80% ogółu wydatków, a na wydatki majątkowe 21,0%. Wydatki na wynagrodzenia i pochodne także uzyskały najniższy notowany poziom w strukturze wydatków ogółem - 34,4%.*
7. *Podstawowym kierunkiem wydatkowania środków z budżetów miast na prawach powiatu była realizacja zadań oświatowych, które pochłonięły 31,2% wydatków ogółem. Na budowę i utrzymanie dróg przeznaczono 17,7% wydatków, a na zadania z zakresu pomocy społecznej 14,6% wydatków. Podobnie jak w latach poprzednich, wydatki inwestycyjne miast na prawach powiatu koncentrowały się na przedsięwzięciach drogowych (45,3% wydatków inwestycyjnych) i inwestycjach związanych z gospodarką komunalną i ochroną środowiska (18,7%).*
8. *Widoczny wpływ zarówno na wielkość jak i na strukturę dochodów miast na prawach powiatu wywierają środki pochodzące ze źródeł zagranicznych. W 2006 r. udział tych środków w dochodach ogółem wyniósł 4,0%. Znacznie wzrosła wielkość uzyskanych zagranicznych środków bezzwrotnych, a ich udział w wydatkach ogółem stanowił 6,0%. Wydatkowane środki otrzymane ze źródeł zagranicznych w 94,6% zostały przeznaczone na inwestycje.*
9. *Wydatki budżetowe w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. wyniosły 2 991 zł, o 382 zł więcej niż w roku poprzednim. Skalę zróżnicowania między poszczególnymi miastami podkreślają skrajne wartości wydatków ogółem per capita (2 242 zł i 4 728 zł) oraz czternastokrotna różnica poziomu wydatków inwestycyjnych, które przy przeciętnej 598 zł wahały się od 104 zł do 1 479 zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca.*
10. *Wynik budżetów miast na prawach powiatu w 2006 r. zamknął się per saldo deficytem w kwocie 741 060 tys. zł (tj. 2,3% w relacji do dochodów), a zatem na poziomie dziewięciokrotnie wyższym niż w roku poprzednim. 25% miast zakończyło rok nadwyżką, a łączna kwota nadwyżek stanowiła 5,4% dochodów uzyskanych przez te jednostki. Dyspersja wyników budżetów mieściła się w przedziale od nadwyżki stanowiącej 30,6% dochodów do deficytu stanowiącego 13,7% uzyskanych dochodów.*
11. *W roku 2006 zobowiązania powiatów grodzkich wzrosły (o 14,4%). Wobec dwunastoprocentowego wzrostu dochodów wskaźnik zadłużenia zwiększył się o 0,6 punktu procentowego, do poziomu 27,0%. Głównym źródłem zasilania zewnętrznego nadal pozostawały kredyty i pożyczki (77,3% zobowiązań ogółem), a zobowiązania z tytułu emisji obligacji stanowiły 22,1%. Maleje udział zobowiązań wymagalnych. W 2006 r. stanowiły one 0,6% ogółu zobowiązań miast na prawach powiatu. Z roku na rok wzrasta natomiast udział zobowiązań wobec wierzycieli zagranicznych, osiągając w 2006 r. poziom 12,8%.*

Rysunek 2.4.1. **Dochody miast na prawach powiatu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r.**
(według wartości dochodów własnych malejąco w zł)

Rysunek 2.4.2. **Wydatki miast na prawach powiatu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r.**
(według wartości wydatków majątkowych malejąco w zł)

Rysunek 2.4.3. Rozkład dochodów i wydatków miast na prawach powiatu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)

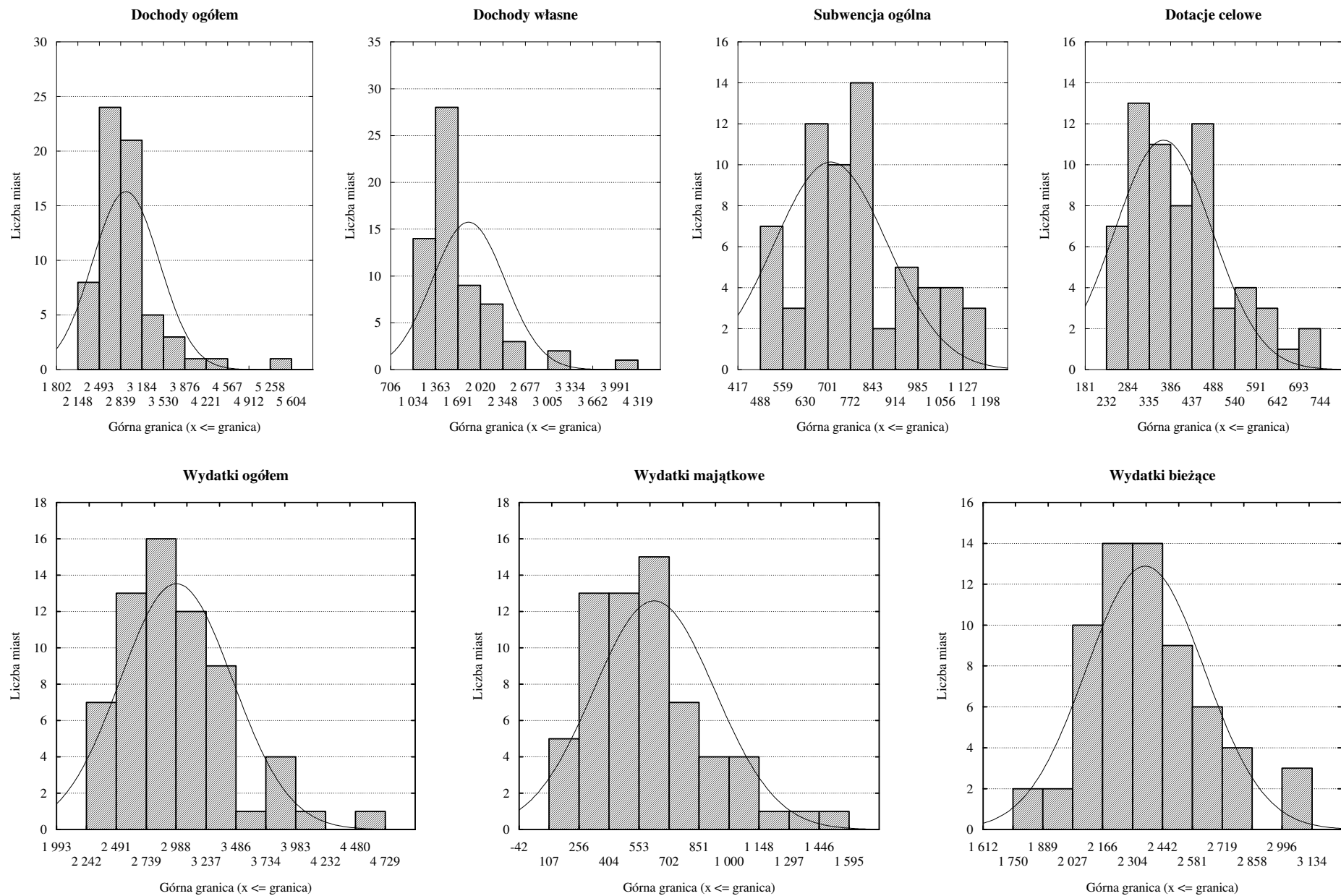

Tabela 2.4.1. Dochody, wydatki, wynik budżetów miast na prawach powiatu w 2006 r. (w tys. zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA MIASTA	Dochody ogółem		Wykonanie 4:3 %	Wydatki ogółem		Wykonanie 7:6 %	Wynik budżetu		stosunek nadwyżki do dochodów w %	stosunek deficytu do dochodów w %
		plan	wykonanie		plan	wykonanie		plan 3-6	wykonanie 4-7		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	POLSKA	32 065 814	32 410 289	101,1	35 114 560	33 151 349	94,4	-3 048 746	-741 060	5,4	5,4
2	Dolnośląskie	2 792 342	2 991 380	107,1	2 842 573	2 790 506	98,2	-50 231	200 873	8,3	10,8
3	Jelenia Góra	243 232	250 415	103,0	288 637	277 536	96,2	-45 405	-27 121		10,8
4	Legnica	291 596	303 493	104,1	292 546	288 820	98,7	-950	14 673	4,8	
5	Wrocław	2 257 514	2 437 471	108,0	2 261 390	2 224 150	98,4	-3 876	213 322	8,8	
6	Kujawsko-pomorskie	2 123 929	2 140 314	100,8	2 429 970	2 315 406	95,3	-306 041	-175 092		8,2
7	Bydgoszcz	934 652	946 376	101,3	1 068 689	1 029 504	96,3	-134 037	-83 127		8,8
8	Grudziądz	274 465	277 187	101,0	321 904	304 632	94,6	-47 439	-27 445		9,9
9	Toruń	577 717	572 953	99,2	640 417	618 194	96,5	-62 700	-45 241		7,9
10	Włocławek	337 095	343 798	102,0	398 960	363 076	91,0	-61 865	-19 279		5,6
11	Lubelskie	1 435 569	1 429 988	99,6	1 509 470	1 456 871	96,5	-73 901	-26 883		1,9
12	Biała Podlaska	148 024	149 281	100,8	156 207	150 964	96,6	-8 183	-1 683		1,1
13	Chelm	167 090	165 051	98,8	181 025	171 577	94,8	-13 934	-6 526		4,0
14	Lublin	921 781	919 918	99,8	966 484	935 721	96,8	-44 703	-15 803		1,7
15	Zamość	198 673	195 738	98,5	205 754	198 609	96,5	-7 082	-2 871		1,5
16	Lubuskie	661 646	665 229	100,5	760 563	731 265	96,1	-98 917	-66 037		9,9
17	Gorzów Wielkopolski	339 230	337 316	99,4	378 206	366 358	96,9	-38 976	-29 042		8,6
18	Zielona Góra	322 416	327 912	101,7	382 356	364 907	95,4	-59 940	-36 995		11,3
19	Łódzkie	2 449 626	2 456 096	100,3	2 604 507	2 526 810	97,0	-154 881	-70 714		2,9
20	Łódź	2 107 050	2 109 914	100,1	2 213 607	2 147 328	97,0	-106 557	-37 414		1,8
21	Piotrków Trybunalski	219 087	221 058	100,9	249 855	242 927	97,2	-30 769	-21 869		9,9
22	Skiermiewice	123 490	125 125	101,3	141 045	136 555	96,8	-17 555	-11 430		9,1
23	Małopolskie	2 885 421	2 928 471	101,5	3 191 892	3 101 342	97,2	-306 470	-172 872		5,9
24	Kraków	2 288 700	2 327 230	101,7	2 527 038	2 458 751	97,3	-238 338	-131 520		5,7
25	Nowy Sącz	267 293	268 165	100,3	292 651	284 304	97,1	-25 359	-16 138		6,0
26	Tarnów	329 428	333 075	101,1	372 202	358 288	96,3	-42 774	-25 213		7,6
27	Mazowieckie	1 483 572	1 505 861	101,5	1 586 384	1 541 536	97,2	-102 813	-35 675	2,7	11,4
28	Ostrołęka	181 858	173 461	95,4	181 985	171 812	94,4	-127	1 648	1,0	
29	Płock	517 933	540 250	104,3	611 378	601 903	98,5	-93 444	-61 653		11,4
30	Radom	577 400	583 411	101,0	585 937	567 785	96,9	-8 537	15 626	2,7	
31	Siedlce	206 381	208 739	101,1	207 085	200 036	96,6	-704	8 704	4,2	
32	Opolskie	479 123	472 000	98,5	598 010	522 528	87,4	-118 888	-50 528		10,7
33	Opole	479 123	472 000	98,5	598 010	522 528	87,4	-118 888	-50 528		10,7
34	Podkarpackie	1 027 814	1 017 788	99,0	1 111 014	1 041 976	93,8	-83 200	-24 188		2,4
35	Krosno	175 188	174 605	99,7	195 309	183 512	94,0	-20 121	-8 906		5,1
36	Przemysł	198 771	191 392	96,3	227 532	195 989	86,1	-28 761	-4 596		2,4
37	Rzeszów	519 393	517 694	99,7	541 666	522 680	96,5	-22 274	-4 986		1,0
38	Tarnobrzeg	134 462	134 096	99,7	146 506	139 795	95,4	-12 044	-5 699		4,2
39	Podlaskie	1 131 116	1 130 111	99,9	1 199 346	1 143 388	95,3	-68 230	-13 277	1,6	1,7
40	Białystok	732 635	740 452	101,1	786 073	741 332	94,3	-53 438	-881		0,1
41	Łomża	193 600	187 048	96,6	193 305	184 049	95,2	295	2 999	1,6	
42	Suwałki	204 880	202 611	98,9	219 967	218 006	99,1	-15 087	-15 395		7,6
43	Pomorskie	2 701 197	2 770 962	102,6	2 826 052	2 631 559	93,1	-124 854	139 403	6,1	2,6
44	Gdańsk	1 423 189	1 449 210	101,8	1 468 365	1 419 044	96,6	-45 176	30 166	2,1	
45	Gdynia	746 348	770 563	103,2	795 983	721 038	90,6	-49 635	49 525	6,4	
46	Słupsk	334 842	327 975	97,9	348 140	336 571	96,7	-13 299	-8 596		2,6
47	Sopot	196 819	223 215	113,4	213 563	154 906	72,5	-16 744	68 309	30,6	
48	Śląskie	7 503 463	7 430 496	99,0	8 355 320	7 639 268	91,4	-851 857	-208 772	3,3	4,2
49	Bielsko-Biała	490 209	506 024	103,2	524 263	494 080	94,2	-34 054	11 944	2,4	
50	Bytom	473 578	437 439	92,4	522 299	457 971	87,7	-48 721	-20 532		4,7
51	Chorzów	298 687	293 082	98,1	327 374	305 119	93,2	-28 687	-12 037		4,1
52	Częstochowa	666 750	654 147	98,1	716 160	694 914	97,0	-49 411	-40 767		6,2
53	Dąbrowa Górnicza	406 170	395 330	97,3	407 635	381 872	93,7	-1 465	13 458	3,4	
54	Gliwice	582 099	599 333	103,0	684 474	628 950	91,9	-102 375	-29 617		4,9
55	Jastrzębie-Zdrój	222 228	225 040	101,3	245 795	235 256	95,7	-23 568	-10 216		4,5
56	Jaworzno	244 707	243 143	99,4	282 370	258 057	91,4	-37 663	-14 914		6,1
57	Katowice	1 074 177	1 069 712	99,6	1 267 672	1 072 334	84,6	-193 495	-2 622		0,2
58	Mysłowice	191 102	187 739	98,2	225 562	213 018	94,4	-34 460	-25 279		13,5
59	Piekary Śląskie	128 544	127 771	99,4	149 187	138 071	92,5	-20 644	-10 300		8,1
60	Ruda Śląska	485 573	455 145	93,7	559 623	495 339	88,5	-74 049	-40 193		8,8
61	Rybnik	455 680	456 252	100,1	513 609	466 537	90,8	-57 929	-10 285		2,3
62	Siemianowice Śląskie	172 799	172 993	100,1	190 566	181 272	95,1	-17 768	-8 279		4,8
63	Sosnowiec	528 454	508 561	96,2	585 958	521 202	88,9	-57 504	-12 642		2,5

ciąg dalszy tabeli 2.4.1. ...

Lp.	WOJEWÓDZTWA MIASTA	Dochody ogółem		Wykonanie 4:3 %	Wydatki ogółem		Wykonanie 7:6 %	Wynik budżetu		stosunek nadwyżki do dochodów w %	stosunek deficytu do dochodów w %
		plan	wykonanie		plan	wykonanie		plan 3-6	wykonanie 4-7		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
64	Świętochłowice	125 299	125 382	100,1	130 722	123 695	94,6	-5 423	1 687	1,3	
65	Tychy	329 118	349 573	106,2	348 320	331 427	95,2	-19 201	18 146	5,2	
66	Zabrze	490 974	480 567	97,9	514 253	487 665	94,8	-23 279	-7 098		1,5
67	Żory	137 314	143 262	104,3	159 476	152 486	95,6	-22 162	-9 224		6,4
68	Świętokrzyskie	573 290	580 388	101,2	667 071	638 566	95,7	-93 781	-58 178		10,0
69	Kielce	573 290	580 388	101,2	667 071	638 566	95,7	-93 781	-58 178		10,0
70	Warmińsko-mazurskie	873 068	879 019	100,7	975 458	929 123	95,2	-102 390	-50 104	0,1	13,7
71	Elbląg	373 885	369 569	98,8	436 133	420 357	96,4	-62 247	-50 789		13,7
72	Olśztyn	499 183	509 450	102,1	539 325	508 765	94,3	-40 143	685	0,1	
73	Wielkopolskie	2 531 636	2 520 842	99,6	2 847 556	2 694 446	94,6	-315 920	-173 604		6,9
74	Kalisz	282 169	293 318	104,0	304 532	300 122	98,6	-22 363	-6 804		2,3
75	Konin	290 527	283 454	97,6	343 107	311 329	90,7	-52 581	-27 875		9,8
76	Leszno	194 481	198 721	102,2	212 941	207 499	97,4	-18 460	-8 778		4,4
77	Poznań	1 764 459	1 745 350	98,9	1 986 976	1 875 497	94,4	-222 517	-130 147		7,5
78	Zachodniopomorskie	1 413 002	1 491 345	105,5	1 609 375	1 446 759	89,9	-196 373	44 586	4,9	5,2
79	Koszalin	281 166	279 594	99,4	318 955	294 207	92,2	-37 789	-14 613		5,2
80	Szczecin	981 541	1 047 982	106,8	1 126 204	994 811	88,3	-144 664	53 172	5,1	
81	Świnoujście	150 295	163 769	109,0	164 215	157 741	96,1	-13 920	6 027	3,7	

Tabela 2.4.2. Dynamika dochodów i wydatków budżetów miast na prawach powiatu (2005 r. = 100%)

Lp.	WOJEWÓDZTWA MIASTA	Dochody ogółem		Dochody własne	w tym udziały w dochodach b.p.	Subwencja ogólna	Dotacje celowe	Wydatki ogółem		Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe	w tym inwesty- cyjne
		nominalnie	realnie [*]					nominalnie	realnie [*]			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	POLSKA	112,0	111,0	114,8	114,6	104,3	114,2	114,3	113,3	108,4	143,2	145,4
2	Dolnośląskie	113,4	112,4	117,7	116,5	100,5	104,7	115,6	114,6	105,5	169,2	161,3
3	Jelenia Góra	111,0	110,0	115,1	110,2	100,1	118,7	120,2	119,2	105,2	182,9	182,5
4	Legnica	112,4	111,4	123,6	116,1	98,7	103,0	103,8	102,8	105,0	95,6	94,6
5	Wrocław	113,8	112,8	117,4	117,1	101,1	102,2	116,8	115,8	105,6	175,8	165,9
6	Kujawsko-pomorskie	111,7	110,7	116,0	116,0	105,2	108,2	117,4	116,4	111,8	145,5	145,0
7	Bydgoszcz	115,3	114,3	122,0	112,5	104,2	107,6	127,1	126,1	117,2	200,5	204,2
8	Grudziądz	110,5	109,5	115,2	118,4	104,1	112,6	116,4	115,4	109,0	156,6	148,3
9	Toruń	111,1	110,1	115,3	117,9	105,0	105,1	113,5	112,5	106,8	133,5	134,9
10	Włocławek	104,8	103,8	101,3	123,4	109,1	109,3	102,0	101,0	107,9	68,4	67,8
11	Lubelskie	114,8	113,8	121,4	117,1	102,2	121,9	115,1	114,1	104,7	201,2	201,8
12	Biała Podlaska	116,4	115,4	126,6	121,0	104,7	120,7	116,3	115,3	108,8	190,8	191,0
13	Chełm	103,1	102,1	104,3	111,4	98,2	111,8	106,0	105,0	103,0	153,9	165,0
14	Lublin	117,2	116,2	121,9	118,1	103,8	127,2	119,9	118,9	106,9	214,7	213,4
15	Zamość	113,6	112,6	131,5	113,0	98,8	112,6	102,2	101,2	95,0	166,6	168,3
16	Lubuskie	107,3	106,3	108,3	114,4	106,5	105,0	118,0	117,0	110,7	148,0	148,1
17	Gorzów Wielkopolski	104,4	103,4	102,2	113,2	109,0	103,6	122,1	121,1	110,5	186,4	183,8
18	Zielona Góra	110,4	109,4	114,5	115,2	103,8	106,9	114,1	113,1	111,0	124,3	125,2
19	Łódzkie	114,5	113,5	120,3	114,6	103,1	106,6	114,0	113,0	107,8	148,5	157,0
20	Łódź	114,2	113,2	119,9	114,2	102,8	105,1	113,1	112,1	107,5	143,7	152,0
21	Piotrków Trybunalski	115,3	114,3	119,2	115,9	107,6	117,4	116,2	115,2	112,6	135,0	143,1
22	Skierzwice	117,6	116,6	132,5	118,5	99,3	110,2	126,2	125,2	103,1	272,2	286,9
23	Małopolskie	114,1	113,1	119,0	121,4	104,0	111,6	115,9	114,9	113,8	125,6	128,1
24	Kraków	115,3	114,3	120,3	123,2	104,7	108,8	116,4	115,4	114,3	125,2	127,5
25	Nowy Sącz	108,1	107,1	108,2	118,3	103,5	116,9	109,8	108,8	110,6	106,1	106,4
26	Tarnów	110,5	109,5	115,1	107,9	101,5	118,5	117,6	116,6	112,9	154,5	163,9
27	Mazowieckie	108,6	107,6	113,7	108,8	107,0	94,9	110,4	109,4	109,5	113,9	115,4
28	Ostrołęka	120,6	119,6	136,9	118,4	102,4	117,2	110,8	109,8	108,7	122,5	119,8
29	Płock	103,0	102,0	114,8	104,4	110,3	52,4	112,4	111,4	110,6	116,0	117,1
30	Radom	111,2	110,2	109,9	109,6	107,9	122,0	108,2	107,2	109,2	100,2	103,7
31	Siedlce	107,7	106,7	104,2	115,1	103,8	128,9	110,4	109,4	108,7	132,0	138,7
32	Opolskie	125,6	124,6	131,7	110,3	105,3	134,9	138,4	137,4	107,7	305,5	314,5
33	Opole	125,6	124,6	131,7	110,3	105,3	134,9	138,4	137,4	107,7	305,5	314,5
34	Podkarpackie	117,8	116,8	127,7	116,4	105,4	117,4	113,2	112,2	107,1	143,1	142,6
35	Krosno	116,3	115,3	125,1	109,0	101,8	124,5	118,6	117,6	104,2	185,6	184,3
36	Przemyśl	106,3	105,3	109,3	114,3	97,6	119,6	99,4	98,4	100,2	93,6	93,6
37	Rzeszów	120,9	119,9	130,4	118,5	109,0	113,4	113,9	112,9	109,7	130,1	129,1
38	Tarnobrzeg	126,9	125,9	145,2	118,9	111,7	116,1	127,2	126,2	112,8	296,9	317,8

ciąg dalszy tabeli 2.4.2. ...

Lp.	WOJEWÓDZTWA MIASTA	Dochody ogółem		Dochody własne	w tym udziały w dochodach b.p.	Subwencja ogólna	Dotacje celowe	Wydatki ogółem		Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe	w tym inwesty- cyjne
		nominalnie	realnie*					nominalnie	realnie*			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
39	Podlaskie	111,3	110,3	110,5	110,4	109,0	120,0	108,6	107,6	109,1	106,0	107,6
40	Białystok	112,1	111,1	110,8	110,4	109,9	124,5	109,9	108,9	109,6	111,8	116,0
41	Łomża	120,9	119,9	130,4	109,4	110,2	121,3	114,9	113,9	109,6	137,0	137,0
42	Suwałki	101,0	100,0	95,0	111,1	105,0	109,0	99,9	98,9	107,1	80,1	79,1
43	Pomorskie	115,1	114,1	117,9	117,9	100,7	126,5	112,2	111,2	108,1	135,1	138,8
44	Gdańsk	115,7	114,7	120,8	118,7	101,0	108,8	116,4	115,4	107,7	185,6	197,5
45	Gdynia	109,6	108,6	108,9	118,2	98,6	141,0	108,1	107,1	110,4	98,4	97,0
46	Słupsk	115,3	114,3	117,0	111,8	104,0	125,9	106,4	105,4	105,8	108,8	107,6
47	Sopot	133,4	132,4	133,4	117,3	99,5	207,3	108,4	107,4	106,7	115,8	118,3
48	Śląskie	110,0	109,0	109,8	112,1	104,3	123,1	113,3	112,3	109,4	131,7	136,4
49	Bielsko-Biała	109,9	108,9	115,5	113,3	101,4	101,1	102,9	101,9	106,3	89,6	89,7
50	Bytom	111,3	110,3	115,6	109,1	103,0	112,2	122,9	121,9	122,3	138,6	155,4
51	Chorzów	113,4	112,4	107,7	111,5	116,4	129,5	117,0	116,0	110,4	210,2	204,8
52	Częstochowa	108,8	107,8	108,4	107,9	105,7	117,7	111,7	110,7	108,4	123,6	137,9
53	Dąbrowa Górnicza	103,9	102,9	104,9	130,4	91,3	132,1	97,2	96,2	99,4	83,7	83,4
54	Gliwice	104,7	103,7	102,7	111,6	106,1	114,9	110,5	109,5	108,5	119,3	124,6
55	Jastrzębie-Zdrój	106,3	105,3	107,5	98,0	101,1	114,9	105,0	104,0	112,5	74,7	70,9
56	Jaworzno	109,8	108,8	110,8	111,3	103,9	119,6	123,7	122,7	107,6	265,9	298,9
57	Katowice	109,6	108,6	107,5	109,9	107,1	124,6	114,5	113,5	108,5	132,2	135,7
58	Mysłowice	112,2	111,2	112,4	112,0	105,5	123,1	116,9	115,9	116,3	119,9	117,7
59	Piekary Śląskie	105,9	104,9	105,8	111,6	99,5	117,7	116,7	115,7	110,4	170,5	166,5
60	Ruda Śląska	125,4	124,4	109,1	112,9	102,4	275,1	127,5	126,5	110,7	186,1	204,2
61	Rybnik	114,8	113,8	121,4	102,2	105,5	94,5	114,6	113,6	107,1	132,4	134,4
62	Siemianowice Śląskie	106,1	105,1	108,7	106,8	104,8	97,9	111,4	110,4	116,9	68,6	72,1
63	Sosnowiec	112,7	111,7	116,7	118,9	106,1	104,9	118,5	117,5	106,3	212,0	261,6
64	Świętochłowice	126,4	125,4	133,7	121,7	115,9	122,1	126,0	125,0	123,8	175,4	175,4
65	Tychy	112,1	111,1	115,5	119,5	102,5	115,9	117,7	116,7	114,8	136,9	141,9
66	Zabrze	97,3	96,3	93,4	113,9	98,3	114,6	100,9	99,9	103,3	89,8	86,1
67	Żory	126,7	125,7	129,4	115,7	124,5	119,4	133,2	132,2	109,2	304,8	305,0
68	Świętokrzyskie	114,3	113,3	117,8	109,8	104,5	121,2	116,5	115,5	111,0	136,8	113,1
69	Kielce	114,3	113,3	117,8	109,8	104,5	121,2	116,5	115,5	111,0	136,8	113,1
70	Warmińsko-mazurskie	111,3	110,3	115,7	111,7	104,9	107,1	117,4	116,4	107,3	167,4	170,4
71	Elbląg	111,5	110,5	118,5	113,8	102,9	104,4	124,4	123,4	106,2	199,9	200,2
72	Olštyn	111,1	110,1	113,9	110,6	106,4	109,4	112,2	111,2	108,2	135,6	140,4
73	Wielkopolskie	107,1	106,1	106,8	113,4	104,7	115,6	114,5	113,5	101,4	173,9	183,1
74	Kalisz	104,6	103,6	104,3	112,3	101,3	113,4	106,4	105,4	106,8	104,7	106,5
75	Konin	124,8	123,8	140,1	111,0	106,4	108,9	145,7	144,7	108,3	468,6	522,2
76	Leszno	112,3	111,3	106,4	114,4	103,4	162,7	123,6	122,6	109,5	242,5	243,1
77	Poznań	104,6	103,6	103,7	113,7	105,5	110,3	111,0	110,0	98,6	162,4	171,3
78	Zachodniopomorskie	110,8	109,8	113,3	116,0	106,1	107,9	109,4	108,4	109,0	111,8	108,1
79	Koszalin	98,0	97,0	93,2	107,3	108,8	100,1	106,1	105,1	105,5	108,7	97,2
80	Szczecin	113,9	112,9	117,6	118,6	106,0	110,9	111,0	110,0	110,1	116,7	117,1
81	Świnoujście	116,5	115,5	126,7	113,2	101,9	104,9	106,0	105,0	107,5	100,9	98,1

* wskaźnik inflacji - 1%

Tabela 2.4.3. Struktura dochodów i wydatków budżetów miast na prawach powiatu w latach 2005 i 2006 (w procentach)

Lp.	WOJEWÓDZTWA MIASTA	Dochody własne		Dotacje celowe		Subwencja ogólna		Wydatki majątkowe		w tym inwestycyjne		Wydatki bieżące		w tym wynagrodzenia i pochodne	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	POLSKA	61,5	63,1	12,4	12,6	26,1	24,3	16,8	21,0	15,7	20,0	83,2	79,0	37,0	34,4
2	Dolnośląskie	73,2	75,9	8,3	7,6	18,5	16,4	16,0	23,4	15,7	22,0	84,0	76,6	33,4	30,1
3	Jelenia Góra	55,8	57,9	13,6	14,6	30,5	27,5	19,4	29,4	19,4	29,4	80,6	70,6	36,4	31,0
4	Legnica	52,5	57,8	15,7	14,4	31,7	27,8	12,8	11,8	12,6	11,5	87,2	88,2	43,0	42,7
5	Wrocław	77,6	80,1	6,7	6,1	15,6	13,9	16,0	24,1	15,8	22,4	84,0	75,9	31,6	28,3
6	Kujawsko-pomorskie	56,1	58,3	15,1	14,6	28,8	27,1	16,5	20,5	16,0	19,7	83,5	79,5	39,7	35,8
7	Bydgoszcz	59,5	63,0	13,4	12,5	27,1	24,5	11,9	18,7	11,1	17,9	88,1	81,3	42,4	36,0
8	Grudziądz	41,5	43,3	21,3	21,7	37,1	35,0	15,4	20,8	14,3	18,2	84,6	79,2	39,5	35,3
9	Toruń	58,7	60,9	13,5	12,8	27,8	26,2	25,0	29,3	24,7	29,3	75,0	70,7	35,9	32,2
10	Włocławek	54,9	53,0	17,0	17,8	28,1	29,2	15,0	10,0	15,0	9,9	85,0	90,0	39,3	41,3
11	Lubelskie	50,4	53,2	14,9	15,8	34,7	30,9	10,7	18,8	10,6	18,6	89,3	81,2	47,6	43,6
12	Biała Podlaska	40,9	44,5	17,0	17,6	42,1	37,9	9,2	15,0	9,2	15,0	90,8	85,0	51,3	46,0
13	Chełm	42,1	42,6	16,9	18,3	41,0	39,1	6,0	8,7	5,5	8,6	94,0	91,3	49,3	47,7
14	Lublin	56,3	58,5	13,7	14,8	30,1	26,6	12,1	21,7	12,1	21,6	87,9	78,3	47,7	42,3
15	Zamość	38,0	44,0	17,1	17,0	44,9	39,0	10,1	16,5	9,9	16,3	89,9	83,5	43,6	44,7
16	Lubuskie	55,9	56,4	14,6	14,3	29,5	29,3	19,4	24,3	18,9	23,7	80,6	75,7	36,8	33,1
17	Gorzów Wielkopolski	54,2	53,1	16,7	16,5	29,1	30,4	15,3	23,3	15,3	23,0	84,7	76,7	39,3	34,0
18	Zielona Góra	57,6	59,8	12,4	12,1	29,9	28,2	23,2	25,3	22,3	24,4	76,8	74,7	34,4	32,3
19	Łódzkie	63,1	66,3	14,3	13,3	22,6	20,4	15,3	20,0	14,3	19,8	84,7	80,0	33,2	33,0
20	Łódź	64,8	68,1	14,2	13,1	20,9	18,8	15,4	19,6	14,4	19,3	84,6	80,4	31,2	31,8
21	Piotrków Trybunalski	52,7	54,5	16,1	16,4	31,2	29,1	15,8	18,4	14,7	18,1	84,2	81,6	43,9	40,1
22	Skierzwice	50,9	57,3	13,0	12,2	36,1	30,4	13,6	29,4	12,9	29,2	86,4	70,6	48,5	40,2
23	Małopolskie	61,1	63,7	12,2	11,9	26,7	24,4	17,9	19,4	15,8	17,5	82,1	80,6	36,4	33,6
24	Kraków	65,4	68,2	10,7	10,1	23,9	21,7	19,0	20,4	16,5	18,1	81,0	79,6	33,4	30,8
25	Nowy Sącz	45,3	45,3	18,3	19,8	36,4	34,9	16,5	15,9	16,4	15,9	83,5	84,1	44,6	42,3
26	Tarnów	44,9	46,8	17,2	18,4	37,9	34,8	11,4	14,9	10,4	14,5	88,6	85,1	50,5	45,9
27	Mazowieckie	54,3	56,8	16,9	14,8	28,8	28,4	19,5	20,1	18,2	19,0	80,5	79,9	40,3	39,0
28	Ostrołęka	45,3	51,4	17,5	17,0	37,2	31,6	15,5	17,1	15,5	16,7	84,5	82,9	48,4	46,9
29	Płock	64,6	72,0	17,6	9,0	17,8	19,0	32,7	33,7	30,0	31,3	67,3	66,3	29,5	28,8
30	Radom	48,0	47,4	17,0	18,6	35,0	34,0	11,4	10,6	10,8	10,4	88,6	89,4	46,5	45,2
31	Siedlce	49,8	48,2	14,5	17,4	35,7	34,4	7,5	9,0	7,0	8,8	92,5	91,0	47,3	45,5
32	Opolskie	64,6	67,7	11,1	12,0	24,3	20,3	15,5	34,3	15,1	34,3	84,5	65,7	43,1	33,0
33	Opole	64,6	67,7	11,1	12,0	24,3	20,3	15,5	34,3	15,1	34,3	84,5	65,7	43,1	33,0
34	Podkarpackie	47,4	51,4	14,9	14,9	37,6	33,7	16,9	21,4	16,7	21,0	83,1	78,6	42,0	38,5
35	Krosno	48,0	51,6	14,7	15,7	37,4	32,7	17,7	27,7	17,5	27,2	82,3	72,3	46,1	39,4
36	Przemyśl	36,7	37,7	20,2	22,7	43,1	39,6	13,0	12,2	13,0	12,2	87,0	87,8	45,5	45,7
37	Rzeszów	52,9	57,1	12,0	11,2	35,1	31,7	20,5	23,4	20,3	23,1	79,5	76,6	45,5	42,2
38	Tarnobrzeg	42,9	49,1	18,4	16,9	38,7	34,0	7,8	18,2	7,2	17,9	92,2	81,8	15,2	13,3
39	Podlaskie	52,7	52,3	13,5	14,6	33,8	33,1	17,3	16,9	16,8	16,7	82,7	83,1	34,6	34,0
40	Białystok	56,3	55,6	11,8	13,1	31,9	31,3	13,8	14,1	13,1	13,8	86,2	85,9	40,3	39,1
41	Łomża	44,4	47,8	15,7	15,7	40,0	36,4	19,3	23,1	19,3	23,1	80,7	76,9	10,9	10,5
42	Suwałki	47,3	44,5	17,4	18,8	35,2	36,7	26,6	21,4	26,5	21,0	73,4	78,6	34,3	36,3
43	Pomorskie	69,8	71,5	9,5	10,4	20,7	18,1	15,0	18,1	13,6	16,8	85,0	81,9	35,4	33,2
44	Gdańsk	71,0	74,2	8,1	7,6	20,8	18,2	11,1	17,7	9,9	16,9	88,9	82,3	38,5	34,9
45	Gdynia	72,0	71,5	8,5	10,9	19,5	17,6	19,4	17,6	16,9	15,2	80,6	82,4	32,9	31,8
46	Słupsk	54,7	55,5	19,1	20,9	26,2	23,6	19,4	19,9	18,9	19,1	80,6	80,1	31,6	31,8
47	Sopot	77,1	77,1	7,2	11,2	15,7	11,7	18,3	19,5	17,8	19,4	81,7	80,5	28,7	27,7
48	Śląskie	62,0	61,9	12,0	13,4	26,1	24,7	17,5	20,3	16,3	19,6	82,5	79,7	36,8	34,5
49	Bielsko-Biała	60,1	63,2	12,7	11,7	27,2	25,1	20,2	17,6	20,1	17,5	79,8	82,4	36,8	37,8
50	Bytom	53,9	56,0	16,1	16,2	30,0	27,8	3,9	4,4	3,3	4,2	96,1	95,6	49,0	43,7
51	Chorzów	57,3	54,4	14,9	17,0	27,8	28,5	6,6	11,8	6,6	11,5	93,4	88,2	40,6	36,7
52	Częstochowa	57,9	57,7	12,5	13,5	29,6	28,7	21,8	24,1	19,4	23,9	78,2	75,9	41,3	39,2
53	Dąbrowa Górnicza	66,5	67,1	8,6	11,0	24,9	21,9	14,1	12,1	13,8	11,8	85,9	87,9	37,6	40,5
54	Gliwice	67,5	66,2	9,8	10,8	22,7	23,1	18,1	19,5	15,2	17,2	81,9	80,5	30,9	29,4
55	Jastrzębie-Zdrój	60,5	61,2	9,6	10,3	29,9	28,5	19,7	14,0	19,7	13,3	80,3	86,0	38,6	40,2
56	Jaworzno	62,6	63,1	10,5	11,4	26,9	25,5	10,2	21,9	7,5	18,2	89,8	78,1	46,0	39,9
57	Katowice	65,5	64,3	12,5	14,2	22,0	21,5	25,2	29,1	23,9	28,3	74,8	70,9	34,3	31,0
58	Mysłowice	64,0	64,1	12,9	14,2	23,1	21,8	15,0	15,4	14,5	14,6	85,0	84,6	43,1	38,9
59	Piekary Śląskie	62,1	62,0	13,7	15,2	24,2	22,7	10,5	15,4	10,4	14,8	89,5	84,6	44,9	40,9
60	Ruda Śląska	62,5	54,4	10,9	23,9	26,6	21,7	22,4	32,6	19,8	31,6	77,6	67,4	38,1	32,2
61	Rybnik	65,9	69,7	10,4	8,6	23,7	21,7	29,7	34,4	29,3	34,4	70,3	65,6	11,2	10,8
62	Siemianowice Śląskie	63,0	64,5	16,1	14,9	20,8	20,6	11,2	6,9	10,7	6,9	88,8	93,1	37,7	37,2
63	Sosnowiec	63,5	65,7	11,5	10,7	25,0	23,5	11,5	20,6	9,1	20,1	88,5	79,4	40,4	36,3

ciąg dalszy tabeli 2.4.3. ...

Lp.	WOJEWÓDZTWA MIASTA	Dochody własne		Dotacje celowe		Subwencja ogólna		Wydatki majątkowe		w tym inwestycyjne		Wydatki bieżące		w tym wynagrodzenia i pochodne	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
64	Świętochłowice	52,3	55,3	19,6	18,9	28,1	25,8	4,2	5,9	4,2	5,9	95,8	94,1	44,2	37,4
65	Tychy	63,1	64,9	10,8	11,2	26,2	23,9	13,1	15,3	12,0	14,4	86,9	84,7	44,9	40,0
66	Zabrze	57,8	55,5	11,3	13,3	30,9	31,2	17,3	15,4	16,8	14,4	82,7	84,6	30,9	32,5
67	Żory	55,6	56,8	10,8	10,2	33,5	33,0	12,3	28,1	12,2	27,9	87,7	71,9	43,1	34,7
68	Świętokrzyskie	54,1	55,7	16,0	16,9	29,9	27,3	21,3	25,0	21,0	20,4	78,7	75,0	40,1	36,6
69	Kielce	54,1	55,7	16,0	16,9	29,9	27,3	21,3	25,0	21,0	20,4	78,7	75,0	40,1	36,6
70	Warmińsko-mazurskie	56,2	58,5	14,8	14,2	28,9	27,3	16,8	23,9	16,3	23,7	83,2	76,1	39,7	35,2
71	Elbląg	53,9	57,2	16,6	15,5	29,5	27,2	19,4	31,2	19,1	30,8	80,6	68,8	34,0	29,1
72	Olštyn	58,0	59,4	13,5	13,3	28,5	27,3	14,8	17,9	14,2	17,8	85,2	82,1	43,9	40,3
73	Wielkopolskie	65,7	65,5	9,7	10,4	24,6	24,1	18,1	27,5	16,2	25,8	81,9	72,5	32,9	29,9
74	Kalisz	54,3	54,2	13,7	14,9	32,0	31,0	20,5	20,1	19,9	19,9	79,5	79,9	41,4	40,9
75	Konin	53,5	60,1	14,1	12,3	32,4	27,6	10,4	33,4	9,1	32,7	89,6	66,6	44,2	32,8
76	Leszno	51,9	49,1	12,3	17,9	35,8	33,0	10,6	20,8	10,6	20,7	89,4	79,2	47,3	40,7
77	Poznań	70,8	70,1	8,1	8,5	21,1	21,3	19,4	28,4	17,0	26,2	80,6	71,6	28,6	26,4
78	Zachodniopomorskie	62,0	63,4	12,4	12,1	25,6	24,5	15,2	15,5	14,4	14,2	84,8	84,5	38,0	36,5
79	Koszalin	61,8	58,8	13,4	13,7	24,8	27,5	20,1	20,6	19,9	18,3	79,9	79,4	35,1	35,2
80	Szczecin	62,7	64,8	12,4	12,0	24,9	23,2	12,4	13,1	11,4	12,0	87,6	86,9	39,7	37,5
81	Świnoujście	57,3	62,3	10,9	9,9	31,8	27,8	22,7	21,6	22,0	20,3	77,3	78,4	33,0	32,8

Tabela 2.4.4. Dochody budżetów miast na prawach powiatu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2005 i 2006 (w zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA MIASTA	Dochody ogółem		Dochody własne				Subwencja ogólna				Dotacje celowe			
				ogółem		w tym udziały w dochodach b. p.		ogółem		w tym część oświatowa		ogółem		w tym na inwestycje	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	POLSKA	2 602	2 924	1 601	1 845	670	770	679	710	639	653	322	369	26	36
2	Dolnośląskie	3 180	3 615	2 328	2 746	724	845	590	594	559	564	262	275	7	11
3	Jelenia Góra	2 582	2 890	1 442	1 673	535	594	788	795	728	734	352	421	29	72
4	Legnica	2 547	2 877	1 338	1 662	555	647	808	801	726	733	401	415	14	11
5	Wrocław	3 367	3 837	2 614	3 072	778	912	526	533	508	512	227	232	3	3
6	Kujawsko-pomorskie	2 409	2 705	1 352	1 577	582	679	693	732	660	669	364	396	21	26
7	Bydgoszcz	2 235	2 593	1 329	1 633	627	710	606	635	597	600	300	325	5	11
8	Grudziądz	2 517	2 791	1 045	1 208	403	479	935	976	764	771	537	607	77	82
9	Toruń	2 480	2 763	1 456	1 684	624	738	688	725	674	682	336	354	18	26
10	Włocławek	2 731	2 874	1 499	1 525	521	646	766	839	744	770	465	511	28	23
11	Lubelskie	2 271	2 615	1 144	1 392	551	648	789	809	746	760	338	414	10	38
12	Biała Podlaska	2 214	2 573	906	1 145	409	494	933	975	854	871	376	453	6	18
13	Chełm	2 341	2 428	986	1 034	437	489	960	948	896	888	396	445	10	8
14	Lublin	2 208	2 597	1 243	1 520	618	732	664	691	650	663	302	385	7	52
15	Zamość	2 587	2 938	983	1 293	437	494	1 160	1 147	1 008	1 043	443	499	29	16
16	Lubuskie	2 542	2 733	1 420	1 541	609	698	750	800	711	727	372	391	16	9
17	Gorzów Wielkopolski	2 573	2 694	1 395	1 430	512	581	749	818	704	720	428	445	14	8
18	Zielona Góra	2 509	2 774	1 445	1 658	712	822	751	781	718	736	312	335	18	11
19	Łódzkie	2 386	2 753	1 505	1 825	644	743	539	561	519	530	342	367	9	6
20	Łódź	2 397	2 761	1 554	1 879	658	758	502	520	486	494	341	361	9	5
21	Piotrków Trybunalski	2 398	2 785	1 264	1 518	556	650	748	811	693	735	386	456	5	9
22	Skiermiewice	2 182	2 566	1 111	1 471	564	668	787	781	760	755	285	314	20	25
23	Małopolskie	2 674	3 055	1 633	1 946	687	836	715	745	704	727	326	364	28	19
24	Kraków	2 663	3 075	1 743	2 099	731	902	636	667	632	652	285	310	28	14
25	Nowy Sącz	2 933	3 170	1 328	1 437	507	600	1 069	1 106	1 017	1 069	536	627	14	30
26	Tarnów	2 554	2 844	1 148	1 331	533	580	968	990	942	962	438	523	42	44
27	Mazowieckie	2 854	3 108	1 548	1 766	676	738	822	882	790	817	483	460	109	11
28	Ostrołęka	2 662	3 227	1 206	1 659	514	612	989	1 018	936	961	467	549	7	10
29	Płock	4 113	4 244	2 658	3 056	1 115	1 166	731	807	721	748	725	381	398	4
30	Radom	2 308	2 577	1 108	1 223	496	546	808	875	762	794	391	479	7	15
31	Siedlce	2 515	2 709	1 251	1 305	594	684	898	933	883	899	366	472	6	10
32	Opolskie	2 921	3 687	1 887	2 496	803	890	708	750	662	697	325	441	51	152
33	Opole	2 921	3 687	1 887	2 496	803	890	708	750	662	697	325	441	51	152
34	Podkarpackie	2 662	3 107	1 263	1 598	533	615	1 001	1 046	918	943	398	463	14	19
35	Krosno	3 129	3 661	1 501	1 889	563	618	1 169	1 197	1 127	1 150	459	575	31	66
36	Przemysł	2 659	2 869	977	1 083	391	453	1 147	1 136	969	982	536	650	11	31
37	Rzeszów	2 695	3 173	1 425	1 810	620	716	947	1 006	902	934	323	357	12	5
38	Tarnobrzeg	2 113	2 680	907	1 316	423	503	817	912	705	723	390	452	7	3

ciąg dalszy tabeli 2.4.4. ...

Lp.	WOJEWÓDZTWA MIASTA	Dochody ogółem		Dochody własne				Subwencja ogólna				Dotacje celowe			
				ogółem		w tym udziały w dochodach b. p.		ogółem		w tym część oświatowa		ogółem		w tym na inwestycje	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
39	Podlaskie	2 389	2 640	1 259	1 382	542	595	807	874	716	784	323	385	17	21
40	Białystok	2 261	2 508	1 272	1 394	587	641	721	784	656	735	267	329	5	16
41	Łomża	2 424	2 942	1 075	1 407	448	492	968	1 072	834	924	380	463	11	37
42	Suwałki	2 900	2 926	1 373	1 303	442	491	1 022	1 073	860	867	506	551	71	31
43	Pomorskie	2 828	3 266	1 974	2 334	769	909	586	592	530	567	268	340	22	63
44	Gdańsk	2 729	3 167	1 938	2 349	779	927	569	576	514	551	222	242	7	4
45	Gdynia	2 777	3 052	2 000	2 184	781	925	542	536	498	529	235	332	12	66
46	Słupsk	2 882	3 333	1 576	1 850	568	637	754	786	655	711	552	697	108	218
47	Sopot	4 143	5 603	3 194	4 319	1 076	1 281	651	656	617	639	299	628	46	340
48	Śląskie	2 471	2 733	1 531	1 691	658	742	644	676	549	590	296	366	35	65
49	Bielsko-Biała	2 604	2 864	1 566	1 811	705	799	709	720	634	666	330	334	50	25
50	Bytom	2 082	2 337	1 122	1 309	502	552	625	650	537	581	334	378	0	3
51	Chorzów	2 247	2 561	1 288	1 394	574	644	625	731	580	642	335	436	5	8
52	Częstochowa	2 432	2 658	1 408	1 534	586	635	719	764	628	721	304	360	8	13
53	Dąbrowa Górnicza	2 916	3 047	1 938	2 046	631	828	726	667	515	572	252	334	26	79
54	Gliwice	2 865	3 010	1 933	1 992	703	787	652	694	571	598	281	324	13	26
55	Jastrzębie-Zdrój	2 208	2 365	1 336	1 447	704	696	661	674	594	642	211	244	1	3
56	Jaworzno	2 296	2 531	1 438	1 598	623	697	618	644	578	619	241	289	8	22
57	Katowice	3 063	3 385	2 006	2 176	978	1 084	673	728	539	585	383	482	155	231
58	Mysłowice	2 227	2 504	1 424	1 604	692	776	515	545	481	505	287	354	29	45
59	Piekary Śląskie	2 018	2 148	1 253	1 333	552	619	489	488	423	451	276	327	9	12
60	Ruda Śląska	2 470	3 119	1 544	1 697	587	668	657	678	518	546	269	744	1	434
61	Rybnik	2 805	3 227	1 848	2 248	688	704	664	702	614	646	293	277	81	21
62	Siemianowice Śląskie	2 237	2 388	1 410	1 541	601	645	466	491	414	435	361	355	49	0
63	Sosnowiec	1 986	2 258	1 261	1 484	625	750	496	531	465	506	229	243	21	7
64	Świętochłowice	1 789	2 273	936	1 257	479	585	503	586	436	464	350	430	10	32
65	Tychy	2 373	2 672	1 496	1 735	732	879	620	638	571	587	256	298	25	25
66	Zabrze	2 572	2 521	1 486	1 399	506	580	795	787	551	581	290	335	8	2
67	Żory	1 796	2 288	999	1 300	507	589	603	754	566	565	195	234	1	7
68	Świętokrzyskie	2 428	2 794	1 314	1 557	657	727	727	764	669	738	387	472	11	28
69	Kielce	2 428	2 794	1 314	1 557	657	727	727	764	669	738	387	472	11	28
70	Warmińsko-mazurskie	2 622	2 913	1 475	1 703	683	762	759	795	660	738	388	415	45	41
71	Elbląg	2 601	2 909	1 401	1 664	571	651	768	792	644	715	432	452	51	35
72	Olsztyn	2 637	2 916	1 528	1 732	766	843	752	797	671	754	356	388	40	46
73	Wielkopolskie	2 857	3 075	1 878	2 014	870	992	703	740	629	692	276	321	11	26
74	Kalisz	2 583	2 702	1 403	1 463	591	663	825	836	707	751	354	402	15	12
75	Konin	2 799	3 516	1 498	2 113	647	723	906	970	806	900	395	433	15	8
76	Leszno	2 773	3 101	1 439	1 524	646	736	993	1 023	860	930	342	554	18	174
77	Poznań	2 927	3 081	2 071	2 161	980	1 122	619	657	563	624	237	263	8	15
78	Zachodniopomorskie	2 403	2 666	1 489	1 690	616	716	615	653	539	577	299	323	13	22
79	Koszalin	2 651	2 594	1 639	1 525	657	704	656	713	619	663	356	356	44	29
80	Szczecin	2 236	2 551	1 403	1 653	618	734	557	591	513	553	276	307	3	21
81	Świnoujście	3 426	4 004	1 962	2 495	491	558	1 089	1 114	582	594	375	395	43	18

Tabela 2.4.5. Wydatki budżetów miast na prawach powiatu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2005 i 2006 (w zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA MIASTA	Wydatki ogółem		Wydatki majątkowe				Wydatki bieżące					
				ogółem		w tym inwestycyjne		ogółem		w tym:			
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
1	POLSKA	2 609	2 991	437	628	410	598	2 172	2 363	965	1 028	291	318
2	Dolnośląskie	2 909	3 373	465	788	458	741	2 444	2 584	971	1 015	254	295
3	Jelenia Góra	2 641	3 202	511	943	511	941	2 130	2 260	962	994	347	401
4	Legnica	2 625	2 738	337	324	331	315	2 289	2 415	1 130	1 170	253	282
5	Wrocław	2 993	3 501	480	844	472	784	2 514	2 657	946	992	241	283
6	Kujawsko-pomorskie	2 481	2 926	410	599	396	577	2 072	2 327	984	1 046	284	220
7	Bydgoszcz	2 205	2 821	262	528	245	504	1 944	2 293	935	1 016	370	186
8	Grudziądz	2 627	3 068	405	637	376	559	2 222	2 431	1 037	1 084	198	225
9	Toruń	2 620	2 981	654	875	646	875	1 966	2 106	940	961	259	293
10	Włocławek	2 964	3 036	443	304	443	302	2 521	2 731	1 165	1 254	134	192
11	Lubelskie	2 308	2 664	248	500	245	496	2 060	2 164	1 099	1 162	163	193
12	Biała Podlaska	2 240	2 602	205	391	205	391	2 035	2 211	1 148	1 196	199	237
13	Chełm	2 366	2 524	142	221	130	216	2 223	2 303	1 166	1 203	158	182
14	Lublin	2 194	2 641	266	573	266	569	1 928	2 069	1 046	1 117	146	174
15	Zamość	2 917	2 982	296	493	288	485	2 621	2 489	1 272	1 334	230	264
16	Lubuskie	2 541	3 004	492	729	480	712	2 049	2 275	934	996	365	436
17	Gorzów Wielkopolski	2 390	2 926	365	682	365	672	2 026	2 244	940	994	334	408
18	Zielona Góra	2 701	3 087	627	780	601	754	2 075	2 307	928	997	397	466
19	Łódzkie	2 464	2 832	378	566	353	559	2 086	2 266	818	935	256	209
20	Łódź	2 464	2 810	379	550	354	543	2 085	2 260	768	892	276	215
21	Piotrków Trybunalski	2 615	3 061	414	564	385	554	2 201	2 497	1 147	1 227	124	179
22	Skiermiewice	2 219	2 800	303	824	285	818	1 916	1 976	1 077	1 126	162	159
23	Małopolskie	2 787	3 236	499	628	440	565	2 288	2 608	1 015	1 087	331	373
24	Kraków	2 788	3 249	530	664	460	587	2 258	2 585	931	1 001	369	415
25	Nowy Sącz	3 061	3 361	504	535	503	535	2 557	2 826	1 366	1 423	193	205
26	Tarnów	2 582	3 059	293	457	268	443	2 289	2 603	1 305	1 404	185	224
27	Mazowieckie	2 874	3 182	561	640	524	606	2 313	2 541	1 158	1 241	273	320
28	Ostrołęka	2 870	3 196	445	548	444	535	2 425	2 648	1 390	1 500	173	202
29	Płock	4 199	4 728	1 372	1 595	1 261	1 479	2 827	3 133	1 239	1 359	409	510
30	Radom	2 309	2 508	263	265	250	260	2 046	2 243	1 073	1 135	213	233
31	Siedlce	2 349	2 596	176	233	165	229	2 173	2 364	1 112	1 180	291	348
32	Opolskie	2 934	4 081	455	1 398	443	1 398	2 479	2 683	1 263	1 345	216	243
33	Opole	2 934	4 081	455	1 398	443	1 398	2 479	2 683	1 263	1 345	216	243
34	Podkarpackie	2 837	3 181	479	679	474	669	2 357	2 501	1 191	1 225	334	373
35	Krosno	3 223	3 848	571	1 066	564	1 045	2 653	2 782	1 486	1 516	232	240
36	Przemyśl	2 914	2 938	378	359	378	359	2 536	2 579	1 326	1 343	257	279
37	Rzeszów	2 888	3 204	592	750	587	739	2 296	2 454	1 315	1 353	160	196
38	Tarnobrzeg	2 198	2 794	171	509	157	500	2 027	2 285	334	372	1 088	1 205
39	Podlaskie	2 476	2 671	429	452	417	446	2 047	2 220	857	908	388	417
40	Białystok	2 309	2 511	320	354	302	347	1 989	2 158	931	982	241	267
41	Łomża	2 509	2 895	486	668	485	668	2 024	2 227	273	305	1 199	1 279
42	Suwałki	3 154	3 149	840	672	837	661	2 314	2 477	1 082	1 144	259	263
43	Pomorskie	2 757	3 102	414	561	375	522	2 343	2 541	975	1 031	236	283
44	Gdańsk	2 658	3 101	296	550	264	523	2 362	2 551	1 022	1 083	191	234
45	Gdynia	2 636	2 856	510	503	446	433	2 126	2 353	867	907	240	298
46	Słupsk	3 207	3 420	623	680	605	652	2 584	2 741	1 015	1 089	292	323
47	Sopot	3 539	3 889	646	759	629	755	2 893	3 130	1 016	1 076	575	656
48	Śląskie	2 466	2 809	431	571	401	550	2 034	2 238	908	970	302	341
49	Bielsko-Biała	2 715	2 797	548	492	546	490	2 166	2 305	1 000	1 058	408	446
50	Bytom	1 973	2 446	76	107	66	104	1 897	2 340	967	1 068	116	128
51	Chorzów	2 267	2 666	149	314	149	306	2 118	2 352	921	978	350	391
52	Częstochowa	2 516	2 823	549	681	488	676	1 968	2 142	1 040	1 108	199	216
53	Dąbrowa Górnicza	3 009	2 943	424	357	416	349	2 586	2 586	1 131	1 192	412	372
54	Gliwice	2 849	3 159	516	617	433	542	2 333	2 542	881	927	266	291
55	Jastrzębie-Zdrój	2 336	2 473	460	346	460	328	1 876	2 127	901	995	139	181
56	Jaworzno	2 164	2 687	220	587	163	488	1 944	2 100	995	1 072	194	222
57	Katowice	2 939	3 394	741	988	702	961	2 198	2 405	1 009	1 053	374	433
58	Mysłowice	2 425	2 841	363	437	352	415	2 062	2 404	1 046	1 104	248	275
59	Piekary Śląskie	1 979	2 321	209	357	205	343	1 770	1 963	888	948	123	152
60	Ruda Śląska	2 642	3 394	591	1 108	522	1 074	2 051	2 287	1 006	1 092	202	225
61	Rybnik	2 874	3 300	855	1 134	842	1 134	2 019	2 166	323	355	1 010	1 076
62	Siemianowice Śląskie	2 232	2 502	251	173	238	173	1 982	2 329	841	931	160	189
63	Sosnowiec	1 936	2 314	223	477	176	464	1 713	1 837	782	840	282	324

ciąg dalszy tabeli 2.4.5. ...

Lp.	WOJEWÓDZTWA MIASTA	Wydatki ogółem		Wydatki majątkowe				Wydatki bieżące					
				ogółem		w tym inwestycyjne		ogółem		w tym:			
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
64	Świętochłowice	1 771	2 242	75	132	75	132	1 696	2 110	783	838	161	427
65	Tychy	2 143	2 533	281	387	256	365	1 862	2 146	962	1 013	264	363
66	Zabrze	2 517	2 558	435	393	424	368	2 082	2 165	777	832	254	285
67	Żory	1 818	2 435	223	685	222	680	1 595	1 750	784	846	294	301
68	Świętokrzyskie	2 622	3 074	558	767	552	628	2 064	2 307	1 050	1 126	244	298
69	Kielce	2 622	3 074	558	767	552	628	2 064	2 307	1 050	1 126	244	298
70	Warmińsko-mazurskie	2 627	3 079	441	737	429	729	2 186	2 342	1 042	1 084	290	339
71	Elbląg	2 654	3 308	516	1 033	508	1 020	2 138	2 276	903	962	373	406
72	Olštyn	2 607	2 912	386	521	371	519	2 221	2 391	1 144	1 173	230	290
73	Wielkopolskie	2 858	3 287	517	903	462	849	2 341	2 384	940	982	346	406
74	Kalisz	2 598	2 764	531	556	516	550	2 066	2 208	1 075	1 130	160	192
75	Konin	2 632	3 862	273	1 290	240	1 262	2 359	2 572	1 164	1 265	354	405
76	Leszno	2 629	3 238	279	675	277	672	2 350	2 563	1 243	1 319	225	253
77	Poznań	2 965	3 310	575	940	503	868	2 389	2 370	848	875	394	465
78	Zachodniopomorskie	2 361	2 586	359	401	339	367	2 003	2 185	898	943	329	355
79	Koszalin	2 575	2 730	517	561	513	498	2 058	2 168	903	960	343	369
80	Szczecin	2 179	2 422	271	316	248	291	1 909	2 105	866	907	322	350
81	Świnoujście	3 626	3 857	824	834	797	784	2 802	3 023	1 196	1 264	368	367

Tabela 2.4.6. Relacje dochodów i wydatków miast na prawach powiatu w przeliczeniu na jednego mieszkańca do średnich dochodów i wydatków miast w kraju w 2006 r. (w procentach)

Lp.	WOJEWÓDZTWA MIASTA	Dochody ogółem	Dochody własne		Subwencja ogólna		Dotacje celowe		Wydatki ogółem	Wydatki majątkowe	Wydatki bieżące
			ogółem	w tym udziały w dochodach b. p.	ogółem	w tym część oświatowa	ogółem	w tym na inwestycje			
1	POLSKA	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2	Dolnośląskie	124	149	110	84	86	75	31	113	125	109
3	Jelenia Góra	99	91	77	112	112	114	200	107	150	96
4	Legnica	98	90	84	113	112	113	30	92	51	102
5	Wrocław	131	166	118	75	78	63	9	117	134	112
6	Kujawsko-pomorskie	93	85	88	103	102	107	71	98	95	99
7	Bydgoszcz	89	88	92	89	92	88	32	94	84	97
8	Grudziądz	95	65	62	137	118	165	227	103	101	103
9	Toruń	94	91	96	102	104	96	72	100	139	89
10	Włocławek	98	83	84	118	118	139	63	101	48	116
11	Lubelskie	89	75	84	114	116	112	106	89	80	92
12	Biała Podlaska	88	62	64	137	133	123	51	87	62	94
13	Chełm	83	56	64	134	136	121	21	84	35	97
14	Lublin	89	82	95	97	102	104	143	88	91	88
15	Zamość	100	70	64	161	160	135	46	100	78	105
16	Lubuskie	93	84	91	113	111	106	26	100	116	96
17	Gorzów Wielkopolski	92	78	75	115	110	121	21	98	108	95
18	Zielona Góra	95	90	107	110	113	91	31	103	124	98
19	Łódzkie	94	99	97	79	81	100	17	95	90	96
20	Łódź	94	102	98	73	76	98	13	94	87	96
21	Piotrków Trybunalski	95	82	84	114	112	124	26	102	90	106
22	Skiernewice	88	80	87	110	116	85	69	94	131	84
23	Małopolskie	104	105	109	105	111	99	54	108	100	110
24	Kraków	105	114	117	94	100	84	40	109	106	109
25	Nowy Sącz	108	78	78	156	164	170	83	112	85	120
26	Tarnów	97	72	75	139	147	142	123	102	73	110
27	Mazowieckie	106	96	96	124	125	125	30	106	102	108
28	Ostrolęka	110	90	79	143	147	149	29	107	87	112
29	Płock	145	166	151	114	115	103	10	158	254	133
30	Radom	88	66	71	123	122	130	41	84	42	95
31	Siedlce	93	71	89	131	138	128	28	87	37	100
32	Opolskie	126	135	116	106	107	120	421	136	223	114
33	Opole	126	135	116	106	107	120	421	136	223	114
34	Podkarpackie	106	87	80	147	144	126	53	106	108	106
35	Krosno	125	102	80	169	176	156	182	129	170	118
36	Przemyśl	98	59	59	160	150	176	87	98	57	109
37	Rzeszów	109	98	93	142	143	97	15	107	119	104
38	Tarnobrzeg	92	71	65	128	111	123	9	93	81	97

ciąg dalszy tabeli 2.4.6. ...

Lp.	WOJEWÓDZTWA MIASTA	Dochody ogółem	Dochody własne		Subwencja ogólna		Dotacje celowe		Wydatki ogółem	Wydatki majątkowe	Wydatki bieżące
			ogółem	w tym udziały w dochodach b. p.	ogółem	w tym część oświatowa	ogółem	w tym na inwestycje			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
39	Podlaskie	90	75	77	123	120	104	59	89	72	94
40	Białystok	86	76	83	110	113	89	43	84	56	91
41	Łomża	101	76	64	151	141	126	102	97	106	94
42	Suwałki	100	71	64	151	133	149	85	105	107	105
43	Pomorskie	112	127	118	83	87	92	175	104	89	108
44	Gdańsk	108	127	120	81	84	66	12	104	88	108
45	Gdynia	104	118	120	75	81	90	182	95	80	100
46	Ślupsk	114	100	83	111	109	189	604	114	108	116
47	Sopot	192	234	166	92	98	170	942	130	121	132
48	Śląskie	93	92	96	95	90	99	181	94	91	95
49	Bielsko-Biała	98	98	104	101	102	91	70	94	78	98
50	Bytom	80	71	72	91	89	103	8	82	17	99
51	Chorzów	88	76	84	103	98	118	23	89	50	100
52	Częstochowa	91	83	82	108	110	98	36	94	108	91
53	Dąbrowa Górnicza	104	111	108	94	88	91	217	98	57	109
54	Gliwice	103	108	102	98	92	88	72	106	98	108
55	Jastrzębie-Zdrój	81	78	90	95	98	66	9	83	55	90
56	Jaworzno	87	87	90	91	95	78	60	90	93	89
57	Katowice	116	118	141	102	90	131	638	113	157	102
58	Mysłowice	86	87	101	77	77	96	124	95	70	102
59	Piekary Śląskie	73	72	80	69	69	89	33	78	57	83
60	Ruda Śląska	107	92	87	95	84	202	1 201	113	176	97
61	Rybnik	110	122	91	99	99	75	59	110	180	92
62	Siemianowice Śląskie	82	84	84	69	67	96	0	84	28	99
63	Sosnowiec	77	80	97	75	78	66	18	77	76	78
64	Świętochłowice	78	68	76	83	71	117	89	75	21	89
65	Tychy	91	94	114	90	90	81	70	85	62	91
66	Zabrze	86	76	75	111	89	91	4	86	63	92
67	Żory	78	70	77	106	86	63	20	81	109	74
68	Świętokrzyskie	96	84	94	108	113	128	78	103	122	98
69	Kielce	96	84	94	108	113	128	78	103	122	98
70	Warmińsko-mazurskie	100	92	99	112	113	113	114	103	117	99
71	Elbląg	99	90	85	112	109	123	96	111	164	96
72	Olsztyn	100	94	109	112	116	105	127	97	83	101
73	Wielkopolskie	105	109	129	104	106	87	72	110	144	101
74	Kalisz	92	79	86	118	115	109	34	92	89	93
75	Konin	120	115	94	137	138	118	21	129	205	109
76	Leszno	106	83	96	144	142	150	480	108	107	108
77	Poznań	105	117	146	92	96	71	41	111	150	100
78	Zachodniopomorskie	91	92	93	92	88	88	61	86	64	92
79	Koszalin	89	83	91	100	102	97	79	91	89	92
80	Szczecin	87	90	95	83	85	83	58	81	50	89
81	Świnoujście	137	135	72	157	91	107	50	129	133	128

Tabela 2.4.7. Zobowiązania miast na prawach powiatu według tytułów dłużnych według stanu na 31.12.2006 r. (w tys. zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA MIASTA	Zobowiązania ogółem		Emisja papierów wartościowych		Kredyty i pożyczki				Przyjęte depozyty		Wymagalne zobowiązania			
		kwota	w stosunku do dochodów w %	kwota	w stosunku do dochodów w %	razem		w tym długoterminowe		kwota	w stosunku do dochodów w %	razem		w tym z tytułu dostaw	
						kwota	w stosunku do dochodów w %	kwota	w stosunku do dochodów w %			kwota	w stosunku do dochodów w %	kwota	w stosunku do dochodów w %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	POLSKA	8 744 632	27,0	1 937 150	6,0	6 755 871	20,8	6 515 234	20,1	0	0,0	51 610	0,2	44 698	0,1
2	Dolnośląskie	687 473	23,0	168 000	5,6	516 559	17,3	516 559	17,3	0	0,0	2 915	0,1	2 913	0,1
3	Jelenia Góra	85 132	34,0	25 000	10,0	57 286	22,9	57 286	22,9	0	0,0	2 846	1,1	2 846	1,1
4	Legnica	63 387	20,9	0	0,0	63 387	20,9	63 387	20,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0
5	Wrocław	538 954	22,1	143 000	5,9	395 885	16,2	395 885	16,2	0	0,0	69	0,0	67	0,0
6	Kujawsko-pomorskie	870 005	40,6	227 000	10,6	640 426	29,9	640 426	29,9	0	0,0	2 579	0,1	2 407	0,1
7	Bydgoszcz	320 540	33,9	178 000	18,8	142 540	15,1	142 540	15,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0
8	Grudziądz	100 481	36,3	49 000	17,7	51 481	18,6	51 481	18,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0
9	Toruń	293 043	51,1	0	0,0	290 463	50,7	290 463	50,7	0	0,0	2 579	0,5	2 407	0,4
10	Włocławek	155 941	45,4	0	0,0	155 941	45,4	155 941	45,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0
11	Lubelskie	342 135	23,9	100 000	7,0	241 351	16,9	241 246	16,9	0	0,0	784	0,1	580	0,0
12	Biała Podlaska	52 787	35,4	30 000	20,1	22 400	15,0	22 400	15,0	0	0,0	387	0,3	362	0,2
13	Chełm	60 035	36,4	40 000	24,2	20 035	12,1	20 035	12,1	0	0,0	1	0,0	1	0,0
14	Lublin	189 215	20,6	0	0,0	189 171	20,6	189 096	20,6	0	0,0	44	0,0	5	0,0
15	Zamość	40 098	20,5	30 000	15,3	9 745	5,0	9 715	5,0	0	0,0	353	0,2	213	0,1
16	Lubuskie	144 048	21,7	0	0,0	143 713	21,6	143 713	21,6	0	0,0	335	0,1	111	0,0
17	Gorzów Wielkopolski	69 207	20,5	0	0,0	68 907	20,4	68 907	20,4	0	0,0	301	0,1	102	0,0
18	Zielona Góra	74 840	22,8	0	0,0	74 806	22,8	74 806	22,8	0	0,0	34	0,0	9	0,0
19	Łódzkie	797 794	32,5	0	0,0	795 986	32,4	795 986	32,4	0	0,0	1 808	0,1	1 762	0,1
20	Łódź	697 424	33,1	0	0,0	695 617	33,0	695 617	33,0	0	0,0	1 808	0,1	1 762	0,1
21	Piotrków Trybunalski	75 150	34,0	0	0,0	75 150	34,0	75 150	34,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
22	Skierzwice	25 219	20,2	0	0,0	25 219	20,2	25 219	20,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0
23	Małopolskie	1 437 261	49,1	0	0,0	1 437 241	49,1	1 437 241	49,1	0	0,0	20	0,0	19	0,0
24	Kraków	1 253 604	53,9	0	0,0	1 253 585	53,9	1 253 585	53,9	0	0,0	19	0,0	19	0,0
25	Nowy Sącz	50 654	18,9	0	0,0	50 654	18,9	50 654	18,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0
26	Tarnów	133 003	39,9	0	0,0	133 002	39,9	133 002	39,9	0	0,0	1	0,0	0	0,0
27	Mazowieckie	350 205	23,3	126 400	8,4	219 747	14,6	201 035	13,4	0	0,0	4 058	0,3	4 056	0,3
28	Ostrołęka	39 456	22,7	30 900	17,8	7 603	4,4	7 603	4,4	0	0,0	953	0,5	953	0,5
29	Płock	164 996	30,5	65 500	12,1	99 495	18,4	81 239	15,0	0	0,0	1	0,0	1	0,0
30	Radom	77 726	13,3	30 000	5,1	44 622	7,6	44 167	7,6	0	0,0	3 104	0,5	3 102	0,5
31	Siedlce	68 027	32,6	0	0,0	68 027	32,6	68 027	32,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0
32	Opolskie	72 653	15,4	11 800	2,5	60 853	12,9	27 322	5,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0
33	Opole	72 653	15,4	11 800	2,5	60 853	12,9	27 322	5,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0
34	Podkarpackie	301 687	29,6	157 400	15,5	131 661	12,9	131 661	12,9	0	0,0	12 625	1,2	7 738	0,8
35	Krosno	46 023	26,4	0	0,0	45 577	26,1	45 577	26,1	0	0,0	446	0,3	446	0,3
36	Przemysł	45 773	23,9	10 000	5,2	26 669	13,9	26 669	13,9	0	0,0	9 104	4,8	6 572	3,4
37	Rzeszów	162 680	31,4	147 400	28,5	15 280	3,0	15 280	3,0	0	0,0	1	0,0	0	0,0
38	Tarnobrzeg	47 211	35,2	0	0,0	44 136	32,9	44 136	32,9	0	0,0	3 075	2,3	721	0,5
39	Podlaskie	305 968	27,1	0	0,0	305 183	27,0	305 183	27,0	0	0,0	786	0,1	785	0,1
40	Białystok	207 373	28,0	0	0,0	207 304	28,0	207 304	28,0	0	0,0	69	0,0	69	0,0
41	Łomża	16 784	9,0	0	0,0	16 782	9,0	16 782	9,0	0	0,0	1	0,0	1	0,0
42	Suwałki	81 812	40,4	0	0,0	81 096	40,0	81 096	40,0	0	0,0	715	0,4	715	0,4
43	Pomorskie	599 342	21,6	84 000	3,0	514 225	18,6	406 462	14,7	0	0,0	1 117	0,0	967	0,0
44	Gdańsk	297 160	20,5	0	0,0	297 160	20,5	190 554	13,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0
45	Gdynia	194 373	25,2	84 000	10,9	110 373	14,3	110 373	14,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0
46	Słupsk	92 259	28,1	0	0,0	91 292	27,8	90 135	27,5	0	0,0	967	0,3	967	0,3
47	Sopot	15 550	7,0	0	0,0	15 399	6,9	15 399	6,9	0	0,0	151	0,1	0	0,0
48	Śląskie	1 317 928	17,7	267 450	3,6	1 031 277	13,9	993 182	13,4	0	0,0	19 201	0,3	18 090	0,2
49	Bielsko-Biała	74 794	14,8	0	0,0	74 793	14,8	74 793	14,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0
50	Bytom	10 503	2,4	0	0,0	10 502	2,4	2 877	0,7	0	0,0	1	0,0	1	0,0
51	Chorzów	67 537	23,0	0	0,0	67 334	23,0	67 334	23,0	0	0,0	203	0,1	203	0,1
52	Częstochowa	227 056	34,7	0	0,0	226 132	34,6	214 637	32,8	0	0,0	924	0,1	868	0,1
53	Dąbrowa Górnicza	50 357	12,7	0	0,0	41 405	10,5	41 405	10,5	0	0,0	8 951	2,3	8 951	2,3
54	Gliwice	19 000	3,2	0	0,0	15 909	2,7	15 909	2,7	0	0,0	3 091	0,5	2 096	0,3
55	Jastrzębie-Zdrój	47 327	21,0	0	0,0	47 327	21,0	47 327	21,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
56	Jaworzno	21 712	8,9	0	0,0	21 712	8,9	21 712	8,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0
57	Katowice	162 021	15,1	0	0,0	158 600	14,8	158 600	14,8	0	0,0	3 421	0,3	3 363	0,3
58	Mysłowice	63 164	33,6	0	0,0	62 217	33,1	62 217	33,1	0	0,0	948	0,5	948	0,5
59	Piekary Śląskie	28 302	22,2	8 000	6,3	19 424	15,2	19 424	15,2	0	0,0	879	0,7	879	0,7

ciąg dalszy tabeli 2.4.7. ...

Lp.	WOJEWÓDZTWA MIASTA	Zobowiązania ogółem		Emisja papierów wartościowych		Kredyty i pożyczki				Przyjęte depozyty		Wymagalne zobowiązania			
		kwota	w stosunku do dochodów w %	kwota	w stosunku do dochodów w %	razem		w tym długoterminowe		kwota	w stosunku do dochodów w %	razem		w tym z tytułu dostaw	
						kwota	w stosunku do dochodów w %	kwota	w stosunku do dochodów w %			kwota	w stosunku do dochodów w %	kwota	w stosunku do dochodów w %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
60	Ruda Śląska	133 493	29,3	78 100	17,2	55 342	12,2	55 003	12,1	0	0,0	51	0,0	51	0,0
61	Rybnik	121 767	26,7	70 500	15,5	50 628	11,1	34 048	7,5	0	0,0	639	0,1	639	0,1
62	Siemianowice Śląskie	52 314	30,2	0	0,0	52 313	30,2	52 313	30,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0
63	Sosnowiec	70 322	13,8	68 600	13,5	1 641	0,3	1 641	0,3	0	0,0	81	0,0	81	0,0
64	Świętochłowice	28 741	22,9	12 850	10,2	15 883	12,7	15 883	12,7	0	0,0	8	0,0	8	0,0
65	Tychy	15 054	4,3	7 000	2,0	8 052	2,3	8 052	2,3	0	0,0	1	0,0	1	0,0
66	Zabrze	64 783	13,5	22 400	4,7	42 382	8,8	42 382	8,8	0	0,0	2	0,0	1	0,0
67	Żory	59 681	41,7	0	0,0	59 681	41,7	57 625	40,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0
68	Świętokrzyskie	122 962	21,2	0	0,0	122 886	21,2	120 394	20,7	0	0,0	76	0,0	75	0,0
69	Kielce	122 962	21,2	0	0,0	122 886	21,2	120 394	20,7	0	0,0	76	0,0	75	0,0
70	Warmińsko-mazurskie	222 628	25,3	23 000	2,6	197 916	22,5	169 198	19,2	0	0,0	1 711	0,2	1 710	0,2
71	Elbląg	100 974	27,3	0	0,0	100 974	27,3	72 256	19,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0
72	Olsztyn	121 653	23,9	23 000	4,5	96 942	19,0	96 942	19,0	0	0,0	1 711	0,3	1 710	0,3
73	Wielkopolskie	813 157	32,3	644 900	25,6	167 843	6,7	163 739	6,5	0	0,0	414	0,0	378	0,0
74	Kalisz	54 076	18,4	15 900	5,4	38 173	13,0	37 969	12,9	0	0,0	3	0,0	3	0,0
75	Konin	42 386	15,0	0	0,0	42 089	14,8	42 089	14,8	0	0,0	297	0,1	263	0,1
76	Leszno	79 300	39,9	74 000	37,2	5 300	2,7	1 400	0,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0
77	Poznań	637 395	36,5	555 000	31,8	82 281	4,7	82 281	4,7	0	0,0	114	0,0	112	0,0
78	Zachodniopomorskie	359 386	24,1	127 200	8,5	229 005	15,4	221 887	14,9	0	0,0	3 181	0,2	3 107	0,2
79	Koszalin	57 768	20,7	0	0,0	57 541	20,6	53 232	19,0	0	0,0	228	0,1	228	0,1
80	Szczecin	240 316	22,9	97 200	9,3	140 170	13,4	140 170	13,4	0	0,0	2 946	0,3	2 872	0,3
81	Świnoujście	61 302	37,4	30 000	18,3	31 294	19,1	28 484	17,4	0	0,0	8	0,0	8	0,0

2.5. Wykonanie budżetów przez powiaty

Rok 2006 to trzeci rok obowiązywania ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, obowiązującej od 1 stycznia 2004 r. W roku tym nie nastąpiły zmiany przepisów prawnych, które wpłynęłyby znacząco na funkcjonowanie powiatów.

2.5.1. Dochody

Wykonanie planu dochodów

W 2006 r. powiaty zrealizowały dochody ogółem w wysokości 14 844 238 tys. zł, tj. na poziomie 98,8% planu, w roku 2005 dochody wyniosły 13 762 684 tys. zł. Oznaczało to nominalny wzrost dochodów w porównaniu do roku 2005 o 7,9% (realnie o 6,9%).

W układzie województw wykonanie dochodów ogółem powiatów mieściło się od 96,1% do 100,3% (**tabela 2.5.1.**). Najniższe wykonanie dochodów ogółem wystąpiło w powiatach województwa lubelskiego (96,1%), najwyższe w powiatach województwa wielkopolskiego (100,3%). Tylko powiaty dwóch województw: małopolskiego i wielkopolskiego zrealizowały dochody powyżej planu, odpowiednio 100,2% i 100,3% planu. Nadal utrzymywało się zasadnicze uzależnienie dochodów powiatów od dopływu środków z budżetu państwa. Dochody z subwencji ogólnej i dotacji celowych na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz na zadania własne stanowiły 64,3% dochodów ogółem.

Dynamika i struktura dochodów

Dochody ogółem powiatów w skali kraju w roku 2006, w porównaniu do roku 2005, uległy zwiększeniu o 7,9%. Dynamikę uzyskanych w 2006 r. przez powiaty dochodów prezentuje **tabela 2.5.2.**

Dynamika dochodów ogółem w układzie województw kształtowała się w przedziale od 102,7% do 112,5%. Najwyższa dynamika dochodów wystąpiła w powiatach województwa mazowieckiego, najniższa w powiatach województwa lubuskiego.

W roku 2006 wszystkie grupy dochodów, w porównaniu do 2005 r., wykazały tendencję wzrostową. Dochody własne powiatów i dotacje celowe wzrosły odpowiednio o 13,8% i o 12,7%, nieznacznie natomiast wzrosła subwencja ogólna o 2,1%.

Spośród **dochodów własnych** powiatów, w porównaniu do 2005 r. znacząco wzrosły dochody z majątku o 33,0% oraz dochody z udziałów powiatów w podatku dochodowym od osób prawnych o 18,9%, dochody te stanowiły odpowiednio 1,9% i 0,7% dochodów ogółem (**tabela 2.5.3.**). W układzie województw dynamika dochodów własnych ogółem była zróżnicowana i kształtowała się w przedziale od 99,7% w powiatach województwa lubuskiego do 130,2% w powiatach województwa lubelskiego.

Dochody budżetowe powiatów w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	2005	2006					
	Wykonanie (w tys. zł)	Plan (w tys. zł)	Wykonanie (w tys. zł)	Wykonanie planu (w %) 4:3	Dynamika (w %) 4:2	Udział w dochodach ogółem (w %)	Struktura podstawo- wych grup dochodów (w %)
1	2	3	4	5	6	7	8
Dochody ogółem, z tego:	13 762 684	15 017 822	14 844 238	98,8	107,9	100,00	x
Dochody własne, w tym:	4 017 742	4 604 938	4 570 270	99,3	113,8	30,8	100,0
- podatek dochodowy od osób fizycznych	1 804 717	2 015 618	2 101 101	104,2	116,4	14,2	46,0
- podatek dochodowy od osób prawnych	90 984	90 040	108 188	120,2	118,9	0,7	2,4
- dochody z majątku	210 476	305 732	279 897	91,6	133,0	1,9	6,1
- pozostałe dochody	1 911 565	2 193 548	2 081 084	94,9	108,9	14,0	45,5
Dotacje celowe, w tym:	3 045 451	3 573 197	3 433 694	96,1	112,7	23,1	100,0
- na zadania z zakresu administracji rządowej, w tym:	1 328 535	1 500 721	1 466 438	97,7	110,4	9,9	42,7
- inwestycyjne	64 178	74 278	69 383	93,4	108,1	0,5	2,0
- na zadania własne, w tym:	1 126 457	1 280 492	1 229 681	96,0	109,2	8,3	35,8
- inwestycyjne	194 716	320 932	273 442	85,2	140,4	1,8	8,0
- na zadania realizo- wane na podstawie porozumień z orga- nami administracji rządowej, w tym:	26 299	45 585	41 841	91,8	159,1	0,3	1,2
- inwestycyjne	2 503	11 365	9 392	82,6	375,2	0,1	0,3
- na zadania realizo- wane na podstawie porozumień między jst, w tym:	480 655	632 557	590 137	93,3	122,8	4,0	17,2
- inwestycyjne	53 017	104 423	88 226	84,5	166,4	0,6	2,6
- otrzymane z funduszy celowych, w tym:	83 505	113 842	105 597	92,8	126,5	0,7	3,1
- inwestycyjne	64 983	75 138	70 206	93,4	108,1	0,5	2,0
Subwencja ogólna, w tym:	6 699 491	6 839 687	6 840 274	100,0	102,1	46,1	100,0
- część oświatowa	5 542 192	5 657 949	5 657 970	100,0	102,1	38,1	82,7
- część równoważąca	394 778	322 283	322 283	100,0	81,6	2,2	4,7
- część wyrównawcza	637 191	750 564	750 564	100,0	117,8	5,1	11,0
- uzupełnienie subwencji ogólnej	125 330	108 891	109 457	100,5	87,3	0,7	1,6

Wzrost dochodów własnych powiatów wynikał ze zmian w zakresie finansowania powiatów. Zwiększony udział dochodów własnych w strukturze dochodów ogółem, był wynikiem dwóch czynników: wejścia w życie nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w warunkach sprzyjającej koniunktury gospodarczej. Spowodowało to, że dochody z udziałów powiatów w podatku dochodowym od osób fizycznych i od osób prawnych osiągnęły poziom 48,4% dochodów własnych.

Drugim co do wielkości źródłem dochodów własnych były dochody pozostałe - 45,5%. W 2006 r. środki na dofinansowanie własnych zadań bieżących i inwestycji powiatów pozyskane z innych źródeł stanowiły 20,3% pozostałych dochodów, a w 2005 r. - 14,6%.

W roku 2006, w porównaniu do roku 2005, uległy zwiększeniu **dotacje celowe** - o 12,7% i stanowiły od 102,8% kwoty dotacji roku 2005 w województwie zachodnio-

pomorskim do 124,2% w województwie podkarpackim. Udział dotacji celowych w dochodach ogółem w 2006 r. zwiększył się o 1 punkt procentowy i wyniósł 23,1%. W porównaniu do roku poprzedniego nieznacznej zmianie uległa struktura dotacji celowych; o 2,5 punktu procentowego zmniejszył się udział dotacji na realizację zadań bieżących, a wzrósł na zadania inwestycyjne. Większość otrzymanych środków stanowiły dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej - 42,7% oraz na zadania własne - 35,8%. Pozostałe środki, tj. na zadania realizowane na podstawie porozumień i otrzymane z funduszy celowych stanowiły 21,5% otrzymanych dotacji.

Zmniejszenie w 2006 r. udziału **subwencji ogólnej** w dochodach budżetowych powiatów ogółem nie było związane z jej mniejszą realizacją w stosunku do 2005 r. ale ze wzrostem dochodów ogółem. Generalnie powiaty osiągnęły w 2006 r. dochody z tytułu subwencji ogólnej na poziomie wyższym niż w 2005 r. o kilka punktów procentowych (od 0,1 do 7,2), z czego 82,7% subwencji ogólnej przysługującej powiatom stanowiła subwencja oświatowa. Jedynie w powiatach województwa dolnośląskiego wystąpił spadek subwencji ogólnej w porównaniu do 2005 r. o 0,9 punkt procentowy. Zmniejszył się udział subwencji ogólnej w strukturze dochodów powiatów z 48,7% w 2005 r. do 46,1% w 2006 r.

W ciągu kilku ostatnich lat daje się zauważyć wzrastające korzystanie przez powiaty ze środków zagranicznych. W 2006 r. powiaty pozyskiwały środki funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności oraz z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, wykorzystując je m.in. na realizację zadań własnych, w tym w przeważającej części na inwestycje. Na realizację projektów i programów unijnych powiaty w 2006 r. pozyskały środki w kwocie 620 031 tys. zł, tj. o 58,2% więcej niż w roku poprzednim, z tego 50,8% środków pozyskano na realizację zadań w dziale 600 - Transport i łączność a 20,7% w dziale 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza. Dochody inwestycyjne stanowiły 60,7% dochodów z bezzwrotnych środków zagranicznych.

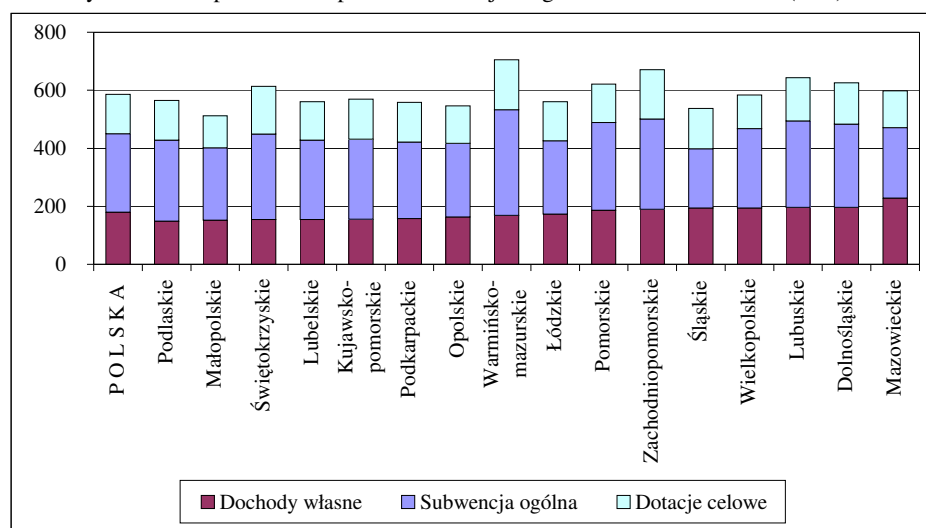
Dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Dochody budżetowe powiatów w przeliczeniu na jednego mieszkańca w roku 2006, podobnie jak dochody ogółem, wzrosły w stosunku do roku 2005 (**tabela 2.5.4.**). Najniższy dochód *per capita* wyniósł 267 zł a najwyższy 1 095 zł. W skali kraju w powiatach dochody te wzrosły o 43 zł i wyniosły 586 zł. Wynikało to przede wszystkim ze zwiększonych w 2006 r. dochodów własnych, które w skali kraju wzrosły o 21 zł i wyniosły 180 zł. Największy wzrost dochodów w tej grupie wykazały dochody z tytułu udziałów powiatów w dochodach budżetu państwa. W 2005 r. dochody z tego tytułu w powiatach w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiły 75 zł, natomiast w 2006 r. - 87 zł.

W 2006 r. dochody z subwencji ogólnej *per capita* w stosunku do 2005 r. wzrosły o 6 zł i wyniosły 270 zł - ta grupa dochodów w przeliczeniu na jednego mieszkańca była najwyższa.

Wzrosły również dotacje celowe *per capita* 15 zł i wyniosły 135 zł. W powiatach w skali kraju dotacje celowe na inwestycje w przeliczeniu na jednego mieszkańca wzrosły o 5 zł w stosunku do roku poprzedniego i wyniosły 20 zł.

Dochody budżetowe powiatów w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)

Najwyższe dochody ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca w układzie województw osiągnęły powiaty województwa warmińsko-mazurskiego - 705 zł, a najniższe powiaty województwa małopolskiego - 512 zł (**tabela 2.5.4.**). Najwyższe dochody własne w przeliczeniu na jednego mieszkańca uzyskały powiaty województwa mazowieckiego (228 zł).

Najwyższe dochody *per capita* z tytułu subwencji ogólnej jak i dotacji celowych osiągnęły powiaty województwa warmińsko-mazurskiego, odpowiednio 364 zł i 172 zł. Najniższe zaś dochody na jednego mieszkańca z tytułu subwencji uzyskały powiaty województwa śląskiego (204 zł), natomiast z tytułu dotacji celowych powiaty województwa małopolskiego 110 zł.

Dotacje na realizację zadań inwestycyjnych na mieszkańca były najwyższe w powiatach województwa świętokrzyskiego i wynosiły 37 zł. Powiaty województwa podkarpackiego i świętokrzyskiego uzyskały najwyższy wzrost dochodów *per capita* - o 12 zł z tytułu dotacji na zadania inwestycyjne. Jedynie w powiatach województwa zachodniopomorskiego dochody z tytułu dotacji celowych na zadania inwestycyjne na mieszkańca obniżyły się o 6 zł w stosunku do 2005 r.

2.5.2. Wydatki

Wykonanie planu wydatków

W 2006 r. powiaty zrealizowały wydatki budżetowe w kwocie 15 593 030 tys. zł co stanowiło 96,0% planowanych na ten rok wydatków (95,8% w 2005 r.). W skali kraju wykonanie planu wydatków w powiatach poszczególnych województw wahało się od 94,3% do 97,6% (**tabela 2.5.1.**). Wydatki majątkowe zostały zrealizowane na poziomie 88,8%, tj. o 3,6 punktu procentowego więcej niż w 2005 r. Realizacja wydatków bieżących wyniosła 97,4% planu, przy czym wskaźnik wykonania wydatków na wynagrodzenia i pochodne osiągnął najwyższy poziom wśród wskaźników wykonania wydatków (99,3%).

Najniższe wskaźniki realizacji wydatków, podobnie jak w roku poprzednim, dotyczyły wydatków z tytułu poręczeń i gwarancji - 32,5% oraz wydatków na obsługę

długu - 83,6%. Wykonanie pozostałych wydatków kształtowało się na poziomie 95,2%, tj. o 0,7 punktu procentowego więcej niż w roku poprzednim.

Dynamika i struktura wydatków

Wydatki ogółem w 2006 r. stanowiły 112,3% wydatków budżetowych zrealizowanych w 2005 r. Dynamika wydatków powiatów poszczególnych województw wahała się od 107,5% do 115,9%. Dynamika wydatków majątkowych w układzie województw wyniosła od 109,1% w województwie pomorskim do 213,3% w województwie dolnośląskim, dynamika wydatków bieżących kształtowała się od 104,3% w województwie dolnośląskim do 114,1% w województwie śląskim. W skali kraju najbardziej wzrosły wydatki inwestycyjne - o 41,2%, natomiast wydatki bieżące - o 8,5% (**tabela 2.5.2.**).

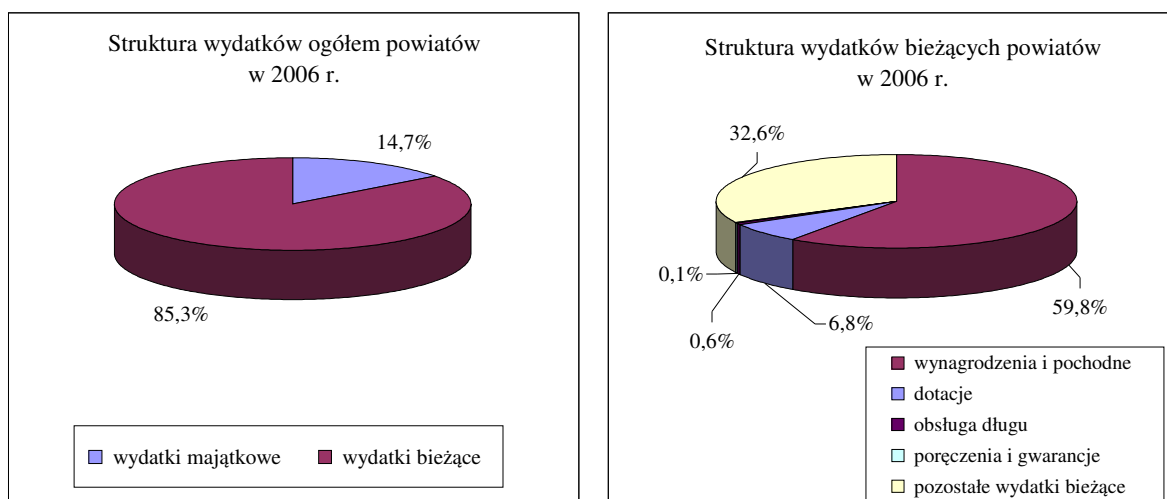
Dynamika i struktura wydatków budżetowych powiatów w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	2005		2006				
	Wykonanie (w tys. zł)	Plan (w tys. zł)	Wykonanie (w tys. zł)	Wykonanie planu (w %) 4:3	Dynamika (w %) 4:2	Udział w wydatkach ogółem (w %)	Struktura podstawo- wych grup wydatków (w %)
1	2	3	4	5	6	7	8
Wydatki ogółem, z tego:	13 890 877	16 239 964	15 593 030	96,0	112,3	100,0	x
- majątkowe, w tym:	1 622 371	2 572 936	2 284 967	88,8	140,8	14,7	100,0
- inwestycyjne	1 609 189	2 558 973	2 271 941	88,8	141,2	14,6	99,4
- wydatki bieżące, w tym:	12 268 506	13 667 028	13 308 063	97,4	108,5	85,3	100,0
- wynagrodzenia i pochodne	7 430 371	8 014 710	7 955 304	99,3	107,1	51,0	59,8
- dotacje	831 985	933 154	907 138	97,2	109,0	5,8	6,8
- obsługa długu	91 566	101 549	84 841	83,6	92,7	0,5	0,7
- wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji	23 782	54 833	17 813	32,5	74,9	0,1	0,1
- pozostałe wydatki	3 890 802	4 562 782	4 342 967	95,2	111,6	27,9	32,6

Drugą grupą wydatków, wykazującą wysoką dynamikę były pozostałe wydatki bieżące, które w 2006 r. stanowiły 111,6% wydatków 2005 r. Wzrost osiągnęły także wydatki z tytułu dotacji oraz wydatki na wynagrodzenia i pochodne, które wykonano w skali kraju, odpowiednio na poziomie 109,0% i 107,1% wydatków z tego tytułu z roku 2005.

Struktura wydatków w ciągu ostatnich kilku lat nie uległa większym zmianom. Podobnie jak w latach poprzednich największy udział w strukturze wydatków stanowiły wydatki bieżące, choć ich udział w wydatkach ogółem zmalał o 3,0 punkty procentowe, na korzyść wydatków majątkowych (**tabela 2.5.8.**).

W wydatkach bieżących największy udział stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń - 59,8% oraz pozostałe wydatki bieżące - 32,6% (m.in. wydatki na świadczenia społeczne, zakup materiałów, wyposażenia, usług, koszty podróży służbowych, stypendia dla uczniów i studentów). Najniższy udział natomiast stanowiły wydatki na obsługę długu oraz wydatki z tytułu poręczeń i gwarancji, których kwoty obniżyły się w stosunku do roku poprzedniego, a ich łączny udział w wydatkach bieżących stanowił zaledwie 0,8%.

Udział wydatków majątkowych i wydatków bieżących w ogólnej kwocie wydatków budżetowych powiatów w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	2005			2006		
	Udział (w %)	udział wyższy od średniej		Udział (w %)	udział wyższy od średniej	
		liczba powiatów	odsetek powiatów		liczba powiatów	odsetek powiatów
Wydatki ogółem, z tego:	100,0	x	x	100,0	x	x
- majątkowe, w tym:	11,7	134	42,7	14,7	134	42,7
- inwestycyjne	11,6	133	42,4	14,6	135	43,0
- bieżące, w tym:	88,3	180	57,3	85,3	180	57,3
- wynagrodzenia i pochodne	53,5	190	60,5	51,1	197	62,7

Najwyższy udział w wydatkach powiatów ogółem, w ujęciu działów klasyfikacji budżetowej stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie oraz edukacyjną opiekę wychowawczą - 41,2%. Udział ten nie uległ większym zmianom w stosunku do 2005 r. Także utrzymując się na poziomie roku 2005 wydatki przeznaczone na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych zadań wynikających z polityki społecznej (działy 852 i 853) stanowiły w 2006 r. kolejną znaczącą pozycję wydatków powiatów ogółem (18,7%).

W odniesieniu do wydatków inwestycyjnych należy zauważyć, że w ostatnich latach powiaty przede wszystkim przeznaczały środki na infrastrukturę transportową. Znajdowało to odzwierciedlenie w rosnącym udziale wydatków inwestycyjnych działu 600 - Transport i łączność w wydatkach inwestycyjnych ogółem (w stosunku do 2005 r. wzrósł o 3,6 punktu procentowego). Wydatki inwestycyjne w dziale 801 - Oświata i wychowanie obniżyły się o 1,4 punktu procentowego, a w dziale 851 - Ochrona zdrowia wzrosły o 1,0 punkt procentowy.

W 2006 r., podobnie jak w latach poprzednich, wydatki inwestycyjne poniesione w trzech działach: 600 - Transport i łączność, 851 - Ochrona zdrowia i 801 - Oświata i wychowanie stanowiły 80,1% (w 2004 r. - 75,9%, w 2005 r. - 76,9%) wydatków inwestycyjnych. Strukturę wydatków budżetowych powiatów według działów klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższe zestawienie. Wyszczególniono w nim działy o największym udziale w wydatkach ogółem, natomiast wydatki pozostałych działów pokazano łącznie w pozycji pozostałe działy.

Wydatki budżetowe powiatów w wybranych działach klasyfikacji budżetowej w 2006 r.

Działy klasyfikacji budżetowej	Wydatki ogółem		w tym wydatki inwestycyjne	
	Kwota (w tys. zł)	Udział w wydatkach ogółem (w %)	Kwota (w tys. zł)	Udział w wydatkach inwestycyjnych ogółem (w %)
Wydatki ogółem, w tym:	15 593 030	100,0	2 271 941	100,0
801 - Oświata i wychowanie	5 134 393	32,9	311 996	13,7
852 - Pomoc społeczna	2 421 032	15,5	134 913	5,9
600 - Transport i łączność	2 174 031	13,9	1 153 847	50,8
750 - Administracja publiczna	1 786 063	11,5	90 327	4,0
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	1 289 090	8,3	56 644	2,5
754 - Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowa	825 793	5,3	81 864	3,6
851 - Ochrona zdrowia	804 517	5,2	353 360	15,6
853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	502 115	3,2	13 118	0,6
Pozostałe działy	655 996	4,2	75 872	3,3

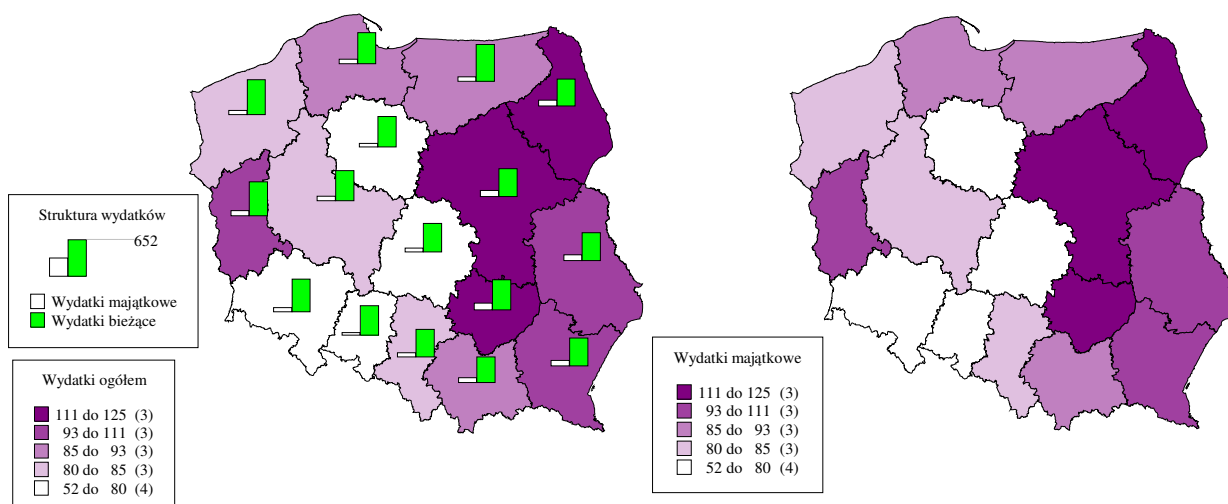
Należy zwrócić uwagę, że w 2006 r. przy realizacji zadań własnych powiaty, wykorzystywały środki pochodzące ze źródeł unijnych i innych zagranicznych. Szczególnie mocno zaznaczyło się wykorzystanie tych środków przy realizacji zadań inwestycyjnych. W 2006 r. 19,8% wydatków inwestycyjnych zostało sfinansowanych ze środków unijnych, z tego 77,8% środków unijnych przeznaczono na zadania inwestycyjne realizowane w dziale Transport i łączność. Należy oczekiwać, że w latach następnych powiaty również będą korzystały z tych środków realizując szeroko zakrojony plan inwestycji.

Wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Sytuację powiatów w poszczególnych województwach ilustruje poziom wydatków w przeliczeniu na jednego mieszkańca (**tabela 2.5.5.**). W 2006 r. w skali kraju odnotowano ich wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 67 zł, tj., do kwoty 615 zł. Wydatki ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca były wyższe od dochodów ogółem *per capita* o 29 zł. W powiatach poszczególnych województw wydatki ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca wahały się od 542 zł w powiatach województwa małopolskiego do 738 zł w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego. Średnio, wydatki bieżące powiatów poszczególnych województw w przeliczeniu na jednego mieszkańca wahały się od 453 zł do 652 zł, a wydatki inwestycyjne od 52 zł do 125 zł. Natomiast, w odniesieniu do poszczególnych powiatów najniższe wydatki *per capita* wyniosły 268 zł a najwyższe 1 375 zł.

Wzrost wydatków w przeliczeniu na jednego mieszkańca wystąpił zarówno w wydatkach bieżących (o 41 zł), jak i majątkowych (o 26 zł). Wydatki bieżące w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 525 zł a wydatki majątkowe (również inwestycyjne) 90 zł. Odnotowano także wzrost wydatków na wynagrodzenia i pochodne *per capita* o 21 zł, tj. do kwoty 314 zł oraz dotacji o 3 zł.

Wydatki ogółem i wydatki majątkowe powiatów w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)

2.5.3. Wyniki budżetów oraz zobowiązania

Wyniki budżetów

W 2006 r. większość powiatów osiągnęła na koniec roku budżetowego ujemny wynik budżetu (**tabela 2.5.1.**). W porównaniu do roku 2005 liczba powiatów osiągających deficyt budżetowy zwiększyła się o 97. W związku z tym *per saldo* powiaty zamknęły budżety ujemnym wynikiem finansowym na kwotę 748 792 tys. zł.

Wyniki budżetów powiatów w latach 2005 i 2006

Wynik budżetu	2005				2006			
	Kwota (w tys. zł)	Stosunek do zrealizowanych dochodów (w %)	Powiaty		Kwota (w tys. zł)	Stosunek do zrealizowanych dochodów (w %)	Powiaty	
			liczba	udział (w %)			liczba	udział (w %)
Nadwyżka	203 359	3,1	148	47,1	67 510	2,9	51	16,2
Deficyt	331 551	4,6	166	52,9	816 302	6,5	263	83,8

Na taki wynik budżetu na koniec 2006 r. złożyło się zamknięcie roku deficytem budżetowym w 263 powiatach w łącznej wysokości 816 302 tys. zł oraz nadwyżką budżetową w 51 powiatach w łącznej wysokości 67 510 tys. zł. Udział budżetów deficytowych w ogólnej liczbie budżetów powiatów zwiększył się do 83,8%, podczas gdy w roku ubiegłym wynosił 52,9%.

Przychody

W 2006 r. **przychody** powiatów w stosunku do 2005 r. uległy zwiększeniu o 59,8%, tj. o kwotę 737 378 tys. zł, osiągając poziom 1 969 649 tys. zł. Wyższe wykonanie przychodów ogółem spowodowane było przede wszystkim stosunkowo wysoką kwotą zaciągniętych kredytów i pożyczek jak również wyższą kwotą wykonanej nadwyżki z lat ubiegłych oraz środków pochodzących z emisji obligacji jak również z rozliczenia wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek (tzw. wolne środki).

W strukturze przychodów udział poszczególnych rodzajów (źródeł) w ich ogólnej kwocie uległ nieznacznym zmianom. Kwota zaciągniętych kredytów i pożyczek w porównaniu do 2005 r. wzrosła o 457 749 tys. zł i stanowiła 60,0% ogółu przychodów. W roku 2006 nastąpił wzrost przychodów z tzw. wolnych środków o 130 845 tys. zł, z emisji obligacji samorządowych o 63 850 tys. zł oraz z nadwyżki z lat ubiegłych o 76 439 tys. zł i stanowił, odpowiednio 20,9% i 7,6% i 10,0% ogółu przychodów. Nieznacznie mniejszy udział tzw. wolnych środków w przychodach (o 2 punkty procentowe) wskazuje na to, że powiaty w dalszym ciągu nie w pełni wykorzystwały środki pieniężne z zaciągniętych w latach poprzednich kredytów i pożyczek. W roku 2006 wystąpił dalszy wzrost wielkości przychodów z tytułu emisji obligacji komunalnych. W 2005 r. wielkość ich wyniosła 86 060 tys. zł, co stanowiło 7,0% przychodów ogółem, podczas gdy w 2006 r. - 149 910 tys. zł, tj. 7,6% przychodów ogółem.

Przychody powiatów w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	2005		2006	
	Kwota (w tys. zł)	Struktura (w %)	Kwota (w tys. zł)	Struktura (w %)
Przychody ogółem, z tego:	1 232 271	100,0	1 969 649	100,0
- kredyty i pożyczki	723 013	58,7	1 180 762	60,0
- spłaty pożyczek udzielonych	20 388	1,7	20 885	1,1
- nadwyżka z lat ubiegłych	120 946	9,8	197 385	10,0
- papiery wartościowe	0	x	8 000	0,4
- obligacje jednostek samorządowych	86 060	7,0	149 910	7,6
- prywatyzacja majątku	13	0,0	10	0,0
- inne źródła	281 852	22,9	412 697	20,9

Rozchody

W 2006 r. odnotowano wzrost **rozchodów** powiatów o 177 675 tys. zł, tj. o 33,4% w stosunku do 2005 r. Przyczynił się do tego przede wszystkim wzrost rozchodów z tytułu spłat kredytów i pożyczek (o 35,0%), wykupu obligacji samorządowych (o 58,7%) oraz udzielonych pożyczek (o 58,5%).

Rozchody powiatów w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	2005		2006	
	Kwota (w tys. zł)	Udział w ogólnej kwocie rozchodów (w %)	Kwota (w tys. zł)	Udział w ogólnej kwocie rozchodów (w %)
Rozchody ogółem, z tego:	531 834	100,0	709 509	100,0
- spłaty kredytów i pożyczek	437 168	82,2	590 282	83,2
- pożyczki udzielone	37 409	7,0	59 298	8,4
- lokaty w bankach	22 183	4,2	7 279	1,0
- wykup papierów wartościowych	0	x	3 200	0,4
- wykup obligacji samorządowych	31 150	5,9	49 450	7,0
- inne cele	3 924	0,7	0	x

Należy zauważyć, że w 2006 r. wzrosła kwota rozchodów związanych ze spłatą zaciągniętych w latach wcześniejszych kredytów i pożyczek o 153 114 tys. zł, tj. o 35,0%. Rozchody z tego tytułu stanowiły 83,2% ogólnej kwoty rozchodów. Ich udział w strukturze

rozchodów wzrósł o 1 punkt procentowy.

W 2006 r. zwiększyła się kwota udzielonych przez powiaty pożyczek - o 21 889 tys. zł, a tym samym ich udział w kwocie ogólnej uległ zwiększeniu o 1,4 punktu procentowego. Rozchody z tytułu lokat w bankach uległy zmniejszeniu o 14 904 tys. zł. (tj. o 67,2%), natomiast z tytułu wykupu obligacji samorządowych uległy zwiększeniu o 18 300 tys. zł (o 58,7%) i stanowiły, odpowiednio 1,0% i 7,0% rozchodów.

Zobowiązania

Zadłużenie powiatów w 2006 r. osiągnęło kwotę 2 492 694 tys. zł (**tabela 2.5.9.**), co stanowiło wzrost o 37,3% w stosunku do 2005 r. Wprawdzie dochody powiatów uległy zwiększeniu, ale w znacznie mniejszym stopniu niż ich zadłużenie. Zatem wskaźnik relacji zobowiązań do dochodów uległ podwyższeniu do poziom 16,8% (w 2005 r. - 13,2%). W układzie województw wartości skrajne uzyskały powiaty województw kujawsko-pomorskiego (11,5%) i warmińsko-mazurskiego (25,6%).

W roku 2006 liczba powiatów, w których kwota długu przekroczyła 40% dochodów zwiększyła się do 12, z czego 2 powiaty przekroczyły granicę 60%, określoną w art. 170 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych. Po zastosowaniu wyłączeń kwot kredytów i pożyczek zaciągniętych w związku z umową zawartą z podmiotem dysponującym środkami unijnymi (art. 170 ust. 3 ustawy o finansach publicznych), kwota długu jednego z najbardziej zadłużonych powiatów obniżyła się do 48,9% osiągniętych dochodów.

Największy wzrost zobowiązań odnotowano z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek (z kwoty 1 456 641 tys. zł w 2005 r. do 2 031 094 tys. zł w 2006 r.). W większości były to zobowiązania długoterminowe (1 921 134 tys. zł, tj. 77,1% zobowiązań). Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek stanowiły w 2005 r. 10,6% dochodów, natomiast w 2006 r. 13,7% dochodów. Zwiększyły się zobowiązania z tytułu wykupu papierów wartościowych o 99 260 tys. zł, tj. o 28,3%.

Zobowiązania wymagalne wzrosły o 3 389 tys. zł, w tym z tytułu dostaw i usług o kwotę 1 238 tys. zł i podobnie jak w 2005 r. stanowiły 0,1% w relacji do dochodów.

Zobowiązania powiatów według tytułów dłużnych w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	2005		2006	
	Kwota (w tys. zł)	Relacja do dochodów (w %)	Kwota (w tys. zł)	Relacja do dochodów (w %)
Zobowiązania ogółem, z tego:	1 815 593	13,2	2 492 694	16,8
- papiery wartościowe	350 460	2,5	449 720	3,0
- kredyty i pożyczki	1 456 641	10,6	2 031 094	13,7
- przyjęte depozyty	0	x	0	x
- zobowiązania wymagalne, w tym:	8 491	0,1	11 880	0,1
- z tytułu dostaw i usług	6 035	0,0	7 273	0,0

W 2006 r. powiaty udzieliły poręczeń i gwarancji na kwotę 380 337 tys. zł, tj. o 58,9% więcej niż w 2005 r. Z ogólnej kwoty udzielonych poręczeń 75,4%, tj. 286 610 tys. zł dotyczyło poręczeń i gwarancji udzielonych wobec jst lub ich związków, jednostek organizacyjnych, funduszy celowych, instytucji kultury, a przede wszystkim nadzorowanych

przez powiaty SP ZOZ. Oznaczało to pogarszający się stan finansów tych jednostek i wzrastające ich zadłużenie.

Należy zauważyć, że w 2006 r. dokonano spłat za dłużników z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji w łącznej kwocie 16 392 tys. zł, co stanowiło 35,4% (w 2005 r. - 68,2%) niewymagalnych zobowiązań przypadających do spłaty w roku budżetowym. Wierzytelności z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji na koniec 2006 r. stanowiły kwotę 30 728 tys. zł.

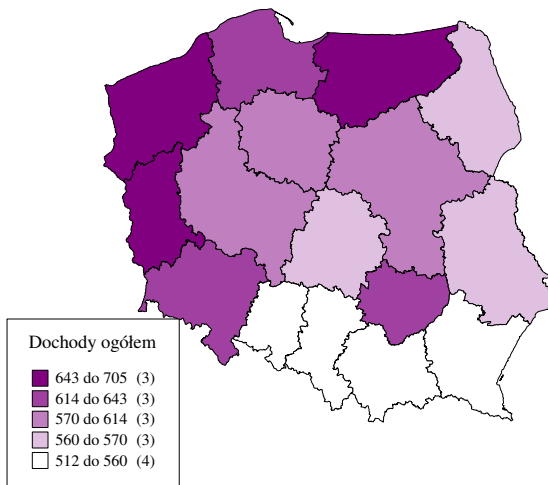
2.5.4. Podsumowanie

- 1. Powiaty w 2006 r. zrealizowały dochody w wysokości 14 844 238 tys. zł (98,8% planu). W porównaniu do roku poprzedniego dochody wzrosły o 7,9%. Najwyższy wzrost dochodów osiągnęły powiaty województwa mazowieckiego - 12,5%, najniższy powiaty województwa lubuskiego - 2,7%. Powiaty dwóch województw (małopolskiego i wielkopolskiego) zrealizowały dochody powyżej planu.*
- 2. W porównaniu do 2005 r., wzrosły wszystkie rodzaje dochodów powiatów. Dochody własne wzrosły o 13,8%, dotacje celowe o 12,7% a subwencja ogólna o 2,1%. Nadal dochody powiatów uzależnione były od dopływu środków z budżetu państwa. Dochody z subwencji ogólnej i dotacji celowych na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz na zadania własne stanowiły 64,3% dochodów ogółem.*
- 3. Dochody ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 586 zł (w porównaniu do roku ubiegłego wzrosły o 43 zł) i mieściły się w przedziale od 512 zł w powiatach województwa małopolskiego do 705 zł w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego. W najwyższym stopniu wzrosły dochody własne (z 159 zł w 2005 r. do 180 zł w 2006 r.).*
- 4. Powiaty w 2006 r. zrealizowały wydatki w kwocie 15 593 030 tys. zł, (tj. 96,0% planu). Wzrost wydatków wyniósł 12,3%. Najwyższy wzrost wydatków osiągnęły powiaty województwa mazowieckiego (15,9%) a najniższy - powiaty województw podlaskiego i pomorskiego (7,5%). Wydatki inwestycyjne wyniosły 2 271 941 tys. zł i wzrosły o 41,2% w stosunku do roku ubiegłego. Najwyższy wzrost wydatków inwestycyjnych osiągnęły powiaty województwa dolnośląskiego (113,1%) a najniższy - powiaty województwa warmińsko-mazurskiego (10,1%).*
- 5. Około 20% wydatków inwestycyjnych zostało sfinansowanych ze środków unijnych, z tego 77,8% środków unijnych przeznaczono na zadania inwestycyjne realizowane w dziale Transport i łączność. Udział wydatków inwestycyjnych ze środków zagranicznych w ogólnej kwocie wydatków inwestycyjnych wahał się od 7,2% w powiatach województwa mazowieckiego do 41,6% w powiatach województwa lubelskiego.*
- 6. Najwyższe wydatki powiaty poniosły na realizację zadań z zakresu: oświaty i wychowania (32,9% wydatków ogółem), pomocy społecznej (18,7%), transportu i łączności (13,9%), administracji publicznej (11,5%) oraz edukacyjnej opieki wychowawczej (8,3%). Wśród zadań inwestycyjnych najwięcej środków wydankowano na: transport i łączność (50,8% ogółu wydatków inwestycyjnych), ochronę zdrowia (15,6%), oświatę i wychowanie (13,7%) oraz pomoc społeczną (6,5%).*

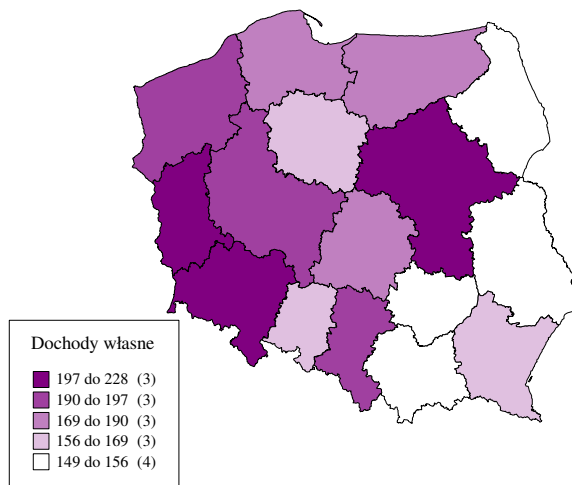
7. *Wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca wzrosły do kwoty 615 zł (o 67 zł) i mieściły się w przedziale od 542 zł w powiatach województwa małopolskiego do 738 zł w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego. Wzrost odnotowano zarówno w grupie wydatków bieżących (o 41 zł) do kwoty 525 zł jak i inwestycyjnych (o 27 zł) do kwoty 90 zł.*
8. *W 2006 r. powiaty planowały deficyt budżetowy w wysokości 1 222 143 tys. zł (8,1% dochodów). W rzeczywistości realizacja budżetów pozwoliła zamknąć rok deficytem w kwocie 748 792 tys. zł, który w relacji do dochodów stanowił 5,0%. Jedyńie 51 powiatów (16,2%) osiągnęło dodatni wynik budżetu.*
9. *W 2006 r. powiaty zrealizowały przychody w kwocie 1 969 649 tys. zł. W porównaniu do 2005 r. przychody wzrosły o 737 378 tys. zł (o 59,8%). Nadal głównym źródłem przychodów były kredyty i pożyczki - 60,0%. Udział poszczególnych tytułów rozchodów w ogólnej kwocie rozchodów nie uległ zasadniczym zmianom. Rozchody wzrosły o 33,4%, osiągając kwotę 709 509 tys. zł. Do ich wzrostu przyczynił się przede wszystkim wzrost rozchodów z tytułu spłat kredytów i pożyczek (o 35,0%), z tytułu wykupu obligacji samorządowych (o 58,7%) i udzielonych pożyczek (o 58,5%).*
10. *Na koniec 2006 r. zadłużenie powiatów, w porównaniu do 2005 r., wzrosło o 37,3% i osiągnęło kwotę 2 492 694 tys. zł, w tym z tytułu kredytów i pożyczek 2 031 094 tys. zł. Wskaźnik relacji zobowiązań do dochodów uległ podwyższeniu z 13,2% w roku 2005 do 16,8% w 2006 r. W 12 powiatach relacja długu publicznego do dochodów budżetowych przekroczyła 40%, w tym w 2 powiatach przekroczyła 60% (po zastosowaniu wyłączeń pożyczek i kredytów zaciągniętych w związku z umową zawartą z podmiotem dysponującym środkami unijnymi, tylko jeden powiat przekroczył wskaźnik 60%). Zadłużenie powiatów może wzrosnąć, z uwagi na sytuację finansową SP ZOZ, dla których powiaty są organami założycielskimi.*
11. *W 2006 r. powiaty udzieliły poręczeń i gwarancji na kwotę 380 337 tys. zł, w tym 286 610 tys. zł dotyczyło poręczeń i gwarancji udzielonych jst lub ich związkom, jednostkom organizacyjnym, funduszom celowym, instytucjom kultury, a przede wszystkim nadzorowanym przez powiaty SP ZOZ.*

Rysunek 2.5.1. Dochody i wydatki powiatów w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)

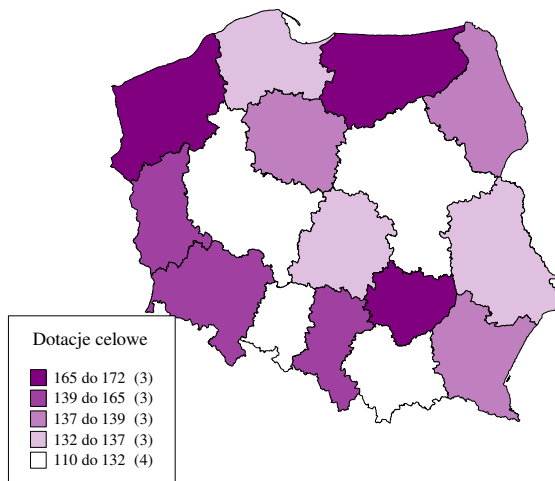
Dochody ogółem

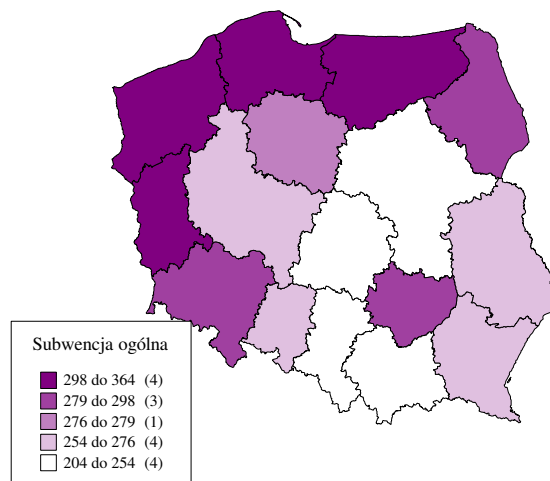
Dochody własne

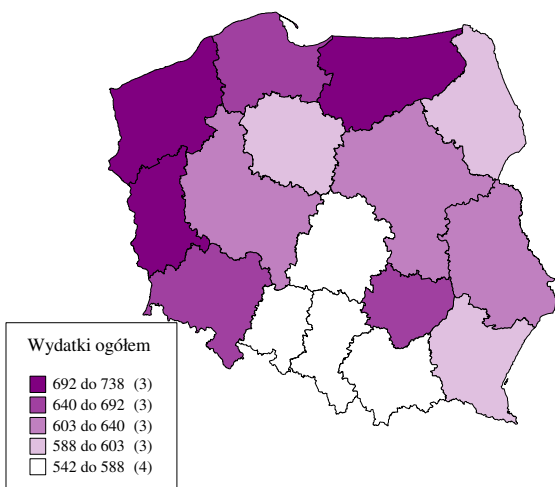
Dotacje celowe

Subwencja ogólna

Wydatki ogółem

Wydatki majątkowe

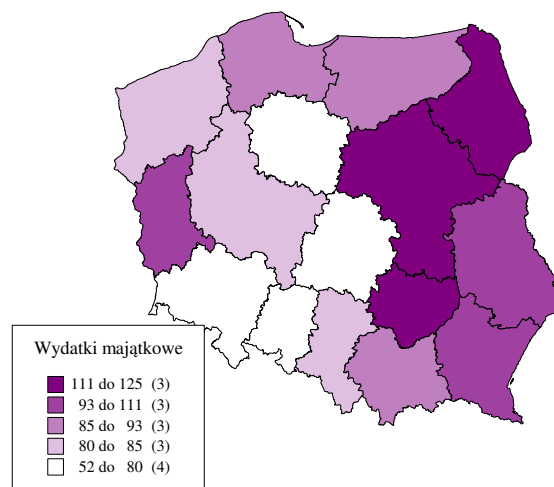

Tabela 2.5.1. Dochody, wydatki, wynik budżetów powiatów w 2006 r. (w tys. zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody ogółem		Wykonanie 4:3 %	Wydatki ogółem		Wykonanie 7:6 %	Wynik budżetu		Nadwyżka		Deficyt		stosunek nadwyżki do dochodów powiatów nadwyżkowych w %	stosunek deficytu do dochodów powiatów deficytowych w %
		plan	wykonanie		plan	wykonanie		plan 3-6	wykonanie 4-7	kwota	liczba powiatów	kwota	liczba powiatów		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	POLSKA	15 017 822	14 844 238	98,8	16 239 964	15 593 030	96,0	-1 222 143	-748 792	67 510	51	816 302	263	2,9	6,5
2	Dolnośląskie	1 310 823	1 286 903	98,2	1 424 362	1 351 430	94,9	-113 539	-64 527	9 515	6	74 043	20	3,4	7,3
3	Kujawsko-pomorskie	728 254	726 540	99,8	786 495	767 421	97,6	-58 241	-40 881	629	3	41 511	16	0,6	6,6
4	Lubelskie	949 483	912 439	96,1	1 021 650	981 743	96,1	-72 167	-69 304	361	2	69 664	18	0,4	8,4
5	Lubuskie	498 308	492 259	98,8	552 495	529 017	95,8	-54 186	-36 758	180	2	36 938	10	0,2	9,5
6	Łódzkie	942 524	941 621	99,9	1 002 854	971 161	96,8	-60 330	-29 540	4 318	5	33 858	16	2,2	4,5
7	Małopolskie	1 179 040	1 181 528	100,2	1 287 628	1 251 832	97,2	-108 588	-70 304	2 327	2	72 631	17	1,9	6,9
8	Mazowieckie	1 797 219	1 781 903	99,1	1 920 937	1 832 348	95,4	-123 718	-50 444	22 080	10	72 524	27	4,4	5,7
9	Opolskie	501 896	500 118	99,6	545 906	527 828	96,7	-44 010	-27 710	4 267	2	31 978	9	5,9	7,5
10	Podkarpackie	1 008 792	988 786	98,0	1 082 917	1 040 427	96,1	-74 125	-51 642	2 696	4	54 338	17	1,5	6,8
11	Podlaskie	442 516	434 631	98,2	472 438	452 748	95,8	-29 922	-18 117	2 196	2	20 313	12	3,3	5,5
12	Pomorskie	842 273	840 209	99,8	899 416	865 199	96,2	-57 144	-24 998	11 508	5	36 506	11	4,0	6,6
13	Śląskie	1 073 883	1 051 639	97,9	1 178 501	1 111 020	94,3	-104 617	-59 381	1 038	1	60 419	16	2,7	6,0
14	Świętokrzyskie	670 086	659 034	98,4	736 749	709 683	96,3	-66 662	-50 649	0	0	50 649	13	-	7,7
15	Warmińsko-mazurskie	802 563	793 924	98,9	866 745	830 248	95,8	-64 182	-36 324	2 568	2	38 893	17	3,7	5,4
16	Wielkopolskie	1 487 270	1 492 089	100,3	1 629 490	1 574 720	96,6	-142 219	-82 631	1 506	3	84 137	28	1,3	6,1
17	Zachodniopomorskie	782 890	760 625	97,2	831 381	796 205	95,8	-48 491	-35 581	2 321	2	37 901	16	2,3	5,7

Tabela 2.5.2. Dynamika dochodów i wydatków budżetów powiatów (2005 r. = 100%)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody ogółem		Dochody własne	w tym udziały w dochodach b.p.	Subwencja	Dotacje celowe	Wydatki ogółem		Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe	w tym inwestycyjne
		nominalnie	realnie*					nominalnie	realnie*			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	POLSKA	107,9	106,9	113,8	116,5	102,1	112,7	112,3	111,3	108,5	140,8	141,2
2	Dolnośląskie	107,1	106,1	115,5	119,6	99,1	114,3	111,1	110,1	104,3	213,3	213,1
3	Kujawsko-pomorskie	106,4	105,4	105,6	117,3	103,8	113,3	113,4	112,4	110,7	141,9	139,9
4	Lubelskie	108,7	107,7	130,2	116,9	100,4	106,3	114,4	113,4	106,5	176,5	176,8
5	Lubuskie	102,7	101,7	99,7	118,4	100,0	113,0	110,8	109,8	109,6	119,0	118,9
6	Łódzkie	105,9	104,9	110,2	114,9	100,4	111,8	108,4	107,4	105,8	129,2	129,1
7	Małopolskie	109,9	108,9	110,2	115,3	107,2	116,4	114,2	113,2	110,0	141,6	141,8
8	Mazowieckie	112,5	111,5	123,5	118,4	103,2	113,9	115,9	114,9	110,3	147,6	147,6
9	Opolskie	104,1	103,1	109,7	112,2	100,3	105,2	108,2	107,2	104,8	159,9	165,9
10	Podkarpackie	110,4	109,4	112,3	117,3	103,5	124,2	115,0	114,0	109,8	150,5	150,4
11	Podlaskie	103,9	102,9	102,1	111,7	100,1	115,1	107,5	106,5	106,6	111,7	111,7
12	Pomorskie	106,6	105,6	112,4	117,8	101,4	111,5	107,5	106,5	107,2	109,1	110,4
13	Śląskie	109,4	108,4	113,8	112,8	101,4	116,5	116,7	115,7	114,1	135,5	135,2
14	Świętokrzyskie	107,6	106,6	119,6	116,4	101,0	110,2	113,0	112,0	105,0	167,4	167,3
15	Warmińsko-mazurskie	106,9	105,9	107,1	117,8	105,0	110,7	108,5	107,5	108,4	109,2	110,1
16	Wielkopolskie	107,6	106,6	113,6	116,4	101,6	113,3	112,8	111,8	111,5	122,2	122,9
17	Zachodniopomorskie	104,7	103,7	111,3	118,1	102,1	102,8	109,3	108,3	106,1	141,9	141,5

* wskaźnik inflacji - 1%

Tabela 2.5.3. Struktura dochodów i wydatków budżetów powiatów w latach 2005 i 2006 (w procentach)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody własne		Dotacje celowe		Subwencja ogólna		Wydatki majątkowe		w tym inwestycyjne		Wydatki bieżące		w tym wynagrodzenia i pochodne	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	POLSKA	29,2	30,8	22,1	23,1	48,7	46,1	11,7	14,7	11,6	14,6	88,3	85,3	53,5	51,0
2	Dolnośląskie	29,2	31,5	21,2	22,7	49,6	45,9	6,2	12,0	6,2	11,9	93,8	88,0	55,1	52,8
3	Kujawsko-pomorskie	27,5	27,3	22,8	24,3	49,7	48,4	8,6	10,8	8,5	10,5	91,4	89,2	55,2	53,0
4	Lubelskie	23,0	27,5	24,0	23,5	53,0	48,9	11,4	17,6	11,4	17,6	88,6	82,4	50,5	46,6
5	Lubuskie	31,5	30,6	21,0	23,1	47,5	46,3	12,5	13,4	12,5	13,4	87,5	86,6	54,2	52,3
6	Łódzkie	29,7	31,0	22,7	24,0	47,5	45,0	11,1	13,2	11,1	13,2	88,9	86,8	57,1	55,5
7	Małopolskie	29,7	29,8	20,4	21,6	49,9	48,6	13,3	16,5	13,3	16,5	86,7	83,5	52,0	49,3
8	Mazowieckie	34,7	38,1	20,9	21,2	44,3	40,7	15,0	19,2	15,0	19,1	85,0	80,8	51,8	48,4
9	Opolskie	28,4	30,0	23,4	23,6	48,2	46,5	6,2	9,1	5,9	9,1	93,8	90,9	56,2	55,1
10	Podkarpackie	27,8	28,2	21,9	24,6	50,3	47,1	12,7	16,7	12,7	16,6	87,3	83,3	55,2	51,1
11	Podlaskie	26,8	26,4	21,9	24,3	51,3	49,4	18,1	18,8	18,1	18,8	81,9	81,2	51,2	51,2
12	Pomorskie	28,4	30,0	20,4	21,4	51,1	48,6	13,1	13,3	12,9	13,3	86,9	86,7	52,8	52,7
13	Śląskie	34,7	36,1	24,3	25,9	41,0	38,0	12,2	14,2	12,2	14,2	87,8	85,8	51,4	47,2
14	Świętokrzyskie	22,6	25,1	26,3	26,9	51,1	48,0	12,8	19,0	12,8	18,9	87,2	81,0	53,1	50,3
15	Warmińsko-mazurskie	23,9	24,0	23,5	24,4	52,5	51,6	11,5	11,6	11,4	11,6	88,5	88,4	52,6	52,5
16	Wielkopolskie	31,5	33,3	18,9	19,9	49,6	46,9	12,2	13,3	11,6	12,7	87,8	86,7	53,7	50,8
17	Zachodniopomorskie	26,7	28,3	25,7	25,2	47,6	46,4	8,9	11,5	8,9	11,5	91,1	88,5	55,4	54,2

Tabela 2.5.4. Dochody budżetów powiatów w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2005 i 2006 (w zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody własne		Dochody celowe				Subwencja ogólna		Dotacje celowe			
				ogółem		w tym udziały w dochodach b. p.				ogółem		w tym na inwestycje	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	POLSKA	543	586	159	180	75	87	264	270	120	135	15	20
2	Dolnośląskie	583	626	170	197	88	105	289	287	124	142	13	18
3	Kujawsko-pomorskie	536	570	148	156	61	72	266	276	122	138	7	13
4	Lubelskie	514	560	118	154	50	58	272	274	124	132	20	21
5	Lubuskie	627	643	197	197	70	82	298	298	132	149	9	13
6	Łódzkie	528	561	157	174	73	84	251	253	120	135	19	25
7	Małopolskie	467	512	139	152	69	79	233	249	95	110	15	21
8	Mazowieckie	533	598	185	228	101	119	237	243	112	127	18	23
9	Opolskie	522	546	148	164	74	84	251	254	122	129	8	10
10	Podkarpackie	505	559	140	158	56	66	254	263	111	138	11	23
11	Podlaskie	539	565	145	149	53	59	276	279	118	137	23	29
12	Pomorskie	586	621	167	186	70	83	299	302	120	133	12	18
13	Śląskie	491	537	170	194	105	118	201	204	119	139	15	21
14	Świętokrzyskie	568	614	128	154	57	66	291	295	149	165	25	37
15	Warmińsko-mazurskie	659	705	158	169	60	70	346	364	155	172	18	24
16	Wielkopolskie	545	584	172	194	80	93	270	274	103	116	7	11
17	Zachodniopomorskie	641	671	171	190	68	80	305	312	165	169	26	20

Tabela 2.5.5. Wydatki budżetów powiatów w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2005 i 2006 (w zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Wydatki ogółem		Wydatki majątkowe				Wydatki bieżące					
				ogółem		w tym inwestycyjne		ogółem		w tym			
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	wynagrodzenia i pochodne		dotacje	
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	POLSKA	548	615	64	90	63	90	484	525	293	314	33	36
2	Dolnośląskie	590	657	37	79	37	78	554	578	325	347	34	36
3	Kujawsko-pomorskie	532	602	46	65	45	63	486	537	294	319	31	36
4	Lubelskie	525	603	60	106	60	106	465	497	265	281	54	62
5	Lubuskie	624	692	78	93	78	93	546	599	338	362	23	24
6	Łódzkie	533	578	59	76	59	76	474	502	304	321	23	26
7	Małopolskie	476	542	63	89	63	89	413	453	248	267	30	33
8	Mazowieckie	532	615	80	118	80	118	452	497	276	298	40	45
9	Opolskie	530	576	33	52	31	52	497	524	298	317	31	32
10	Podkarpackie	510	588	65	98	65	98	445	490	282	300	27	30
11	Podlaskie	543	588	98	111	98	111	445	478	278	301	20	25
12	Pomorskie	598	640	78	85	77	85	520	555	316	337	26	29
13	Śląskie	486	567	59	80	59	80	427	487	250	268	31	37
14	Świętokrzyskie	583	661	75	125	74	125	508	535	310	332	38	37
15	Warmińsko-mazurskie	679	738	78	86	78	86	600	652	357	387	46	38
16	Wielkopolskie	549	616	67	82	64	78	481	535	295	313	28	30
17	Zachodniopomorskie	642	702	57	81	57	81	585	621	356	380	34	35

Tabela 2.5.6. Relacje dochodów i wydatków powiatów w przeliczeniu na jednego mieszkańca do średnich dochodów i wydatków powiatów w kraju w 2006 r. (w procentach)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody ogółem	Dochody własne			Subwencja ogólna	Dotacje celowe		Wydatki ogółem	Wydatki majątkowe	Wydatki bieżące
			ogółem	w tym udziały w dochodach b. p.	ogółem		w tym na inwestycje				
								4			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1	POLSKA	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
2	Dolnośląskie	107	109	120	106	105	92	107	87	110	
3	Kujawsko-pomorskie	97	86	82	102	102	64	98	72	102	
4	Lubelskie	96	86	67	102	97	102	98	118	95	
5	Lubuskie	110	109	95	110	110	65	112	103	114	
6	Łódzkie	96	96	97	94	99	122	94	85	96	
7	Małopolskie	87	85	91	92	81	104	88	99	86	
8	Mazowieckie	102	126	137	90	94	116	100	131	95	
9	Opolskie	93	91	96	94	95	48	94	58	100	
10	Podkarpackie	95	87	76	98	102	115	96	109	93	
11	Podlaskie	96	83	68	103	101	142	96	123	91	
12	Pomorskie	106	103	95	112	98	87	104	94	106	
13	Śląskie	92	107	136	76	103	106	92	89	93	
14	Świętokrzyskie	105	85	76	109	122	185	107	139	102	
15	Warmińsko-mazurskie	120	94	81	135	127	117	120	95	124	
16	Wielkopolskie	100	108	107	101	86	54	100	91	102	
17	Zachodniopomorskie	115	105	92	115	125	97	114	90	118	

Tabela 2.5.7. Zobowiązania powiatów według tytułów dłużnych, według stanu na 31.12.2006 r. (w tys. zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Zobowiązania ogółem		Emisja papierów wartościowych		Kredyty i pożyczki				Przyjęte depozyty		Wymagalne zobowiązania			
		kwota	w stosunku do dochodów w %	kwota	w stosunku do dochodów w %	razem		w tym długoterminowe		kwota	w stosunku do dochodów w %	razem		w tym z tytułu dostaw	
						kwota	w stosunku do dochodów w %	kwota	w stosunku do dochodów w %			kwota	w stosunku do dochodów w %	kwota	w stosunku do dochodów w %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	P O L S K A	2 492 694	16,8	449 720	3,0	2 031 094	13,7	1 921 134	12,9	0	0,0	11 880	0,1	7 273	0,0
2	Dolnośląskie	302 525	23,5	64 710	5,0	236 731	18,4	232 924	18,1	0	0,0	1 084	0,1	339	0,0
3	Kujawsko-pomorskie	83 867	11,5	33 000	4,5	48 469	6,7	47 707	6,6	0	0,0	2 398	0,3	2 398	0,3
4	Lubelskie	160 088	17,5	5 500	0,6	154 394	16,9	129 592	14,2	0	0,0	194	0,0	96	0,0
5	Lubuskie	115 216	23,4	40 750	8,3	74 336	15,1	72 333	14,7	0	0,0	130	0,0	85	0,0
6	Łódzkie	143 615	15,3	18 720	2,0	124 349	13,2	110 113	11,7	0	0,0	546	0,1	545	0,1
7	Małopolskie	203 080	17,2	9 500	0,8	193 530	16,4	186 037	15,7	0	0,0	50	0,0	34	0,0
8	Mazowieckie	240 928	13,5	57 850	3,2	182 800	10,3	176 217	9,9	0	0,0	278	0,0	146	0,0
9	Opolskie	79 100	15,8	34 340	6,9	44 741	8,9	41 092	8,2	0	0,0	19	0,0	19	0,0
10	Podkarpackie	180 592	18,3	36 700	3,7	143 741	14,5	141 889	14,3	0	0,0	151	0,0	121	0,0
11	Podlaskie	53 220	12,2	0	0,0	53 202	12,2	49 251	11,3	0	0,0	18	0,0	2	0,0
12	Pomorskie	143 609	17,1	28 000	3,3	115 155	13,7	109 719	13,1	0	0,0	454	0,1	453	0,1
13	Śląskie	138 525	13,2	0	0,0	138 339	13,2	138 339	13,2	0	0,0	186	0,0	72	0,0
14	Świętokrzyskie	104 580	15,9	4 000	0,6	99 079	15,0	93 784	14,2	0	0,0	1 501	0,2	15	0,0
15	Warmińsko-mazurskie	203 047	25,6	35 600	4,5	167 217	21,1	146 536	18,5	0	0,0	229	0,0	201	0,0
16	Wielkopolskie	206 830	13,9	40 450	2,7	162 872	10,9	157 789	10,6	0	0,0	3 508	0,2	2 055	0,1
17	Zachodniopomorskie	133 871	17,6	40 600	5,3	92 139	12,1	87 809	11,5	0	0,0	1 132	0,1	691	0,1

2.6. Wykonanie budżetów przez województwa samorządowe

Zmieniony, wprowadzonymi w 2006 r. przepisami ustawy kompetencyjnej⁵¹, podział zadań między organy administracji rządowej i administracji samorządowej, nie rzutował w znaczący sposób na wielkość budżetów województw samorządowych. Przekazane zadania finansowane były w formie dotacji na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Uzyskane przez województwa samorządowe kompetencje mają głównie charakter władczy, polegający na sprawowaniu funkcji administracyjnych. Tylko nieliczne z wprowadzonych uprawnień podnoszą rangę samorządu wojewódzkiego jako gospodarza regionu, kierującego jego rozwojem.

Zadaniem województw samorządowych było przygotowanie i przeprowadzenie w dniu 12 listopada 2006 r. wyborów do sejmików województw.

W 2006 r. nastąpił znaczny wzrost części regionalnej oraz części wyrównawczej subwencji ogólnej. Wynikało to ze sposobu ich wyliczenia oraz wielkości wskaźników udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych, określonych zapisami ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Znaczny wzrost udziałów w podatkach dochodowych stanowiących dochody budżetu państwa miał wpływ na zwiększenie części wyrównawczej subwencji ogólnej. Zasady podziału części regionalnej subwencji ogólnej na 2006 r., uzależniające jej wysokość od wydatków bieżących poniesionych przez województwa na regionalne przewozy pasażerskie w 2004 r., zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Finansów⁵².

Samorządy województw nadal są uzależnione od decyzji rządowych w sprawie przyznania ostatecznych kwot subwencji oraz dotacji celowych (stanowiących ponad 30% ich dochodów), których wysokość w trakcie roku ulega znacznym zmianom.

2.6.1. Dochody

Wykonanie planu dochodów

Dochody województw samorządowych w 2006 r. wyniosły 9 485 847 tys. zł i wykonano je w 96,3% (w roku 2005 r. w 93,6%). W porównaniu do roku poprzedniego, dochody ogółem wzrosły o 34,2%. Tak znaczny przyrost dochodów wynikał głównie ze zwiększonych wpływów z pozostałych dochodów własnych oraz z części regionalnej i wyrównawczej subwencji ogólnej, a zwłaszcza z dopływu środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych zagranicznych. W poszczególnych województwach dochody zrealizowano na zróżnicowanym poziomie: od 79,4% w lubelskim do 110,1% w wielkopolskim. Ponad uchwalony plan swoje dochody wykonały także województwa świętokrzyskie i pomorskie. Poziom, dynamikę i strukturę dochodów województw samorządowych prezentuje **tabela 2.6.1.**

⁵¹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji (Dz. U. Nr 175, poz. 1462 z późn. zm.).

⁵² Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 września 2005 r. w sprawie podziału części regionalnej subwencji ogólnej dla województw na rok 2006. (Dz. U. Nr 194, poz. 1623).

Poziom, dynamika i struktura dochodów województw samorządowych w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	2005	2006			Dynamika (w %) 4:2	Struktura (w %)
	Wykonanie (w tys. zł)	Plan (w tys. zł)	Wykonanie (w tys. zł)	Wykonanie planu (w %) 4:3		
1	2	3	4	5	6	7
Dochody ogółem, z tego:	7 066 206	9 853 405	9 485 847	96,3	134,2	100,0
- dochody własne	4 586 976	5 980 832	6 055 934	101,3	132,0	63,8
- dotacje celowe	1 128 772	1 791 735	1 349 005	75,3	119,5	14,2
- subwencja ogólna	1 350 458	2 080 838	2 080 908	100,0	154,1	22,0

Województwa samorządowe pozyskały środki z Unii Europejskiej i innych zagranicznych w wysokości 10,5% dochodów ogółem (w 2004 r. było to 4,4%, a w 2005 r. - 3,3%).

Województwa samorządowe wykonały zgodnie z planem dochody własne a dochody z subwencji były przekazywane z budżetu państwa w pełnej wysokości, zgodnie z terminami określonymi w przepisach prawa. Na wykonanie dochodów własnych⁵³ powyżej planu (w 101,3%), rzutowały przede wszystkim zwiększone wpływy z udziałów w podatkach dochodowych od osób prawnych i osób fizycznych (średnio w kraju o 18,9%). Dochody z majątku oraz pozostałe dochody własne wykonano poniżej przyjętego planu, odpowiednio w 83,9% i w 83,0%. Przyczyną niskiego wykonania (75,3%) dochodów z tytułu dotacji celowych było przede wszystkim nieprzekazanie z budżetu państwa dotacji celowych na zadania zlecone oraz zadania własne województw i umieszczenie ich części w wykazie wydatków niewygasających budżetu państwa z upływem 2006 r.⁵⁴ Realizacja dotacji na zadania zlecone i zadania własne osiągnęła odpowiednio 83,6% i 61,8% planu. Niewykonane dotacje dotyczyły również finansowania zadań realizowanych w ramach Zintegrowanych Programów Operacyjnych Rozwoju Regionalnego (ZPORR)⁵⁵.

Budżety województw samorządowych w ciągu 2006 r. wielokrotnie ulegały zmianom. Dotyczyły one wprowadzenia dotacji z budżetu państwa, wynikających z podziału rezerw budżetowych, kontraktów wojewódzkich, porozumień zawartych z jst, korekt ramowych planów działań realizowanych w ramach ZPORR, zmian kwot subwencji, dostosowania planu dochodów własnych do większego wykonania.

Dynamika i struktura dochodów

W 2006 r. wzrosły o 34,2% dochody wszystkich województw samorządowych. Najwyższy wzrost odnotowano w województwie świętokrzyskim o 60,1%, a najniższy o 15,8% w województwie dolnośląskim. Przyrost dochodów wynikał przede wszystkim ze zwiększenia ogólnych kwot pozostałych dochodów własnych województw samorządowych

⁵³ Dochody sklasyfikowane w § 270 (środki na dofinansowanie własnych zadań bieżących gmin, powiatów, samorządowych województw, pozyskane z innych źródeł), § 629 (środki na dofinansowanie własnych inwestycji gmin, powiatów, samorządowych województw, pozyskane z innych źródeł) i § 853 (środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczone na finansowanie programów i projektów realizowanych przez jednostki sektora finansów publicznych), zostały zaliczone dla potrzeb niniejszego opracowania do dochodów własnych.

⁵⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2006 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w 2006 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego (Dz. U. Nr 232, poz. 1689).

⁵⁵ Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) jest współfinansowany z zasobów Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. To jeden z sześciu programów operacyjnych, które służą realizacji Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004 - 2006. ZPORR zarządzany jest na poziomie krajowym, jednakże jego wdrażanie odbywa się w dużej mierze na poziomie regionalnym.

(o 125,6%) oraz części regionalnej (o 102,8%) i części wyrównawczej (o 91,1%) subwencji ogólnej. Dynamika głównych źródeł dochodów województw wskazywała na wzrost wszystkich rodzajów dochodów, tj. własnych, subwencji i dotacji celowych (**tabela 2.6.2.**).

Dochody własne zwiększyły się średnio o 32,0%. Odnotowany we wszystkich województwach wzrost dochodów własnych osiągnął wielkości skrajne w kujawsko-pomorskim - 6,8% i w świętokrzyskim - 81,3%. Zwiększenie dochodów wynikało głównie z wpływu bezzwrotnych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, zaliczanych do dochodów własnych.

Struktura dochodów ogółem wskazuje, iż podstawowym źródłem dochodów województw samorządowych były, podobnie jak w roku ubiegłym, dochody własne, których udział obniżył się w stosunku do roku ubiegłego o 1,1 punktu procentowego i wyniósł 63,8%. W strukturze dochodów poszczególnych województw samorządowych ten rodzaj dochodów osiągnął od 40,5% w warmińsko-mazurskim do 84,6% w mazowieckim.

Najważniejszym źródłem dochodów własnych województw, podobnie jak w latach poprzednich, były udziały w podatkach dochodowych stanowiących dochody budżetu państwa, których kwota wzrosła średnio w kraju o 18,9% i wyniosła 4 679 249 tys. zł. Złożyły się na to zwiększone o 653 241 tys. zł wpływy z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych oraz o 89 551 tys. zł z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych.

Udziały w podatku dochodowym od osób prawnych stanowiły średnio 42,1%, natomiast udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych 7,3% uzyskanych dochodów ogółem. Wzrost w 2006 r. kwot udziałów wystąpił w 14 województwach i kształtował się w granicach od 3,0% w podlaskim do 41,3% w małopolskim. Jedynie w województwach opolskim i warmińsko-mazurskim odnotowano spadek tego wskaźnika, odpowiednio o 14,5% i 3,1%. Spadek tego rodzaju dochodów, w porównaniu do roku ubiegłego, wynikał z incydentalnego wpływu w 2005 r. znacznej kwoty udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych do budżetów tych województw, na skutek uregulowania zaległości podatkowych przez duże podmioty gospodarcze. W 6 województwach: dolnośląskim, łódzkim, małopolskim, mazowieckim, pomorskim i świętokrzyskim wzrost udziałów w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa był wyższy od średniego w kraju.

Pozostałe dochody własne w kwocie 1 324 249 tys. zł, stanowiły 14,0% dochodów ogółem województw samorządowych i wzrosły w porównaniu do roku ubiegłego o 125,6%. W poszczególnych województwach pozostałe dochody własne zajmowały w strukturze dochodów od 7,2% w kujawsko-pomorskim do 22,5% w podkarpackim. Wzrost tej części dochodów własnych związany był głównie z uzyskaniem przez województwa samorządowe środków ze źródeł zagranicznych, stanowiących refundację poniesionych wcześniej wydatków. Uzyskiwano je również m.in. z opłat: za korzystanie ze środowiska, produktowej, za zezwolenie na sprzedaż alkoholu, za wydanie zezwoleń na przewozy, a także z odsetek od środków finansowych na rachunkach bankowych, kar i grzywien, wpłat do budżetów województw dokonywanych przez zakłady budżetowe i gospodarstwa pomocnicze oraz darowizn i wpływów ze zwrotów dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości.

Dochody z majątku uzyskane przez województwa samorządowe w kwocie 52 436 tys. zł, stanowiły średnio 0,6% dochodów ogółem (w 2005 r. - 0,9%). Ich wielkość, w porównaniu do roku ubiegłego, obniżyła się o 17,6%. Dochody z majątku pochodziły ze sprzedaży nieruchomości i innych składników majątkowych, będących w zasobach województw,

np. mieszkań i gruntów, garaży, a także z najmu i dzierżawy majątku, jak również z opłat za zarząd, użytkowanie i wieczyste użytkowanie nieruchomości. Nadal udział tego rodzaju dochodów własnych był niewielki, osiągając maksymalny poziom (1,9%) w województwie opolskim i poziom minimalny (0,1%) w województwach dolnośląskim i kujawsko-pomorskim.

Subwencja ogólna dla województw, stanowiąca kwotę 2 080 908 tys. zł, wzrosła w porównaniu do roku 2005 o 54,1% i we wszystkich województwach kształtowała się w przedziale od 3,1% w województwie śląskim do 129,2% w mazowieckim. Tak znaczny wzrost subwencji w tym województwie związany był z poniesionymi wydatkami na regionalne kolejowe przewozy pasażerskie, co miało wpływ na poziom regionalnej subwencji ogólnej.

Udział dochodów pochodzących z subwencji zajmował w strukturze dochodów ogółem 21,9% i wzrósł o 2,8 punktu procentowego w porównaniu do roku 2005. Na subwencję ogólną składały się poszczególne jej części, które w strukturze dochodów ogółem stanowiły: część wyrównawcza - 8,8%, część regionalna - 6,7%, część oświatowa - 6,1% oraz uzupełnienie dochodów województw - 0,3%. W poszczególnych województwach subwencja ogólna stanowiła od 8,5% w mazowieckim do 44,3% w lubelskim dochodów ogółem.

Część oświatowa subwencji ogólnej (577 507 tys. zł) w stosunku do roku ubiegłego wzrosła o 2,3%. W poszczególnych województwach subwencja oświatowa w strukturze dochodów zajmowała od 3,5% w mazowieckim do 10,2% w kujawsko-pomorskim.

Część wyrównawcza subwencji ogólnej wzrosła w porównaniu do roku ubiegłego o 91,1% i wyniosła 839 016 tys. zł. W poszczególnych województwach wzrost ten był bardzo zróżnicowany, najniższy w dolnośląskim o 27,9%, a najwyższy w pomorskim o 144,9%. Określony ustawowo sposób liczenia subwencji wyrównawczej sprawił, że nie otrzymały jej województwa: mazowieckie, śląskie i wielkopolskie. W pozostałych regionach udział części wyrównawczej subwencji ogólnej w dochodach ogółem był zróżnicowany i wahał się od 5,6% w dolnośląskim do 24,0% w świętokrzyskim.

Część regionalna subwencji ogólnej wzrosła w stosunku do roku ubiegłego o 102,8% i wyniosła 637 746 tys. zł. Najniższy przyrost tej części subwencji odnotowano w województwie dolnośląskim o 10,0%, a najwyższy w województwie mazowieckim o 4 339,1%. Otrzymały ją wszystkie województwa, a jej udział w dochodach poszczególnych regionów wahał się od 0,9% w małopolskim do 16,0% w lubuskim.

Kwota uzupełniająca subwencji ogólnej wyniosła 26 640 tys. zł i obniżyła się w stosunku do roku ubiegłego o 18,0%. Środki te przeznaczone były na inwestycje rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 1999 r. Relacja środków na uzupełnienie subwencji ogólnej do dochodów, przyjęła minimalną wartość - 0,2% w województwach: kujawsko-pomorskim, łódzkim i zachodniopomorskim, a maksymalną - 1,2% w podlaskim. Województwa: dolnośląskie, mazowieckie, śląskie i wielkopolskie nie otrzymały uzupełnienia subwencji ogólnej.

Dotacje celowe otrzymane przez województwa samorządowe wyniosły 1 349 005 tys. zł i wzrosły w stosunku do roku ubiegłego o 19,5%. Jedynie w województwie świętokrzyskim ten rodzaj dochodów obniżył się o 27,1%, podczas gdy w pozostałych województwach nastąpiło zwiększenie kwot dotacji, od 0,2% w pomorskim, do 86,6% w mazowieckim. Średni udział dotacji celowych w strukturze dochodów ogółem zmniejszył się o 1,8 punktu

procentowego i wyniósł 14,2%, osiągając skrajne wartości w województwie mazowieckim - 6,9% i w śląskim - 25,3%.

Dotacje na zadania własne wyniosły 517 032 tys. zł i wzrosły o 29,2%, stanowiąc w strukturze dochodów ogółem 5,5%. W stosunku do przyjętego planu wykonano je w 61,8%, na co rzutowało umieszczenie części ich kwot w wykazie wydatków niewygasających budżetu państwa w roku 2006. Na inwestycje przeznaczono 56,7% ich ogólnej kwoty. W poszczególnych województwach samorządowych udział dotacji na zadania własne w dochodach ogółem wahał się od 3,8% w województwie śląskim do 9,4% w warmińsko-mazurskim. Dotacje celowe otrzymywane z budżetu państwa na realizację zadań własnych przeznaczane były m.in. na zadania objęte kontraktami wojewódzkimi, sfinansowanie prac komisji kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych powołanych do rozpatrzenia wniosków nauczycieli o wyższy stopień awansu zawodowego, zakup kolejowych pojazdów szynowych, dofinansowanie programów wyrównywania szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne i innych form pomocy materialnej dla młodzieży, aktywizację obszarów wiejskich oraz innych programów realizowanych w ramach różnych priorytetów ZPORR (np. Wzmacnianie Rozwoju Zasobów Ludzkich, Promocja Przedsiębiorczości, Pomoc Techniczna, Rozwój Lokalny), a także na wdrażanie Programów Inicjatyw Wspólnotowych w ramach programu INTERREG III A, C.

Dotacje na zadania zlecone wyniosły 484 011 tys. zł i stanowiły 5,1% dochodów ogółem. W porównaniu do roku ubiegłego, nastąpił ich wzrost o 24,4%. Wynikało to głównie z przejścia przez samorząd nowych zadań, na podstawie ustawy kompetencyjnej, finansowanych z dotacji. Dotacje na inwestycje w ramach realizacji zadań zleconych z zakresu administracji rządowej wyniosły 200 780 tys. zł, co w strukturze dochodów ogółem stanowiło 2,1%. Dotacje te przeznaczano m.in. na: przeprowadzenie wyborów do sejmików województw, budowę i utrzymanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych, usuwanie skutków powodzi, sfinansowanie staży podyplomowych lekarzy, stomatologów, pielęgniarek i położnych oraz szereg działań administracyjnych wynikających ze zwiększenia zakresu kompetencji. Dotacje na zadania zlecone przeznaczono również na działania z zakresu: służby zastępczej, ratownictwa medycznego, na wykonanie zadań samorządu województwa wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz na realizację Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 - 2006”. W poszczególnych województwach udział dotacji na wykonanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej w strukturze dochodów był bardzo zróżnicowany i wynosił od 2,2% w mazowieckim do 10,2% w lubuskim.

Województwa samorządowe otrzymały z budżetów innych jst dotacje celowe na realizację wspólnych zadań w kwocie 226 837 tys. zł, stanowiące 2,4% ogółu dochodów. W porównaniu do roku ubiegłego, uległy one zwiększeniu o 33,5%, tj. o 56 983 tys. zł. Na inwestycje przeznaczono 209 720 tys. zł (92,4%) tych dotacji. Wspólne przedsięwzięcia obejmowały zadania z zakresu: drogownictwa, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, administracji publicznej, oświaty i wychowania, ochrony zdrowia oraz realizacji projektu „Rozbudowa infrastruktury informatycznej” w ramach działań ZPORR. Porozumienia o wspólnym prowadzeniu zadań, to popularna forma realizacji przedsięwzięć, z której nie skorzystało, podobnie jak w roku ubiegłym, tylko województwo lubelskie. Tego rodzaju dotacje stanowiły

17,1% dochodów województwa śląskiego, natomiast w województwach łódzkim i wielkopolskim były to kwoty tak niskie, że nie znalazły odzwierciedlenia w strukturze.

Dotacje z funduszy celowych w kwocie 71 277 tys. zł, w porównaniu do roku ubiegłego zwiększyły się o 21,9% i stanowiły 0,8% w strukturze dochodów ogółem. Dotacje te wystąpiły we wszystkich województwach, a udział ich w dochodach poszczególnych jednostek ukształtował się w przedziale od 0,1% w świętokrzyskim do 2,3% w podlaskim. Dotacje z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przeznaczone były m.in. na finansowanie: inwestycji na urządzeniach melioracji wodnych podstawowych, budowy zbiornika „Krynka-Przeworno”, programów przeciwdziałania powodziom i systemu informatycznego do obsługi kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska. Województwa otrzymywały również dotacje z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych na zakup sprzętu informatycznego i oprogramowania niezbędnego dla biur geodezji i terenów rolnych. Środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przeznaczone były m.in. na rehabilitację osób niepełnosprawnych, wyrównywanie szans tych osób i przeciwdziałanie wykluczaniu społecznemu niepełnosprawnych.

Na podstawie porozumień zawartych z organami administracji rządowej, województwa samorządowe otrzymały dotacje w kwocie 49 847 tys. zł, niższe o 55,2% w stosunku do 2005 r. Stanowiły one 0,5% wszystkich dochodów województw. W 2006 r. jedynie województwo łódzkie nie otrzymało tego rodzaju dotacji. W ramach porozumień realizowano zadania związane z mecenatem państwa w dziedzinie kultury i sztuki, ujęte w Programie Operacyjnym - Mecenat 2006 r., - w ramach którego organizowano wystawy, konkursy, festiwale, dokonywano zakupów muzealiów i nowości wydawniczych, a także wykonywano prace konserwatorskie. Ponadto poszczególne województwa podpisywały porozumienia z ministerstwami na realizację różnych projektów, np. województwo dolnośląskie podpisało porozumienie z Ministerstwem Spraw Zagranicznych na realizację projektu „Dolnośląsko-Ukraińskie spotkania samorządowe” i z Ministerstwem Edukacji Narodowej na organizację specjalistycznego obozu językowego z językiem hiszpańskim dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

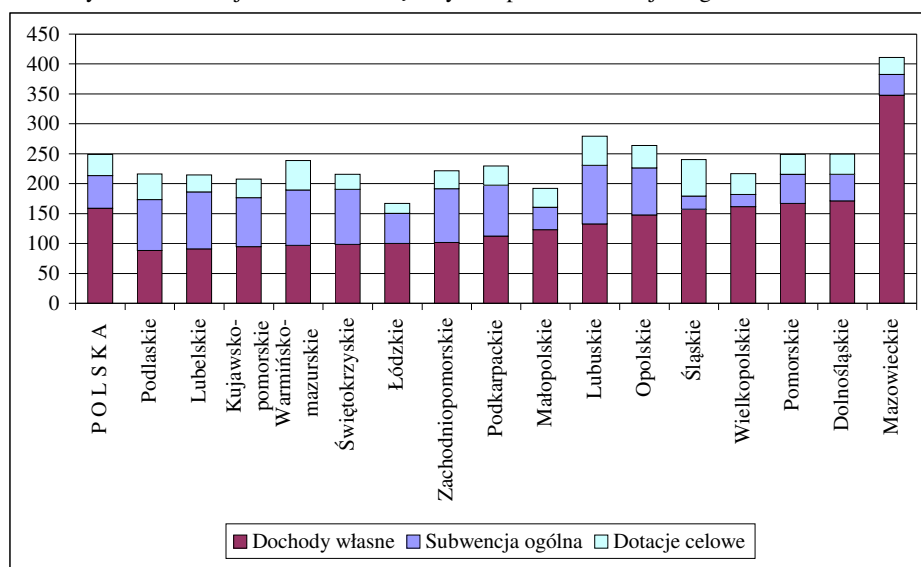
Wysokość dotacji była zróżnicowana od 734 tys. zł w województwie świętokrzyskim do 17 787 tys. zł w śląskim (w tym 14 867 tys. zł dotacji na zasilenie „Funduszu dla Śląska” w ramach „Programu łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego”). Strukturę dochodów według ważniejszych źródeł dochodów w latach 2005 i 2006 prezentuje **tabela 2.6.3.**

Dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Dochody ogółem uzyskane przez województwa samorządowe w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły w kraju średnio 249 zł (w 2005 r. - 185 zł). Trzy województwa (mazowieckie - 411 zł, lubuskie - 279 zł, opolskie - 264 zł) osiągnęły dochody ogółem *per capita* powyżej średniej krajowej, w dwóch województwach: dolnośląskim i pomorskim ukształtowały się na poziomie średnim dla kraju, natomiast w pozostałych poniżej tego wskaźnika, który określa poziom zamożności regionów. Najniższy wskaźnik - 167 zł wystąpił w województwie łódzkim, które od momentu powstania województw samorządowych uzyskiwało najmniejsze w kraju dochody w przeliczeniu na mieszkańca. Poziom dochodów z poszczególnych źródeł w przeliczeniu na jednego mieszkańca był bardzo zróżnicowany, co obrazuje **tabela 2.6.4.**

Średnie dla kraju dochody własne województw w przeliczeniu na jednego mieszkańca zwiększyły się o 39 zł, osiągając w 2006 r. poziom 159 zł. Wzrost tego wskaźnika wystąpił we wszystkich województwach, przy czym, najwyższe dochody własne na jednego mieszkańca uzyskało województwo mazowieckie - 348 zł, natomiast najniższe - 88 zł województwo podlaskie. Najniższe dochody własne przypadające na jednego mieszkańca stanowiły zaledwie 25% dochodów uzyskanych przez najbogatsze województwo.

Dochody budżetowe województw samorządowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)

Dochody z udziałów w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa przypadające na jednego mieszkańca kształtowały się w kraju na poziomie 123 zł (w 2005 r. - 103 zł). Wartość minimalną tego wskaźnika osiągnięto w województwach lubelskim i podlaskim - 54 zł, a maksymalną w mazowieckim - 310 zł.

Średnia kwota dochodów z tytułu subwencji ogólnej przypadającej na jednego mieszkańca kraju wzrosła o 20 zł i wyniosła 55 zł. W 9 województwach omawiany wskaźnik ukształtował się powyżej średniej krajowej. Skrajne wartości wystąpiły w wielkopolskim - 21 zł i lubuskim - 98 zł.

Część oświatowa subwencji ogólnej *per capita* wyniosła średnio w kraju 15 zł (podobnie jak w roku 2005). W poszczególnych województwach poziom tego wskaźnika osiągnął wartości zbliżone do roku poprzedniego i kształtował się w granicach od 8 zł w świętokrzyskim do 21 zł w kujawsko-pomorskim.

Dochody z dotacji *per capita* kraju wzrosły w 2006 r. o 16,7% i ukształtowały na poziomie 35 zł. Podobnie jak w roku ubiegłym, najniższy wskaźnik osiągnęło województwo łódzkie 16 zł, a najwyższy śląskie 61 zł. W porównaniu do 2005 r. wzrost kwot dotacji *per capita* wystąpił w 14 województwach, w województwie pomorskim ukształtował się na poziomie roku ubiegłego, a spadek o 9 zł odnotowano jedynie w województwie świętokrzyskim.

Dotacje celowe na inwestycje przypadające na jednego mieszkańca wzrosły w 9 województwach. Średni dla kraju wskaźnik wzrósł, w porównaniu do roku ubiegłego, o 16,7% i wyniósł 21 zł. W 4 województwach wskaźnik ten ukształtował się powyżej średniego w kraju, w 1 województwie na poziomie średnim, a w pozostałych poniżej

średniej wielkości dla kraju. Omawiany wskaźnik był najbardziej zróżnicowany spośród dochodów *per capita* z różnych źródeł, najwyższa wartość - 48 zł, osiągnięta przez województwo śląskie, była ośmiokrotnie większa od najniższej - 6 zł, uzyskanej w województwie łódzkim.

2.6.2. Wydatki

Wykonanie planu wydatków

Województwa samorządowe zrealizowały plan wydatków, na poziomie zbliżonym do roku ubiegłego - w 87,9%, co stanowiło kwotę 10 028 071 tys. zł (**tabela 2.6.1.**). Wydatki wzrosły o 32,2%. Wykonanie wydatków ogółem w poszczególnych województwach kształtowało się od 74,1% w łódzkim do 95,8% w dolnośląskim. Podobnie jak w latach poprzednich, we wszystkich województwach plan wydatków, zarówno w kwotach zbiorczych jak i w rozdziałach klasyfikacji budżetowej nie został wykonany.

W 2006 r. województwa sfinansowały 14,3% ogółem wydatków ze środków unijnych oraz innych zagranicznych (w 2005 r. - 9,0%, w 2004 r. - 6,8%). Udział wydatków inwestycyjnych pochodzących ze środków zagranicznych w ogólnej kwocie wydatków inwestycyjnych wyniósł 21,7%.

Wielkość wydatków uzależniona była wprost od zgromadzonych przez daną jednostkę dochodów i przychodów. Wykonanie wydatków przez województwa ich dynamiką oraz strukturą przedstawia poniższe zestawienie.

Dynamika i struktura wydatków budżetowych województw samorządowych w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	2005	2006			Dynamika (w %) 4:2	Struktura (w %)
	Wykonanie (w tys. zł)	Plan (w tys. zł)	Wykonanie (w tys. zł)	Wykonanie planu (w %) 4:3		
1	2	3	4	5	6	7
Wydatki ogółem, z tego:	7 587 500	11 408 168	10 028 071	87,9	132,2	100,0
- majątkowe, w tym:	2 596 481	4 300 240	3 641 886	84,7	140,3	36,3
- inwestycyjne	2 384 489	4 207 425	3 563 146	84,7	149,4	35,5
- bieżące, w tym:	4 991 019	7 107 928	6 386 185	89,8	128,0	63,7
- wynagrodzenia wraz z pochodnymi	1 043 707	1 203 039	1 167 942	97,1	111,9	11,6
- dotacje	2 368 953	3 969 933	3 512 915	88,5	148,3	35,0
- wydatki na obsługę długu	29 389	42 348	29 118	68,8	99,1	0,3
- wydatki z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji	5 826	48 265	4 722	9,8	81,1	0,0
- pozostałe wydatki	1 543 144	1 844 343	1 671 488	90,6	108,3	16,7

Dynamika i struktura wydatków

W 2006 r. wydatki majątkowe charakteryzowały się większą dynamiką niż wydatki bieżące. Do **wydatków majątkowych** zalicza się wydatki ponoszone na inwestycje, zakupy inwestycyjne, dotacje inwestycyjne oraz wydatki kapitałowe. Ogółem wydatki te wyniosły 3 641 886 tys. zł i w porównaniu do roku ubiegłego wzrosły o 40,3%, tj. o 1 045 405 tys. zł, stanowiąc 36,3% wszystkich wydatków województw samorządowych. Wzrost nakładów na finansowanie wydatków majątkowych, który wystąpił w 15 województwach było zjawiskiem pozytywnym, świadczącym o prowadzeniu przez nie polityki prorozwojowej.

Wzrost ten kształtował się od 0,8% w małopolskim do 198,7% w podkarpackim. Spadek wydatków majątkowych o 1,2%, odnotowano jedynie w województwie śląskim. Wydatki majątkowe w strukturze wydatków ogółem stanowiły od 25,1% w łódzkim do 44,2% w podkarpackim.

Wydatki kapitałowe (objęcie udziałów w spółkach⁵⁶), które w omawianym roku realizowało 12 województw, wyniosły 78 740 tys. zł. i obniżyły się o 62,9% w stosunku do 2005 r.

Do **wydatków bieżących** województw samorządowych zalicza się wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi, dotacje przekazane innym samorządom, wydatki związane z obsługą długu publicznego, z udzielanymi poręczeniami i gwarancjami oraz pozostałe wydatki związane z funkcjonowaniem województw samorządowych i jednostek im podległych. Wydatki bieżące województw wyniosły 6 386 185 tys. zł i wzrosły w stosunku do roku ubiegłego o 28,0%. Wydatki bieżące miały dominującą pozycję w budżetach województw samorządowych. W 2006 r. w strukturze wydatków ogółem wydatki bieżące stanowiły 63,7%, przyjmując najmniejszą wartość w województwie podkarpackim - 55,8% i największą w łódzkim - 74,9%.

W 2006 r. nastąpiła korzystna zmiana struktury wydatków, gdyż udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem obniżył się w 12 województwach, najbardziej w podkarpackim i podlaskim, odpowiednio o 18,3 i 17,8 punktu procentowego.

W strukturze wydatków bieżących, podobnie jak w latach ubiegłych, najbardziej znaczącą pozycją były dotacje przekazywane przez województwa - 35,0% i pozostałe wydatki bieżące - 16,7%. Dotacje przeznaczano m.in. na zadania z zakresu przewozów pasażerskich, upowszechniania kultury, służby zdrowia i pomocy społecznej. Udział dotacji w wydatkach wahał się od 23,4% w dolnośląskim do 46,9% w mazowieckim. Znaczący wzrost dotacji wynikał z pośredniczenia samorządów wojewódzkich w przekazywaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej i innych źródeł zagranicznych.

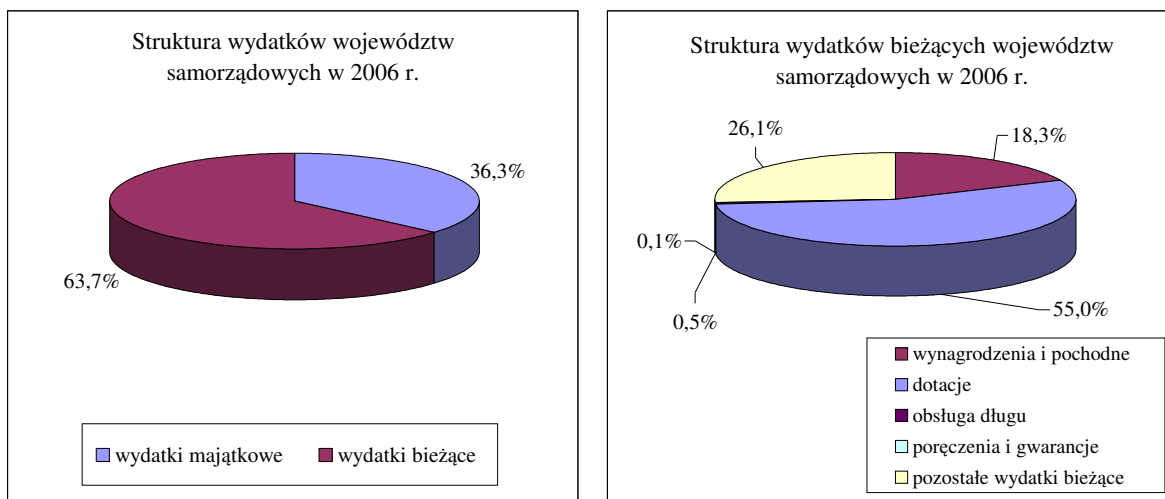
Pozostałe wydatki stanowiły w strukturze wydatków poszczególnych województw od 10,6% w mazowieckim do 33,8% w dolnośląskim.

Wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi stanowiły w strukturze wydatków województw samorządowych średnio 11,6%, tj. mniej o 2,2 punktu procentowego w porównaniu do 2005 r. W poszczególnych jednostkach udział ten kształtował się w granicach od 7,7% w mazowieckim do 16,5% w łódzkim i zachodniopomorskim.

Wydatki na obsługę długu publicznego stanowiły średnio w kraju 0,3% wszystkich wydatków, ich udział w strukturze obniżył się w porównaniu do roku ubiegłego o 0,1 punktu procentowego, kształtując się na poziomie od 0,1% w świętokrzyskim do 1,0% w lubelskim i warmińsko-mazurskim. Natomiast w województwach: dolnośląskim, mazowieckim i śląskim były to kwoty minimalne i nie znalazły odbicia w strukturze wydatków ogółem wszystkich województw.

Wydatki na spłatę poręczeń - 4 722 tys. zł, wystąpiły w trzech województwach: dolnośląskim, małopolskim i mazowieckim. W porównaniu do roku ubiegłego uległy one zmniejszeniu o 1 104 tys. zł. Spłaty poręczeń dotyczyły: Centrum Rehabilitacji i Leczenia Schorzeń Narządu Ruchu w Konstancinie, Okręgowego Szpitala Kolejowego w Krakowie oraz jednostek służby zdrowia z województwa dolnośląskiego.

⁵⁶ W jednym województwie zastosowano złą klasyfikację budżetową, co spowodowało zaniżenie wydatków inwestycyjnych o 300 tys. zł.

Wydatki w działach klasyfikacji budżetowej

Główne kierunki wydatkowania środków finansowych przez województwa samorządowe w 2006 r. nie odbiegały, od wynikającej z zakresu wykonywanych zadań, ukształtowanej w latach ubiegłych specyfiki. Zestawienie struktury wydatków ogółem w latach 2005 i 2006 w wybranych działach klasyfikacji budżetowej obrazuje poniższe zestawienie.

Struktura wydatków województw samorządowych ogółem wg ważniejszych działów w latach 2005 i 2006

Działy klasyfikacji budżetowej	Struktura wydatków ogółem w %	
	2005	2006
Wydatki ogółem, z tego:	100,0	100,0
600 - Transport i łączność	38,4	38,5
921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	11,2	10,4
851 - Ochrona zdrowia	11,4	10,3
801 - Oświata i wychowanie	7,8	6,5
758 - Różne rozliczenia	4,1	6,4
750 - Administracja publiczna	7,0	6,1
010 - Rolnictwo i łowiectwo	6,2	6,0
853 - Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej	3,4	5,3
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	3,7	3,3
150 - Przetwórstwo przemysłowe	0,9	2,4
803 - Szkolnictwo wyższe	0,8	0,9
926 - Kultura fizyczna i sport	1,2	0,9
852 - Pomoc społeczna	0,4	0,3
Pozostałe działy	3,5	2,7

Analogicznie jak w latach poprzednich, województwa samorządowe poniosły największe wydatki na transport i łączność - 38,5% ogólnej kwoty. Ich wielkość, w porównaniu do 2005 r., wzrosła o 32,5%. Ze środków zaplanowanych w tym dziale finansowano organizowanie i dotowanie regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich, dopłaty do krajowych autobusowych przewozów pasażerskich z tytułu stosowania obowiązujących ustawowych uprawnień do bezpłatnych lub ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego. Województwa przeznaczały również znaczne środki na budowę, modernizację i przebudowę dróg oraz infrastrukturę drogową, letnie i zimowe utrzymanie

dróg, a także na zakup kolejowych pojazdów szynowych. Udział wydatków na transport i łączność w strukturze wydatków ogółem mieścił się w przedziale od 25,1% w kujawsko-pomorskim do 55,0% w lubuskim. Na inwestycje przeznaczono 47,3% wydatków poniesionych w tym dziale.

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego stanowiły 10,4% ogółu wydatków województw. W porównaniu do roku ubiegłego nastąpił ich wzrost o 23,0%. W poszczególnych województwach stanowiły one od 6,3% (w podkarpackim) do 16,7% (w kujawsko-pomorskim) ogółu wydatków. Przeznaczono je na: prowadzenie działalności statutowej samorządowych instytucji kultury, działalność objętą mecenatem państwa w ramach pozyskanych dotacji z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz finansowanie przejętych inwestycji centralnych, ujętych w kontraktach wojewódzkich. Inwestycje w kulturze stanowiły 29,0% wydatków w tym dziale. Najwięcej środków na inwestycje - 21,4%, wydatkowano w województwie kujawsko-pomorskim, przeznaczając je m.in. na budowę Opery Nova w Bydgoszczy oraz przebudowę budynku Teatru im. W. Horzycy w Toruniu.

Na ochronę zdrowia skierowano 10,3% wszystkich wydatków województw, od 3,2% w warmińsko-mazurskim do 22,3% w dolnośląskim. W stosunku do roku ubiegłego wzrosły one o 19,4%. Z wydatków bieżących przede wszystkim refundowano wynagrodzenia osobom odbywającym staże i specjalizacje medyczne oraz pokrywano koszty restrukturyzacji podległych jednostek służby zdrowia. W ramach wydatków inwestycyjnych, stanowiących 64,8% kwoty wydatków w dziale ochrona zdrowia kontynuowano budowę szpitali oraz ich wyposażanie w sprzęt medyczny.

Wydatki na oświatę i edukacyjną opiekę wychowawczą wzrosły o 12,7% i stanowiły 9,8% wydatków województw, ich udział w poszczególnych regionach wahał się od 7,4% w mazowieckim do 12,5% w kujawsko-pomorskim. Wydatki na oświatę przeznaczane były między innymi na funkcjonowanie jednostek oświatowych oraz stypendia dla uczniów i studentów. Istotną pozycję w tych wydatkach stanowiły wynagrodzenia wraz z pochodnymi dla nauczycieli.

Wydatki w dziale - Różne rozliczenia - stanowiły w strukturze 6,4%. W ramach tego działu, dwa województwa: mazowieckie (637 696 tys. zł) i lubelskie (50 tys. zł), dokonały wpłat do budżetu państwa przeznaczonych na część regionalną subwencji ogólnej.

Na wydatki na administrację publiczną przeznaczono 6,1% ogółu wydatków województw samorządowych, które wzrosły o 15,1% i w strukturze wydatków poszczególnych województwach stanowiły od 3,6% (w śląskim) do 15,1% (w podlaskim). Finansowano z nich bieżące funkcjonowanie wojewódzkiej administracji samorządowej oraz inne cele, które ze względu na ich charakter zaliczyć można do wydatków administracyjnych. Wydatki inwestycyjne na administrację stanowiły 19,2% poniesionych wydatków w tym dziale. W województwie podlaskim na inwestycje w administracji przeznaczono najwięcej - 21,7% ogółu wydatków inwestycyjnych województw samorządowych w tym dziale.

Wydatki poniesione na rolnictwo i łowiectwo, wzrosły w 2006 r. o 28,7% i stanowiły 6,0% wszystkich wydatków samorządów województw. Wydatki w omawianym dziale stanowiły w strukturze od 1,6% w województwie śląskim do 10,4% w lubuskim. Inwestycje stanowiły 54,2% ogólnej sumy wydatków w tym dziale. Finansowano z nich budowę i utrzymanie urządzeń melioracji podstawowych, a także regulację cieków wodnych,

odbudowę i modernizację wałów przeciwpowodziowych, remonty zbiorników wodnych i stacji pomp odwadniających i nawadniających.

Wydatki dotyczące pomocy i polityki społecznej stanowiły 5,6% wszystkich wydatków województw samorządowych. Finansowano z nich funkcjonowanie regionalnych ośrodków polityki społecznej oraz wojewódzkich urzędów pracy. Wojewódzkie urzędy pracy realizowały m.in. zadania związane z pełnieniem funkcji Instytucji Wdrażającej w ramach ZPORR oraz zadań związanych ze służbą zastępczą.

Wydatki w dziale Przetwórstwo przemysłowe stanowiły 2,4% poniesionych przez województwa samorządowe wydatków. Przeznaczone były głównie na realizację różnych priorytetów w ramach ZPORR (np. 2.5 Promocja przedsiębiorczości, 2.6 Regionalne strategie innowacyjne i transfery wiedzy oraz 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa).

Wydatki na szkolnictwo wyższe oraz kulturę fizyczną i sport stanowiły w obu działach po 0,9% wszystkich wydatków i przeznaczono je przede wszystkim na pomoc materialną dla studentów i na szkolenie sportowe, organizację i uczestnictwo w imprezach sportowych oraz publikacje i wydawnictwa sportowe.

Wydatki w niewymienionych w zestawieniu działach klasyfikacji budżetowej stanowiły 2,7% ogółu wydatków budżetów województw. W poszczególnych działach były to niewielkie kwoty, których udział w strukturze wydatków był znikomy.

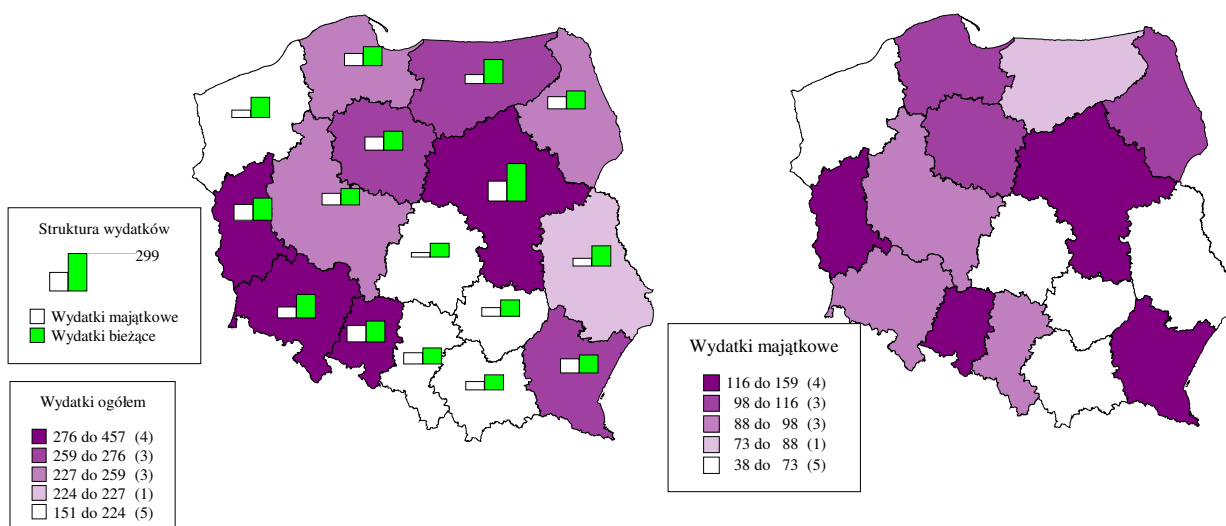
Wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Wielkość wydatków budżetowych przypadających na jednego mieszkańca wskazywała, w których jest najefektywniej zaspakajane były potrzeby społeczności lokalnych. Średnia kwota wydatków na jednego mieszkańca kraju wyniosła 263 zł (w 2005 r. - 199 zł). Analogicznie jak w roku ubiegłym, w 5 województwach wskaźnik ten ukształtował się powyżej poziomu średniego dla kraju. Najniższe wydatki *per capita*, jak w latach poprzednich, wystąpiły w województwie łódzkim - 151 zł, a największe w mazowieckim - 457 zł. Kwoty wydatków budżetowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca w poszczególnych województwach obrazuje **tabela 2.6.5**.

Wydatki majątkowe na jednego mieszkańca wyniosły średnio w kraju 96 zł i były w porównaniu do 2005 r. wyższe o 41,2%. Znaczny wzrost wydatków majątkowych *per capita* w prawie wszystkich województwach świadczył o ukierunkowywaniu przez władze samorządowe wydatków na cele prorozwojowe. W 7 województwach wskaźnik ten ukształtował się powyżej wielkości średniej dla kraju. Wydatki majątkowe w przeliczeniu na jednego mieszkańca w województwie mazowieckim, wynoszące 159 zł, zdecydowanie dominowały nad wielkościami tego wskaźnika uzyskanymi w innych województwach samorządowych. Najniższe wydatki majątkowe (38 zł) odnotowało województwo łódzkie. W porównaniu do roku ubiegłego, wydatki majątkowe wzrosły w 15 województwach, jedynie w województwie śląskim uległ on niewielkiemu (o 1 zł) obniżeniu. Największy wzrost wydatków majątkowych w przeliczeniu na mieszkańca - aż o 197,4%, osiągnięto w województwie podkarpackim, w związku z wydatkowaniem środków z Unii Europejskiej na zadania w ramach ZPORR-u.

Wydatki ogółem i wydatki majątkowe województw w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)

Wydatki inwestycyjne *per capita* wyniosły średnio dla kraju 93 zł. W 10 województwach wydatki na inwestycje w przeliczeniu na mieszkańca były niższe niż wydatki majątkowe. Związane było to z wykonaniem wydatków kapitałowych na zakup papierów wartościowych oraz wniesieniem wkładów do tworzonych lub już istniejących spółek.

Wydatki bieżące *per capita* w kraju wyniosły średnio 167 zł i wzrosły o 27,5% w porównaniu do ubiegłego roku. Najwyższa kwota wydatków bieżących na jednego mieszkańca - 299 zł wystąpiła ponownie w województwie mazowieckim, a najniższa w województwie łódzkim - 113 zł. W 5 województwach samorządowych wydatki bieżące na jednego mieszkańca ukształtowały się powyżej średniego wskaźnika.

Średnie wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi w województwach samorządowych wzrosły o 14,8% i wyniosły 31 zł na mieszkańca. Najwyższa wartość, podobnie jak w roku ubiegłym, wystąpiła w województwie lubuskim - 40 zł, a najniższa w małopolskim - 24 zł. W 9 województwach omawiany wskaźnik był wyższy od średniej krajowej.

Wydatki na dotacje *per capita* wzrosły w stosunku do roku ubiegłego o 48,4% i osiągnęły średnio 92 zł zawierając się w przedziale od 58 zł w województwach łódzkim i małopolskim do 214 zł w mazowieckim, przy czym w 14 województwach jego wartość ukształtowała się poniżej średniej dla kraju.

2.6.3. Wyniki budżetów oraz należności i zobowiązania

Wynik finansowy

Realizacja dochodów i wydatków spowodowała osiągnięcie niższego od planowanego deficytu budżetowego o 34,9% w wysokości 1 554 763 tys. zł. Województwa samorządowe zamknęły omawiany rok budżetowy ujemnym wynikiem finansowym w kwocie 542 223 tys. zł, który stanowił 5,7% ich dochodów. Podobnie jak rok wcześniej, tylko 3 województwa samorządowe (łódzkie, śląskie i świętokrzyskie) wypracowały nadwyżkę budżetową w łącznej wysokości 145 343 tys. zł, natomiast pozostałe województwa uzyskały łączny deficyt w kwocie 687 566 tys. zł. Samorządy województw pokrywały deficyt budżetowy z zaciągniętych kredytów i pożyczek, wyemitowanych obligacji, nadwyżek

budżetowych oraz wolnych środków pochodzących z rozliczenia kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

Przychody i rozchody

Województwa samorządowe zaplanowały w budżetach na 2006 r. przychody w kwocie 2 536 663 tys. zł (wykonanie - 92,6%). Wpływy z kredytów i pożyczek stanowiły 57,5% przychodów. Z ogólnej kwoty 1 351 451 tys. zł zaciągniętych kredytów i pożyczek, aż 81,3% przeznaczono na wykonanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków pochodzących z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej. W ramach tych środków województwa samorządowe korzystały z prefinansowania z budżetu państwa, zaciągając w Banku Gospodarstwa Krajowego kredyty na łączną kwotę 1 016 339 tys. zł. W 2006 r. województwa dolnośląskie i opolskie wyemitowały na pokrycie deficytu budżetowego obligacje na kwotę 120 500 tys. zł. Na wielkość przychodów złożyły się również nadwyżki budżetowe z lat ubiegłych - 612 264 tys. zł, stanowiące 26,1% ogółu przychodów, natomiast wolne środki⁵⁷ zajęły w strukturze przychodów 10,6%.

Niewielki wpływ na wielkość przychodów miały spłaty pożyczek udzielonych przez województwa, które wyniosły 15 802 tys. zł, stanowiąc w strukturze przychodów 0,7%.

W 2006 r. województwa samorządowe w ramach rozchodów dokonały spłat zaciągniętych kredytów i pożyczek w wysokości 794 551 tys. zł, które w strukturze rozchodów osiągnęły poziom 87,7%. Z tej kwoty 640 467 tys. zł to spłaty kredytów i pożyczek zaciągniętych na wykonanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków pochodzących z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej. W ramach tych spłat, województwa samorządowe zwróciły do Banku Gospodarstwa Krajowego zaciągnięte na prefinansowanie pożyczki w wysokości 604 194 tys. zł. Kwota spłat wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 554,0% (o 511 810 tys. zł).

Województwa samorządowe w stosunku do 2005 r. udzieliły o 29,4% pożyczek więcej na ogólną sumę 94 879 tys. zł. Stanowiły one w strukturze rozchodów 10,5%. Pożyczki udzielane były głównie na pokrycie zobowiązań jednostek służby zdrowia, dla których organem założycielskim były województwa samorządowe.

W trzech województwach: wielkopolskim, małopolskim i lubelskim nastąpił wykup obligacji samorządowych w łącznej kwocie 10 400 tys. zł.

Należności i zobowiązania

W porównaniu do 2005 r. **należności** województw wzrosły o 52,3% i wyniosły ogółem 210 996 tys. zł. Należności z tytułu udzielonych przez 10 województw pożyczek, zwiększyły się o 98,3% osiągając wartość 151 530 tys. zł. Należności wymagalne w kwocie 59 466 tys. zł stanowiły 28,2% ogółu należności i obniżyły się w stosunku do roku ubiegłego o 2 648 tys. zł (o 4,3%). Po raz pierwszy wystąpiła zagraniczna należność wymagalna w wysokości 5 tys. zł (w Biurze Opieki nad Grobami Obcokrajowców w województwie mazowieckim). Na wielkość należności wymagalnych, podobnie jak w latach ubiegłych, rzutował głównie brak wpłat na Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych. Należności województw stanowiły

⁵⁷ Wolne środki - nadwyżka środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jst, wynikająca z rozliczeń kredytów i pożyczek z lat ubiegłych - art. 168 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych.

13,4% kwoty zobowiązań.

W roku 2006 zwiększyły się o 78,3% łączne zobowiązania województw i wyniosły 1 573 979 tys. zł, co stanowiło 16,6% w stosunku do dochodów. Zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów, pożyczek i emisji obligacji, które były najważniejszym źródłem finansowania deficytu budżetowego, stanowiły 99,6% ogólnej kwoty zadłużenia województw.

Zobowiązania z tytułu wyemitowania papierów wartościowych, które posiadało 6 województw, wzrosły w stosunku do roku ubiegłego o 110 100 tys. zł (o 94,5%) i wyniosły 226 600 tys. zł. Zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek w kwocie 1 341 615 tys. zł, wzrosły w porównaniu do roku ubiegłego o 76,5% (o 581 411 tys. zł).

Zadłużenie województw rośnie od 2000 r. Jedynie w 2004 r. łączne zobowiązania województw samorządowych minimalnie się obniżyły. Jednakże poziom zadłużenia nie przekraczał w żadnym z regionów granicznego wskaźnika określonego art. 170 ustawy o finansach publicznych. Poziom zadłużenia mierzony stosunkiem zobowiązań do dochodów był bardzo zróżnicowany i kształtował się w przedziale od 0,7% w województwie śląskim do ponad 39% w województwach kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim. Zobowiązania poszczególnych województw według tytułów dłużnych na koniec 2006 r. prezentuje **tabela 2.6.7.**

Zobowiązania wymagalne w łącznej kwocie 5 764 tys. zł posiadało 14 województw, stanowiły one 0,1% w relacji do dochodów ogółem. Pomimo, że zobowiązania wymagalne wystąpiły w stosunku do poprzedniego roku dodatkowo w 2 jednostkach, ich kwota zmniejszyła się o 2,6% (o 153 tys. zł). Omawiana relacja, podobnie jak w latach poprzednich, najbardziej niekorzystnie ukształtowała się w województwie lubuskim, wynosząc 0,9%.

Zobowiązania wymagalne z tytułu dostaw towarów i usług wyniosły 3 077 tys. zł i stanowiły 53,4% zobowiązań wymagalnych. W stosunku do roku ubiegłego uległy one zwiększeniu o 621 tys. zł (o 25,3%). Województwa pomorskie i wielkopolskie nie posiadały na koniec 2006 r. żadnych zobowiązań wymagalnych.

Wartość niewymagalnych zobowiązań na koniec 2006 r. z tytułu udzielonych przez województwa poręczeń i gwarancji wyniosła 1 006 771 tys. zł i wzrosła w stosunku do roku ubiegłego o 207,8%. W omawianym okresie samorządy województw udzieliły poręczeń i gwarancji na kwotę 684 291 tys. zł (w 2005 r. - 259 469 tys. zł). Złożyły się na to w głównej mierze poręczenia udzielone jednostkom służby zdrowia, dla których organem założycielskim jest województwo samorządowe. To zjawisko może spowodować potencjalne zwiększenie się zobowiązań wymagalnych, gdyż w przypadku niewypłacalności jednostek służby zdrowia, ich zadłużenie będzie musiał przejąć samorząd województwa.

Zmniejszyły się o 1 104 tys. zł spłaty za dłużników z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji, których dokonały trzy województwa samorządowe w kwocie 4 722 tys. zł.

2.6.4. Podsumowanie

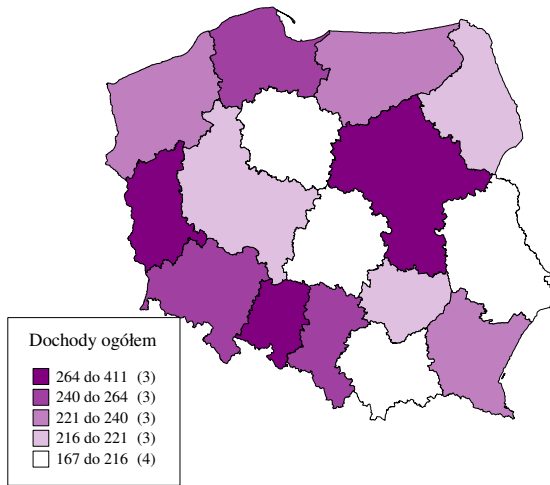
- 1. Dochody województw samorządowych w 2006 r. wyniosły 9 485 847 tys. zł i stanowiły 96,3% planu. Ich wzrost o 34,2% nastąpił głównie w wyniku wprowadzenia nowych zasad naliczania subwencji, wzrostu wskaźników udziałów w podatkach dochodowych oraz pozyskania środków unijnych i innych zagranicznych. Zwiększenie samodzielności*

- jest ogółem związane było ściśle z pozyskaniem wyższej kwoty dochodów własnych, które w 2006 r. w województwach samorządowych wzrosły średnio o 32,0%. Odnotowano wysoki wzrost subwencji - o 54,1%, dotacje celowe wzrosły o 19,5%, udziały w podatkach dochodowych budżetu państwa o 18,9%.*
- 2. W strukturze dochodów województw samorządowych dominowały dochody własne stanowiące 63,8%. Ich udział obniżył się w 2006 r. o 1,1 punktu procentowego. Obniżył również udział dotacji celowych z 16,0% do 14,2%, natomiast zwiększył się o 2,8 punktu procentowego udział subwencji, osiągając poziom 21,9%. Podstawowym źródłem dochodów własnych, podobnie jak w latach ubiegłych, były udziały w podatku dochodowym od osób prawnych i fizycznych, stanowiącym 77,3% ogólnej kwoty dochodów własnych.*
  - 3. Wydatki ogółem województw samorządowych wzrosły o 32,2% i zostały wykonane w kwocie 10 028 071 tys. zł, co stanowiło 87,9% planu. Zrealizowane wydatki majątkowe zwiększyły się o 40,3%, a wydatki bieżące wzrosły o 28,0%. Wyższe tempo wzrostu wydatków majątkowych wpłynęło na zwiększenie ich udziału w ogólnej kwocie wydatków z 34,2% w roku 2005 do 36,3% w 2006 r. Udział wydatków bieżących obniżył się o 2,1 punktu procentowego do poziomu 63,7%.*
  - 4. Kierunki wydatkowania środków finansowych przez województwa samorządowe nie uległy w 2006 r. zasadniczym zmianom. Najwięcej wydatków przeznaczono na realizację zadań z zakresu: transportu i łączności - 38,5%, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego - 10,4%, ochrony zdrowia - 10,3% oraz oświaty i edukacyjnej opieki wychowawczej - 9,8%. Wydatki inwestycyjne dominowały w działach: Transport i łączność - 51,3%, Ochrona zdrowia - 18,8%, Rolnictwo i łowiectwo - 9,1% oraz Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego - 8,5%.*
  - 5. Średnie dochody województw samorządowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca wzrosły w 2006 r. o 34,6% i wyniosły 249 zł, natomiast wydatki per capita zwiększyły się o 32,2%, osiągając kwotę 263 zł. Kolejny rok z rzędu, najwyższe dochody (411 zł) i wydatki (457 zł) w przeliczeniu na jednego mieszkańca uzyskał samorząd województwa mazowieckiego, natomiast najniższe województwa łódzkiego, odpowiednio 167 zł i 151 zł. Kwoty wydatków inwestycyjnych per capita ukształtowały się w przedziale od 37 zł w województwie łódzkim do 158 zł w mazowieckim.*
  - 6. Wzrosło znaczenie pozyskanych przez województwa samorządowe bezzwrotnych środków zagranicznych. Środki unijne i inne zagraniczne stanowiły w 2004 r. - 4,4%, w roku 2005 - 3,3%, natomiast w 2006 r. - 10,5% ogółu dochodów województw. Z tych środków, w minionym roku, województwa sfinansowały 14,3% wydatków ogółem, w tym 21,7% wydatków inwestycyjnych. W latach 2004 i 2005 na wydatki przeznaczono odpowiednio 6,8% i 9,0% środków zagranicznych.*
  - 7. Nadwyżkę budżetową w ogólnej kwocie 145 343 tys. zł (7,9% w relacji do dochodów) uzyskały 3 województwa samorządowe (w 2005 r. dodatni wynik wykonania budżetu osiągnęły 2 województwa). W 2006 r. budżety 13 województw zamknęły się deficytem w kwocie 687 566 tys. zł, który stanowił 9,0% w relacji do wykonanych przez nie*

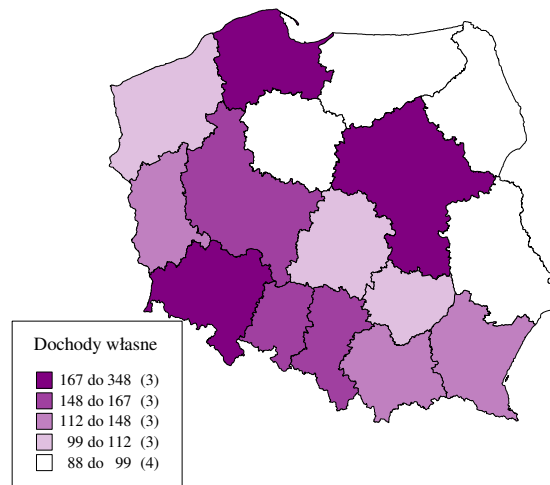
- dochodów. Deficyt budżetowy sfinansowano przychodami z kredytów i pożyczek, obligacji, nadwyżek budżetowych oraz wolnych środków.*
- 8. Zobowiązania województw samorządowych na koniec 2006 r. wyniosły 1 573 979 tys. zł. Obciążenie długiem budżetów województw w minionym roku wzrosło z 12,5% do 16,6%. Zwiększyły się o 76,5% zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek, które wyniosły 1 341 615 tys. zł i w relacji do dochodów stanowiły 14,1%. Zobowiązania województw z tytułu emisji papierów wartościowych zwiększyły się o 94,5% do kwoty 226 600 tys. zł. Zobowiązania wymagalne, które wystąpiły w 12 województwach, obniżyły się o 2,6% i wyniosły 5 764 tys. zł, co w relacji do dochodów stanowiło 0,1% (w 2005 r. również 0,1%).*
  - 9. Wartość niewymagalnych zobowiązań z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji osiągnęła kwotę 1 006 771 tys. zł i w stosunku do 2005 r. wzrosła o 207,8%. W 2006 r. województwa samorządowe dokonały spłaty za dłużników z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji wysokości 4 722 tys. zł, co stanowiło 0,1% w relacji do dochodów i 0,5% kwoty udzielonych poręczeń i gwarancji.*

Rysunek 2.6.1. Dochody i wydatki województw samorządowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2006 r. (w zł)

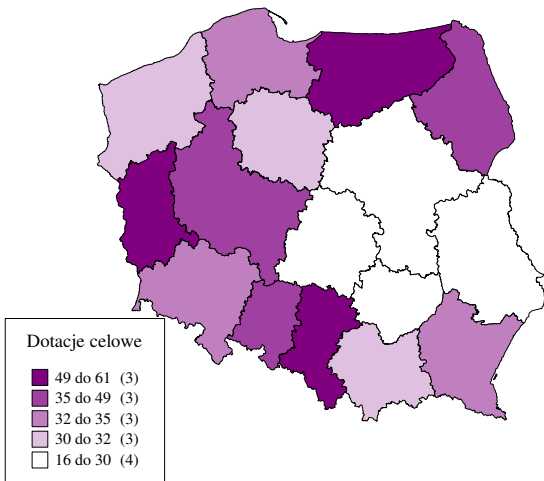
Dochody ogółem

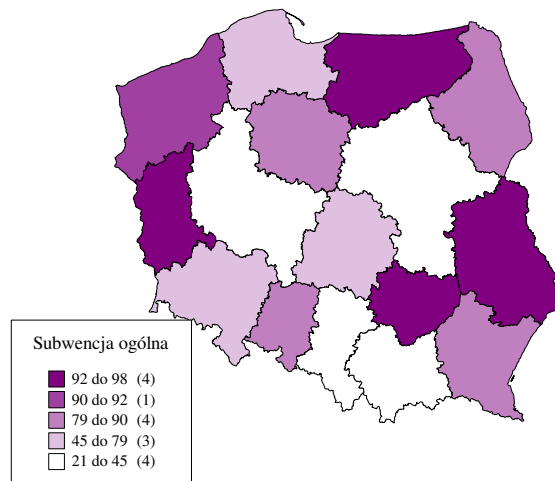
Dochody własne

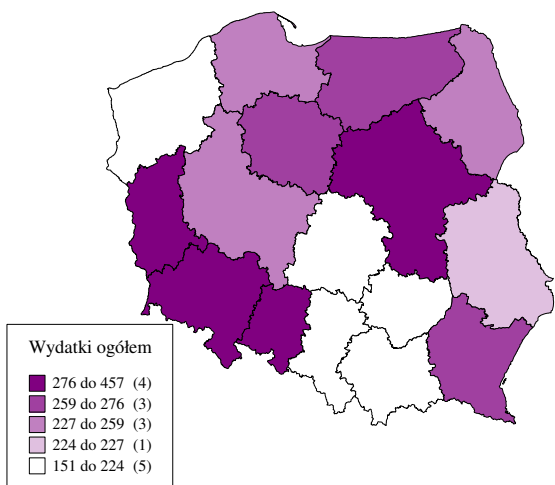
Dotacje celowe

Subwencja ogólna

Wydatki ogółem

Wydatki majątkowe

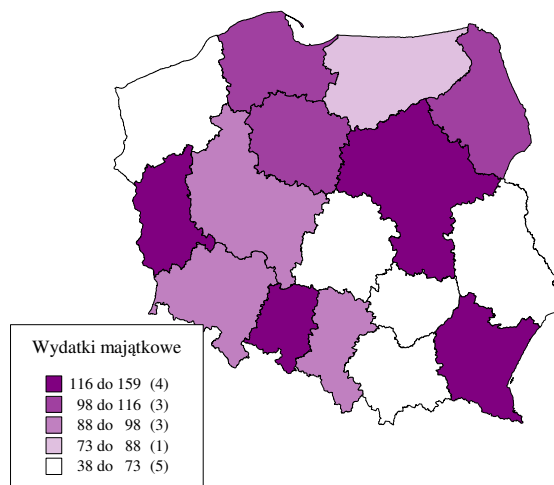

Tabela 2.6.1. Dochody, wydatki, wynik budżetów województw samorządowych w 2006 r. (w tys. zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody ogółem		Wykonanie 4:3 %	Wydatki ogółem		Wykonanie 7:6 %	Wynik budżetu		Stosunek nadwyżki do dochodów %	Stosunek deficytu do dochodów %
		plan	wykonanie		plan	wykonanie		plan 3-6	wykonanie 4-7		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	POLSKA	9 853 405	9 485 847	96,3	11 408 168	10 028 071	87,9	-1 554 763	-542 223	7,9	9,0
2	Dolnośląskie	731 732	719 296	98,3	830 206	795 304	95,8	-98 474	-76 008		10,6
3	Kujawsko-pomorskie	454 615	428 509	94,3	599 699	534 325	89,1	-145 084	-105 816		24,7
4	Lubelskie	587 777	466 625	79,4	609 312	487 065	79,9	-21 536	-20 441		4,4
5	Lubuskie	312 970	281 481	89,9	352 836	307 897	87,3	-39 866	-26 416		9,4
6	Łódzkie	443 121	428 906	96,8	523 415	387 886	74,1	-80 294	41 020	9,6	
7	Małopolskie	642 981	628 256	97,7	670 779	628 366	93,7	-27 798	-110		0,0
8	Mazowieckie	2 183 891	2 121 254	97,1	2 548 635	2 361 797	92,7	-364 744	-240 543		11,3
9	Opolskie	280 844	275 372	98,1	339 651	311 498	91,7	-58 807	-36 126		13,1
10	Podkarpackie	491 616	480 902	97,8	578 924	548 512	94,7	-87 308	-67 610		14,1
11	Podlaskie	281 441	258 727	91,9	345 816	288 271	83,4	-64 375	-29 545		11,4
12	Pomorskie	537 317	548 145	102,0	622 823	558 281	89,6	-85 506	-10 136		1,8
13	Śląskie	1 186 197	1 123 964	94,8	1 308 452	1 039 987	79,5	-122 256	83 977	7,5	
14	Świętokrzyskie	251 790	276 453	109,8	344 020	256 107	74,4	-92 230	20 346	7,4	
15	Warmińsko-mazurskie	392 888	340 808	86,7	468 240	379 223	81,0	-75 353	-38 414		11,3
16	Wielkopolskie	664 735	732 047	110,1	837 544	767 480	91,6	-172 809	-35 433		4,8
17	Zachodniopomorskie	409 492	375 103	91,6	427 815	376 071	87,9	-18 323	-968		0,3

Tabela 2.6.2. Dynamika dochodów i wydatków budżetów województw samorządowych w 2006 r. (2005 r. = 100%)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody ogółem		Dochody własne	w tym udziały w dochodach b.p.	Subwencja ogólna	Dotacje celowe	Wydatki ogółem		Wydatki bieżące	Wydatki majątkowe	w tym inwestycyjne
		nominalnie	realnie*					nominalnie	realnie*			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	POLSKA	134,2	133,2	132,0	118,9	154,1	119,5	132,2	131,2	128,0	140,3	149,4
2	Dolnośląskie	115,8	114,8	120,8	129,9	110,6	100,5	139,7	138,7	131,7	160,5	179,9
3	Kujawsko-pomorskie	132,1	131,1	106,8	116,4	169,7	152,5	144,3	143,3	122,4	193,9	205,4
4	Lubelskie	154,2	153,2	152,7	106,2	178,4	108,2	133,2	132,2	127,3	151,7	152,8
5	Lubuskie	136,7	135,7	148,7	111,2	127,3	127,3	128,2	127,2	117,9	145,9	146,5
6	Łódzkie	137,6	136,6	130,9	119,6	172,0	105,9	120,6	119,6	113,1	150,3	154,3
7	Małopolskie	133,8	132,8	139,4	141,3	137,8	112,1	117,6	116,6	130,0	100,8	106,2
8	Mazowieckie	133,2	132,2	125,1	121,9	229,2	186,6	139,1	138,1	144,5	130,1	155,9
9	Opolskie	125,6	124,6	118,4	85,5	146,5	118,0	128,0	127,0	118,3	143,1	142,9
10	Podkarpackie	156,2	155,2	170,5	107,1	155,1	122,3	174,6	173,6	131,3	298,7	334,2
11	Podlaskie	153,2	152,2	142,6	103,0	172,7	142,8	157,7	156,7	121,3	280,0	279,6
12	Pomorskie	140,2	139,2	144,7	141,0	168,1	100,2	126,1	125,1	126,6	125,4	126,3
13	Śląskie	122,1	121,1	130,4	110,2	103,1	111,1	111,7	110,7	123,0	98,8	101,9
14	Świętokrzyskie	160,1	159,1	181,3	124,7	200,3	72,9	149,2	148,2	130,2	204,7	203,5
15	Warmińsko-mazurskie	147,4	146,4	154,5	96,9	155,4	124,1	130,3	129,3	125,2	145,9	146,0
16	Wielkopolskie	132,2	131,2	131,6	114,5	134,4	133,6	131,5	130,5	116,4	161,1	161,9
17	Zachodniopomorskie	137,6	136,6	141,5	112,7	141,0	117,8	114,5	113,5	112,9	119,4	117,2

* wskaźnik inflacji - 2,1%

Tabela 2.6.3. Struktura dochodów i wydatków budżetów województw samorządowych w latach 2005 i 2006 (w procentach)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody własne		Dotacje celowe		Subwencja ogólna		Wydatki majątkowe		w tym inwestycyjne		Wydatki bieżące		w tym wynagrodzenia i pochodne	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	P O L S K A	64,9	63,8	16,0	14,2	19,1	21,9	34,2	36,3	31,4	35,5	65,8	63,7	13,8	11,6
2	Dolnośląskie	65,7	68,6	15,5	13,5	18,8	18,0	27,7	31,8	22,7	29,3	72,3	68,2	13,6	10,9
3	Kujawsko-pomorskie	56,4	45,6	12,9	14,9	30,7	39,5	30,7	41,2	25,5	36,3	69,3	58,8	18,2	14,0
4	Lubelskie	42,9	42,5	18,8	13,2	38,3	44,3	24,2	27,6	24,1	27,6	75,8	72,4	18,9	15,7
5	Lubuskie	43,7	47,5	18,7	17,5	37,6	35,0	36,9	42,0	36,8	42,0	63,1	58,0	15,3	13,0
6	Łódzkie	63,1	60,0	12,8	9,8	24,1	30,2	20,2	25,1	19,0	24,4	79,8	74,9	18,5	16,5
7	Małopolskie	61,5	64,1	19,5	16,4	19,0	19,6	42,3	36,2	39,9	36,0	57,7	63,8	13,1	12,3
8	Mazowieckie	90,1	84,6	4,9	6,9	4,9	8,5	37,1	34,7	30,8	34,5	62,9	65,3	8,9	7,7
9	Opolskie	59,3	55,9	15,1	14,2	25,6	29,9	39,2	43,8	39,1	43,7	60,8	56,2	14,2	12,9
10	Podkarpackie	44,9	49,0	17,6	13,8	37,5	37,2	25,9	44,2	23,1	44,2	74,1	55,8	20,3	12,6
11	Podlaskie	43,8	40,8	21,2	19,8	35,0	39,5	23,0	40,8	22,9	40,7	77,0	59,2	20,0	14,1
12	Pomorskie	64,8	66,9	18,8	13,5	16,3	19,6	39,4	39,1	37,8	37,8	60,6	60,9	12,7	11,4
13	Śląskie	61,3	65,5	27,8	25,3	10,8	9,2	47,0	41,6	45,0	41,0	53,0	58,4	12,0	11,5
14	Świętokrzyskie	40,4	45,7	25,5	11,6	34,1	42,7	25,6	35,1	25,5	34,8	74,4	64,9	16,2	12,7
15	Warmińsko-mazurskie	38,6	40,5	24,6	20,7	36,8	38,8	24,4	27,4	24,4	27,4	75,6	72,6	16,8	13,5
16	Wielkopolskie	74,8	74,4	15,9	16,1	9,3	9,5	33,9	41,5	33,1	40,8	66,1	58,5	13,3	11,4
17	Zachodniopomorskie	44,7	46,0	15,8	13,5	39,5	40,5	25,8	26,9	25,7	26,3	74,2	73,1	16,7	16,5

Tabela 2.6.4. Dochody budżetów województw samorządowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2005 i 2006 (w zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody ogółem		Dochody własne				Subwencja ogólna		Dotacje celowe			
				ogółem		w tym udziały w dochodach b. p.				ogółem		w tym na inwestycje	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	P O L S K A	185	249	120	159	103	123	35	55	30	35	18	21
2	Dolnośląskie	215	249	141	171	108	141	40	45	33	34	21	18
3	Kujawsko-pomorskie	157	207	88	95	68	79	48	82	20	31	7	16
4	Lubelskie	139	215	60	91	51	54	53	95	26	28	13	13
5	Lubuskie	204	279	89	133	72	80	77	98	38	49	25	32
6	Łódzkie	121	167	76	100	71	85	29	50	15	16	7	6
7	Małopolskie	144	192	88	123	65	92	27	38	28	31	18	19
8	Mazowieckie	309	411	279	348	255	310	15	35	15	28	7	18
9	Opolskie	209	264	124	148	111	96	53	79	32	37	21	25
10	Podkarpackie	147	229	66	112	55	59	55	85	26	32	15	16
11	Podlaskie	141	216	62	88	53	54	49	85	30	43	14	23
12	Pomorskie	178	249	115	167	85	120	29	49	34	34	18	12
13	Śląskie	196	240	120	157	107	118	21	22	55	61	44	48
14	Świętokrzyskie	134	216	54	99	51	64	46	92	34	25	24	11
15	Warmińsko-mazurskie	162	239	63	97	57	55	60	93	40	49	18	18
16	Wielkopolskie	164	217	123	161	106	121	15	21	26	35	12	21
17	Zachodniopomorskie	161	221	72	102	61	69	64	90	25	30	11	12

Tabela 2.6.5. Wydatki budżetów województw samorządowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2005 i 2006 (w zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Wydatki ogółem		Wydatki majątkowe				Wydatki bieżące					
				ogółem		w tym inwestycyjne		ogółem		w tym			
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	P O L S K A	199	263	68	96	62	93	131	167	27	31	62	92
2	Dolnośląskie	197	276	54	88	45	81	143	188	27	30	73	65
3	Kujawsko-pomorskie	179	259	55	106	46	94	124	152	33	36	63	78
4	Lubelskie	168	224	41	62	40	62	127	162	32	35	58	79
5	Lubuskie	238	305	88	128	88	128	150	177	36	40	72	88
6	Łódzkie	125	151	25	38	24	37	99	113	23	25	46	58
7	Małopolskie	164	192	69	70	65	69	94	123	21	24	43	58
8	Mazowieckie	330	457	122	159	101	158	207	299	29	35	95	214
9	Opolskie	232	298	91	131	91	130	141	168	33	39	50	86
10	Podkarpackie	150	262	39	116	35	116	111	146	30	33	54	77
11	Podlaskie	152	241	35	98	35	98	117	143	30	34	53	75
12	Pomorskie	201	254	79	99	76	96	122	154	26	29	60	79
13	Śląskie	198	222	93	92	89	91	105	130	24	26	58	71
14	Świętokrzyskie	133	200	34	70	34	70	99	130	22	25	34	65
15	Warmińsko-mazurskie	204	266	50	73	50	73	154	193	34	36	58	101
16	Wielkopolskie	173	227	59	94	57	93	115	133	23	26	67	79
17	Zachodniopomorskie	194	222	50	60	50	58	144	162	32	37	56	70

Tabela 2.6.6. Relacje dochodów i wydatków województw samorządowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca do średnich dochodów i wydatków województw w kraju w 2006 r. (w procentach)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody ogółem	Dochody własne		Subwencja ogólna	Dotacje celowe		Wydatki ogółem	Wydatki majątkowe	Wydatki bieżące
			ogółem	w tym udziały w doch. b. p.		ogółem	w tym na inwestycje			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	P O L S K A	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2	Dolnośląskie	100	108	115	82	95	89	105	92	112
3	Kujawsko-pomorskie	83	60	65	150	87	79	98	112	91
4	Lubelskie	86	57	44	174	80	64	85	65	97
5	Lubuskie	112	83	65	179	138	155	116	134	106
6	Łódzkie	67	63	69	92	46	31	57	40	67
7	Małopolskie	77	78	75	69	89	91	73	73	73
8	Mazowieckie	165	219	252	64	80	88	174	166	178
9	Opolskie	106	93	78	144	106	121	113	137	100
10	Podkarpackie	92	71	48	156	89	77	99	121	87
11	Podlaskie	87	55	44	156	121	113	92	103	85
12	Pomorskie	100	105	98	89	95	58	96	104	92
13	Śląskie	97	99	96	40	172	232	85	97	78
14	Świętokrzyskie	87	62	52	169	71	55	76	73	77
15	Warmińsko-mazurskie	96	61	45	170	140	85	101	76	115
16	Wielkopolskie	87	102	99	38	99	103	86	99	79
17	Zachodniopomorskie	89	64	56	164	85	56	84	63	97

Tabela 2.6.7. Zobowiązania województw samorządowych według tytułów dłużnych, według stanu na 31.12.2006 r. (w tys. zł)

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Zobowiązania ogółem		Emisja papierów wartościowych		Kredyty i pożyczki				Przyjęte depozyty		Wymagalne zobowiązania			
		kwota	w stosunku do dochodóww %	kwota	w stosunku do dochodóww %	razem		w tym długoterminowe		kwota	w stosunku do dochodóww %	razem		w tym z tytułu dostaw	
						kwota	w stosunku do dochodóww %	kwota	w stosunku do dochodóww %			kwota	w stosunku do dochodóww %	kwota	w stosunku do dochodóww %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	POLSKA	1 573 979	16,6	226 600	2,4	1 341 615	14,1	1 031 993	10,9	0	0,0	5 764	0,1	3 077	0,0
2	Dolnośląskie	129 538	18,0	79 000	11	50 530	7	0	0	0	0	8	0,0	0	0,0
3	Kujawsko-pomorskie	169 068	39,5	0	0	167 808	39,2	141 838	33,1	0	0	1 261	0,3	1 206	0,3
4	Lubelskie	152 943	32,8	15 700	3,4	136 353	29,2	136 353	29,2	0	0,0	890	0,2	256	0,1
5	Lubuskie	64 817	23,0	0	0	62 237	22,1	35 395	12,6	0	0	2 579	0,9	834	0,3
6	Łódzkie	58 838	13,7	0	0	58 830	13,7	26 000	6,1	0	0	8	0,0	8	0,0
7	Małopolskie	146 353	23,3	26 800	4,3	119 123	19,0	75 851	12,1	0	0	430	0,1	399	0,1
8	Mazowieckie	61 378	2,9	0	0	61 040	3	0	0	0	0	338	0,0	165	0,0
9	Opolskie	92 433	33,6	41 500	15	50 932	18,5	19 935	7,2	0	0	0	0,0	0	0,0
10	Podkarpackie	106 366	22,1	0	0	106 364	22,1	106 364	22,1	0	0	2	0,0	2	0,0
11	Podlaskie	89 259	34,5	20 000	7,7	69 259	26,8	69 259	26,8	0	0	0	0,0	0	0,0
12	Pomorskie	81 728	14,9	0	0	81 728	14,9	81 728	14,9	0	0	0	0,0	0	0,0
13	Śląskie	8 217	0,7	0	0	8 000	0,7	8 000	0,7	0	0	217	0,0	178	0,0
14	Świętokrzyskie	38 141	13,8	0	0	38 141	13,8	0	0,0	0	0	0	0,0	0	0,0
15	Warmińsko-mazurskie	133 553	39,2	0	0	133 521	39,2	133 521	39,2	0	0	31	0,0	28	0,0
16	Wielkopolskie	181 345	24,8	43 600	6,0	137 745	18,8	137 745	18,8	0	0	0	0,0	0	0,0
17	Zachodniopomorskie	60 003	16,0	0	0	60 003	16,0	60 003	16,0	0	0	0	0,0	0	0,0

3. Związki międzygminne i związek powiatów

3.1. Związki międzygminne

3.1.1. Informacje ogólne

Wykonywanie zadań publicznych przez jst może odbywać się w różnych formach organizacyjno - prawnych. Większość tych zadań gminy wykonują samodzielnie przy pomocy własnych jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych. Ustawodawca stworzył też możliwość wspólnego wykonywania zadań publicznych poprzez związki międzygminne.

Zagadnienia związane z funkcjonowaniem związków międzygminnych uregulowane zostały w rozdziale 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Utworzenie związku wymaga podjęcia uchwał rad zainteresowanych gmin - przyszłych członków, przyjęcia statutu oraz zarejestrowania. Statut związku powinien określać wszystkie sprawy, które mają istotne znaczenie dla jego działalności. Oprócz spraw formalnych dotyczących nazwy i siedziby, organów związku i ich struktury winien on określać zadania związku oraz zasady dotyczące spraw finansowych i korzystania z majątku związku. W statucie winny znaleźć się też zapisy dotyczące zasad przystępowania i występowania członków, rozliczeń majątkowych i likwidacji związku. Po spełnieniu wymienionych wyżej wymogów związek otrzymuje osobowość prawną i rozpoczyna realizację zadań określonych w statucie w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

Organem stanowiącym i kontrolnym związku jest zgromadzenie związku, w skład którego wchodzi przedstawiciele gmin tworzących związek. Zgromadzeniu związku przysługują kompetencje odpowiadające kompetencjom rad gmin. Organem wykonawczym związku jest zarząd, powoływany przez zgromadzenie, spośród swoich członków.

Związki międzygminne prowadzą gospodarkę finansową na podstawie przepisów regulujących gospodarkę finansową jst. W związku z tym są one zobowiązane do opracowania projektu budżetu, uchwalenia budżetu oraz sporządzania sprawozdań ze swojej działalności. Związek może również dysponować nadwyżką budżetową, zaciągać zobowiązania lub też lokować w bankach wolne środki.

Zakres prowadzonej działalności przez związki międzygminne jest bardzo różnorodny. Większość związków zostało powołanych w celu realizacji wielu zadań, np. z zakresu rozwoju turystyki, ochrony środowiska (gospodarka ściekowa i ochrona wód, gospodarka odpadami, oczyszczanie miast i wsi, edukacja ekologiczna). Tylko niektóre ze związków zostały powołane do realizacji jednego zadania. Do tego typu związków należą związki utworzone w celu organizacji transportu zbiorowego dla gmin - członków związku. Tylko 2 związki międzygminne na terenie całego kraju utworzono w celu realizowania innych zadań niż wymienione wyżej. Jeden ze związków został powołany w celu promocji i szkolenia gmin będących członkami związku, natomiast drugą gminę utworzyły w celu prowadzenia międzygminnego ośrodka opiekuńczego dla osób starszych i niepełnosprawnych. Ze względu na fakt, że związki międzygminne realizują jedno bądź kilka zadań, należących do szerokiego zakresu działania jst, porównywanie gospodarki finansowej poszczególnych związków może mieć jedynie charakter bardzo ogólny. Poniższe zestawienie przedstawia liczbę związków międzygminnych w układzie województw.

Liczba związków międzygminnych w latach 1993, 2005 i 2006

Województwo	Liczba związków					Różnica (5-3)	Różnica (6-4)
	1993	2005		2006			
	uchwalających budżet i składających sprawozdanie	zarejestro- wanych	uchwalających budżet i składających sprawozdanie	zarejestro- wanych	uchwalających budżet i składających sprawozdanie		
1	2	3	4	5	6	7	8
Polska, z tego:	66	247	176	247	172	0	- 4
Dolnośląskie	7	17	13	16	13	- 1	0
Kujawsko- pomorskie	4	14	6	14	7	0	1
Lubelskie	1	16	13	16	12	0	- 1
Lubuskie	1	11	5	10	5	- 1	0
Łódzkie	3	11	8	11	8	0	0
Małopolskie	4	26	22	26	20	0	- 2
Mazowieckie	6	22	17	22	17	0	0
Opolskie	2	12	7	13	7	1	0
Podkarpackie	1	14	7	15	9	1	2
Podlaskie	2	8	7	8	7	0	0
Pomorskie	2	10	7	10	6	0	- 1
Śląskie	13	17	9	17	9	0	0
Świętokrzyskie	4	20	16	19	16	- 1	0
Warmińsko-mazurskie	2	17	16	18	15	1	- 1
Wielkopolskie	9	21	16	21	16	0	0
Zachodniopomorskie	5	11	7	11	5	0	- 2

Rejestr związków prowadzi minister właściwy do spraw administracji publicznej. Ogólna liczba zarejestrowanych związków w stosunku do roku 2005 nie zmieniła się, co nie oznacza, że nie utworzono nowych związków. W 2006 r. zarejestrowane zostały 3 nowe związki, zaś 3 nie prowadziły działalności i zostały wyrejestrowane. Nowo utworzone to:

- Związek Gmin Dorzecza Rzeki Troi z siedzibą w Kietrze - związek utworzyły 3 gminy (województwo opolskie),
- Związek Gmin Doliny Wielopolki i Tuszynki z siedzibą w Ropczycach, który utworzyło 5 gmin (województwo podkarpackie),
- Celowy Związek Gmin „Eko-Bart” z siedzibą w Bartoszycach, utworzony przez 7 gmin, (województwo warmińsko-mazurskie).

Statuty tych związków określały zarówno zadania z zakresu ochrony środowiska (ochrona wód, ziemi i powietrza, gospodarka odpadami i wodnościekowa), jak i zadania z zakresu rozwoju i upowszechniania turystyki. Żaden z nowoutworzonych związków nie podjął działalności w 2006 r.

3.1.2. Dochody

Ważniejszymi źródłami dochodów związków międzygminnych były:

- wpływy uzyskane z wpłat gmin - członków związku,
- wpływy ze sprzedaży usług, wyrobów i składników majątkowych,
- środki ze źródeł pozabudżetowych, w tym także środki pozyskane z budżetu Unii Europejskiej,
- dotacje z budżetu państwa na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych własnych,

- dotacje z funduszy celowych,
- pozostałe dochody, np. dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych.

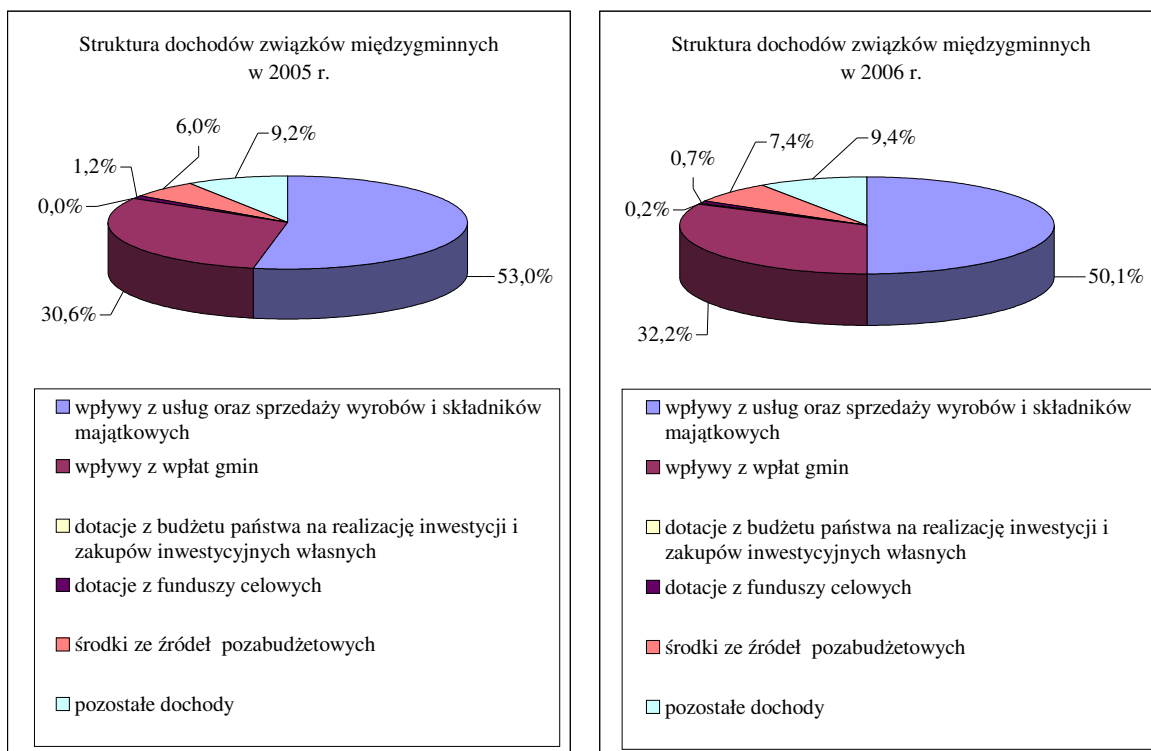
W 2006 r. dochody ogółem związków międzygminnych wyniosły 678 764 tys. zł i w stosunku do uchwalonego planu zostały wykonane w 91,1%. W porównaniu do 2005 r. uzyskane dochody były wyższe o 7,2%. Największy wzrost dochodów odnotowano z tytułu dotacji otrzymanych z budżetu państwa na realizację zadań inwestycyjnych (398,9%), najmniejsze dotacje w tym zakresie otrzymały jedynie 2 związki działające w województwie łódzkim i małopolskim. W stosunku do roku ubiegłego, wzrosły o 32,6% dochody związków pochodzące ze źródeł pozabudżetowych, o 12,8% dochody pochodzące z wpłat gmin - członków związku, natomiast o 33,6% obniżyły się dochody z tytułu dotacji otrzymywanych z funduszy celowych.

Wpływ na wielkość budżetów związków ma charakter wykonywanych przez nie zadań, a także ich liczba na terenie danego województwa. Z powyższych względów w województwach występuje istotne zróżnicowanie ogólnych kwot dochodów zrealizowanych przez związki. Najwyższy wzrost dochodów w stosunku do 2005 r. osiągnęły związki w trzech województwach: łódzkim - 136,3%, lubuskim - 126,0% oraz wielkopolskim - 110,3%. W województwach podlaskim i pomorskim związki międzygminne zrealizowały dochody na znacznie niższym niż w roku ubiegłym poziomie, tj. odpowiednio 31,0% oraz 24,0%. Związane było to bezpośrednio z jednorazową sprzedażą składników majątkowych przez jeden ze związków w 2005 r., w innym zaś nie uzyskano środków ze źródeł pozabudżetowych.

Informacje dotyczące realizacji dochodów i przychodów związków międzygminnych w układzie województw w latach 2005 i 2006 przedstawione zostały w **tabeli 3.1**.

Struktura dochodów związków międzygminnych nie uległa zasadniczym zmianom w stosunku do 2005 r. Podobnie jak w roku ubiegłym, najwyższy udział w dochodach ogółem stanowiły wpływy z usług oraz sprzedaży wyrobów i składników majątkowych, (50,1% ogółu osiągniętych dochodów) mimo zmniejszenia się tego źródła o 2,9 punktu procentowego. Kolejną znaczącą pozycję w strukturze dochodów stanowiły wpłaty gmin - członków związków (32,2%) i w stosunku do 2005 r. wzrosły o 1,6 punktu procentowego. Należy również zwrócić uwagę na zwiększający się odsetek środków pozyskiwanych ze źródeł pozabudżetowych - z 6,0% w 2005 r. do 7,4% w roku 2006. Strukturę dochodów związków międzygminnych w latach 2005 i 2006 przedstawia poniższy wykres.

W dochodach związków międzygminnych coraz większe znaczenie mają dochody pozyskiwane na realizację programów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej i innych bezzwrotnych. W 2006 r. związki pozyskały dochody z tych źródeł w wysokości 52 859 tys. zł (7,8% dochodów ogółem). Kwota ta wzrosła w stosunku do roku ubiegłego o 17 896 tys. zł, tj. 33,8%. W roku 2005 z bezzwrotnych środków zagranicznych korzystało 17 związków z 12 województw, natomiast w 2006 r. - 18 związków z 14 województw. Najwyższe dochody z tego tytułu w 2006 r. w wysokości 19 250 tys. zł uzyskał jeden ze związków województwa wielkopolskiego.

3.1.3. Wydatki

Zaplanowane w budżetach związków międzygminnych wydatki zrealizowane zostały w wysokości 691 838 tys. zł i stanowiły 87,8% planu. Mimo to ich wysokość w stosunku do 2005 r. była wyższa o 6,5%. Z ogólnej kwoty wydatków 82,6% stanowiły **wydatki bieżące**, które w porównaniu do minionego roku obniżyły się o 0,6%. Strukturę wydatków bieżących związków międzygminnych w 2006 r. przedstawiono poniżej.

Struktura wydatków bieżących związków międzygminnych w 2006 r.

Województwo	Ogółem wydatki bieżące	w tym:					Struktura (%)				
		wynagrodzenia i pochodne	dotacje z budżetu	wydatki na obsługę długu	wydatek z tytułu poręczeń	pozostałe wydatki	3:2	4:2	5:2	6:2	7:2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
POLSKA, z tego:	571 523	43 421	2 491	2 290	19	523 302	7,6	0,4	0,4	0,0	91,6
Dolnośląskie	7 765	2 377	2 039	411	0	2 938	30,6	26,3	5,3	0,0	37,8
Kujawsko-pomorskie	1 770	1 103	38	111	0	517	62,3	2,1	6,3	0,0	29,2
Lubelskie	1 564	462	0	36	0	1 066	29,5	0,0	2,3	0,0	68,2
Lubuskie	6 113	2 313	24	117	0	3 659	37,8	0,4	1,9	0,0	59,9
Łódzkie	818	415	0	0	0	403	50,7	0,0	0,0	0,0	49,3
Małopolskie	24 111	3 189	165	267	19	20 471	13,2	0,7	1,1	0,1	84,9
Mazowieckie	5 828	2 391	0	99	0	3 337	41,0	0,0	1,7	0,0	57,3
Opolskie	2 968	1 503	0	1	0	1 465	50,6	0,0	0,0	0,0	49,3
Podkarpackie	2 074	736	0	0	0	1 338	35,5	0,0	0,0	0,0	64,5
Podlaskie	956	368	0	51	0	537	38,5	0,0	5,3	0,0	56,2
Pomorskie	1 552	933	0	10	0	609	60,1	0,0	0,7	0,0	39,2
Śląskie	474 138	13 564	0	399	0	460 174	2,9	0,0	0,1	0,0	97,1
Świętokrzyskie	21 458	8 514	110	428	0	12 405	39,7	0,5	2,0	0,0	57,8
Warmińsko-mazurskie	1 798	758	115	44	0	881	42,2	6,4	2,4	0,0	49,0
Wielkopolskie	15 519	3 281	0	179	0	12 059	21,1	0,0	1,2	0,0	77,7
Zachodniopomorskie	3 092	1 513	0	135	0	1 444	49,0	0,0	4,4	0,0	46,7

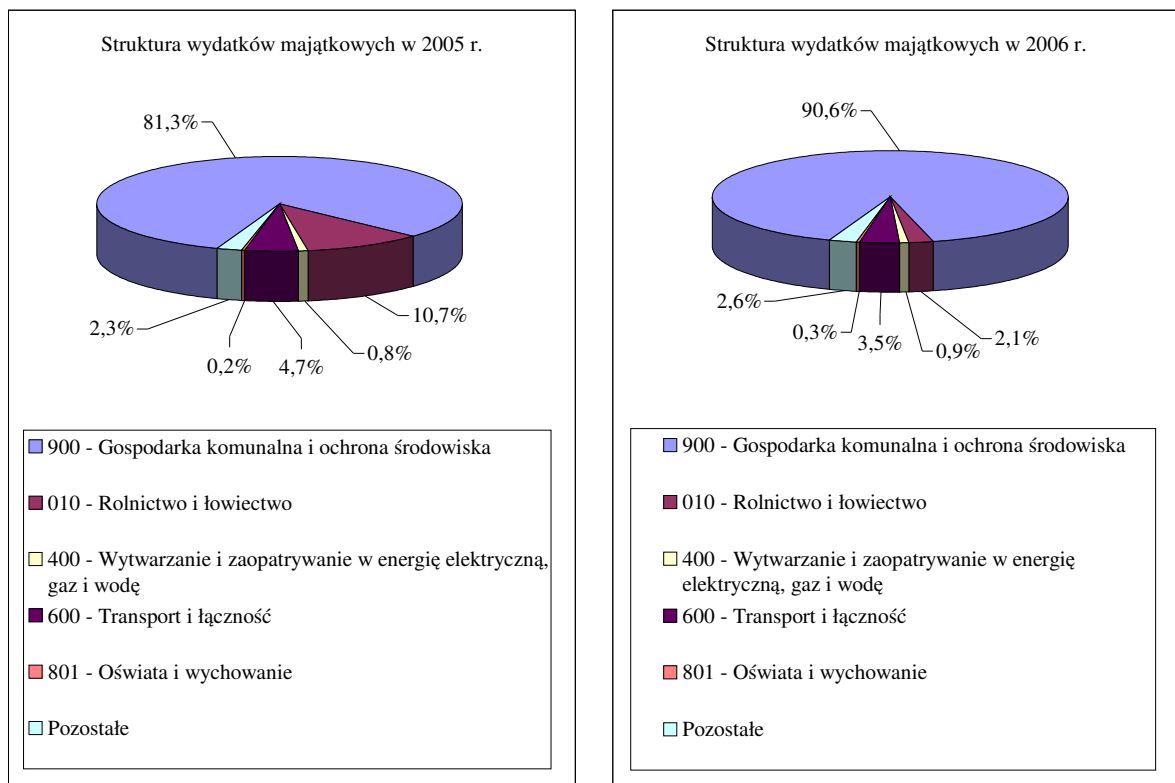
W 2006 r. związki międzygminne przeznaczyły 91,6% wydatków bieżących na tzw. wydatki bieżące rzeczowe, związane bezpośrednio z realizowanymi zadaniami, np. zakup usług w związkach, które realizują zadania w zakresie organizacji transportu zbiorowego. W skali całego kraju wydatki poniesione na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń stanowiły 7,6% ogółu wydatków bieżących, zaś pozostałe 0,8% związki międzygminne przeznaczyły w równych częściach na dotacje udzielone z budżetu związków i obsługę zadłużenia. W porównaniu do roku ubiegłego struktura wydatków bieżących w grupach była bardzo zbliżona, a ewentualne różnice stanowiły wielkości poniżej jednego punktu procentowego.

Wydatki majątkowe w kwocie 120 316 tys. zł stanowiły 17,4% ogółu wydatków w 2006 r. Z kwoty tej 117 043 tys. zł przeznaczono na finansowanie zadań inwestycyjnych a 3 273 tys. zł na zakup i objęcie akcji w spółkach prawa handlowego.

Realizacja wydatków majątkowych w związkach poszczególnych województw była bardzo zróżnicowana. Największy udział wydatków majątkowych wystąpił w tych związkach, których celem było wykonanie konkretnego zadania inwestycyjnego, np. budowa i przebudowa dróg gminnych, budowa oczyszczalni, sieci wodociagowych czy kanalizacyjnych lub też składowisk odpadów komunalnych. W tych przypadkach poziom wydatków majątkowych przekraczał wskaźnik 70% ogółu poniesionych wydatków.

W przypadku związków prowadzących działalność o charakterze usługowym udział wydatków majątkowych był stosunkowo niski, np. 1,0% w związkach międzygminnych województwa śląskiego gdzie skoncentrowało się 69,2% ogółu wydatków wszystkich związków w kraju. Kierunki poniesionych wydatków według działów klasyfikacji ilustruje wykres.

Wydatki majątkowe związków międzygminnych w wybranych działach klasyfikacji budżetowej w latach 2005 i 2006

W 2006 r. 14 związków międzygminnych realizując zadania korzystało ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej i innych bezzwrotnych. Część tych środków pochodziła z okresu kandydowania Polski do przyjęcia jej w poczet członków Unii Europejskiej (tj. przed 2004 r., np. ISPA, PHARE - zwanych funduszami przedakcesyjnymi), a część z nich korzystała już z dofinansowania programów pochodzących ze środków ZPORR, Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego EOG. Łączna kwota wydatków przeznaczonych na realizację programów finansowanych środkami pomocowymi wyniosła 57 494 tys. zł, co stanowiło 8,3% ogółu wydatków wykonanych przez związki w 2006 r. Kwota ta wzrosła w stosunku do 2005 r. o 28 766 tys. zł, tj. 41,8%.

Najwyższe wydatki ze środków unijnych w 2006 r. (7 488 tys. zł) zrealizował jeden ze związków województwa łódzkiego na budowę i przebudowę dróg gminnych oraz budowę kanalizacji sanitarnej w gminach. W województwie dolnośląskim w 2006 r. jeden związek kontynuował realizację programu związanego z gospodarką wodno-ściekową, współfinansowanego ze środków przedakcesyjnych ISPA, natomiast 2 związki - zadania z zakresu rozwoju i upowszechniania turystyki współfinansowane z funduszu PHARE.

Podobnie jak w roku ubiegłym, najwyższe wydatki związane były z finansowaniem zadań w dziale 600 - Transport i łączność (68,9% wydatków ogółem) i w dziale 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (20,4%). Wydatki poniesione w pozostałych działach stanowiły łącznie 10,7% ogółu wydatków.

Wydatki związków międzygminnych w wybranych działach klasyfikacji budżetowej w 2006 r.

Województwo	Wydatki ogółem	z tego:								
		600 Transport i łączność	900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	750 Administracja publiczna	400 Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	010 Rolnictwo i łowiectwo	801 Oświata i wychowanie	630 Turystyka	700 Gospodarka mieszkaniowa	Pozostałe
POLSKA, z tego:	691 838	476 469	141 348	34 337	26 709	3 688	2 014	1 867	39	5 368
Dolnośląskie	27 166	28	19 544	3 457	651	0	1 535	419	39	1 494
Kujawsko-pomorskie	2 622	0	1 008	406	0	0	0	0	0	1 208
Lubelskie	5 722	0	5 363	308	0	0	0	0	0	51
Lubuskie	25 033	0	24 537	311	68	0	0	0	0	117
Łódzkie	8 458	3 165	4 681	612	0	0	0	0	0	0
Małopolskie	37 933	18 124	15 431	3 680	422	0	0	0	0	277
Mazowieckie	6 406	0	2 368	218	2 764	611	0	0	0	446
Opolskie	3 346	0	128	538	2 679	0	0	0	0	1
Podkarpackie	2 653	0	1 396	917	0	0	0	270	0	70
Podlaskie	1 268	0	1 015	9	0	193	0	0	0	51
Pomorskie	2 131	0	2 107	18	0	0	0	0	0	7
Śląskie	479 095	455 153	4 758	18 691	66	28	0	0	0	399
Świętokrzyskie	26 069	0	8 089	51	16 512	761	0	239	0	417
Warmińsko-mazurskie	4 868	0	3 702	939	0	8	0	168	0	51
Wielkopolskie	55 217	0	47 085	2 026	3 548	2 087	0	254	0	215
Zachodniopomorskie	3 850	0	137	2 155	0	0	478	517	0	563

3.1.4. Przychody i rozchody

Związki międzygminne uchwalając budżety mogą, podobnie jak jst, uchwalić niższy plan dochodów niż wydatków pod warunkiem, że wskażą źródła sfinansowania planowanego deficytu. W tym celu związki międzygminne mogły korzystać z własnych nadwyżek osiągniętych w latach ubiegłych, jak i z zaciąganych na ten cel kredytów, bądź pożyczek, lub też wolnych środków pochodzących z rozliczeń kredytów i pożyczek.

W roku 2006 osiągnięte w skali całego kraju przychody związków międzygminnych wyniosły 79 984 tys. zł i w porównaniu do roku poprzedniego były wyższe o 19,6%. Głównym źródłem przychodów związków były kredyty i pożyczki - 65,1% ogółu wykonanych przychodów związków, kolejnym źródłem finansowania deficytu w wysokości 28,7% była wypracowana nadwyżka z lat ubiegłych oraz wolne środki w wysokości 6,2%.

Większość rozchodów (92,3%) związki międzygminne przeznaczyły na spłatę zaciągniętych wcześniej zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek - natomiast 6,2% z ogólnej kwoty rozchodów ulokowały w bankach jako czasowo wolne środki. Wysokość rozchodów w porównaniu do roku 2005 wzrosła o 7 532 tys. zł, tj. o 30,1%.

3.1.5. Wynik finansowy

W 2006 r. wszystkie związki międzygminne wykonały budżety *per saldo* z wynikiem ujemnym 13 073 tys. zł. Spośród 172 związków prowadzących gospodarkę finansową w oparciu o budżet, 106 zamknęło rok budżetowy wynikiem dodatnim. Natomiast zmniejszyła się o 12 liczba związków, które wykonały budżety z deficytem. Tylko jeden związek w województwie podkarpackim zrealizował dochody i wydatki na tym samym poziomie.

Wynik finansowy związków międzygminnych w latach 2005 i 2006

Wyszczególnienie	2005		2006	
	Liczba związków	Wykonanie (w tys. zł)	Liczba związków	Wykonanie (w tys. zł)
Ogółem z tego:	176	- 16 130	172	- 13 073
- nadwyżka	97	17 420	106	18 456
- deficyt	77	33 550	65	31 529
- budżet zrównoważony	2	0	1	0
Udział związków międzygminnych z deficytem w liczbie związków ogółem (w %)	43,7	-	37,8	-
Udział deficytu w dochodach ogółem (w %)	-	5,3	-	4,6

3.1.6. Zobowiązania

W związku ze zmianą przepisów ustawy o finansach publicznych limity zadłużenia związków międzygminnych oraz spłaty zobowiązań podlegają tym samym rygorom ustawy, jak jst⁵⁸. Przed zmianą ustawy sprawa zadłużenia związków międzygminnych była przedmiotem rozbieżnych interpretacji. W prezentowanych opiniach pojawiały się poglądy, że próg zadłużenia w wysokości 60% dochodów planowanych w trakcie roku budżetowego, a wykonanych na koniec roku, odnosi się jedynie do jst. Zgodnie z innymi poglądami,

⁵⁸ Art. 171 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych.

zadłużenie związku powinno obciążać gminy - członków związku lub tylko związek, który zobowiązanie zaciągnął. Wynikiem powyższych okoliczności jest fakt, że poziom zadłużenia niektórych związków znacznie przekracza ustawowy wskaźnik.

W prawie wszystkich przypadkach wysoki stan zobowiązań wynikał z zaciągniętych kredytów, bądź pożyczek na sfinansowanie zadań inwestycyjnych. Tylko w jednym ze związków województwa małopolskiego na wysoki poziom zadłużenia złożyły się zarówno zaciągnięte kredyty jak i wysoki wskaźnik zobowiązań wymagalnych. Łączna kwota zobowiązań w 2006 r. wyniosła 102 715 tys. zł i była wyższa w stosunku do 2005 r. o 14 781 tys. zł, tj. 16,8% . W strukturze zobowiązań 92,5% stanowiły zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek, natomiast 7,5% to zobowiązania wymagalne, w większości z tytułu dostaw towarów i usług.

3.1.7. Wyniki nadzoru nad gospodarką finansową związków międzygminnych

W 2006 r. kolegia regionalnych izb obrachunkowych zbadały 1 166 uchwał organów związków międzygminnych. W 1 102 uchwałach nie stwierdzono naruszenia prawa, (94,5% ogółu uchwał). W 64 uchwałach stwierdzono naruszenie prawa, w tym:

- w 19 przypadkach wszczęte postępowanie umorzono, ponieważ organy związków we własnym zakresie naprawiły stwierdzone istotne naruszenia prawa,
- w 4 przypadkach nie orzekano o nieważności uchwał z uwagi na zakończenie roku budżetowego,
- w 26 przypadkach stwierdzono nieistotne naruszenie prawa,
- w 15 przypadkach orzeczono o nieważności uchwał (13 - nieważnych w całości, 2 - nieważne w części).

W przypadku **uchwał budżetowych** stwierdzono następujące naruszenia prawa:

- udzielenie upoważnień dla zarządu związku bez podstawy prawnej,
- nieterminowe uchwalenie planu finansowego na 2006 r.,
- brak upoważnień dla zarządu do zaciągania zobowiązań wykraczających poza rok budżetowy z tytułu umów, których realizacja w roku następnym jest niezbędna dla zapewnienia ciągłości działania jednostki,
- ujęcie w planie finansowym związku wydatków na rzecz jednostek terenowych Policji i Powiatowej Komendy Straży Pożarnej bez podstawy prawnej,
- brak spójności pomiędzy poszczególnymi załącznikami planu finansowego,
- zaplanowaniu rezerwy ogólnej w wysokości przekraczającej 1% wydatków,
- ujęcie w grupie wydatków bieżących dotacji na inwestycje i zakupy inwestycyjne realizowane na podstawie porozumień między jst,
- nie ujęcie w grupie wydatków na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń - wydatków z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego oraz składek na ubezpieczenia społeczne i fundusz pracy,
- zastosowanie nieprawidłowej klasyfikacji budżetowej.

W **uchwałach zmieniających budżet** kolegia regionalnych izb obrachunkowych wskazywały na naruszenia prawa dotyczące:

- nieprawidłowej klasyfikacji dochodów i wydatków,
- błędów rachunkowych występujących w podjętych uchwałach,

- przekroczenia uprawnień przez zarząd związku do dokonywania zmian w planie finansowym związku,
- zaplanowanie wydatków na zadania współfinansowane ze środków pomocowych przy braku zachowania właściwych proporcji pomiędzy udziałem własnych środków a bezzwrotnych środków pomocowych.

W **uchwałach w sprawie absolutorium** dla zarządu główną przyczyną naruszenia prawa było podjęcie uchwały absolutoryjnej z pominięciem wniosku komisji rewizyjnej i opinii składu orzekającego regionalnej izby obrachunkowej, a także w sytuacji, gdy wniosek komisji rewizyjnej o nie udzieleniu absolutorium, nie uzyskał bezwzględnej większości głosów.

W **pozostałych zbadanych uchwałach** stwierdzone naruszenia prawa dotyczyły:

- uchwalenia zakresu i formy informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze w szczególności niezgodnej z obowiązującymi przepisami,
- podjęcia uchwały w sprawie zaciągnięcia pożyczki bez zaplanowania przychodów z tego źródła,
- podjęcia uchwały w sprawie układu wykonawczego po ustawowym terminie.

3.1.8. Podsumowanie

1. *Jst w Polsce w bardzo ograniczonym zakresie realizują zadania publiczne w formie związków międzygminnych. Osiągnięty w 2006 r. poziom dochodów, jak i zrealizowane przez związki międzygminne wydatki stanowiły zaledwie 0,6% ogółu dochodów i wydatków wszystkich jst w kraju. Wskaźniki te nie uległy zmianie w stosunku do 2005 r.*
2. *Liczba zarejestrowanych związków międzygminnych w porównaniu do 2005 r. nie uległa zmianie. Utworzono 3 nowe związki, natomiast 3 zostały wyrejestrowane. Z ogólnej liczby 247 zarejestrowanych związków, tylko 172 uchwalilo budżet i złożyło sprawozdania z prowadzonej działalności. Pomimo, że większość działających związków została utworzona w celu wykonywania wielu różnorodnych zadań, to w większości przypadków zadania te realizowane były w bardzo wąskim zakresie.*
3. *W 2006 r. związki międzygminne osiągnęły dochody w wysokości 678 764 tys. zł, które w stosunku do roku ubiegłego wzrosły o 7,2%. Głównym źródłem były wpłaty gmin - członków związku i wpływy z usług oraz sprzedaży wyrobów i składników majątkowych (82,3%). Znacząco wzrosły dochody związków międzygminnych województwa lubuskiego, łódzkiego oraz wielkopolskiego. Wzrost ten wynikał z faktu pozyskiwania środków unijnych na finansowanie zadań inwestycyjnych.*
4. *Wydatki związków wyniosły w 2006 r. 691 838 tys. zł, z czego wydatki majątkowe stanowiły 120 316 tys. zł i w porównaniu do roku poprzedniego wzrosły, odpowiednio o 6,5% i 10,0%. W stosunku do 2005 r. wzrósł udział wydatków majątkowych o 0,6 punktu procentowego i o tyle też zmniejszył się odsetek wydatków bieżących.*
5. *Związki międzygminne najwięcej środków finansowych przeznaczyły na realizację zadań w dziale 600 - Transport i łączność (68,9%) i w dziale 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (20,4%). W roku poprzednim było to, odpowiednio 70,9% i 17,2%.*

Wydatki pozostałych działów w wydatkach ogółem wahały się od 0,01% w dziale 700 - Gospodarka mieszkaniowa do 5,0% w dziale 750 - Administracja publiczna.

6. Związki międzygminne nawięcej środków finansowych (90,6% ogólnej kwoty wydatków majątkowych) 120 316 tys. zł (o 9,3% więcej niż w 2005 r.), przeznaczyły na sfinansowanie zadań z zakresu gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (dział 900). W pozostałych działach wskaźnik wydatków majątkowych zamknął się w przedziale od 0,3% (dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa) do 3,4% (dział 600 - Transport i łączność).
7. Zadłużenie związków międzygminnych na koniec 2006 r. wyniosło 102 715 tys. zł. Najwyższą kwotę zobowiązań stanowiły kredyty i pożyczki w wysokości 94 988 tys. zł, tj. 92,5% ogółu zobowiązań. Pozostała kwota dotyczyła zobowiązań wymagalnych głównie z tytułu dostaw towarów i usług. Poziom zadłużenia związków w stosunku do 2005 r. zwiększył się o 16,8%.
8. W dalszym ciągu problemem pozostaje sprawa wyrejestrowania związków, które bądź nigdy nie podjęły swojej działalności statutowej, bądź też po krótkim czasie jej zaprzestały. Ważne w tym przypadku byłoby doprecyzowanie procedur związanych z ich wyrejestrowaniem lub też ustalenie okoliczności, w których minister właściwy do spraw administracji publicznej, zobowiązany do prowadzenia rejestru związków międzygminnych, mógłby tych czynności dokonać z urzędu.

3.2. Związek powiatów

3.2.1. Informacje ogólne

Powiaty, podobnie jak gminy mają możliwość wspólnie z innymi powiatami tworzenia związków powiatów. Odpowiednie regulacje zostały zawarte w przepisach rozdziału 7 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym. Rady zainteresowanych powiatów podejmują uchwały o utworzeniu związku, przystąpieniu do niego lub wystąpieniu ze związku. Prawa i obowiązki powiatów uczestniczących w związku, związane z wykonywaniem zadań przekazanych związkowi, przechodzą na związek z dniem ogłoszenia statutu związku. Utworzenie związku wymaga przyjęcia jego statutu przez rady zainteresowanych powiatów bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady powiatu. Związek powiatów podobnie jak związek gmin jest wpisywany do rejestru prowadzonego przez ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

Od 2003 r. do chwili obecnej funkcjonuje tylko jeden związek - **Związek Celowy Powiatów Województwa Zachodniopomorskiego w Kołobrzegu**, powołany w celu uruchomienia systemu informatycznego ewidencjonującego grunty i budynki (kataster nieruchomości), założenia komputerowych, ewidencyjnych baz danych. Został on utworzony przez 17 powiatów.

3.2.2. Dochody, wydatki, wynik finansowy

Na koniec 2006 r. Związek Celowy Powiatów Województwa Zachodniopomorskiego z siedzibą w Kołobrzegu osiągnął dochody w wysokości 72 tys. zł (o 8,2% wyższe niż

w 2005 r.). Dochody związku pochodziły głównie z wpłat powiatów - członków związku (78,3%), pozostałą część dochodów stanowiły wpływy z różnych opłat.

Zrealizowane wydatki ukształtowały się na poziomie 75 tys. zł i były niższe niż w roku 2005 o 5,6%. Wydatki w całości zostały przeznaczone na sfinansowanie zadań bieżących związku, z czego na wynagrodzenia i pochodne przeznaczono 46 tys. zł, tj. 61,1% ogółu wydatków. Pozostała część została wydatkowana w szczególności na zakup usług remontowych i pozostałych oraz materiałów i wyposażenia.

Na pokrycie deficytu w wysokości 3 tys. zł związek zaangażował część nadwyżki budżetowej, którą uzyskał jeszcze w 2003 r. Na dzień 31 grudnia 2006 r. związek nie posiadał żadnych zobowiązań.

3.2.3. Podsumowanie

- 1. Powiaty nie korzystają z możliwości wspólnego wykonywania zadań poprzez związki powiatów. Jedynym, funkcjonującym związkiem jest Związek Celowy Powiatów Województwa Zachodniopomorskiego utworzony w 2003 r. Jego zadaniem statutowym jest uruchomienie systemu informatycznego ewidencjonującego grunty i budynki, założenie komputerowych, ewidencyjnych baz danych dla 17 powiatów - członków związku.*
- 2. W 2006 r. związek powiatów osiągnął dochody w wysokości 72 tys. zł, wydatki wykonał w wysokości 75 tys. zł. Deficyt w wysokości 3 tys. został pokryty nadwyżką z lat ubiegłych.*

Tabela 3.1. Wykonanie dochodów i przychodów związków międzygminnych w latach 2005 i 2006

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Dochody ogółem w tys. zł		Dynamika zmian %	w tym:										Przychody w tys. zł		Dynamika zmian %
					wpływy z wpłat gmin		środki ze źródeł pozabudżetowych		dotacje z funduszy celowych		wpływy z najmu i dzierżawy oraz sprzedaży usług, wyrobów i składników majątkowych		dotacje z budżetu państwa na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych				
		2005	2006	4:3	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	17:16
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	POLSKA	633 443	678 764	107,2	193 741	218 632	37 999	50 400	7 398	4 915	335 747	340 132	300	1 497	66 850	79 984	119,6
2	Dolnośląskie	15 676	28 593	182,4	6 019	8 302	1 365	10 601	505	734	1 053	641	0	0	3 291	10 846	329,6
3	Kujawsko-pomorskie	3 877	3 452	89,0	2 392	1 914	0	111	0	46	988	495	0	0	669	814	121,7
4	Lubelskie	8 381	5 504	65,7	7 228	4 867	0	0	14	31	948	458	0	0	762	1 452	190,5
5	Lubuskie	10 260	23 186	226,0	2 282	8 171	2 994	9 329	0	214	3 297	3 801	0	0	1 476	3 500	237,1
6	Łódzkie	3 528	8 336	236,3	3 338	3 182	0	4 546	5	15	5	0	0	497	5 291	5 337	100,9
7	Małopolskie	40 387	37 971	94,0	17 155	17 006	5 739	3 179	2 206	2 760	11 012	10 663	300	1 000	3 832	2 838	74,1
8	Mazowieckie	6 235	7 435	119,2	1 474	1 695	218	0	107	449	4 010	4 336	0	0	5 091	1 497	29,4
9	Opolskie	3 398	3 704	109,0	816	785	0	0	0	0	2 527	2 711	0	0	541	762	140,8
10	Podkarpackie	4 691	2 502	53,3	1 192	1 219	2 440	524	505	216	0	0	0	0	148	958	648,7
11	Podlaskie	6 275	1 943	31,0	1 399	1 317	1 739	245	2 834	92	94	154	0	0	2 347	334	14,2
12	Pomorskie	9 414	2 257	24,0	1 012	1 343	33	15	120	0	339	23	0	0	806	465	57,7
13	Śląskie	455 751	477 317	104,7	135 854	152 269	1 054	2 031	0	0	290 477	294 476	0	0	12 761	10 909	85,5
14	Świętokrzyskie	39 848	27 619	69,3	4 564	3 180	11 894	168	266	64	17 183	18 020	0	0	8 238	6 677	81,0
15	Warmińsko-mazurskie	4 242	5 606	132,2	3 006	4 924	862	248	0	20	0	0	0	0	1 551	4 188	270,0
16	Wielkopolskie	18 250	38 389	210,3	4 040	4 136	9 468	19 371	72	134	3 588	4 120	0	0	18 778	27 121	144,4
17	Zachodniopomorskie	3 230	4 951	153,3	1 969	4 320	193	32	764	139	225	233	0	0	1 269	2 286	180,1

Tabela 3.2. Wykonanie wydatków i rozchodów związków międzygminnych w latach 2005 i 2006

Lp.	WOJEWÓDZTWA	Wydatki ogółem w tys. zł		z tego:				Dynamika zmian %			Struktura wydatków %				Rozchody w tys. zł		Dynamika zmian %
				wydatki bieżące		wydatki majątkowe											
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	4:3	6:5	8:7	5:3	7:3	6:4	8:4	2005	2006	17:16
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	P O L S K A	649 573	691 838	540 212	571 523	109 362	120 316	106,5	105,8	110,0	83,2	16,8	82,6	17,4	25 041	32 573	130,1
2	Dolnośląskie	10 817	27 166	8 070	7 765	2 747	19 401	251,1	96,2	706,2	74,6	25,4	28,6	71,4	5 415	7 295	134,7
3	Kujawsko-pomorskie	3 403	2 622	1 716	1 770	1 687	853	77,1	103,1	50,5	50,4	49,6	67,5	32,5	837	1 049	125,4
4	Lubelskie	8 119	5 722	1 769	1 564	6 350	4 158	70,5	88,4	65,5	21,8	78,2	27,3	72,7	253	218	86,1
5	Lubuskie	10 602	25 033	5 875	6 113	4 727	18 920	236,1	104,0	400,3	55,4	44,6	24,4	75,6	850	650	76,5
6	Łódzkie	8 430	8 458	791	818	7 639	7 640	100,3	103,4	100,0	9,4	90,6	9,7	90,3	0	5 035	0,0
7	Małopolskie	40 102	37 933	23 394	24 111	16 708	13 822	94,6	103,1	82,7	58,3	41,7	63,6	36,4	2 379	1 437	60,4
8	Mazowieckie	9 409	6 406	5 373	5 828	4 036	579	68,1	108,5	14,3	57,1	42,9	91,0	9,0	339	769	227,0
9	Opolskie	3 178	3 346	2 972	2 968	206	377	105,3	99,9	183,1	93,5	6,5	88,7	11,3	0	0	0,0
10	Podkarpackie	4 251	2 653	1 237	2 074	3 014	579	62,4	167,6	19,2	29,1	70,9	78,2	21,8	0	0	0,0
11	Podlaskie	7 905	1 268	813	956	7 092	312	16,0	117,6	4,4	10,3	89,7	75,4	24,6	484	405	83,7
12	Pomorskie	9 689	2 131	2 082	1 552	7 607	580	22,0	74,5	7,6	21,5	78,5	72,8	27,2	50	110	219,5
13	Śląskie	459 695	479 095	456 194	474 138	3 501	4 957	104,2	103,9	141,6	99,2	0,8	99,0	1,0	5 898	4 575	77,6
14	Świętokrzyskie	36 352	26 069	20 664	21 458	15 688	4 612	71,7	103,8	29,4	56,8	43,2	82,3	17,7	7 254	3 380	46,6
15	Warmińsko-mazurskie	3 325	4 868	1 527	1 798	1 798	3 070	146,4	117,8	170,7	45,9	54,1	36,9	63,1	504	511	101,4
16	Wielkopolskie	30 514	55 217	5 458	15 519	25 056	39 699	181,0	284,4	158,4	17,9	82,1	28,1	71,9	342	6 716	1 966,5
17	Zachodniopomorskie	3 782	3 850	2 277	3 092	1 505	758	101,8	135,8	50,4	60,2	39,8	80,3	19,7	436	423	97,0